

EMİN NEDRET İŞLİ - ALPER ÇEKER

BABİÂLİ

MATBUATIN KALBI

KÜÇÜKÇEKMECE
BELEDİYESİ

Kemal Çebi
BELEDİYE BAŞKANI

MATBUATIN KALBI

■ ■ ■

İmtiyaz Sahibi

Küçükçekmece Belediye Başkanı Kemal ÇEBİ

Proje Yayın Yönetmeni

Deniz GÜRBEY

Basın Yayın Şefi

Ali Cem AYDIN

Kütüphaneler Şefi

Sedef AKGÜN

Proje Küratörü

Murat Sefa DİNÇ

Yayın Editörü

Suat Hayri KÜÇÜK

Grafik Tasarım

Ahmet GÜRLEN

Metinler

Emin Nedret İŞLi, Özgür Ozan KOTANCI

Koleksiyon

Alper ÇEKER, Emin Nedret İŞLi

Bütün hakları sınırlıdır.
Yapılacak alıntılar ve görsel kullanımlar
Küçükçekmece Belediyesi ve eser/hak sahiplerinin ancak
yazılı izinlerine tabidir.

1. Baskı

Aralık 2025, İstanbul

Küçükçekmece Belediyesi Kültür Yayınları

www.kucukcekmece.istanbul

444 4 360

“Size bizim yokuşu anlatacağım.

Bizim Yokuş’u bilirsiniz, değil mi?

Eski adıyla Babiâli Yokuşu’nu...”

Değerli Sanatseverler,

Kalemin gücüyle aydınlanan bir sokaktan, Yusuf Ziya Ortaç’ın sözleriyle, edebiyatın ve basının kalbi Babiâli’nin ruhuyla selamlıyorum sizleri.

Her kentin kendine özgü bir hafızası vardır. İstanbul’umuz da her çağda kendi hikâyesini yazmış bir kenttir. O hikâyenin en gür seslerinden biri olan Babiâli, Cağaloğlu’nun dar sokaklarında filizlenen fikirlerin, mürekkep kokulu matbaaların ve aydınlanmanın simgesi olmuştur.

Basın tarihinin, fikir üretiminin ve yayıncılık geleneğinin beşiği olan bu mekân, yüzyılı aşan bir kültürel emeğin tanığıdır.

Bu kitap da o ruhun izinde; Babiâli’nin hafızasına, Cağaloğlu’nun kalemine ve İstanbul’un o benzersiz kültür iklimine bir saygı duruşudur.

Babiâli’nin o eşsiz ruhunu ve kültürel mirasını gelecek nesillere aktarma çabamızın bir ürünü olarak sizlerle buluşturduğumuz bu yayınla, geçmişin o güçlü sesine yeniden kulak veriyor; matbaa izlerinin, gazete kokularının, yazar notlarının arasında sizleri bir zaman yolculuğuna çıkarıyoruz.

Kentimizin kültürel mirasını koruma sorumluluğuyla yürüttüğümüz her çalışma gibi, bu proje de geçmişle geleceği buluşturma ve kent belleğine saygı duyma vizyonumuzun önemli bir adımıdır.

Bu mirasa emek veren tüm kalemleri, matbaa işçilerini, yayıncıları ve yazarlarımızı saygıyla anıyorum. Değerli arşivi bizimle paylaşan koleksiyonerler Emin Nedret İşli ve Alper Çeker’e ve bu yayının oluşturulmasında emeği geçen kıymetli mesai arkadaşlarıma teşekkür ediyor, çalışmanın yeni kuşaklara ilham olmasını diliyorum.

Saygılarımla,

Kemal ÇEBİ
Belediye Başkanı

İçindekiler

SAYFA
30

Gazete ve
Reklam Afişleri

SAYFA
40

Antetli Zarflar

SAYFA
54

Kitapçıların
Zarif Etiketleri

SAYFA
60

Afitap
Kirtasiyesi

SAYFA
74

Ahmet Halit
Kitabevi

SAYFA
84

Arakel
Kitaphanesi

SAYFA
88

Cihan
Kitaphanesi

SAYFA
96

Cumhuriyet
Gazetesi

SAYFA
112

Ebüzziya Ailesi

SAYFA
126

Hayat
Mecmuası

SAYFA
140

Hilmi Kitabevi

SAYFA
148

Hürriyet
Gazetesi

SAYFA
158

İkbâl Kitabevi

SAYFA
164

İnkılâp Kitabevi

SAYFA
176

Kanaat
Kitabevi

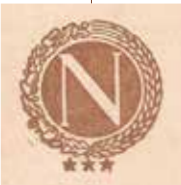
SAYFA
182

Kasbar
Kütübhanesi

SAYFA
186

Maarif
Kitaphanesi

SAYFA
192

Nebioğlu
Yayınevi

SAYFA
198

Remzi Kitabevi

SAYFA
210

Resimli Ay

SAYFA
216

Semih Lutfi
Kitabevi

SAYFA
224

Servet-i Fünun

SAYFA
242

Kitaphane-i
Sudi

SAYFA
250

Tefeyyüz
Kitaphanesi

SAYFA
260

Türkiye Yayınevi

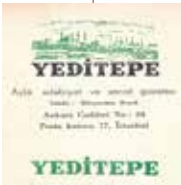
SAYFA
266

Vakit Gazetesi

SAYFA
282

Varlık Yayınevi
ve Dergisi

SAYFA
290

Yeditepe
Yayınları

SAYFA
296

Yeni Kitapçı
Yayınları

SAYFA
304

Yeni Şark
Maarif
Kitaphanesi

SAYFA
314

Zaman
Kitaphanesi

SAYFA
320

Babiâli ile İlgili
Bazı Kitaplar ve
Dergiler

Emin Nedret İşli

İfade-i Meram

Bir zamanlar Payitaht İstanbul'un idare merkezi, Türk basınının yönetim yeri sayılan Babiâli için meydana gelen bu arşiv sergisi dostum Alper Çeker'in beni Küçükçekmece Belediyesi'nin kültür ekibiyle buluşturmasıyla ve ısrarcı teşvikleri sonucunda meydana gelmiştir. Osmanlı İstanbul'unda uzun yıllar bir yönetim merkezi olarak öne çıkan bu semtin, Babiâli'nin siyasi ve idari açıdan tarihini kaleme almak hedefimiz değildir. 19. Yüzyıl sonunda başlayıp gelişerek büyüyen, 20. Yüzyıl başında muhteşem bir

hal olarak 1980'li yılların sonuna kadar Türkiye'nin basın merkezi olma özelliğini sürdüren Babiâli semtini bu yönüyle hatırlatmak ve anlatmak istedik. 1978 yılından beri sahafılık mesleğinin getirdiği kolaylıklar sâyesinde topladığım basın tarihine ait malzemeler ve arşivden seçkiler içeren bu serginin benim için önemi çok büyüktür. İlk kez 2004 yılında Bilgi Üniversitesinde, Türkiye Yayıncılar Birliği tarafından toplanan 1. Yayıncılık Kurultayı sırasında Fahri Aral ile birlikte hazırladığımız "Kitaphaneden Yayınevine

Babîâli” sergi kataloğunun belge adedi, yeni bilgiler, hacim ve sayfa sayısı açısından kıyas kabul etmeyecek büyüklükteki bu geliştirilmiş, yeni baskısı büyük saygı duyduğum basın insanlarına bir vefa borcunun ödenmesidir. Sahaflık mesleği tarihine dair toplamalarımın paralel giden bu basın ve yayın tarihi arşivi çok geniş kapsamlı, raflardan taşan, üzerinde çalışılmamış, pek çok özel malzemeyi içeren, çok büyük bir birikimdir. Bunu bilen pek çok dostumdan biri olan Alper Çeker kendindeki malzemeleri de katarak bu arşivden tadımlık seçkiler ile bir “Babîâli” sergisinin oluşmasını sağladı. Elinizdeki bu kitap bir “Babîâli” tarihi yazma iddiasında değildir. Çünkü

1978 yılından beri sahaflık mesleğinin getirdiği kolaylıklar sayesinde topladığım basın tarihine ait malzemeler ve arşivden seçkiler...

eldeki bilgiler, belgeler, dağınık malzemeler, arşivlerde saklı görseller, hatıratlar, kitaplar bir araya getirilip toplanmaz ise Babîâli tarihi tam anlamıyla yazılamaz. Son yıllarda İstanbul Ticaret Odası tarafından Cevat Özkaya’nın editörlüğünde hazırlanan “İstanbul’un Kültürel Yüzü, Cağaoğlu, Sultanahmet, Beyazıt” başlıklı makalelerden oluşan eser (İst., 2020) bu konudaki önemli noktalara değinen yazılara rağmen birçok yönüyle Babîâli’ye bilinmeyenlerine dokunmayan bir çalışmadır.

Bu nokta-i nazarla bakılacak olursa bu çalışma da kapsamlı bir Babîâli tarihi sayılamaz. Amacımız Babîâli’de yaşamış yayınevleri ve basın kuruluşlarının üretilip sattıkları malzemeler; kataloglar, etiketler, dergiler, gazeteler, takvimler yani ürünler, onların antetli kağıtları, faturaları, firma kartları, mektupları gibi malzemelerden yola çıkarak topladığımız bilgileri görsel bir şölene dönüştürüp araştırmacılara ve ilgililere sunmaktır. Bu sergi kitapçığında yer alan malzemeler büyük bir arşivden yapılmış seçkidir. Alper Çeker dostuma ait olanlar ayrıca belirtilmiştir. Yine sergi kitabı Babîâli’de hizmet vermiş bütün yayıncıları kapsamak iddiasında da değildir.

Bazı yayınevleri, gazeteler, önemli aileler, yayıncılar ve onların malzemeleri tarihçeleri yer almaktadır. Kapsam geniş tutulacak, malzemeleri çoğu yayınlanacak olsa elinizdeki kitap hacminde daha en az 3 / 4 kitap daha basılır. Dilerim gün olur diğer malzemeleri de yayınlamak şansına erişiriz.

Benim için bu arşivin oluşumu ve çalışmanın meydana gelişinde etkileri olan bazı kişilere teşekkür bir borçtur. İlk teşekkürüm bana kitap merakı aşı-

layarak sahaf olmaya teşvik eden, eskiye dair olan işlere yönlendiren ağabeyim “Mezarıcı” namıyla maruf İstanbul Mezarlıkları bilgini ve mezar taşı konusunun duayeni H. Necdet İşli’ye, Babîâli hakkındaki pek çok anısını paylaşarak bu semti sevmemi sağlayan, üstadım, hocam, muharrir ve muhsahhih rahmetli Mahmud Şinasi Akbatu’ya, Babîâli konusunda yazıları, yaptığı etkinlikler ve öğrettikleri nedeniyle Fahri Aral ağabeyime, her zaman kendisine danışmak yol göstericiliğinden istifade etmek şansına eriştiğim Sadık Karamustafa’ya, beni yazı yazmak ve basın dünyası ile tanıştırmak adına büyük emekler sarf eden ustam Sabri Koz’a, Cumhuriyet Kitap ekinde “Kırlı Çıkı” ismiyle yazılar yazma imkanı tanıyan gazeteci, yayın yönetmenimiz Turhan Günay ağabeyime sonsuz teşekkür ve şükranlarımı sunmak bir görevdir.

İkinci teşekkür ise evimizin pek çok odasını adeta sahaf dükkânı gibi doldurmama kızmak yerine gönülden destek veren Öznel Akdik İşli’ye, geçtiğimiz yıllarda üniversiteden mezun olup baba mesleğini sahafılığı tercih eden oğlum Ümit Gökçe İşli’ye ve ortağım Püzant Akbaş’ın oğlu Masis Akbaş’a bana çalışmalarım ve arşiv oluşturmam konusunda ser-

best zamanlar, rahat çalışma ortamı sağladıkları için teşekkür ederim.

Son olarak kitaplarından ve bizden önceki çalışmalarından yararlandığımız Reşat Ekrem Koçu, Seyfettin Özeğe, Sermet Muhtar Alus, Server İskit, Selim Nüzhet Gerçek, Şevket Rado, Münir Süleyman Çapanoğlu, Orhan Koloğlu, Adnan Özyalçiner, Hüsamettin Bozok, Metin Celal gibi Babîâli konusunda kalem oynatmış tüm yazarlara sonsuz şükranlar.

Bir irfan semti, yayın hayatımızın gelmiş geçmiş en büyük üretim merkezi Babîâli için çok kıymetli bir vefa örneği olan bu sergi ve kitabın hazırlanıp, basılmasını sağlayan Küçükçekmece Belediye Başkanı Kemal Çebi’ye ve Kültür, Sanat ve Sosyal İşler Müdürlüğünden başta dostum Deniz Gürbey olmak üzere yardımsever ekibine ayrıca teşekkür ederim. Onlar zor bir dönemde böylesi bir imkân sağlamasalardı bu çalışma ortaya çıkmazdı. Bu çalışma umarım Babîâli ile ilgili başka çalışmalara vesile olur. Basın emektarları ve Türk basınının büyük kalemleri, bilinmeyen yönlerini ortaya çıkaracak çalışmalara kaynaklık eder. Bende kıdemli bir sahaf olarak onları görüp, inceleyip mutlu olurum.

Babîâli Çağı

Alper **Çeker**

Koleksiyonculuk ile bir takıntı olan istifçilik arasında kalın bir çizgi var. Birincisi entelektüel bir etkinlik iken ikincisi psikolojik bir rahatsızlık. Koleksiyoncular belirledikleri bazı konular çerçevesinde nesneleri

toplayan kişiler. Bir araya gelip kendi alanlarıyla ilgili bilgi alışverişi yapıyorlar, koleksiyonlarını paylaşmaktan haz alıyorlar. Bu koleksiyonların paylaşılmasının mecrası ise sergiler, sergi katalogları vb.

İsmail Erünsal'dan öğrendiğimize göre sahaflar çarşısının hep bir kethüdası ya da şeyhi olmuş. Cumhuriyet Dönemi'nde bu geleneği Muzaffer Ozak ve İbrahim Manav sürdürdü. Şu anda sahafların şeyhi, tanımaktan şeref duyduğum Emin Nedret İşli'dir.

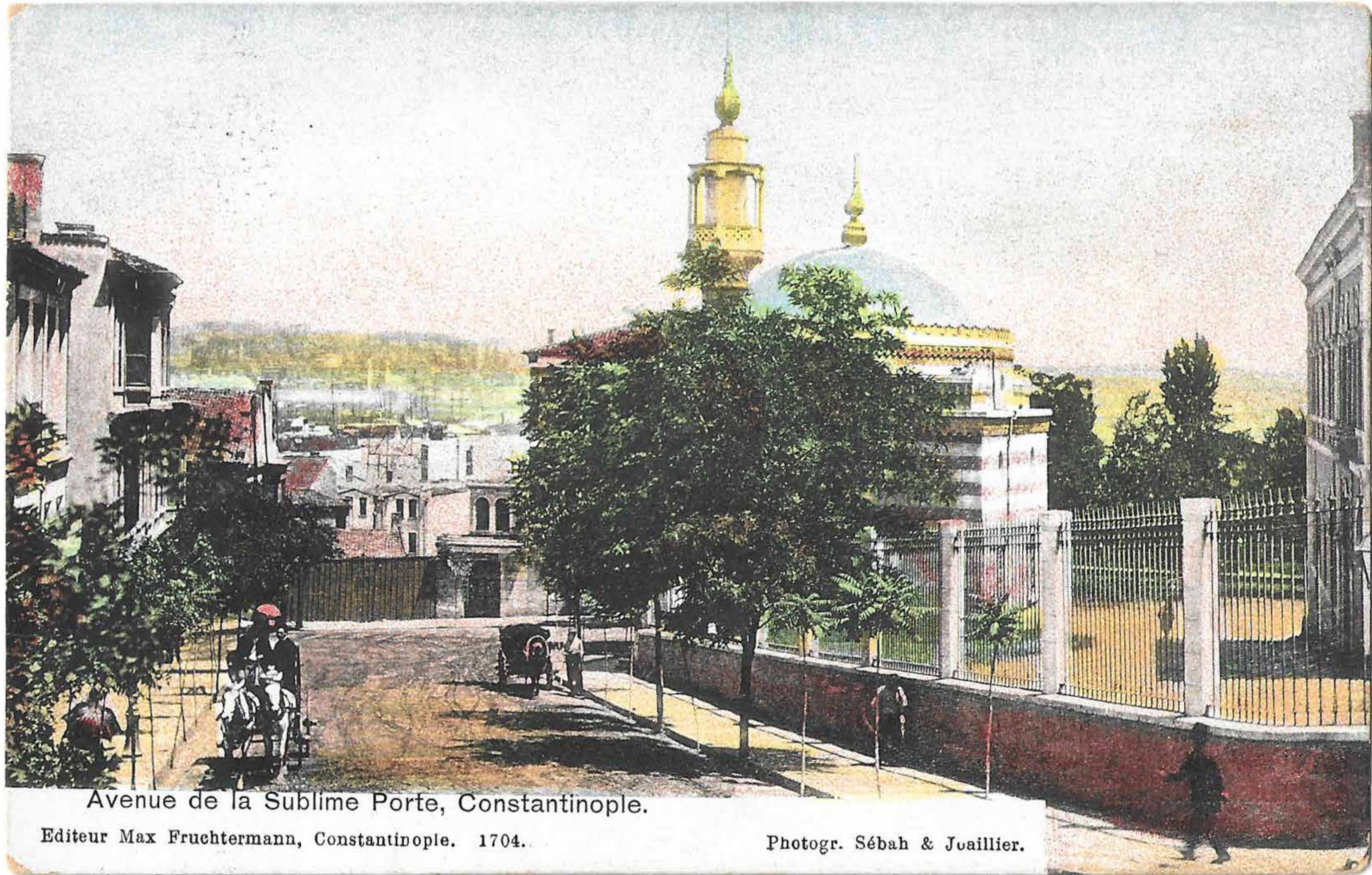
Koleksiyonculuk ile bir takıntı olan istifçilik arasında kalın bir çizgi var. Birincisi entelektüel bir etkinlik iken ikincisi psikolojik bir rahatsızlık.

Ben koleksiyona kitaplarla başladım. Türk edebiyatına ait imzalı kitapları toplarken yavaş yavaş edebiyatçı fotoğraflarına bulaştım. Günün birinde Emin Nedret İşli kendisine ait Babîâli koleksiyonunu bana gösterdiğinde, büyüledim ve bu konuya da yöneldim. Zira Türk edebiyatı demek, 1990'ların sonuna kadar yayıncılığın merkezi olan Babîâli demekti.

Ben Babîâli'nin son yıllarını yaşamış biriyim. 1992 yılında Stüdyo İmge yayınlarında Levent Erseven ve Adnan Özer'in yanında çırak olarak işe başladım. Tipo baskı yeni bırakılmış, Babîâli'ye bilgisayar teknolojisi gelmişti. Levent Erseven'i ışıklı masasının üzerinde aydingerleri kesip kitap formlarının montajını yaparken seyrettim. Ortağı Adnan Özer bu bi-

nada Düşler adında bir dergi çıkarıyordu. Daha sonra üniversitede hocam olan Ataol Behramoğlu, merhum Metin Kaçan, Taner Ay, Erdal Alover, 80 Kuşağı şairleri... Hepsi burada toplanırdı. Çağaloğlu'ndaki bir başka edebiyat mahfili de Enver Ercan'ın yönettiği Varlık dergisinin yazıhanesiydi. Derken yavaş yavaş gazeteler Babîâli'yi terk edip "plaza" denen binalara taşındı. Babîâli'deki yayınevleri, dergiler, kitapçılar ve kahvehaneler kapandı; yerlerini halıcılar, kebabçılar aldı. En sonunda Osmanlı Arşivleri de binasını otel yapmak için deniz seviyesinin altında, kâğıdın baş düşmanı olan rutubetli bir ortama taşınınca Mehmet Genç, İlber Ortaylı ve Erol Şadi Erdinç gibi ilim erbabının da buradan ayağı kesildi ve Babîâli anılarda kaldı. Böylece bir devir kapanmış oldu, Babîâli çağı sona erdi.

Sözlerimi sonlandırırken konunun önemini kavrayıp koleksiyonun meraklılarıyla buluşmasına imkân sağlayan, Küçükçekmece'nin değerli Belediye Başkanı Kemal Çebi'ye ve emeği geçen mesai arkadaşlarına teşekkürü borç bilirim.

Avenue de la Sublime Porte, Constantinople.

Editeur Max Fruchtermann, Constantinople. 1704.

Photogr. Sébah & Joaillier.

Babıâli Caddesi,
Osmanlı Dönemi
(Elle Renklendirilmiş)
Alper Çeker Koleksiyonu

Babiâli

Matbuatın Kalbi

“Büyükşehrin, dolayısı ile Türkiye’nin fikir ve sanat merkez ve meşheri; İstanbul basının beşiği, bir politika kanalı; âlimler, mütefekkirler, müellifler, muharrirler, artistler güzergâhıdır. İstanbul’un büyük tâbi kitapçıları, en büyük kırtasiye mağazaları, mücellit-

leri, klişe atölyeleri, ilanât büro ve şirketleri, gazete ve mecmua bayileri ve bir kaç büyük matbaa, gazete ve mecmua idarehaneleri bu caddenin iki kenarı boyunca sıralanmıştır” diye tanımlar Reşad Ekrem Koçu Babiâli’yi.

19. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu’nun yönetim merkezi olan Babiâli, aynı zamanda Türk basınının da merkezi, kalbi kabul edilir. Sultan Mahmud Türbesi ve mezarlığının bulunduğu köşeden Sirkeci Meydanı’na kadar kavisli bir şekilde inen bu cadde; kitapçıları, gazete idarehaneleri, kırtasiyeci dükkânları, yayıncıları ile ünlüdür. Babiâli Caddesi’nin hemen ortasında Vilayet Konağı bir başka deyişle İstanbul Valilik binası yer alır. 1934 yılı öncesinde Sirkeci sahilinden Sadırazam Mahmud Nedim Paşa Türbesinin köşe-

sindeki Nurosmaniye Sokağı’na kadar Babiâli adını taşıyan ve buradan da Sultan Mahmud Türbesi’ne kadar uzayan kısmı “Mahmudiye Caddesi” olarak bilinen bu yer, o tarihten sonra deniz tarafından Vilayet Konağı’na kadar ki kısmı Ankara Caddesi, Vilayet Konağı’ndan Türbe mezarlığının köşesine kadar olan bölümüne de “Babiâli Caddesi” adını almıştır. Reşad Ekrem Koçu, İstanbul Ansiklopedisi’nde Vilayet Mektupçusu Osman Nuri Ergin’in sebebiyet verdiği bu durumu hayli sert eleştirir.

Babiâlide kitap - kırtasiye satan bir dükkanın vitrini

Babıâli Caddesi 1930'lar

19. yüzyılın son yıllarında bu ünlü caddede yer almaya başlayan kitapçılar, önemlerini ve sayılarını çoğaltarak bu caddenin Türk basın-yayın dünyasının en önemli merkezi haline getirdiler. 19. yüz-

yıl sonundan 20. yüzyılın sonuna kadar kitabevleri, matbaaları, gazete idarehaneleri, mücellitleri, kırtasiyecileri, klişecileri ile Babıâli, Türk basınının kalbi olmuştur.

İşte Babıâli semti hakkında pek çok kitap, makale yazılmış, araştırma yapılmıştır. Hatıralarında Babıâli'den bahsetmeyen edebiyatçı, gazeteci hiç yoktur. Buna karşılık Babıâli'deki yayınevleri ve kitapçıların tarihçesini tümüyle anlatan bir çalışma da yok gibidir.

Türk basınının duayenlerinden, Babıâli tarihini en iyi bilenlerden Münir Süleyman Çapanoğlu Basın Tarihine Dair Bilgiler ve Hatıralar (İst. 1962) isimli kaynak eserinin bir bölümünde, "Basın tarihimiz yazılmamıştır. Ahmed Rasim'in Vakit de Akşam da ve bazı dergilerde, Ahmet Cevdet'in İkdam'da Abdurrahman Adil'in İkdam'da Alemdar'da birkaç dergide yayınlanan basın tarihine ait yazıları ve hatıraları Arap harfleriyle çıkan gazete ve mecmuaların sütunlarında gömülü kalmıştır. Arada bir, yeni harflerle çıkmış olan ve çıkan hatıralar ve notlar var. Sade, bunlar basın tarihini yazacaklar için kâfi değildir. Eski Babıâli'yi, bilenler birer birer göçüp gidiyor. Bunlara hatıralarını yazdırmak, not almak, yukarıda bahsettiğim üstatlarımızın yazılarını gazetelerden, dergilerden çıkarıp ayıklamak ve yayınlamak lazımdır" demektedir.

Pek çok gazeteci, yayıncının anılarında, kitap tanıtma dergilerinde, gazetelerde, yıllıklarda Babıâli ile ilgili bilgi bulmak oldukça kolaydır. Ahmed Rasim,

Selim Nüzhet Gerçek, Server İskit, Münir Süleyman Çapanoğlu, Reşit Halid Gönç, Orhan Koloğlu, Alpay Kabacalı, Ali Birinci, Nuri Akbayar, Johann Strauss, Yahya Erdem, İ. Lütfü Seymen, Başak Ocak, Günvar Otmanbölük, Cem Atabeyoğlu, Cüneyd Okay, Naşid Baylav, Arslan Kaynardağ, Fahri Aral gibi araştırmacı kişiler Babıâli'nin çeşitli yönlerini ele alan kitap veya makaleler kaleme almışlardır. Bütün bu çalışmalara rağmen 1880'li yıllardan günümüze Babıâli'deki ya-

Sirkeci, İstanbul

yıncılar ve kitapçılar tümüyle tespit edilememiş, bu kurumların tarihçeleri, kuruluşlarından kapanışlarına dek geçen süredeki evreleri tam anlamıyla henüz yazılamamıştır. Babıâli'deki yayınevlerinin tarihçelerinin yazılması için bazı yönlerden geç kalınmış olduğunu söylemek kötümser bir bakış açısı değildir. Çünkü 30-40 sene önce bu kurumların kurucusu veya sahibi olanlar, yaşlı da olsalar, yaşıyorlardı. Bu kişiler ile yapılacak sözlü tarih çalışmaları yayın tarihi-

mizin pek çok karanlık noktasına ışık tutabilirdi. Pek çok kitap yayımlamış, pek çok edebiyatçının kitaplarını basmış büyük kurumların arşivleri bilinçsizce yok edildi. (Bu arşivler korunamadı.) Babıâli'nin eski emektarları da bir bir göçtüğüne göre, bir yangın ve bilinçsiz hovardalıktan kurtulan kataloglar, faturalar, antetli kâğıtlar, antetli zarflar, kartvizitler ve etiketler kaldı elimizde.

Ders kitabı alan öğrenciler, 1930'lar

Babîâli'nin 19. yüzyıl başındaki durumu hakkında Ahmed Rasim ve Ahmed Midhat gibi usta gazeteci ve yazarlardan bilgi almaktayız. Onların basın tarihine dair kaleme aldıkları eserlerde anlatılan birtakım olaylar bizim Babîâli hakkında fikir sahibi olmamızı sağlamaktadır. Sultan Mahmud Türbesi'nden Sirkeci sahiline kadar inen kavisli ana caddenin 1865 yılındaki Hocapaşa yangınından sonra Islahât-ı Turuk Komisyonu tarafından açıldığı eskiden bu caddenin birbirine yapışık denecek kadar iç içe dar sokaklardan oluştuğunu Ahmed Midhat Efendi'nin verdiği bilgilerden anlamaktayız. Yine Babîâli'nin ilk kitapçısı hakkındaki bilgilerimiz de Ahmed Rasim'in bir yazısına dayanmaktadır. Bu yazı "Matbuat Tarihinden Bir Nokta Daha" başlığı ile Vakıf gazetesinde yayımlanmıştır. Bu yazıyı daha sonra Münir Süleyman Çapanoğlu aynen iktibas etmiştir. Daha sonra da Babîâli ile ilgili çalışma yapanlara bu yazı kaynak olmuştur. Bu yazıdaki tanıklıklara göre Babîâli'de ilk kitapçı dükkânı açan kişi Toros isimli biridir. Günümüzde hâlen durmakta olan Reşid Efendi Hanı'nda (Eski adı İkdâm Han) Hakkâk Antranik'in dükkânın olduğu yerde bir kitapçı dükkânı açmış ve kısa bir süre çalıştırıp kapatmıştır. Bütün bu bilgileri Ahmed Rasim, Asır Kütüphanesi sahibi Kirkor Faik Efendi ile yaptığı söyleşiden aktarmaktadır. Bu bilgiye rağmen Babîâli'nin ilk kitapçısı olarak Arakel Efendi kabul edilmektedir. Zira Ahmed İhsan Tokgöz, Matbuat Hatıralarım isimli eserinde, "Mülkiye Mektebi'nde derslerimizi ta-

kip ederken eski Babîâli yokuşunun matbuat hayatıyla son derece alakadar olmuştum. Caddede Esat Efendi Kütüphanesi diye tek bir Türk dükkânı vardı. Dükkânın sahibi hâkimlikte bulunmuş ulemadan idi. Abdülhamit çok geçmeden zavallıyı nefyeyletti; hürriyet ilânında avdetle dükkânını açtı ve Basiretçi Ali Efendi ile birleşti, fakat her ikisinin de ömürleri vefa etmemiştir. Esat Efendi Kütüphanesi'nden başka kitapçılar Ermeni idi. Hep kardeş olan Kayseriyeli Kaspar, Ohannes ve Kirkor'un üç dükkânı ile Kitapçı Aleksan ve Kitapçı Arakel bunların en meşhuru idi. Arakel muharrir ve mütercimlerden eser alır tabilik yapardı" demektedir(s. 33-34). Ahmed İhsan'ın sözünü ettiği tarih 1880'li yıllardır. Çünkü Ahmed İhsan Bey 1881-1887 yılları arasında Mülkiye Mektebi'nde okumuştur. Bir de ilk Türk kitapçılarından kabul edilen Hacı Kasım Efendi vardır. Bu kişi Babîâli'de kitapçılık yapmış iki ünlünün babasıdır. Maarif Kitaphanesi sahibi Naci Kasım ile Yeni Şark Kitaphanesi sahibi Hüseyin Tutya'nın babası olan Hacı Kasım Efendi, İstanbul'a İran Azerbaycanı'ndan 1862 yılında gelmiş ve hemen o sene Beyazıt'ta Hakkâklar Çarşısı'nda kitapçı dükkânı açmıştır. Bütün bu bilgiler ışığında bizce Babîâli'de gazete müvezzeiliğinden gelerek modern kitapçılığa yükselen kişisi Arakel Tozluyan Efendi'dir. Arakel Efendi'nin 1301/1884 yılında Matbaa-i Ebüzziya'da bastırdığı Arakel Kitaphanesi Esâmi-i Kütübü ilk ticari kitapçı kataloğudur. Arakel Efendi ve bu önemli kataloğu hakkında dostlarım Araştır-

macı-Yazar Erol Üyepazarcı ve Sahaf Lütfü Seymen Müteferrika dergisi'nin ilk sayısında (1993) iki ayrı makale yayımlamışlardır. Yine ilklerden söz ederken 1881 yılı Şark Yıllığı'ndaki bir kayıttan söz etmek yerinde olur. Babiâli Caddesi 26 numarada bulunan kitapçının ismi İbrahim Hazım'dır (İbrahim Hiazim). Hiçbir araştırmada hakkında bilgiye rastlayamadığımız bu kişi Babiâli'deki ilk Türk kitapçı meselesini biraz daha karmaşık hâle getirmektedir. Babiâli'nin modern kitapçılık anlamında ve de sahaflıktan ayrılan yanıyla ilk müteşebbisleri Ermeni kitapçılardır. Daha çok tömbekici, tütüncü dükkânlarında, kahvehanelerde, bir miktar sahaf dükkânlarında satıla gelen yeni basım kitaplar bu önemli insanlar sayesinde bugünkü anlamda alınır satılır olmuş, vitrine çıkabilmiştir. Gazetelerin çoğunlukla müvezziler aracılığı ile satıldığı bu dönemde çoğu müvezzilikten gelen bu kişiler yeni basılmış kitapları dükkânlarında satarken bir yandan da yayıncılık faaliyetine başlamışlar; Türk kültür ve tarihine büyük hizmetler yapmışlardır. Bu grubu takip eden ikinci grup İran kökenli Azerilerdir. Bunlar da Babiâli'de hatırı sayılır bir çoğunlukta dırlar. Başak Ocak'ın da söylediği, “Ermeni kitapçılar, bilimsel, edebi kitaplar ile okul kitapları piyasasını, İranlı kitapçılar da halk ve medrese kitapları piyasasını ellerinde bulundurmaktadırlar”.

1870'li yıllarda Beyazıt'ta Hakkâklar Çarşısı'nda, Sa-haflar Çarşısı'nda dükkân açanlardan bazıları belli

bir süre sonra bu yerleri kapatıp Babiâli'yi mesken edindiler. Önceleri Ermeni ve İran/Azeri kökenli bu kişileri Türkler de takip etti. II. Meşrutiyet öncesi ve sonrası, Mütareke, işgal dönemlerinde siyasi ve sosyal olayların merkezi Babiâli oldu. Bir anlamda Beyazıt'takiler eskinin, Babiâli'dekiler yeniliğin temsilcisi gibiydiler.

1900'lü yıllara doğru bir takım Türk kitapçılar da faaliyete başlamıştır. Ünlü Servet-i Fünun Mecmuası sahibi Ahmed İhsan, 1890 yılında bir arkadaşı ile birlikte Âlem Matbaasını satın alıp yayıncılık işine girişmiştir. Hüseyin Kitapçı Babbialî'de Şems Kütüphanesi'nde çalışmış, önce Beyazıt'ta Zafer adıyla bir kitapçı dükkânı açmış daha sonra Köprü'de tuttuğu bir dükkâna İkbâl Kitaphanesi adını vererek ünlü ve uzun ömürlü bir yayınevi kurmuştur. 1896'da kitapçılığa atılan ve Türk edebiyatına ölümsüz eserler kazandıran Tüccarzade İbrahim Hilmi Bey ölüm yılı olan 1963'e kadar yayıncılık ve kitabevi ile ilgilenmiştir. Son yıllarını hasta olarak geçiren fakat kurduğu kitapevinden kopmayan Hilmi Bey, son günlerinde bazı yazarlara mektup yazarak onlarla yayın anlaşması yapmak istemesi, mesleğine olan bağlılığının bir simgesidir. Osmanlı'dan Cumhuriyete geçişte Türk kitapçıların sayısı hızla artarken Ermeni kitapçıların azaldıkları görülür. Bunların bir kısmı doğal ölümden, bir kısmı ise mesleği bırakma ve emekli olmaktan kaynaklanır. Suhulet Kitaphanesi

ve Matbaası sahibi Leon Lütfü'nün Müslüman olup Semih Lütfü adını alması gibi istisnai durumlar da vardır. Babiâli kitabevleri ve yayıncılar için zor yıllar 1928'de başlar. Bu yılın son aylarında gerçekleşen Harf Devrimi, bütün kitap ve yayınevlerinin sermayesini sıfırlar ve bu yüzden bazı kitabevleri kapanır. Ayakta kalabilenler ise devletten destek alarak mektep kitapçılığına dönebilenlerdir. Bu sıralarda Muallim Ahmed Halid gibi, Remzi kitabevi gibi yayıncılık faaliyetine yeni başlamış olanlar da vardır. Bu gibi yayıncılar yeni harflere daha kolay adapte olmuşlar ve stoklarında eski harfli kitap çok az olduğundan fazla zarar görmemişlerdir. Ama Kitaphane-i Sudi gibi her yıl pek çok eski harfli kitap basmış firmalar bir daha toparlanamamış, 1928 yılından sonra birkaç yıl içinde kapanmışlardır. 1928 sonrasında özellikle mektep kitapları ve yeni alfabelerin basımı sırasında Devlet bazı kitapçılara destek ol-

Azerbaycan Kirtasiye Mağazası

muş, pek çok kitabevine yeni alfabe basma hakkı vermiştir. Buna rağmen maddi kayıp o kadar fazla olmuştur ki 1932 yılında Ahmed Halit Kitaphanesi, Hilmi Kitaphanesi, Kanaat Kitaphanesi, Tefeyyüz Kitaphanesi, Resimli Ay Türk Limited Şirketi ortak imza ile “Türk Kitapçılığı-nın Bugünkü Vaziyeti ve İstikbali” başlıklı bir ortak rapor kaleme almışlardır. Bu broşürde Babiâli kitapçılarının Harf Devrimi'nden sonraki kayıpları, devlet ile olan ilişkiler, mektep kitapları sorunu, kitapların basım maliyetleri, indirim oranları gibi pek çok sorun saptanmakta ve kitapçılara göre çözümler getirilmektedir.

Babiâli'de kitapçılar, yayıncılar, gazeteler hep önemlerini korudular. 1980'li yıllarda değişen sosyal şartlar eski kitapevlerinin tek tek kapan-

masına, gazetelerin bu bölgeden ayrılmalarına, yayınevlerinin de Beyoğlu/Taksim aksına kaymalarına neden oldu.

Babîâli Kitapçıları

(1881 – 1941)

Şark yıllıkları ve ticari listelere göre yıllar içinde Babîâli Caddesi üzerinde yer alan kitapçı, yayınevi ve kitap yayını da yapan matbaaların listesidir.

1881 YILI

İbrahim Hazım	Babîâli Caddesi 26
Avedis Papazyan	Babîâli Caddesi 18
Arakel Tozluyan	Babîâli Caddesi 46

1883 YILI

Avedis Papazyan	Babîâli Caddesi 18
Arakel Tozluyan	Babîâli Caddesi 46

1885 YILI

Pascal Lazaryan	Babîâli Caddesi 42
Avedis Papazyan	Babîâli Caddesi 18
Arakel Tozluyan	Babîâli Caddesi 46

1889/1890 YILI

Artin Asaduryan	Babîâli Caddesi 52
A. Biberciyan	Babîâli Caddesi 12
Ohannes Ferit	Babîâli Caddesi 38
Aleksan Kocabıyıkyan	Babîâli Caddesi 18
Avedis Jamgoçyan	Babîâli Caddesi 5
Kasbar Kayseryan	Babîâli Caddesi 23 / 25 / 27
Kirkor Kayseryan	Babîâli Caddesi 44
Karabet Keşişyan	Babîâli Caddesi 20
H. Michel	Babîâli Caddesi 62
Arakel Tozluyan	Babîâli Caddesi 46

1893/1894 YILI

Artin Asaduryan	Babîâli Caddesi 52
A. Biberciyan	Babîâli Caddesi 12
Hristodulos	Babîâli Caddesi 32
Gar. İpekciyan	Babîâli Caddesi 14
Av. Jamgoçyan	Babîâli Caddesi 5
G. Kayseryan	Babîâli Caddesi 16
K.B. Kayseryan	Babîâli Caddesi 44
Gar. Keşişyan	Babîâli Caddesi 20
A. Kocabeykyan	Babîâli Caddesi 18
Mihran Mardirosyan	Babîâli Caddesi 73
H. Michel	Babîâli Caddesi 95
Arakel Tozluyan	Babîâli Caddesi 46

1896 YILI

A. Asaduryan	Babîâli Caddesi 50
Biberciyan	Babîâli Caddesi 12
Hristodulos	Babîâli Caddesi 32
Hüseyin Efendi, Şems	Babîâli Caddesi 40
Kasbar Kayseryan	Babîâli Caddesi 13
Kirkor Kayseryan	Babîâli Caddesi 44
O. Kayseryan	Babîâli Caddesi 73
Karabet Keşişyan	Babîâli Caddesi 13
Mihran Mardirosyan	Babîâli Caddesi 73
Hilmi Michel	Babîâli Caddesi 62
M. Ohanyan	Babîâli Caddesi 19
A.D. Çuhacıyan	Babîâli Caddesi 40
A. Tozluyan	Babîâli Caddesi 46
İ.H. Tüccarzade	Babîâli Caddesi 42
M. Marcaryan	Babîâli Caddesi 64

Ahter Matbaası

1901 YILI

Assir Efendi	Babıâli Caddesi 44
A. Biberciyan	Babıâli Caddesi 12
Der-Kirkoryan	Babıâli Caddesi 56
A. Garabetyan	Babıâli Caddesi 20
Hüseyin Efendi (Darüşsafaka)	Babıâli Caddesi 40
G. İpekciyan	Babıâli Caddesi 12
N.A. Joannidis	Babıâli Caddesi 32
G. Kayseryan	Babıâli Caddesi 14
Kirkor Kayseryan	Babıâli Caddesi 44
Th. Kayserliyan	Babıâli Caddesi 38
G. Keşişyan	Babıâli Caddesi 20
Agop Mardirosoyan	Babıâli Caddesi 38
N. Mihalyan	Babıâli Caddesi 18
M. Ohanyan	Babıâli Caddesi 32
Rauf Bey	Babıâli Caddesi 32
A.D. Çuhacıyan	Babıâli Caddesi 40
Tefeyyüz Efendi	Babıâli Caddesi 40
Arakel Tozluyan	Babıâli Caddesi 48
İ.H. Tüccarzade	Babıâli Caddesi 42

1909 YILI

A. Biberciyan	Babıâli Caddesi 12
G. İpekciyan	Babıâli Caddesi 12
İrfanyan	Babıâli Caddesi 13
Parseh Keşişyan	Babıâli Caddesi 36 / 38
Kasbar Kayseryan	Babıâli Caddesi 14
Nazaret Mihalyan	Babıâli Caddesi 18
Garabet Keşişyan	Babıâli Caddesi 20
G. Garbis	Babıâli Caddesi 24
Mihran Mardirosoyan	Babıâli Caddesi 32 (Librairie Cihan)
N. A. Jeannidis	Babıâli Caddesi 32
Mihran Ohanyan	Babıâli Caddesi 40
Hasan Hüseyin Biraderler	Babıâli Caddesi 40 (Librairie Şems)
Hüseyin Hüsni	Babıâli Caddesi 40 (Librairie Darüşsafaka)
Kirkor Kayseryan	Babıâli Caddesi 44 (Librairie Asır)
Simpad Davutyan	Babıâli Caddesi 47
Hilmi	Babıâli Caddesi 42
İbrahim Hilmi	Babıâli Caddesi 46
Ohannes M. Aznavur	Babıâli Caddesi 56
Leon Karakaşyan	Babıâli Caddesi 73

1913 YILI

Ahmed Akif	Babıâli Caddesi 77
Ohannes M. Aznavur	Babıâli Caddesi 56
Elia Behar	Babıâli Caddesi 38
A. Biberciyan	Babıâli Caddesi 12
Ohannes Boyacıyan	Babıâli Caddesi 80
Simpat Davutyan	Babıâli Caddesi 47
Haygazan Garabed	Babıâli Caddesi 27
I. Hilmi	Babıâli Caddesi 42
Hüseyin ve Kasım	Babıâli Caddesi 48
İbrahim Hilmi	Babıâli Caddesi 46
G. İpekciyan	Babıâli Caddesi 12
Avedis İrfan	Babıâli Caddesi 13
N. Jeannidis	Babıâli Caddesi 32
Arsen Keşişyan	Babıâli Caddesi 40
Garabed Keşişyan	Babıâli Caddesi 40
Parseh Keşişyan	Babıâli Caddesi 36 /38
Kaspar Kayseryan	Babıâli Caddesi 14
M. Mardirosoyan	Babıâli Caddesi 32
Mehmed Ali	Babıâli Caddesi 34
Mehmed Tevfik	Babıâli Caddesi 48
Garbis Balamudyan	Babıâli Caddesi 24
Leon Balamudyan	Babıâli Caddesi 42
Seyyid Hüseyin	Babıâli Caddesi 38

1914 YILI

A. Biberciyan	Babıâli Caddesi 12
G. İpekciyan	Babıâli Caddesi 12
Avedis İrfan	Babıâli Caddesi 13
Parseh Keşişyan	Babıâli Caddesi 36 /38
Nazareth Mihalyan	Babıâli Caddesi 18
Garabed Keşişyan	Babıâli Caddesi 40
Haygazan Garabed	Babıâli Caddesi 27
Mihran Mardirosoyan	Babıâli Caddesi 23
Garbis Balamudyan	Babıâli Caddesi 24
Mihran Mardirosoyan	Babıâli Caddesi 32 (Librairie Cihan)
N. A. Jeannidis	Babıâli Caddesi 32
Mehmed Ali	Babıâli Caddesi 34
Mihran Ohanyan	Babıâli Caddesi 40
Hüseyin Hüsni	Babıâli Caddesi 40 (Librairie Darüşsafaka)
Leon Balamudyan	Babıâli Caddesi 42
Kirkor Kayseryan	Babıâli Caddesi 44 (Librairie Asır)
Simpat Davutyan	Babıâli Caddesi 47
Misak Balamudyan	Babıâli Caddesi 38
Seyyid Hüseyin	Babıâli Caddesi 38
I. Hilmi	Babıâli Caddesi 42
Arsen Keşişyan	Babıâli Caddesi 40
Elia Behar	Babıâli Caddesi 38
İbrahim Hilmi	Babıâli Caddesi 46
Mehmed Tevfik	Babıâli Caddesi 48
Hüseyin ve Kasım Ohannes	Babıâli Caddesi 48

M. Aznavur	Babîâli Caddesi 56
Ahmed Akif	Babîâli Caddesi 77
Leon Karakaşyan	Babîâli Caddesi 73
Ohannes Boyacıyan	Babîâli Caddesi 80
Cemil Ali	Babîâli Caddesi 82

1921 YILI

Hüseyin/Hasan	Babîâli Caddesi 2
Aznîf Mikaelyan	Babîâli Caddesi 18
Elia Behar	Babîâli Caddesi 30
Misak Balamudyan	Babîâli Caddesi 38
Hüseyin	Babîâli Caddesi 40
Parseh Keşişyan	Babîâli Caddesi 40
Abdûlmecid	Babîâli Caddesi 58
Muhtar Halid	Babîâli Caddesi 86
Seyid Tahir	Babîâli Caddesi 89
Sudi	Babîâli Caddesi 121
Avedis İrfan	Babîâli Caddesi 138
Gayret	Babîâli Caddesi 24
N. A. Jeannidis	Babîâli Caddesi 32

1933 YILI

Kâinat, Memleket, Sühulet, Remzi, Zaman, Cumhuriyet, Asarı İlmiye, Maarîf, Yeni Şark, Gayret, Kanaat, Şafak, Tefeyyüz, İrfan, İnkılap, İkbal, İdare, Kitapçılık Şirketi, Hilmi, Cihan, Halk, Millet, Sudi, Çiftçi, Ahmet Halit.

1936 YILI

Ali Cumhuriyet
Parseh Tefeyyüz
Eşref İlmiye
Muallim Fuad Anadolu
Aziz Halk
Hüseyin Şark
Hilmi Hilmi
Karabet Gayret
Karabet İnkılap
Kenan YusufYeni Kitapçı
Lütfi Genç Kitapçı
Muallim Halit Muallim Halit
İsak Zaman
Mihran (ölü) Cihan
Naci Maarif
Ohanes Kâinat
Remzi Remzi
Sadi Çocuk
Semih Lütfi Suhûlet
İlyas Kanaat
Vakit Vakit
Yuvanidis Fransız

1941 YILI

İlyas Bayar	Kanaat Kütüphanesi Ankara Cad. 133
Parseh Mıgırdıç	Tefeyyüz Kitaphanesi Ankara Cad. 36
Muallim Ahmet Halit	Ankara Cad. 121
Mehmet Yazır ve İlyas Boyar	Türk Kitapçılık Yayımevi Ankara Cad. 46
İbrahim Hilmi	Ankara Cad. 81
Karabet	Ankara Cad.24
Misak Balamutoğlu	Zaman Kitaphanesi Ankara Cad. 96
Semih Lütfi	
Semih Lütfi Kitapevi	Ankara Cad. 87
Hacı KasıMZade	

Hüseyin	Ankara Cad. 127
Muallim Ahmet Halit	Ankara Cad. 121
Remzi Bengi	
Remzi Kitapevi	Ankara Cad. 93
Naci Kasım	
Maarif Kitaphanesi	Ankara Cad.
Fevzi Toksoy	Ankara Cad. 145
Armanuş Asbet	Cihan Kitaphanesi Ankara Cad. 64
Nail Çakırhan Yeni Kitapçı	Ankara Cad. 85
Cavit ve Tufan Yazman Yürüyüş Kitapevi	Ankara Cad. 89

Tercüman-ı Hakikat Matbaası

1980'li yıllarda önce gazetelerin Babiâli'yi terk etmesi ve daha sonra bir kısım yayınevlerinin Beyoğlu bölgesine taşınmasından dolayı eski önemini yitirse de günümüzde pek çok kitap dağıtım şirketinin ve kitapçının Babiâli'de bulunuşu buranın hâlen önemli bir kitap merkezi olmasını sağlamaktadır.

Arakel, Kasbar, Tefeyyüz, Cihan, Semih Lütfi, Hilmi, Ahmet Halit, Remzi, İnkılap, Sudi, Maarif, Kanaat, Yeni Şark, Vakit, Akşam, İkbal, Asır, Cemiyet, Gayret, Zaman, Mürüvvet, İtimat, İrfan, Türk Yurdu, Cumhuriyet, Şafak, Yeni Kitapçı, Çiftçi Kütüphanesi, Nebioğlu, Türkiye, Atlas isimli kitabevleri binlerce yayın yapmalarına rağmen adeta isimsiz kahraman gibidirler. Tümü hakkında derli toplu bilgi bulunabilecek bir yayın yoktur. Biz bu çalışmamızda elden geldiğince bu kitapçıların bilgilerini derleyip toplamaya, topluca bilgi sunmaya çalışacağız.

B A B İ Â L İ

Basın Gazetesi, 11 Ocak 1961

Gazeteler ve Reklam

Afişleri

Babiâli'de Basın, Matbaa Kültürü ve Cumhuriyet Dönemi Afişlerinin Anlam Dünyası

Babiâli çevresi, çok dilli yayıncılığın kalbi konumundaydı. Osmanlıca, Ermenice ve diğer dillerde eserler basan çok sayıda matbaa faaliyet gösteriyor; bunlar arasında Artin Asaduryan'ın 1880'lerde kurduğu matbaa gibi hem hurufatlı hem taş baskı teknikleriyle üretim yapan modern işletmeler öne çıkıyordu. Bu matbaalarda tiyatro afişlerinden taş basması kitaplara kadar geniş bir yelpazede ürünler basılmak-

taydı. Cumhuriyet'in ilk yıllarına dek baskı teknolojisi sınırlı olduğundan, afişlerde genellikle siyah-beyaz veya az sayıda renk kullanılmış, yoğun tipografi ve yazı odaklı tasarımlar tercih edilmiştir. Babiâli'deki büyük matbaalar, gazetelerle işbirliği içinde çalışarak hem haber hem de reklam içeriklerini üretmiş, bu sayede litografi ve harfli baskı teknikleri dönemin basın dünyasında standart hâle gelmişti.

...

Reşat Ekrem Koçu'nun "Türk Zaferleri" adlı reklam afişi
Milliyet Gazetesi

Yelpaze Mecmuası

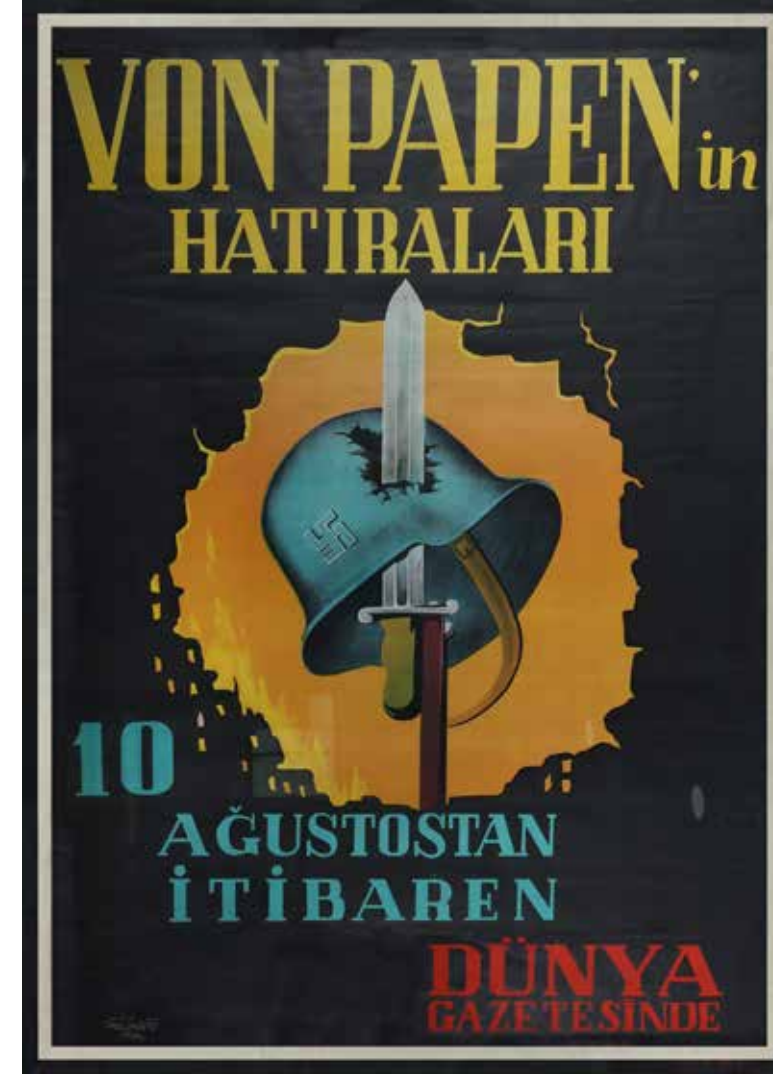
Tanin Gazetesi reklam afişi

Reklam afişleri, İstiklal Gazetesi

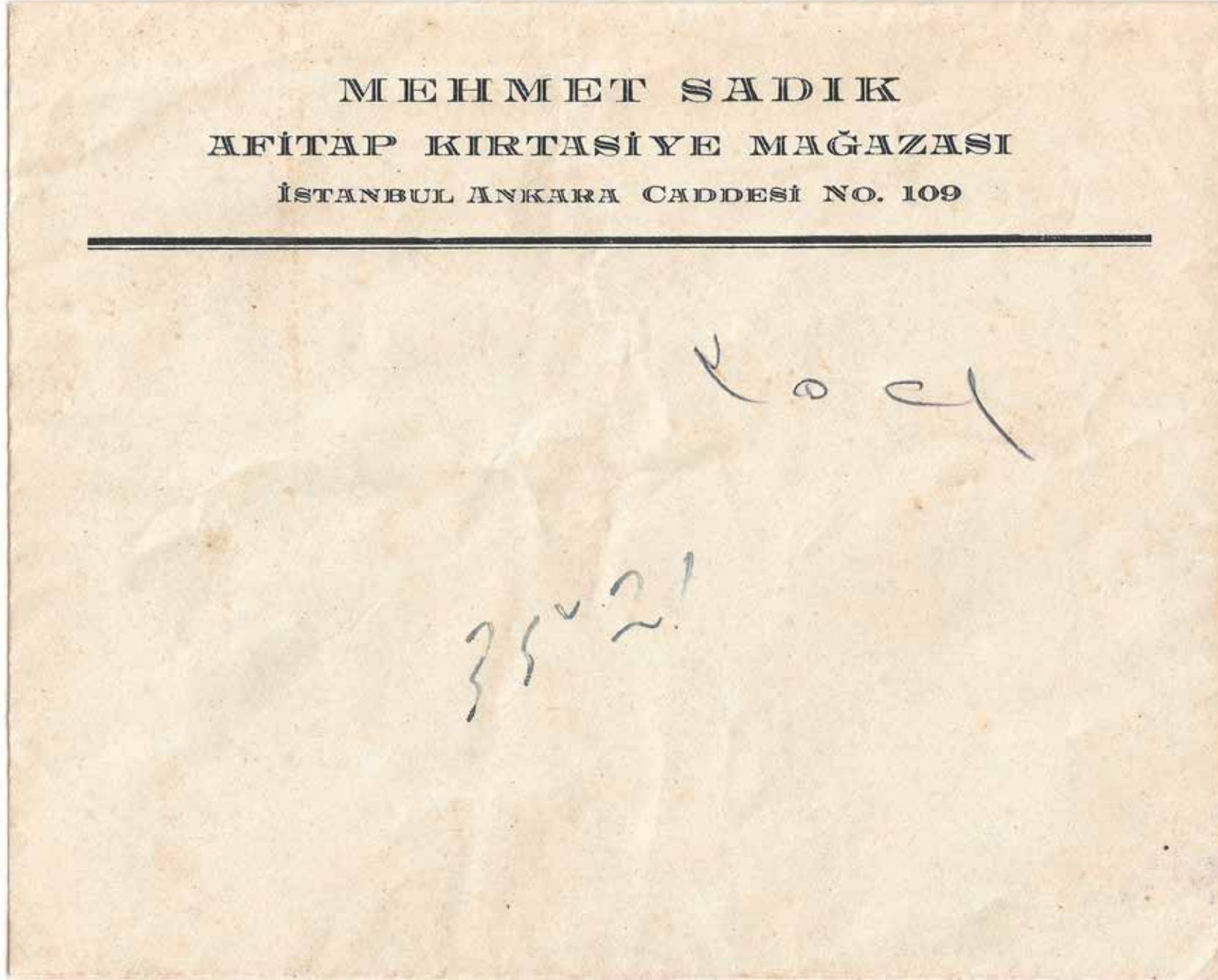
Reklam afişleri, Yeni İstiklal Gazetesi

Von Papen'in Hatıraları için hazırlanan reklam afişi
Dünya Gazetesi

Büyük Doğu Gazetesi reklam afişi

Afitap Antetli zarf

Antetli Zarflar

“Matbaa ve Kurumsal Kimlik”

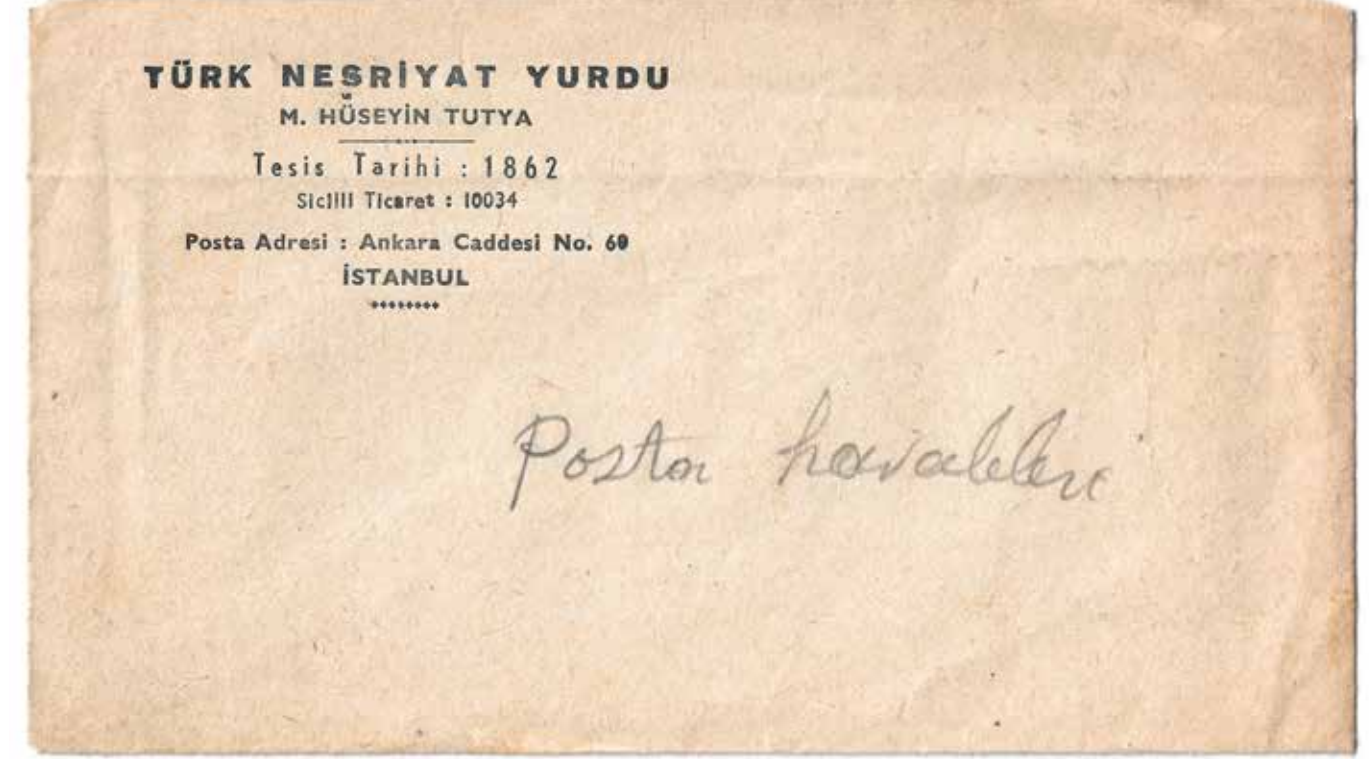
Babali dönemi matbaalarında basılan ürünler arasında başta harita ve kitaplar olmak üzere hat yazısı, logo, antetli kâğıt gibi kurumsal öğeler de yer almıştır. Antetli zarfların ön yüzünde yayınevinin veya matbaanın adı, adresi ve imtiyaz sahibi gibi bilgiler Osmanlı Türkçesiyle sade veya süslü bir yazı düzeninde basılırdı. Bu metinler genellikle hattat elinden çıkmış gibi sanatsal bir stil taşıyabilir; bazı durumlarda basılı amblem veya monogram düzenlemeleri de görülürdü. Bu dönemde kurum zarflarındaki yazılar hep Osmanlıca olup, Latin harfli Türkçe kullanımı ancak Cumhuriyet’in başlarında ve matbaa devriminin sonrasında görülmeye başlamıştır.

Dönemin basılı ticari evrakı bağlamında, antetli zarflar “matbu evrak” kategorisinde değerlendirilir; bu kategori bilet, kâğıt para, antetli kâğıt, ilan gibi çoğaltılan dokümanları kapsar. Özel matbaalar, ki-

tap ve gazete basımının yanı sıra bono, poliçe, antetli kâğıt ve kartvizit gibi ticari evrakın üretimini de öncelikli işlerinden biri hâline getirmiştir. Tanzimat öncesinde nadir olan bu belgelerin kullanımı, özellikle yabancı tüccarların çoğalmasıyla 19. yüzyılın ikinci yarısında hızla yaygınlaşmıştır. Gerçekten de, İstanbul’daki hanlara ait antetli kâğıtların 1860’lardan itibaren artmaya başladığı görülmektedir. Bu nedenle antetli zarflar, matbuat kültürünün önemli bir parçası olarak yayınevlerinin kurumsal kimliğini ve iletişim biçimini yansıtır. Efemera niteliğindeki bu basılı belgeler, hem dönem matbaacılığının görsel üslubunu hem de dönemin idari ve ticari ilişkilerini somut biçimde belgeleyen kaynaklardır. Bu bakımdan korunmuş örnekler, arşiv ve basın tarihi araştırmalarında matbaanın işlevi, yazı stili ve kurum adreslerinin tespiti gibi konularda önemli ipuçları sunmaktadır.

Resimli Kitap [Dergisi] antetli zarf

Türk Neşriyat Yurdu Antetli Kağıt [Yeni Şark-Maarif Kütüphanesi]

Akbaba Gazetesi antetli kağıt

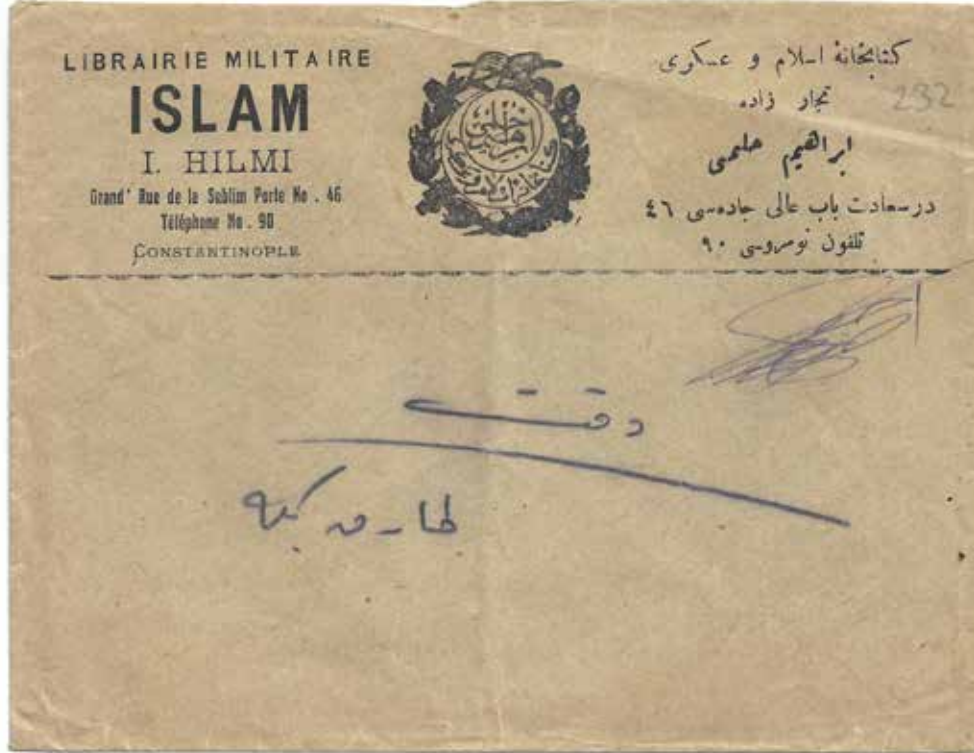
Server İskit'in sahibi olduğu İskit Yayınevi antetli zarf

Saatli Maarif Takvimi yayıncısı İstanbul Maarif Kütüphanesi antetli zarf

Yeni Muhittü'l Maarif antetli postadan geçmiş zarf

Kütüphane-i İslâm ve Askerî Tüccar-zade İbrahim Hilmi [Çiğıracı] antetli zarf

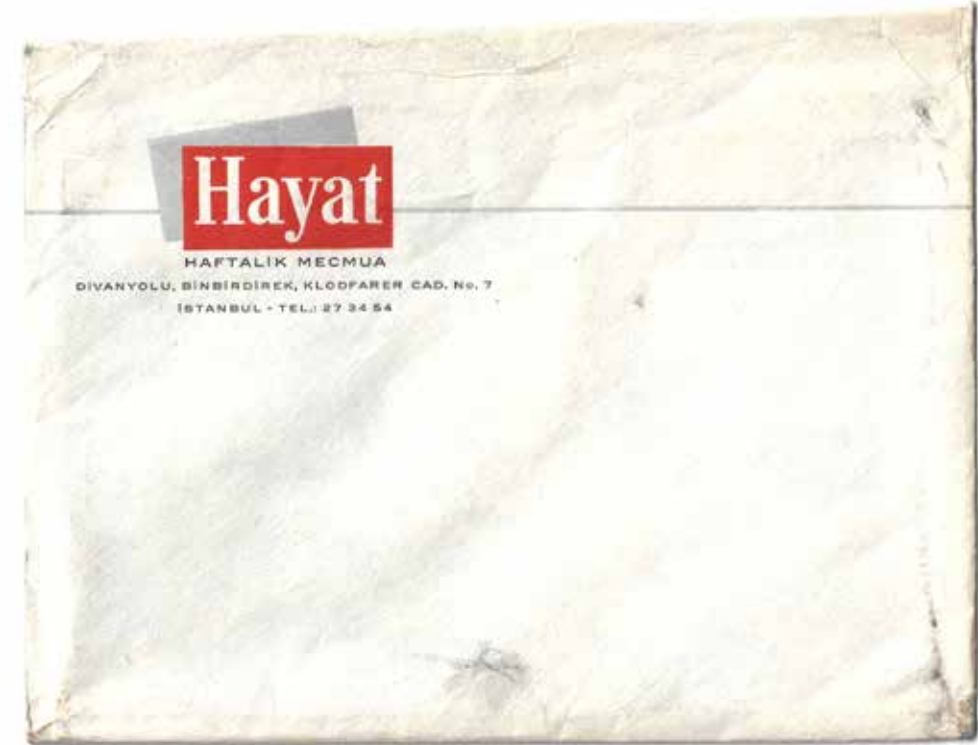
Necip Fazıl Kısakürek'in nâşiri olduğu Ağaç Mecmuası antetli zarfı

Vatan Gazetesi antetli kağıt

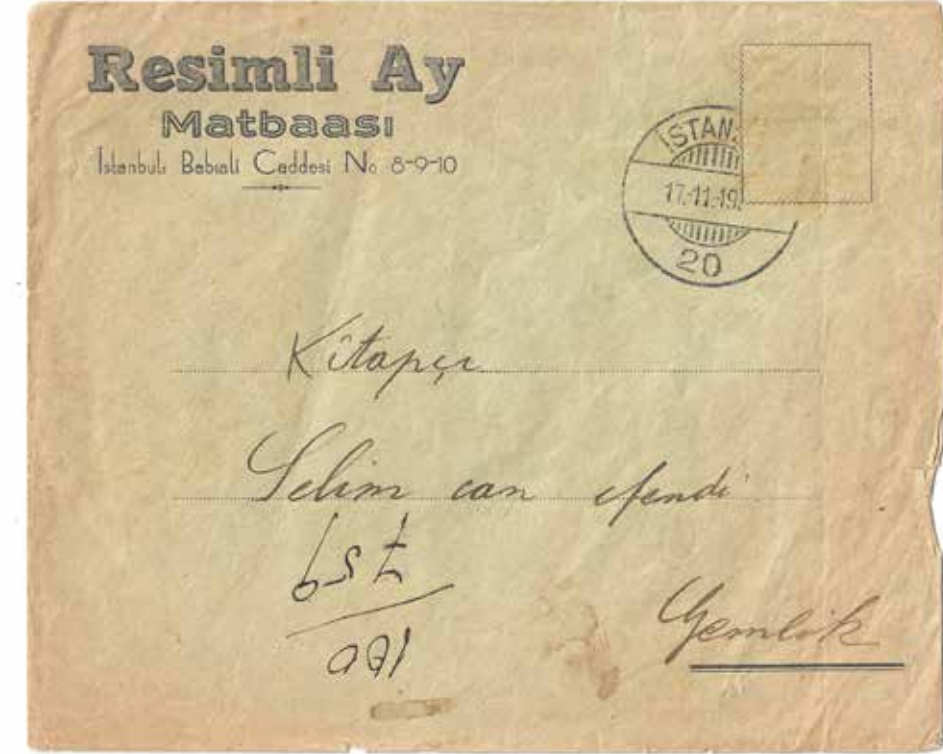
Cumhuriyet Gazetesi antetli zarf

Şevket Rado'nun çıkardığı Hayat Dergisi antetli zarf

İnkılâb Kitabevi antetli kzarf

Resimli Ay Matbaası antetli zarf

Milliyet Gazetesi antetli zarf

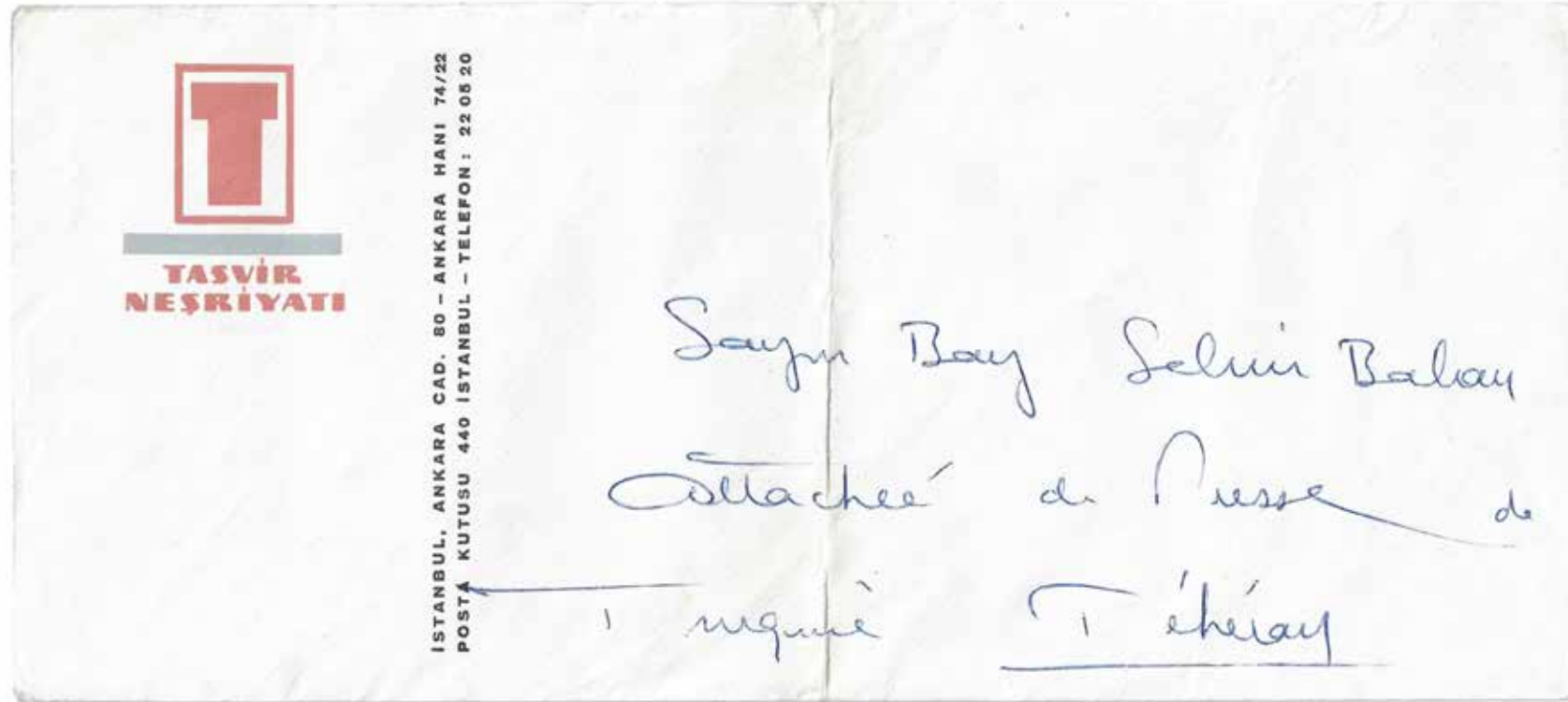
Türkiye Yayınevi antetli zarf

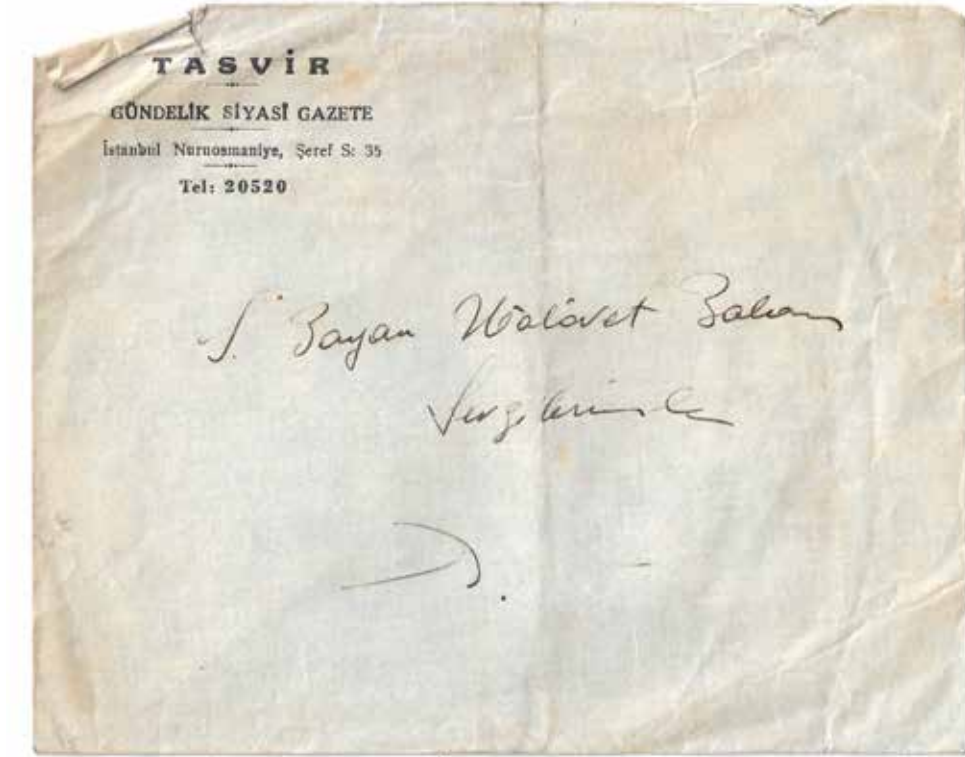
Son Posta Gazetesi antetli zarf

Tasvir Gazetesi antetli zarf

Tasvir Neşriyatı antetli zarf

Tasvir Gazetesi antetli kağıt

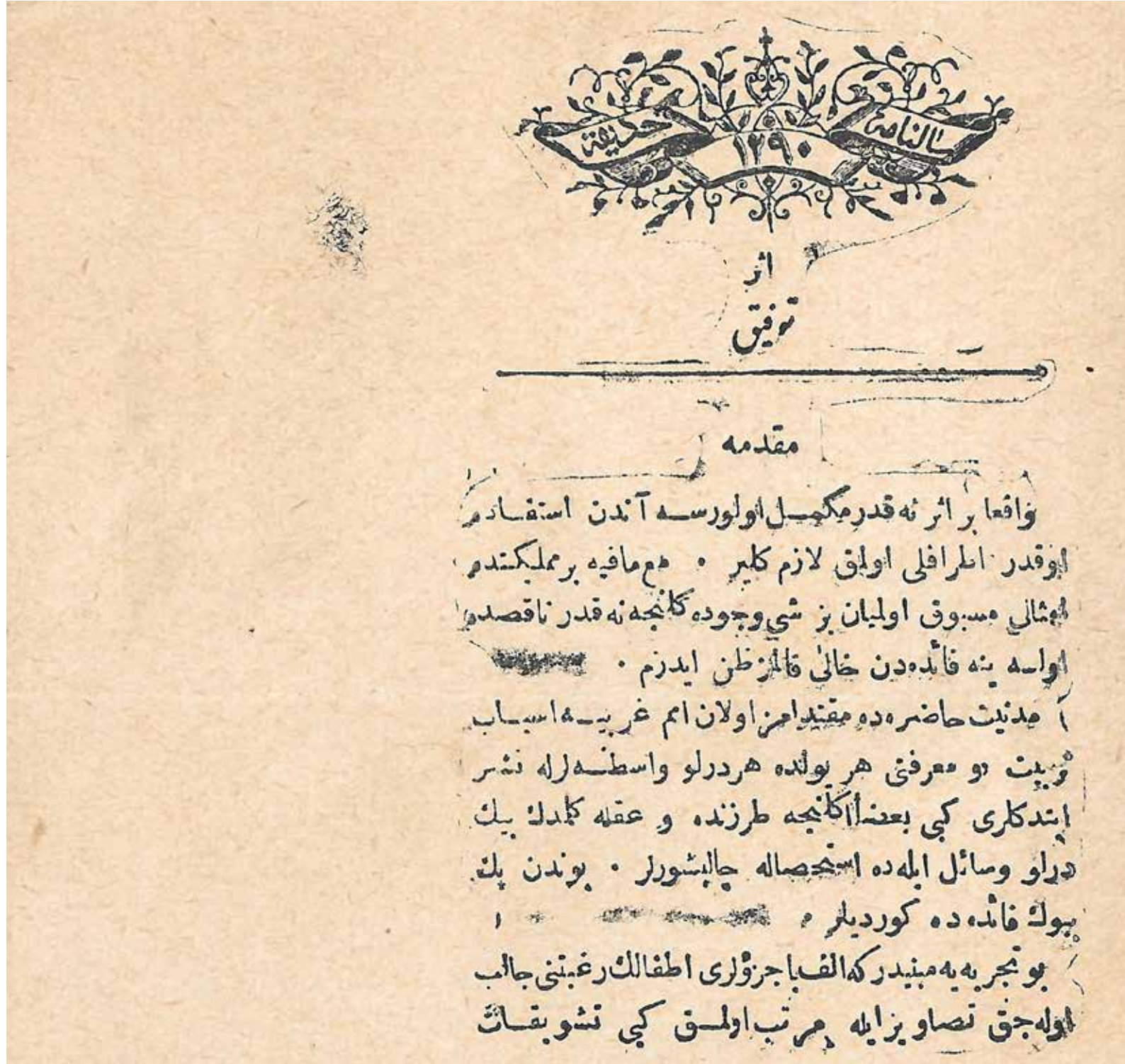

Babiâli Caddesi
1940'lar

Kitapçıların Zarif Etiketleri

İstanbul basınının kalbi Babiâli Caddesi'ne 19. yüzyılın sonlarında yerleşen kitapçılar kültür hayatına büyük katkılar yapmışlardır. Türk edebiyatının büyük yazarlarının eserlerini basarak, onları ölümsüzleştiren bu yayıncıların büyük bir kısmı günümüzde yoktur. Zaten Babiâli yayıncılığı diye bir olgu da artık söz konusu değildir. Tarihe, edebiyata, sosyal hayata, hukuka, fen bilimlerine, eğitime, güzel sanatlara, siyasete, bilime dair yayınlanabilecek ne varsa yayınlayan Babiâli kitapçıları bastıkları bu kitapların üzerine kimi zaman mühür şeklinde, kimi zaman iç kapak sayfasının üstüne yapıştırılan bir etiket olarak ve de kimi zaman sayfanın alt veya sol üst köşesinde, özel olarak ürettikleri, kendi amblemlerini (logoları) kullanmışlardır. Bir çeşit firma bilgisi gibi kabul edilecek

bu logolar özel olarak üretilmiş, güzel tasarımlar olarak karşımıza çıkarlar. Basit olanları da olmakla birlikte yayınevine ait özel bilgiler içerirler ve tasarımları da hoştur. Kitapçı ve yayıncı adına hazırlanmış bu logoları günümüzde toplanmak çok güçtür. Bizden önce oluşturulmuş, kitap meraklıları tarafından biriktirilmiş bu koleksiyonlardan küçük bir seçki kataloğumuzda yer almaktadır. Bu konuda Şevket Rado tarafından oluşturulmuş bir özel defter ve elimdeki malzemenin büyük bir bölümü uzun yıllar biriktirilmiş malzemelerdendir. Bu malzemenin oluşmasında sahaf arkadaşım Bahtiyar İstekli'nin katkıları büyüktür. Hepsi kitapçılık ve sahafılık alanında belge niteliği taşıyan ve pek çoğu kaybolup giden bu tür malzemeyi saklamak ve arşivlemek gereklidir.

Ebüzziya Tefvîk Bey'in çıkardığı ilk özel salname [Yıllık] Salname-i Hatika 1290/1873

İbrahim Hilmi
Kitabhane-i İslam ve Askeria

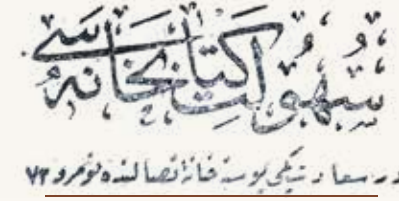
Kasbar Matbaa,
Kütüphane ve Mücellidhanesi

İkbâl Kütüphanesi, Babiâli
Caddesi'nde

Matbaa ve kütüphane-i Cihan

Sühulet Kitaphanesi

Kanaat Kitaphanesi

Karabet Matbaası

Kitapçı Arakel Tozlian

Kitapçı Arakel Matbaası

Matbaa-i Ebüzziya

Tefeyyüz Kütüphanesi

Kasbar Matbaa,
Kütüphane ve Mücellidhanesi

Kitabhane-i Cihan

Tüccarzade İbrahim Hilmi
Kitaphane-i İslam

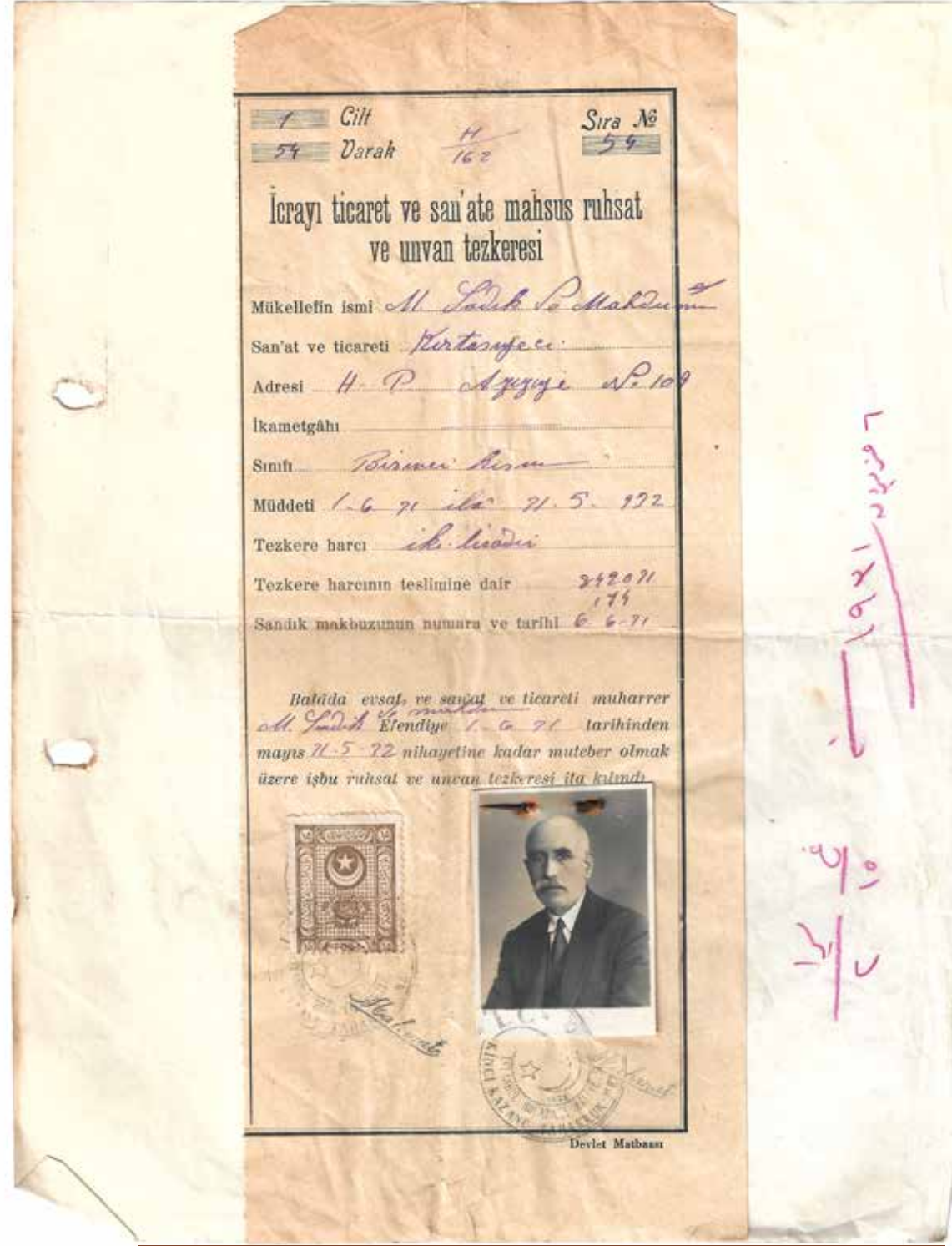
Ümid Kütüphanesi
Mehmed Remzi [Remzi Kitabevi]

AFİTAP

İNSEL

KO
MÜCEL
HAKI

Mehmet Sadık Kâğıtçı, Ticaret Ruhsatı

B A B İ Â L İ

Afitap

Kırtasiyesi

Mehmet Sadık Kâğıtçı 1868-1950
Türkiye'nin İlk Kâğıt Mühendisi - SEKA'nın Kurucusu

İstanbul basınının kalbi Babiâli Caddesi'ne 19. yüzyılın sonlarında yerleşen kitapçılar kültür hayatına büyük katkılar yapmışlardır. Türk edebiyatının büyük yazarlarının eserlerini basarak, onları ölümsüzleştiren bu yayıncıların büyük bir kısmı günümüzde yoktur. Zaten Babiâli yayıncılığı diye bir olgu da artık söz konusu değildir. Tarihe, edebiyata, sosyal hayata, hukuka, fen bilimlerine, eğitime, güzel sanatlara, siyasete, bilime dair yayınlanabilecek ne varsa yayınlayan Babiâli kitapçıları bastıkları bu kitapların üzerine kimi zaman mühür şeklinde, kimi zaman iç kapak sayfasının üstüne yapıştırılan bir etiket olarak ve

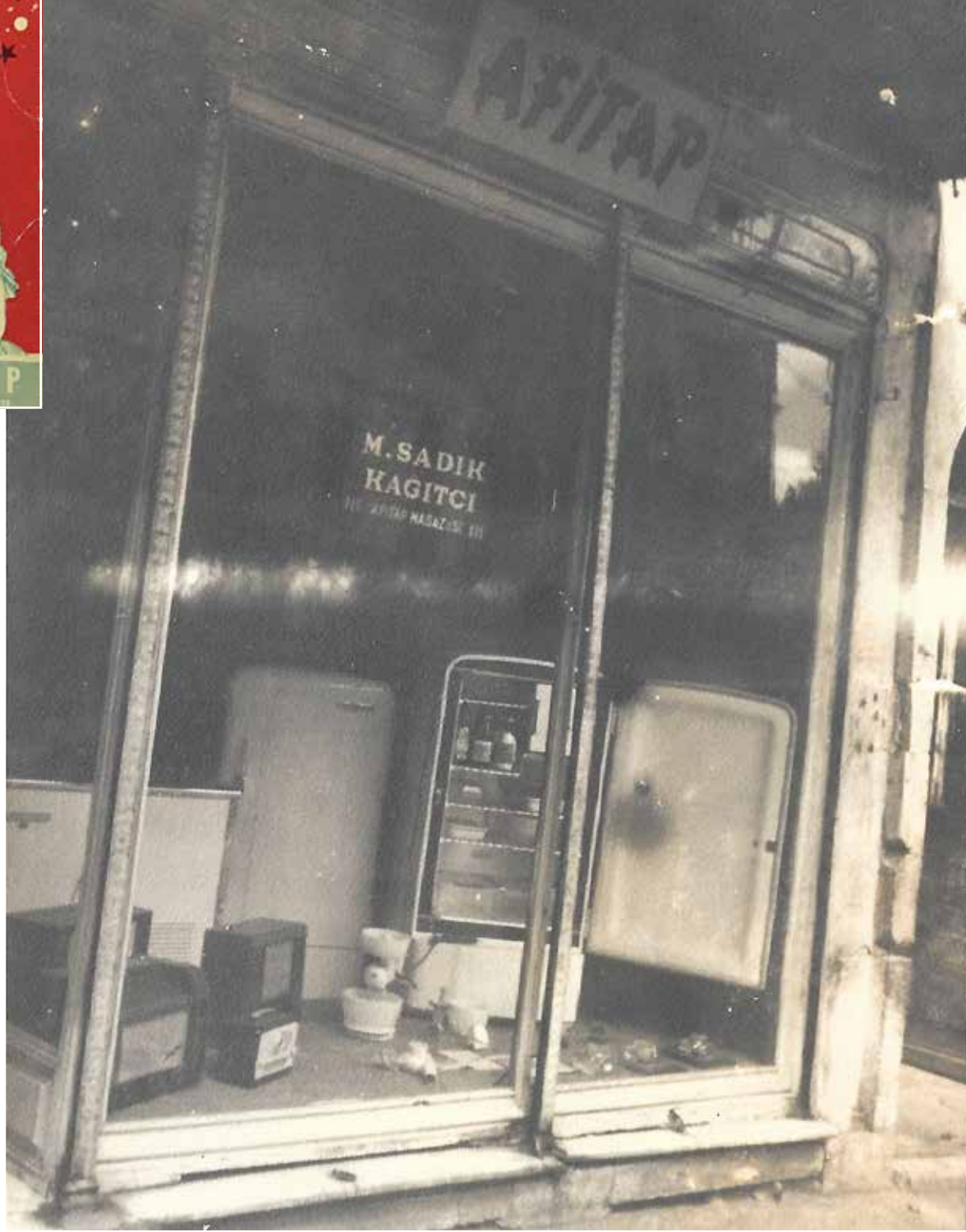
de kimi zaman sayfanın alt veya sol üst köşesinde, özel olarak ürettikleri, kendi amblemlerini (logoları) kullanmışlardır. Bir çeşit firma bilgisi gibi kabul edilecek bu

logolar özel olarak üretilmiş, güzel tasarımlar olarak karşımıza çıkarlar. Basit olanları da olmakla birlikte yayınevine ait özel bilgiler içerirler ve tasarımları da hoştur. Kitapçı ve yayıncı adına hazırlanmış bu logoları günümüzde toplanmak çok güçtür. Bizden önce oluşturulmuş, kitap meraklıları tarafından biriktirilmiş bu koleksiyonlardan küçük bir seçki kataloğumuzda yer almaktadır. Bu konuda Şevket Rado tarafından oluşturulmuş bir özel defter ve elimdeki malzemenin büyük bir bölümü uzun yıllar biriktirilmiş malzemelerdendir. Bu malzemenin oluşmasında sahaf arkadaşım Bahtiyar İstekli'nin katkıları bü-

yüktür. Hepsi kitapçılık ve sahaflık alanında belge niteliği taşıyan ve pek çoğu kaybolup giden bu tür malzeme saklamak ve arşivlemek gereklidir.

İlk adı "Yeni Muhtıra Defteri" olarak yayınlanmaya başlayan sonra "Ece Muhtırası" adını alan ünlü ajandaları yayınlayan Afıtap'ın sahibi Mehmet Sadık Kağıtçı çok önemli bir girişimciydi. Cağaloğlu'nda kırtasiye ile yayıncılığı birlikte yürüten bu önemli kişi çok özel işler yapmış, Babiâli'de büyük yankılar uyandırmıştır. 41 buçuk isimli mizah dergisini, Cahit Uçuk'un eserlerini 100 yıl boyunca Ece Muhtırası'nı yayınlamakla kalmamış 1950'li yıllarda Türkiye piyasasına gire İngiliz "English Electric" firmasının ürettiği Buzdolaplarını da firmasında satmıştır. Buzdolabı satışını artırmak, müşteri çekmek için Babiâli Yokuşu'ndaki dükkânının vitrinine Buzdolabı yerleştirmiş, ayrıca müşterilere hediye edilmek üzere "Dondurma Kitabı" bastırmıştır. İlk baskısı ressam Firuz Aşkın tasarımı olarak basılan ve bir çeşit yemek ve dondurma tarifleri içeren kitabın ikinci baskısı ise yabancı kapak tasarımı olarak basılmıştır. M. Sadık Kağıtçı'nın kısa bir giriş yazısını içeren kitapçık müşterilerin adreslerine ücretsiz gönderilmiştir.

Afıtap Mağazası

Afıtap Mağazası

■ ■ ■

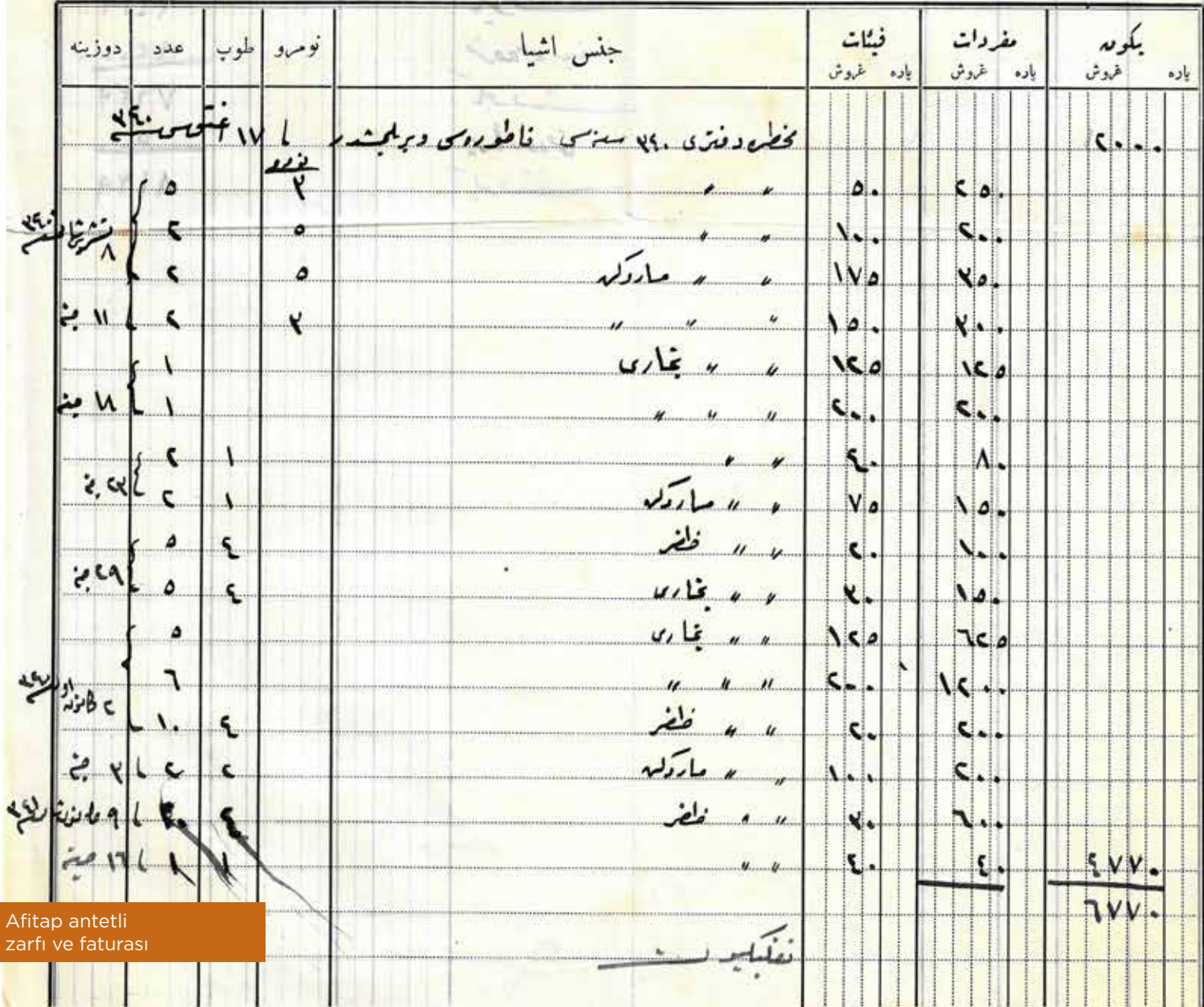

Mehmet Sadık Kâğıtçı ve oğulları

■ ■ ■

Kâğıtçı Ailesi

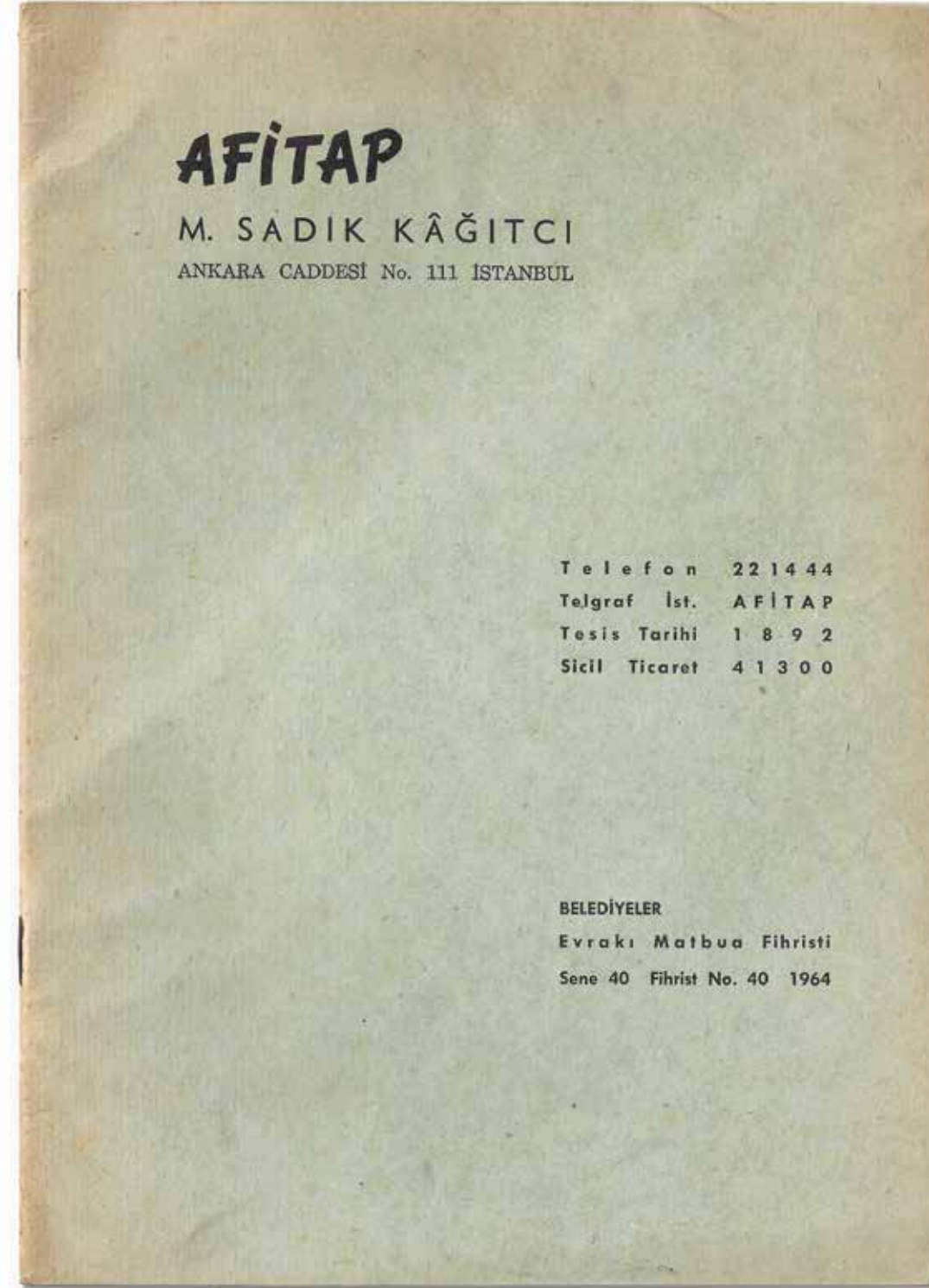

زنگنه

Bu yıllarda Osmanlı Devleti, tarihinin en sancılı dönemlerinden birini yaşamakta ve devlet kurumları arasındaki iletişim artmaktaydı. Bu iletişim büyük ölçüde yazılı yolla yapıldığı için, Babîâlî 'de kırtasiye ürünleri için talep artmaktaydı. Kırtasiye ihtiyaç-

tılıyordu. Afitap'tan alınan ürünler yalnızca İstanbul'da kullanılmıyor, aynı zamanda taşra birimlerine de gönderiliyordu.

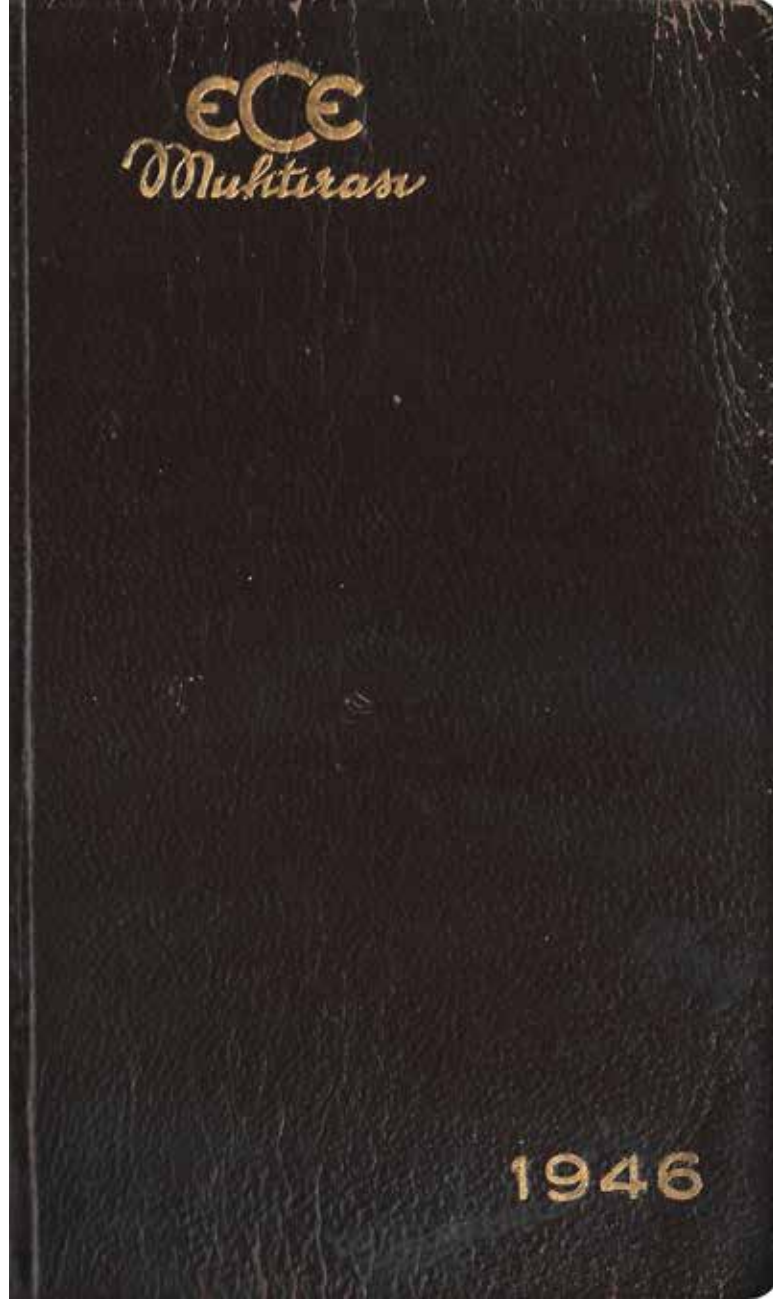
Belediyeler Evrakı Matbua Fihristi 1964

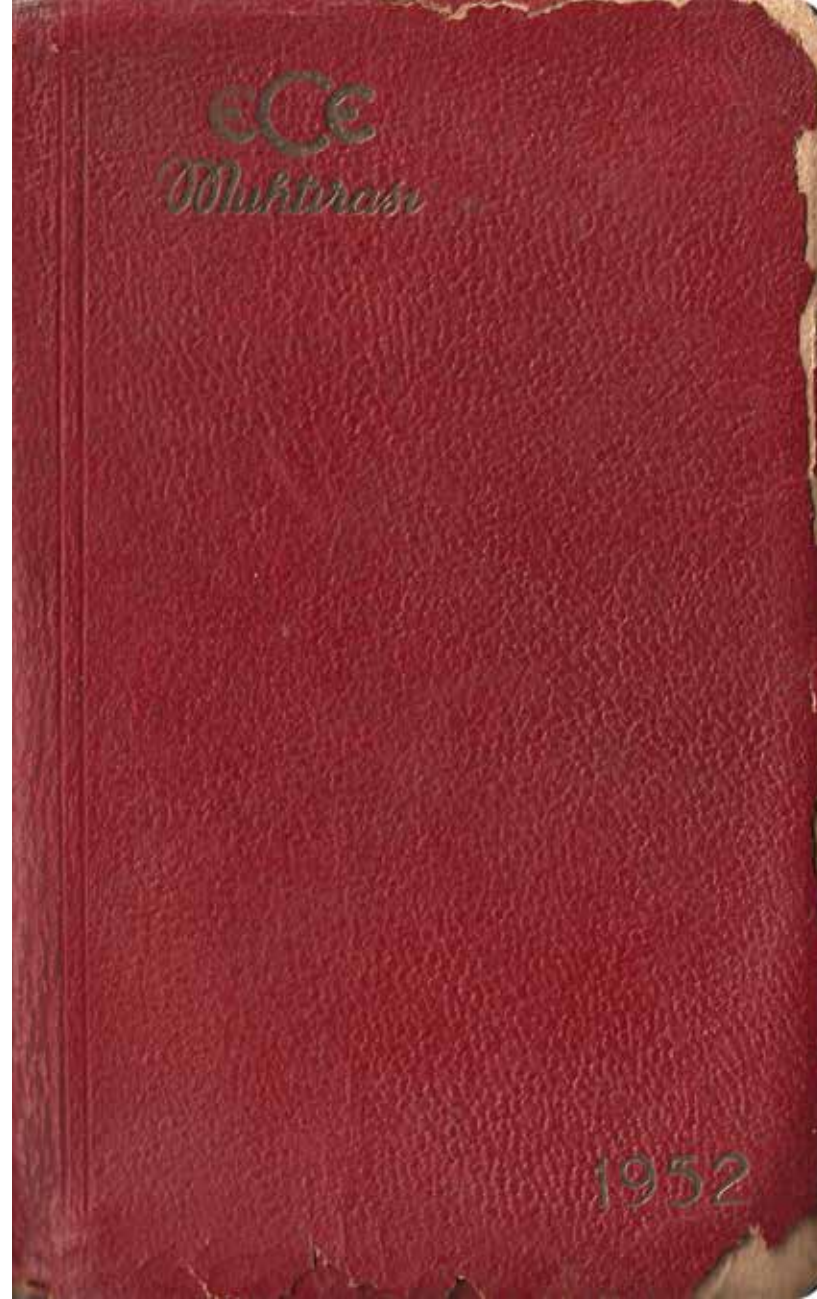
Ece Ajandaları
100. Yıl Kataloğu

1910 yılında Kâğıtçı Mehmet Sadık Efendi, Babiâli'de bulunan devlet erkânına yapacakları işlerle ilgili bir hatırlatma aracı sunmak için Muhtıra isimli defterlerin üretimine başladı. Gerekli notların unutulmaması için yazıldığı “takvimli defter” anlamını taşıyan muhtıra sözcüğünü, Fransızca agenda sözcüğünün karşılığı olarak kullandı. Osmanlı Devleti’nden aldığı ruhsatla üretimini yaptığı Muhtıra ajandaları, Osmanlı’da bir ilke imza attı ve devlet erkânı tarafından çok beğenildi. Ürünlerin Babiâli’de gördüğü ilginin ardından bu ajandalar, farklı meslek gruplarına (jandarma, kâtip, vb.) özel olarak ve cep boylarında üretilmeye başlandı. Üstelik bölgede yer alan çok sayıda matbaacı ajanda basmak için ruhsat talebinde bulundu.

I. Dünya Savaşı döneminde Muhtıra ajandaları, Mustafa Kemal Paşa ve İsmet Paşa başta olmak üzere dönemin üst sınıf komutanları için 6 aylık dönemlerde kullanılmak üzere özel olarak üretildi. Üniformalarının üst ceplerinde kolayca taşınabilmesi için ince ve küçük boy üretilen bu ajandalar, yapılması veya takip edilmesi gereken işlerin öncelik ve önem bakımından sıralanması için pratik çözümler sunuyordu. Bu yönüyle Muhtıra ajandaları, yakın tarihimize ışık tutan pek çok yazıyla tarihsel bir öneme sahip. Savaş koşulları nedeniyle kâğıt kıtlığının görüldüğü bir dönemde Muhtıra ajandalarına alınan notların büyük bir bölümü tarihsel belge niteliği taşıdığı için günümüzde devlet arşivlerinde korumaya altında tutulmakta.

Ece Muhtırası 1946

Ece Muhtırası 1952

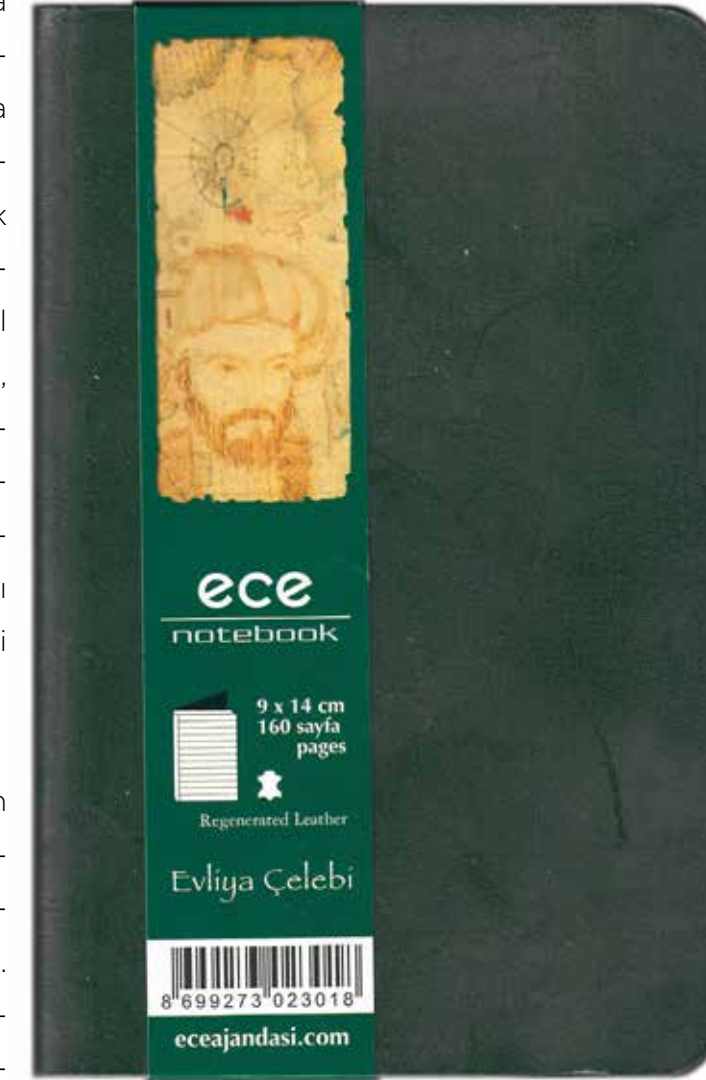
1920'li yıllarda Kâğıtçı Mehmet Sadık Efendi, Afıtap'ta kırtasiye ürünleri satmaya devam ediyor, Beyazıt kâğıtçıları arasında parmakla gösteriliyordu. Üstelik ürünleri yalnızca vitrin camlarını süslemiyor, aynı zamanda gazete sayfalarında da boy gösteriyordu. Bu dönemde Muhtıra reklamları, Türk halkının modernleşme çabasıyla iç içe geçti. Muasır medeniyetlere özgü planlama alışkanlığı, Muhtıra ajandalarının reklamlarında en sık kullanılan temalardan biriydi. Reklamlarda ayrıca nikel ve kaplama masa takvimleri, modern mürekkepli kalem, yazı takımları, kalem takımları yer alıyor, Türk halkının yazı yazma alışkanlığını kazanması ve geliştirmesi teşvik ediliyordu.

1932 yılında yaşanan hazine bir olay, Muhtıra ajandalarının isminin Ece olarak değiştirilmesine vesile oldu. Kâğıtçı Mehmet Sadık Efendi'nin oğlu Ahmet, Afganistan'da Ece isimli bir kadına

âşık oldu ve aşkı uğruna hayatını feda etti. Bu olaydan çok etkilenen Kâğıtçı Mehmet Sadık Efendi, o yıl Muhtıra ajandasını Ece Muhtırası ismiyle yayınladı. Cahit Uçuk'un el yazısıyla yazdığı Ece yazısı logo olarak kullanıldı. 1934 yılında çıkartılan Soyadı Kanunu'ndan sonra, 1932'de Dünya Güzellik Kraliçesi seçilen

Keriman Halis'e "kraliçe" anlamına gelen Ece soyadı Mustafa Kemal Atatürk tarafından verildi. Bu dönemde lakabını soyadı olarak alan Mehmet Sadık Kâğıtçı, Ece ajandalarını Keriman Halis'e ithaf etti.

Mehmet Sadık Kâğıtçı, yalnızca bir mühendis değil, aynı zamanda yerli üretimi ve sanayileşmeyi savunan bir Cumhuriyet aydınıdır. SEKA'nın kuruluşuyla Türkiye'de modern sanayinin gelişmesine büyük katkı sağlamıştır. Bugün İzmit'te bulunan SEKA Kâğıt Müzesi onun öncülüğünü ve vizyonunu gelecek kuşaklara aktarmaktadır.

Ece Ajandası

Salut de Constantinople.

La Sublime Porte.

176

Editeur Max Fruchtermann, Constantinople No. 58.

Max Fruchtermann
kartpostal
1890-1900'ler

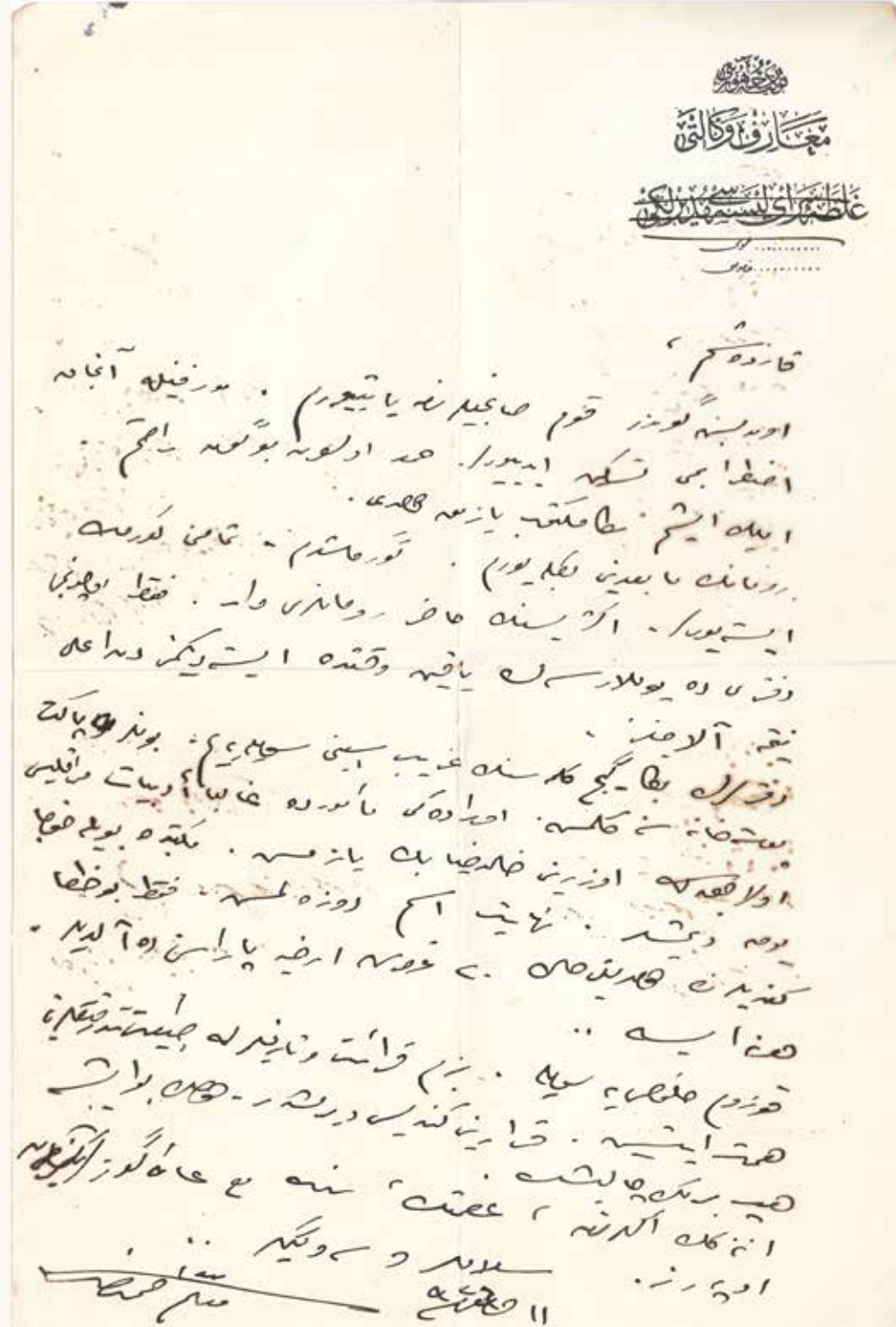
Ahmet Halit

Kitabevi

مُعَلِّمُ الْحَسَنِ الْكَافِي

1928'de Muallim Ahmet Halit Yaşaroğlu tarafından kurulmuştur. Ahmet Halit Bey 1918 yılında Babiâli Caddesi'nde Talebe Defteri İdarehanesi isimli bir küçük kitap-hane kurmuştur. Bu kitabevinde Halit Fahri Ozansoy, Sükûfe Nihal, Orhan Seyfi Orhon gibi tanınmış edebiyatçıların ilk şiir kitapları basılır. Diğer bir adi da Halk Kütüphanesi olarak bilinen bu kitapçı dükkânı 1920 (1336) senesinde yani Mütarekede kapanır. Daha sonra Ahmet Halit Bey sadece Sisli Terakki Lisesi tarih hocalığı görevini hariç tutarak Maarif'ten ayrılır ve Bâbiâli'de ünlü Ahmet Halit Kitapevini kurar. Ahmet Halit Bey kitapevini açışını hatıralarında şöyle anlatır: "1928'de asil maaşım 7000 kuruşu geçiyordu. Fakat serbest hayata atılmak istedim. Resmi vazifemden ayrıldım. Yalnız Şişli Terakki Lisesinde tarih hocası olarak kaldım. Ve Ankara Caddesinde bir kitaphane açarak çalışmağa başladım. Sonra harf inkılabı oldu. Bereket versin elim-

de eski yazılı kitap pek azdı. Refikamla mektep kitapları yazdık, çok muvaffak olduk. Son programa göre yazdığım Bizim Tarih ve Bizim Kiraat kitaplarını, refikamın yazdığı eşya ve tabiat kitaplar ile beraber basan kitapçı arkadaşşıma müracaatla Bizim Kiraat'ın yeni harflerle basımını bana terketmesini söyledim. Muallim Nafi'in Benim Alfebem ve Edirneli Mura"la Ahmet İhsan'ın Oyunlu Alfabe kitaplarını bastım." 1928 yılında 157 numarada kurulan ve 1931 yılında Ankara Caddesi No: 83 'te faaliyet gösteren Ahmet Halit 1910'lu yıllarda Ankara Caddesi Kitabevi 1935 yılında ise Sudi Kitaphanesi'nin 121 numaralı yerine taşınmıştır. 1951 yılında vefat eden Ahmet Halit Yaşaroğlu'nun oğulları Ayhan ve Yıldız Yaşaroğlu Beyler tarafından kitabevi faaliyetleri sürdürülmüştür. Ahmet Halit Bey'in ölümünden sonra aile şirketi haline dönüşen kitabevi 1973 yılında feshe-dilmiş ve 1975 yılında etkinliğine son verilmiştir.

Muallim Ahmed Halit (Yaşaroğlu)'nın kendi el yazısı ile mektubu

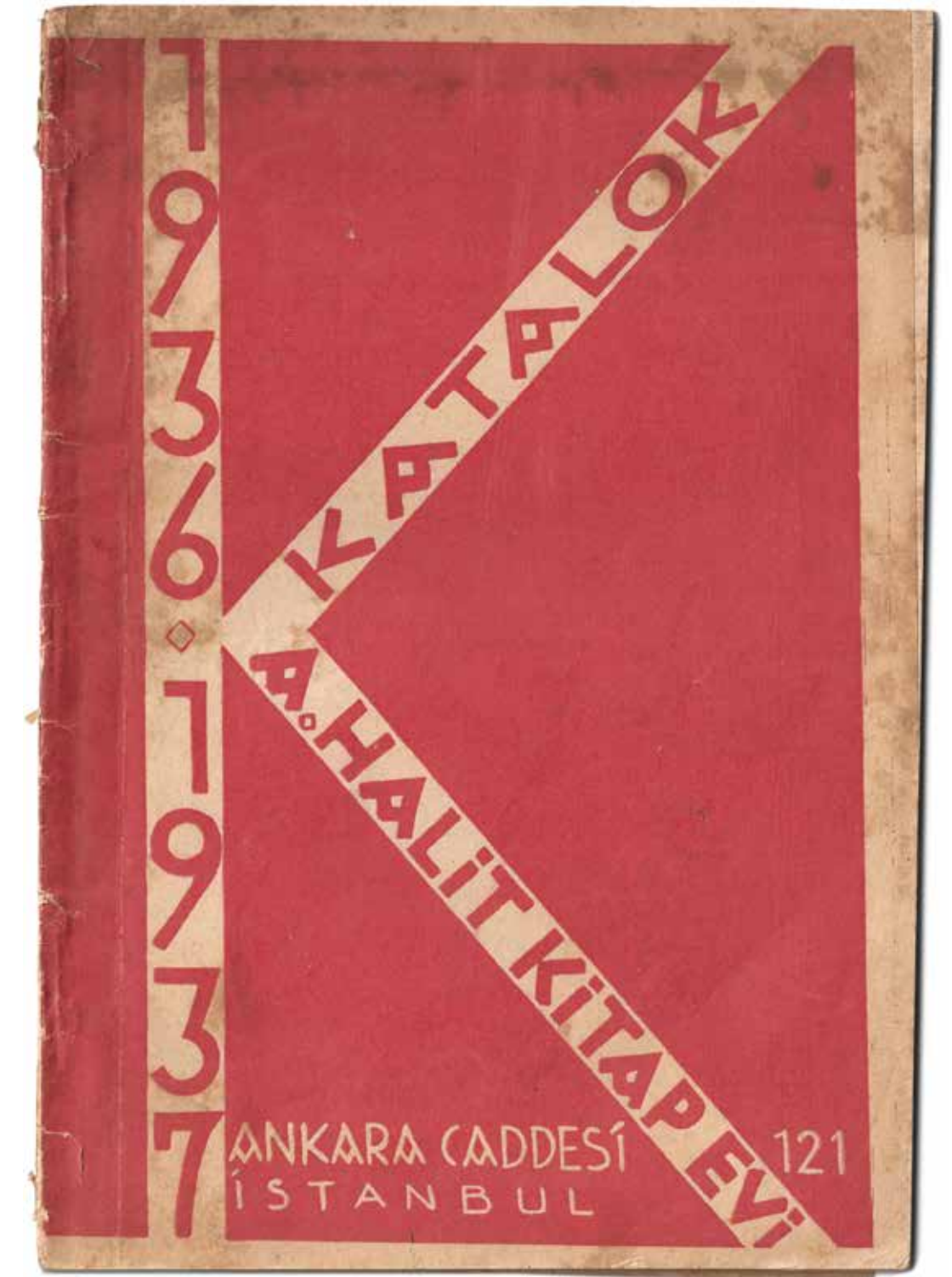
Muallim Ahmed Halit Kitabevi antetli kâğıda yapılmış yazışma

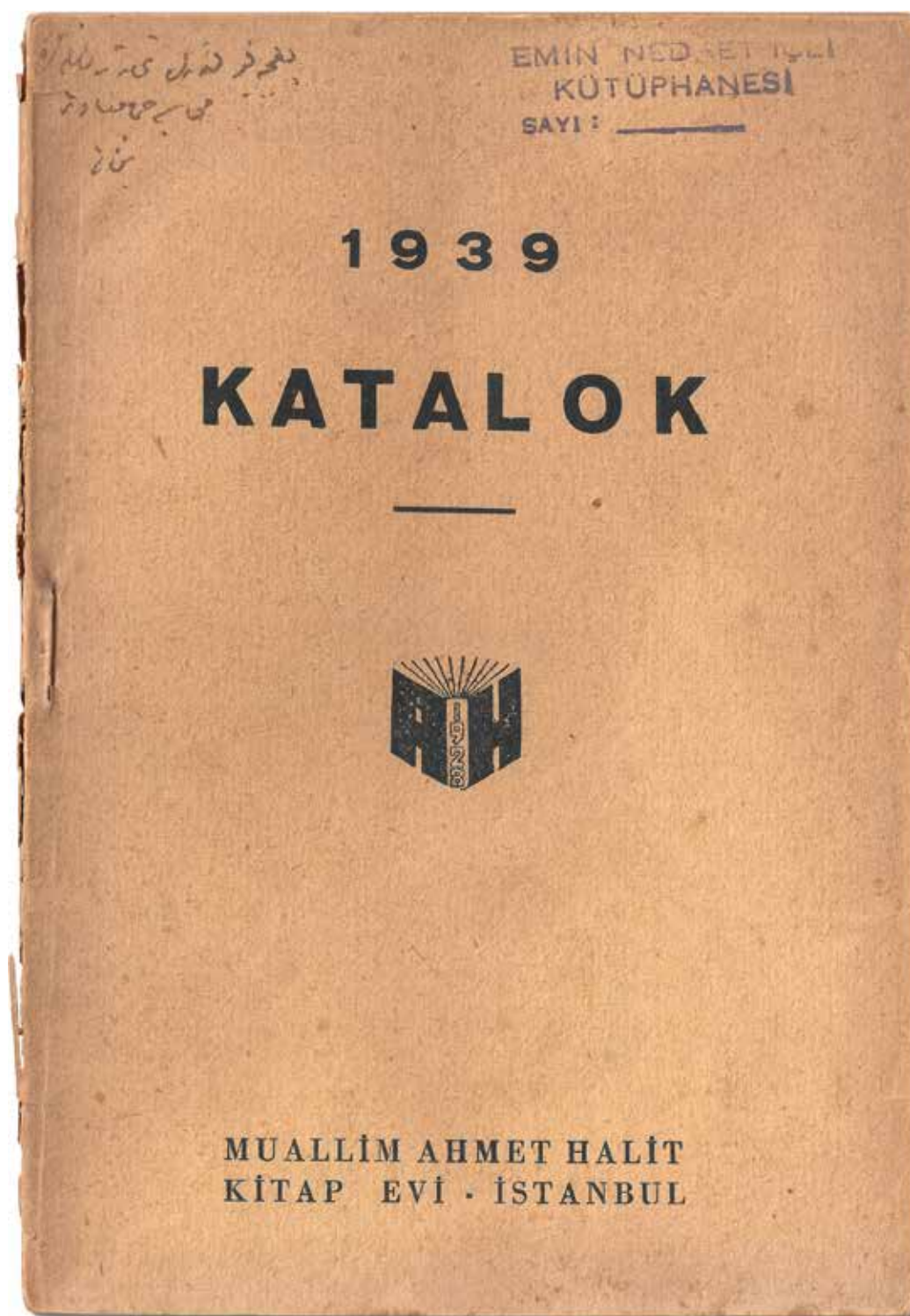
Muallim Ahmet Naci Kitaphanesi, 1931

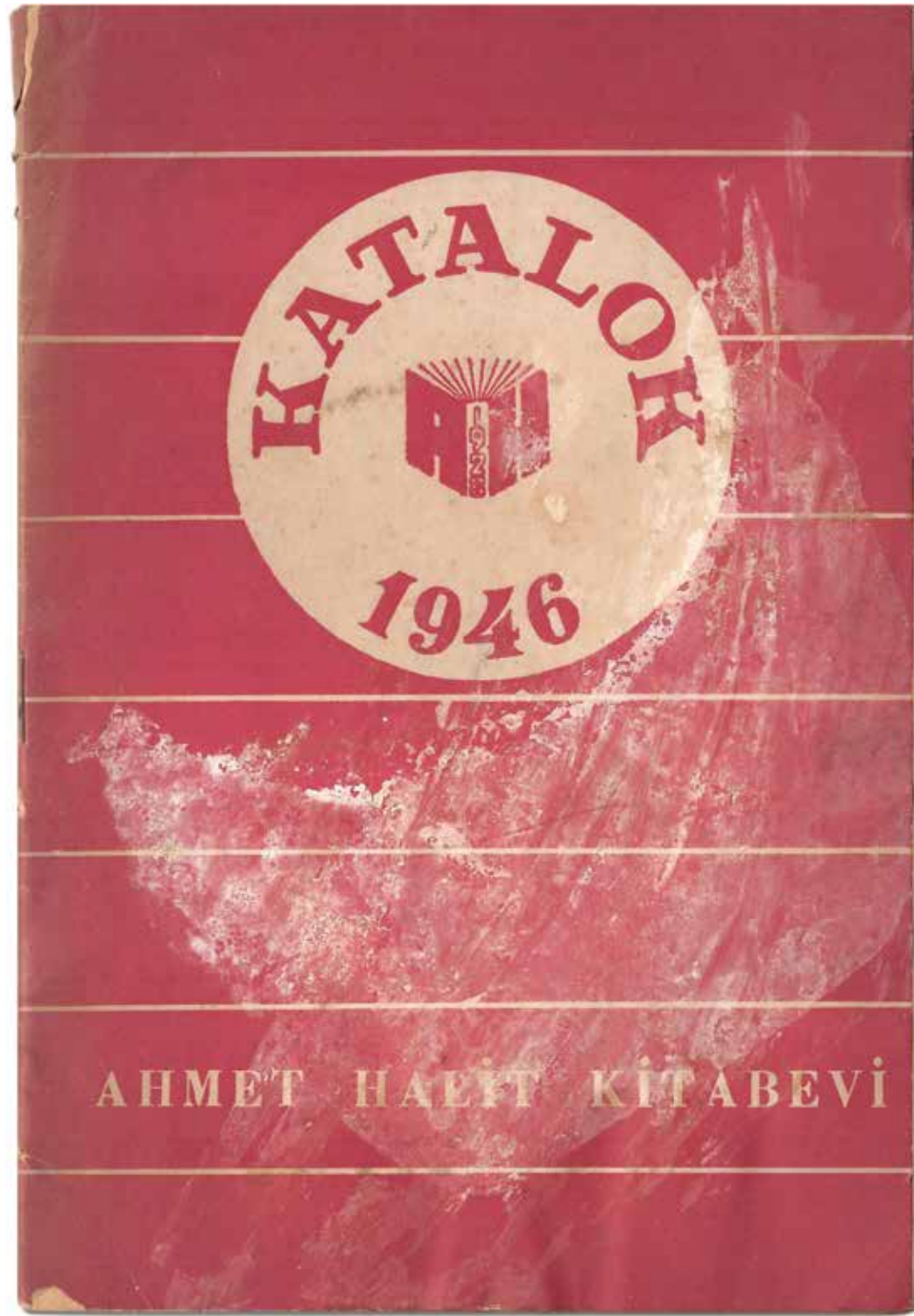

Muallim Ahmet Halit Kitap Evi, 1936 Katalok

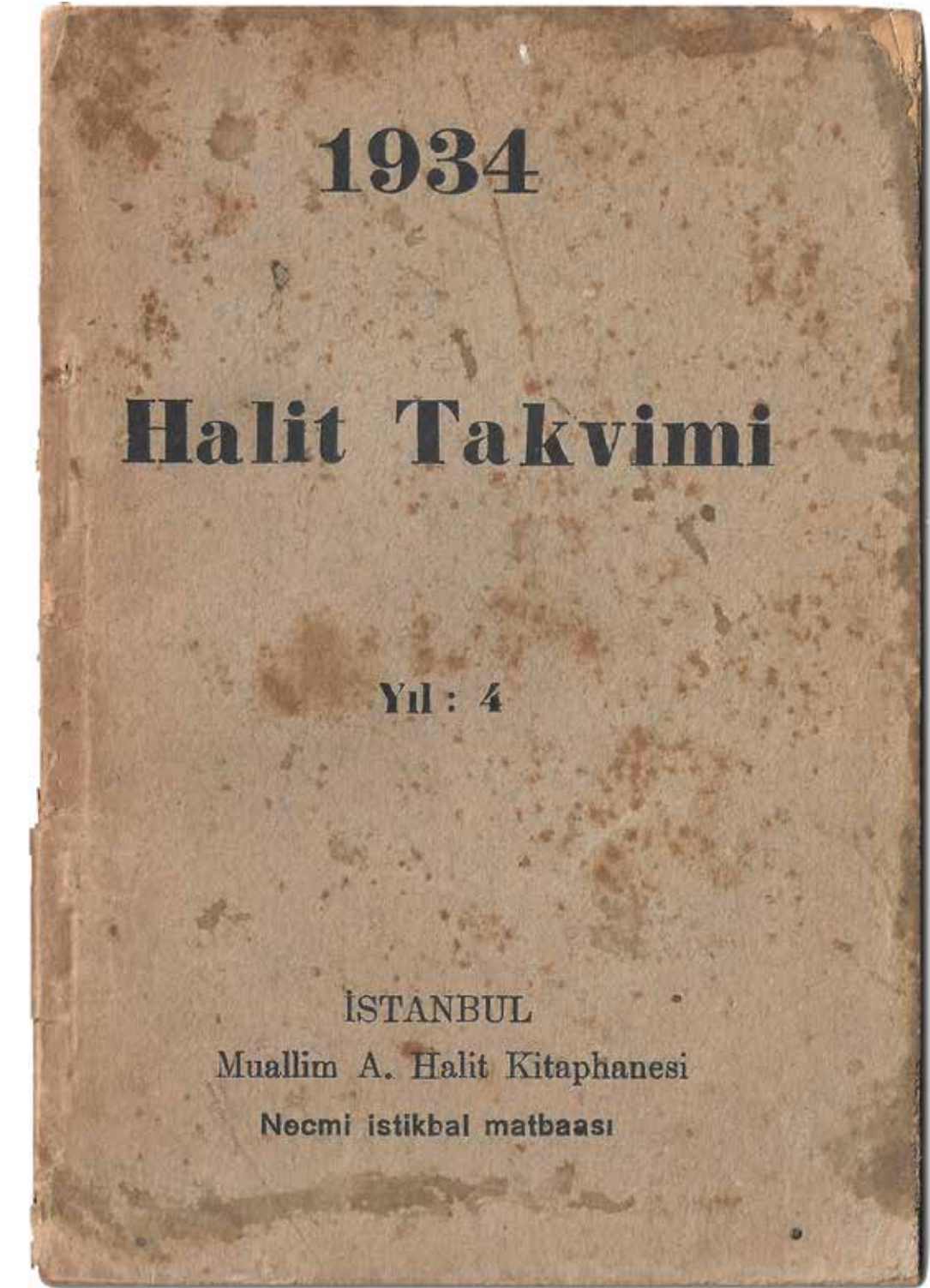

A. Halit Kitap Evi Katalok, 1936-1937

Ahmet Halit Kitabevi Katalok, 1946

Muallim Ahmet Naci Kitaphanesi Halit Takvimi, 1934

Arakel Tozlıyan
Orlando Carlo Calumeno
Arşivi

Arakel

Kitaphanesi

Babiâli'nin kültürel ve basın merkezi çevresinde, 19. yüzyıl sonlarında kitapçılık ve yayıncılık dünyasının öncüsü olarak tanınan Arakel Tozlıyan Efendi, 1875 yılında dükkânını açmıştır. Arakel Kütüphanesi adını taşıyan kataloglarıyla, Osmanlı toplumunda eser tanıtımına sistematik yaklaşan ilk kitapçılardandır.

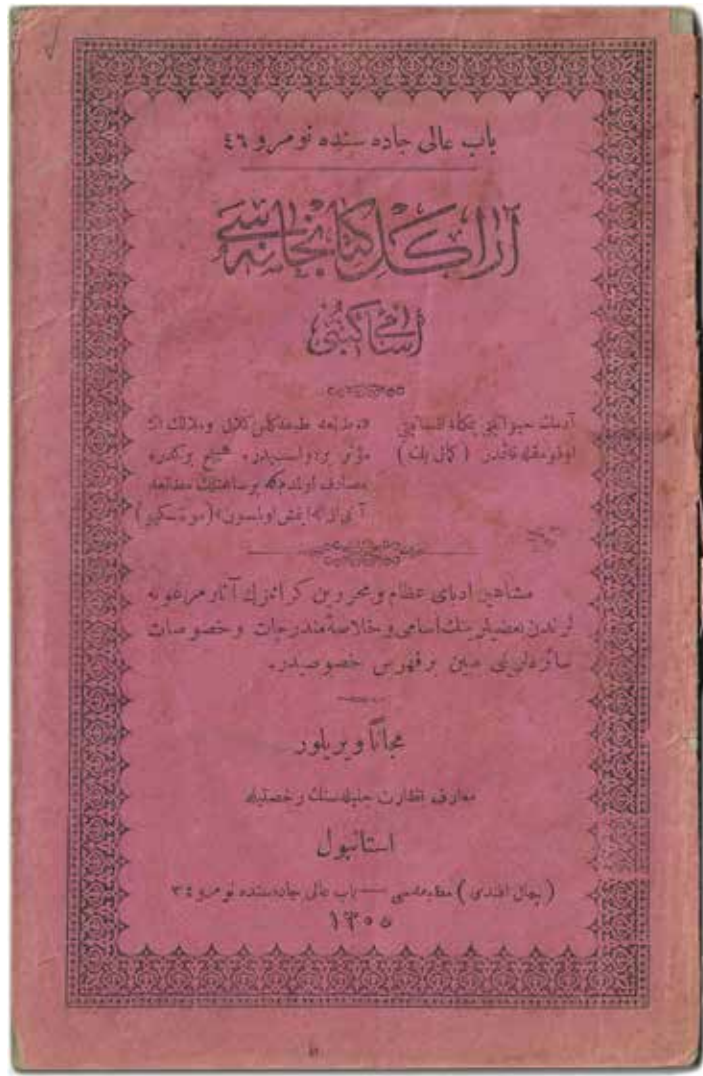
Arakel Kitaphanesi Esami-i Kütübü adlı eser kataloğu ile hem telif hem çeviri kitapları listelemiş, okurun tercihini kolaylaştırmayı amaçlamıştır. Yayımladığı

kataloglarda, kitabın adı, yazarı, çevirmeni, bazen kısa tanıtım metni gibi bilgiler yer alır. Arakel, hem klasik hem modern eserleri kitap rafına taşıyarak edebiyatın yayılmasına katkı sağlamış; okul kitapları da neşretmiş, dönemin eğitim alanına dokunmuştur. Ancak ekonomik zorluklar ve rekabet baskıları nedeniyle kitaphane, 1914'te kapanmıştır.

Kitapçı Arakel, İstanbul'un ve özellikle Babiâli çevresinin kitap kültürü tarihinde unutulmaz bir simge olarak varlığını sürdürür.

Istanbul'da 1884 tarihinde basılmış ilk kitapçı kataloğudur. 6 sayfalık giriş yazısından sonra 272 sayfalık kitap listesi ve 8 sayfalık (pembe renkli) fihrist kısmından meydana gelir. Galata'da Matbaa-i Ebûzîya'da basılan bu esere Arakel Efendi 7 kere zeyl kitapçıklar çıkarmıştır. Bu çok nadir, kütüphanelerde bile nüshasına az rastlanan katalog hakkında Erol Üyepazarcı, Mütfeferika kitâbiyat dergisinin ilk sayısında (Güz, 1993) "Arakel Efendi'nin Kitap Kataloğu yahut Evlâd-ı Aran'ın Mertliği yahut Esrâr-ı Farmason" başlıklı detaylı bir makale kaleme almıştır.

Arakel Kütüphanesi esami-i kütübü kapak, 1895

Kitapçı Arakel Efendinin kendi firmasının antetli kağıdına yazdığı Yemen'de Hüsnî Efendi isimli bir subaya yazdığı mektup, 1895

Cihan Matbaa ve kütüphanesi sahibi Mihran Mardiroşyan'a ait imza sirküleri ve Fotoğrafi

B A B I Â L I
...

Cihan

Kitaphanesi

Cihan Kütüphanesi sahibi Mihran Mardiroşyan'a ait imza sirküleri ön sayfa

Mihran Acun tarafından 1892 yılında matbaa ve kitabevi olarak kurulmuştur. Hukuk kitapları yayımı konusunda uzmanlaşan bu kitabevi kurucusu Mihran Acun'un 28 Kasım 1936 tarihinde ölümünden sonra da faaliyetini sürdürmüştür. 1945 yılında yayımlanan bir katalogda Mihran Acun'un kızı Armanus Corio, "İstanbul, Ankara Caddesi'nde kâin Cihan Kitaphanesi sahibi babam Mihran Acun'un 1936 senesinde vuku bulan vefatıyla bıraktığı mezkûr kitaphaneyi yaşat-

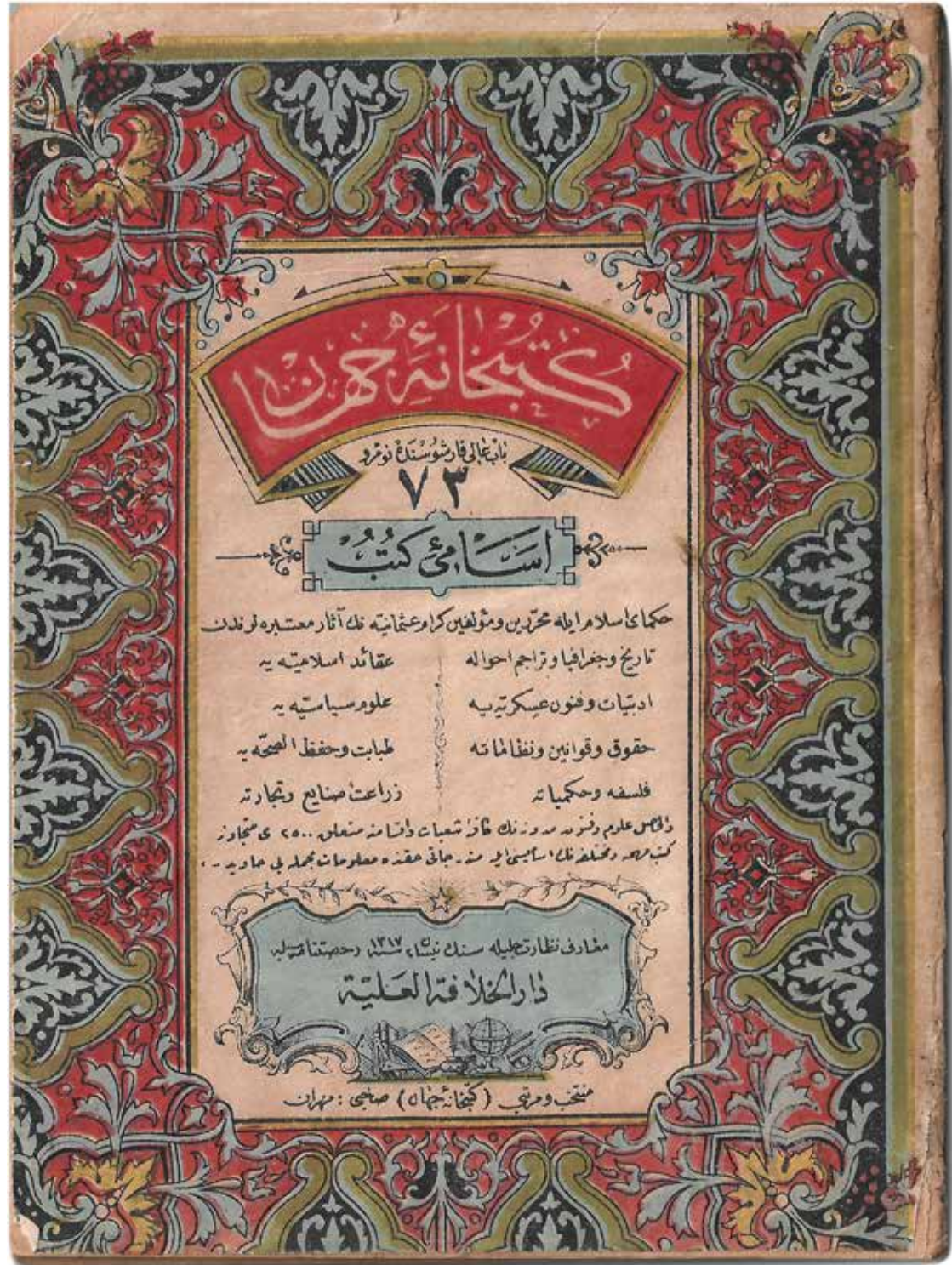
mak, bütün işleri başarmak ve kültürümüze önemli hizmetlerde bulunmak maksadıyla lâzım gelen faaliyete devam etmekteyim. Sayın müşterilerimin ihtiyaçlarını temin etmek ve kendilerini memnun bırakmak tek gayem olduğunu arz etmekle Kitaphane'min yeni ve mufassal kataloğunu da takdim ettiğimden müşerrefim" demektedir. Uzun yıllar Türk hukukuna yayın yolu ile hizmet veren ve çıkardığı Sicil-i Kavanin ile ünlenen kitabevi 1980'li yıllarda kapanmıştır.

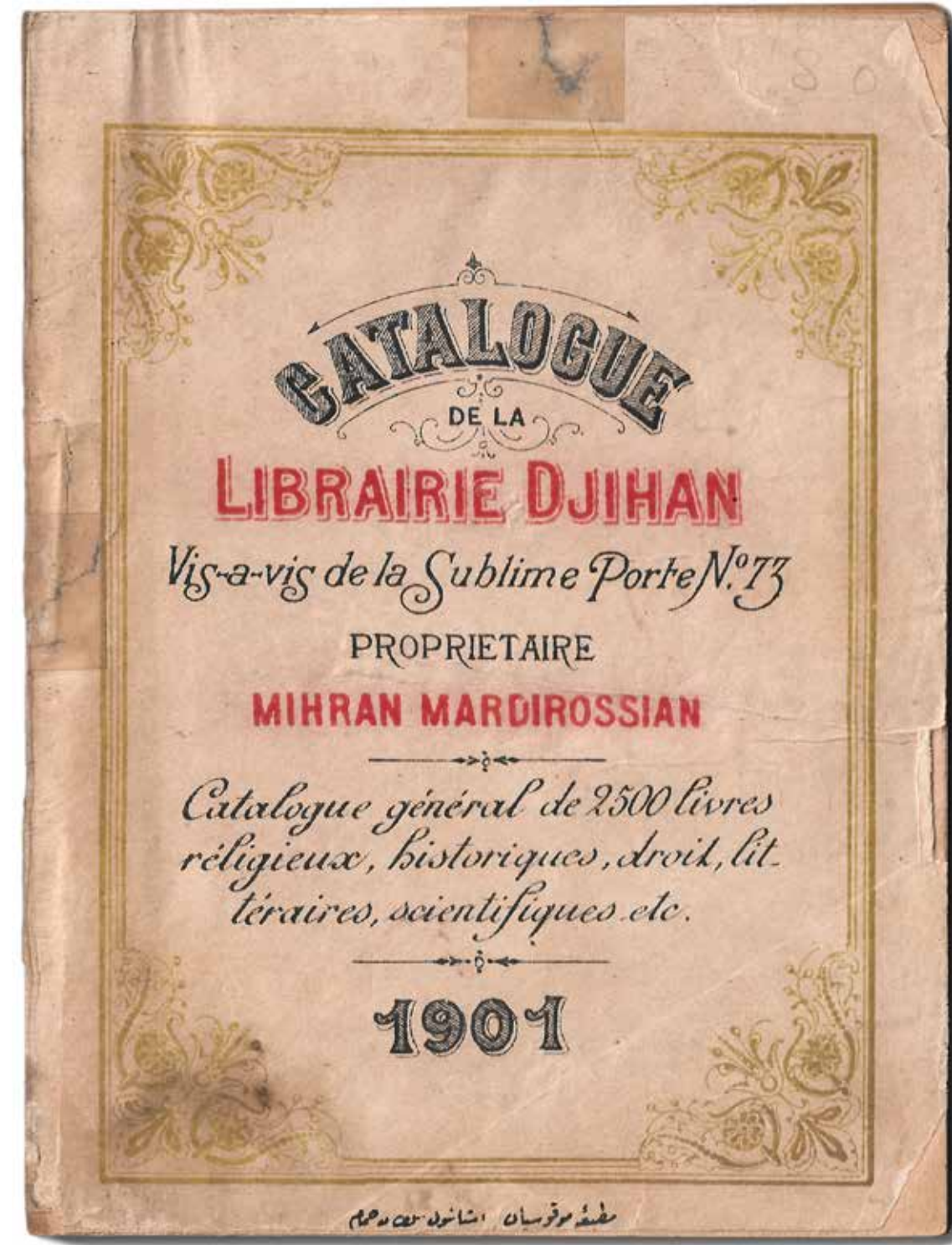
Cihan Kütüphanesi sahibi
Mihran Mardirossyan'a ait imza sirküleri ön sayfa

Kütüphanesi Cihan esam-i kütübü, 1911

Kütüphane-i Cihan Esami-i Kütübü, 1899

Cihan Kitaphanesi, Fransızca Kataloğu, 1901

Cihan Kitaphanesi 1951 Kataloğu

Cihan Kütüphanesi Antetli Kağıt

B A B İ Â L İ
• • •

Cumhuriyet Gazetesi

Cumhuriyet gazetesi, Mustafa Kemal Atatürk'ün yönlendirmesiyle gazeteci Yunus Nadi tarafından 7 Mayıs 1924'te İstanbul'da yayımlanmaya başlamıştır. Atatürk, yeni Cumhuriyet rejimini savunan bir gazetenin doğrudan basın ve fikir hayatının merkezi olan Babiâli'ye konumlanmasını istemiş; gazetenin adının Cumhuriyet olmasını bizzat önermiştir. Bu doğ-

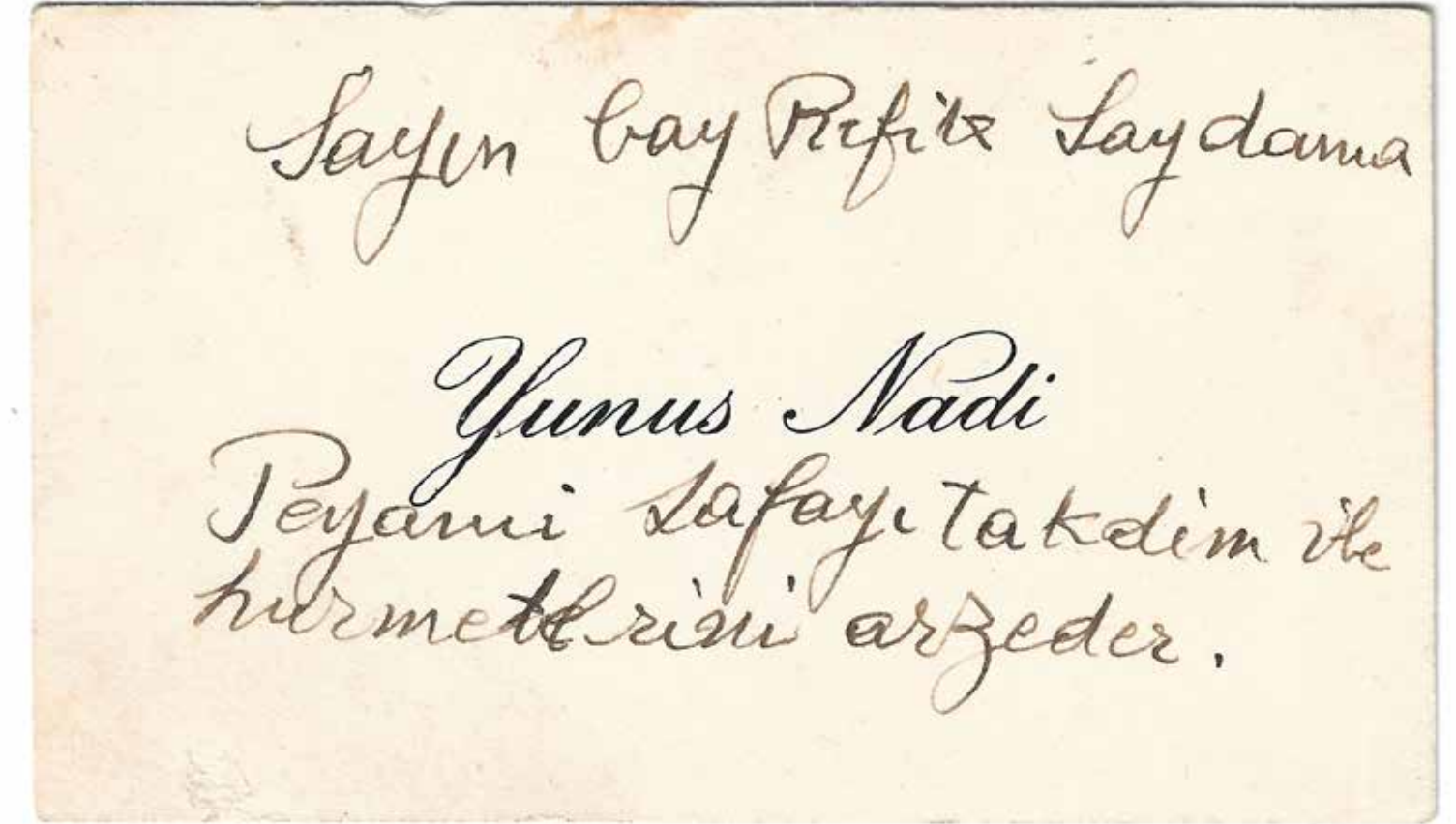
rultuda gazetenin merkezi Cağaloğlu'ndaki Pembe Köşk'te kurulmuş ve gazete, 1924'ten 2005 yılına kadar burada faaliyet göstermiştir. Böylece Cumhuriyet, Babiâli'ye en uzun süreli biçimde yerleşmiş basın organlarından biri olmuş, mekânsal konumu gazeteyi dönemin entelektüel ve siyasal tartışmalarının odağına yerleştirmiştir.

Kuruluşundan itibaren gazete, Türkiye Cumhuriyeti'nin devrimlerini, laiklik ilkesini ve modernleşme hedeflerini savunan bir çizgi benimsedi. Yunus Nadi, Cumhuriyet'i ne hükümet gazetesi ne de parti gazetesi olarak tanımlamış; gazetenin misyonunu demokrasi ve cumhuriyet ideallerinin toplumsal düzeyde yerleşmesini desteklemek olarak ifade etmiştir. İlk yıllarında yaklaşık 7

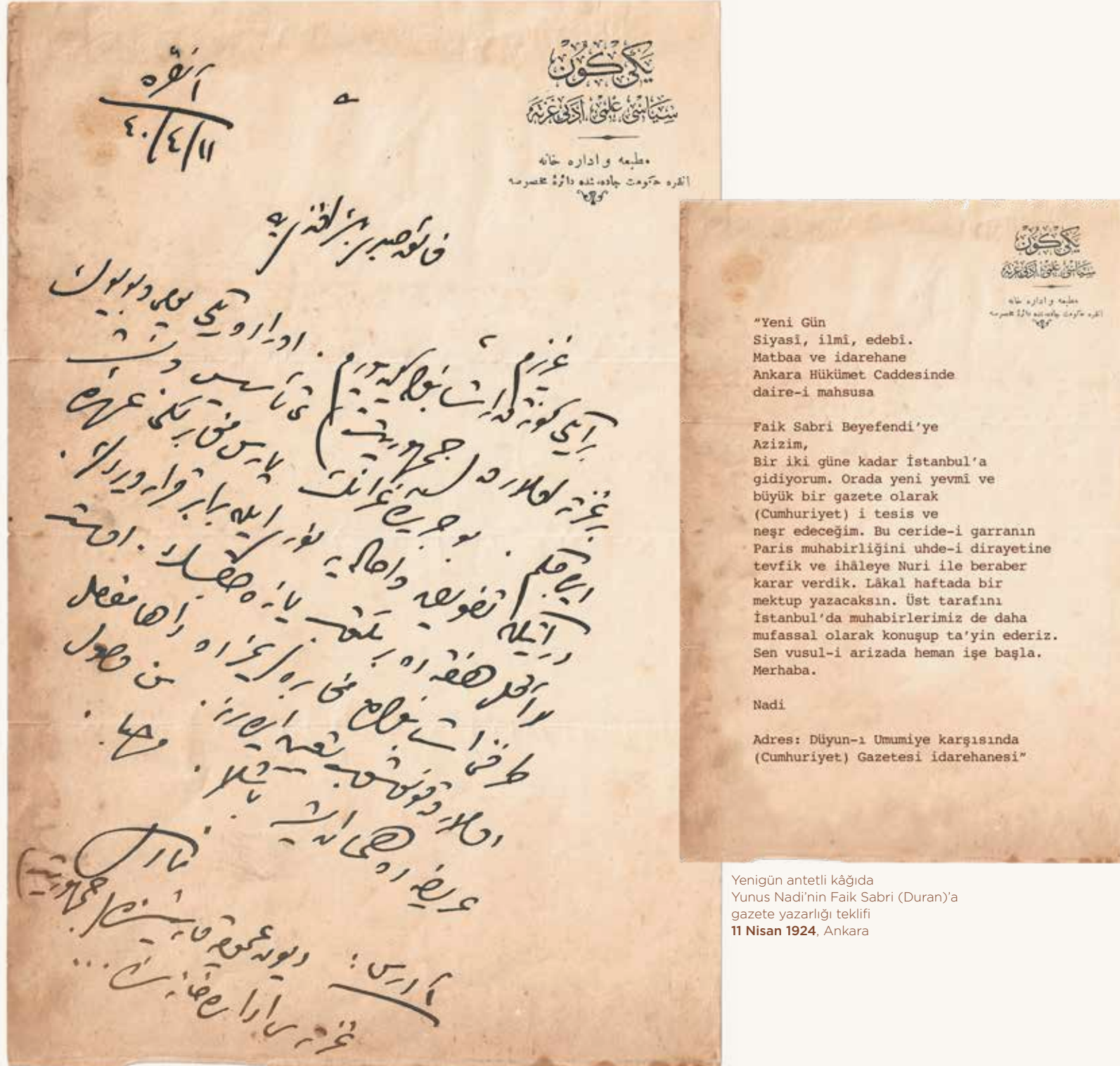
bin adet basılan gazete, Atatürk'ün inkılaplarına açık destek vererek yeni devletin siyasal ve kültürel yönelimlerinin halka aktarılmasında önemli bir rol üstlendi. Cumhuriyet'in ilk sayılarında yer alan Atatürk röportajı, gazetenin cumhuriyet devrimlerinin korunması ve anlatılması konusundaki tutumunun temel çerçevesini oluşturmuştur.

Yunus Nadi Cumhuriyet Gazetesine Girerken

Yunus Nadi Peyami Safa'yı Resik Saydam'a takdim ettiği kartvizit

Yenigün antetli kâğıda Yunus Nadi'nin Faik Sabri (Duran)'a gazete yazarlığı teklifi
11 Nisan 1924, Ankara

Cumhuriyet gazetesinin yazar kadrosu, dönemin önde gelen düşünür ve edebiyatçılarından oluşmaktaydı. Yunus Nadi başyazar olarak gazetenin genel çizgisini belirlerken, Zekeriya Sertel gibi isimler de kuruluş döneminin kadrosunda yer aldı. İlk sayılarda Ziya Gökalp, Aka Gündüz, Hasan Bedreddin, Peyami

Safa, Ahmet Refik, Reşad Ekrem Koçu, Behçet Necatigil, Cenap Şahabettin, Halit Ziya, Abidin Daver ve Mümtaz Faik gibi önemli isimlerin yazıları yayımlandı. Bu yazarlar, gazetenin sadece siyasi bir tavır değil, aynı zamanda güçlü bir entelektüel ve edebi kimlik taşımasını sağladı.

Cumhuriyet gazetesinde çalışmış ve bu yayın organı için yazmıştır. Gazete tarafından ilave yayınlar şeklinde yayımlanmış eserleri vardır. Türk İstanbul adlı kitap, “İstanbul’un fethinin 500. Yıldönümü münasebetiyle Cumhuriyet Gazetesi tarafından hazırlanmıştır.” ifadesiyle yayınlanmıştır.

Reşad Ekrem Koçu 1905-1975
Alper Çeker Koleksiyonu

■ ■ ■

Ölümünün ardından Cumhuriyet gazetesi tarafından “Cumhuriyet fikrinin en büyük hazırlayıcısı” başlıklı geniş bir anma dosyası hazırlanmıştır. 1930’lar ve sonrasında gazete, Ziya Gökalp’in fikirlerine dayanan dil, eğitim, milliyetçilik gibi konularda sürekli atışta bulunmuştur.

Ziya Gökalp 1905-1975 Alper Çeker Koleksiyonu

■ ■ ■

Naim Tirali, Sebahattin Kudret Aksal. Behçet Necatigil (1916-1979), Cumhuriyet Dönemi’nin en önemli şairlerinden biridir. Şiirlerinde bireyin iç dünyasını, aileyi, evi, gündelik hayatı işlerken aynı zamanda Cumhuriyet’in aydın öğretmeni olarak modern Türk şiirinin bilinçli temsilcisi olmuştur. Yazılarını birçok dergi ve gazetede yayımlamıştı, bunların içinde Cumhuriyet Gazetesi de önemli bir yere sahiptir.

Behçet Necatigil 1916-1979 Alper Çeker Koleksiyonu

Cumhuriyet gazetesi, Mustafa Kemal Atatürk’ün yönlendirmesiyle gazeteci Yunus Nadi tarafından 7 Mayıs 1924’te İstanbul’da yayımlanmaya başlamıştır. Atatürk, yeni Cumhuriyet rejimini savunan bir gazetenin doğrudan basın ve fikir hayatının merkezi olan Babiâli’ye konumlanmasını istemiş; gazetenin adının Cumhuriyet olmasını bizzat önermiştir. Bu doğ-

rultuda gazetenin merkezi Cağaloğlu’ndaki Pembe Köşk’te kurulmuş ve gazete, 1924’ten 2005 yılına kadar burada faaliyet göstermiştir. Böylece Cumhuriyet, Babiâli’ye en uzun süreli biçimde yerleşmiş basın organlarından biri olmuş, mekânsal konumu gazeteyi dönemin entelektüel ve siyasal tartışmalarının odağına yerleştirmiştir.

Cevabına kısa bir sükûtle ara veren Üstat büyük bir yorgunluk atlattı
insanların halile geniş bir iç geçirdi! (Foto : Yedigün)

BİR hafta evvel on bir yaşına basan «Cümhuriyet» in; bir büyük devlet sefarethanesini andıran bahçe ve bina kapılarından geçtim. Tavanının koyu mavi boyası, yıldızdan yıldızlarla süslenmiş taşlığın, karşısına gelen merdivene doğru yürürken, çatısı uçmuş bir saray sofasından, bulutsuz, ve bol yıldızlı bir yaz seması seyreder gibi oldum.

Yunus Nadi Bey beni, daimi tevazu-
ile kabul etti. Yıkılmaz bir irade ifade
eden burnu ve çenesi, ince bir istihza
manası taşıyan ağzı, eğilmez gibi duran
kalın boynu, olgun bir zekâ kaynağını
andıran gözleri, daima sevimli bir ça-
tıklıkla kırışan geniş alnile, üstadın
başı; beşerî zâfların ulaşamayacağı
canlı bir âbideyi andırıyordu.

Ziyaretimdeki maksadı anlattım. Ve, mebus olan gazete sahipleri arasında, mesleğine karşı bağlılığında sadakatini en fazla muhafaza eden büyük meslektaşım, gazeteciliğe nasıl başladığını sordum. Makalelerindeki üslubunun

— Ta çocukluğumdanberi içimi
sonsuz bir öğrenmek aşkı dolduruyor-
du. Bu aşk bende, idealime göre tan-
zım edilmiş serilerle, ilmin her şube-
sinde bir sıra güzel neşriyat yapmak
hevesini uyandırmıştı. Genç çocukluk
hayalimin toz pembe ufuklarını aydın-
latan bu canlı ve kuvvetli hevese göre,
benim, evvelâ kendi okuyacağım bir
kütüphanem olacaktı. Sonra da, yap-
acağım neşriyatın teşkil edeceği diğer
bir kütüphane doğup büyüyecekti.

Fakat hayat, hayale uymuyor. Nitekim, bu hayallerimin ne birincisi, ne de ikincisi istediğim mükemmeliyette tahakkuk etmekten, maatteessif çok uzak kaldı.

Fakat, bu uzaklık, beni hayalime bağlayan kuvvetli bağa, ümitsizliğin dişlerini geçiremedi. Ta genç yaşında başlayan siyaset tufanları ömrümün günlerini değil, senelerini doldurdu. Fakat buna rağmen, yoluma çıkan her fırsat, beni daima ya, yazı masamın başına, yahut matbaa makinesinin yanına sürükledi.

İşte gazetecilik, ve onun muktezaları...
...siyaset hayatımın başlan...

Ben, genç çocuk düşüncemde tasavvur ettiğim neşriyatla memleketin irfanına hizmet edecektim. Yine genç çocukluk hayalimi dolduran parlak kütüphanenin arkasında, ifranı yükselmiş, parlak hayatlı bir memleketin hayali saklıydı.

Daha mektep sıralarında idim. Bir-
kaç arkadaş - ilk nüshasını el yazısı
- bir gazete nesret-

Gelecek hafta
bu sünunlarda
'AKŞAM,
gazetesinin
sahipleri
Necmettin Sa-
dik ve Kâzım
Şirasi heylerle
konuşarak ve
görüşebilirsiniz.

— Ta çocukluğumdanberi içimi sonsuz bir öğrenmek aşkı dolduruyordu. (Foto : Yedigün)

ait arzularımızla âdetâ hale tahakküme çalışıyorduk. İçimi dolduran ilk arzular, az zamanda bir memleket meselesi haline gelmişti. Ve bunun tabii neticesi olarak, çok genç yaşında, Abdülhamit idaresinin istisfadına karşı mücadeleci mevkii aldım. Ve, bunun neticesi olarak birgün, o devirde gizli ve siyasi cemiyet kuran bir adam cürmile tevkif olundum.

Cevabına, kısa bir sükûtle ara veren

Yıkılmaz bir irade ifade eden burnu ve çenesi, ince bir lüthiye manası taşıyan
ağız, geniş al nile, üstadın başı; beşerî zâtların ulaşamayacağı canlı bir abideyi
andırıyordu. (Foto: Yedigöller)

üstat, büyük bir yorgunluk atlatmış in-
sanların halile, geniş bir iç geçirdi, ve
acı bir gülümseyişle:

— Gayet iyi hatırlıdır, dedi, si-
vil polisler beni, Beşiktaş'taki Hasa-
paşa karakoluna götürmek üzere; ga-
zete idarehanesinin kapısına dayan-
dıkları zaman, ben masamın başında
başladığım bir makaleyi tamamlamak
üzere idim:

— Sizi tevkife geldiler! dediler.
— Yazımı bitirinceye kadar beklesinler, gideriz! cevabını verdim.

sinler, gideriz! Ve beklemişlerdi de... Yunus Nadi Bey, cümlesini göze çıkaracak kadar derin bir dalgınlıkla bitirdi. Kapıldığı acı hatıralardan sıyrılması uzun sürmedi;

— İşte böyle, dedi, bu mukaddeme ile size, otuz küsur yılın arkasında kal-mış günlerden bahsettim. O günden-beri, siyasetin çarkına takılmış ola-rak hayatı hayalimize uydurmaya çalışıp duruyoruz... Herkes memleke-te aynı şekilde, aynı vasıtalarla hizmetmez a... Bizim hissemize de kâğıt, kalem, matbaa ve makina düşmüş olacak... Bundan bugüne kad

Genç çocukluğundan bugüne kadar, zaman zaman zehirli gazlardan daha tehlikeleşen matbaa havası içinde, ha-

Foto : Yedigün)

va sızdırmıyan bir maske ile müceh-
bezmiş gibi, sarsılmadan barınan ga-
zeteciler kurdu, yirmi üç yıldır da, fa-
sılasız mebusu. Ona, hakkındaki kana-
atimde isabet ettiğimi ispat edecek
bir cevap vereceğinden emin olarak
sordum:

...lünüz mebusluk ve

— Sizde, taşıdığınız mebusluk ve gazetecilik şahsiyetinden hangisi daha hâkimdir Beyefendi?

— Ben, mebusan fazla gazeteciyim!
Ve ilâve etti:

— Biz, gazete ile, bize göre çok cazibeli, çok hayatlı ve heyecanlı bir halk kürsüsü üzerinde bulunuyoruz.

Meslek hayatının ilk zamanlarını, ya müesses gazetelere hissedar olarak, yahut ta onlarda vazife alarak geçiren üstada sordum:

— Müstakillen yani kendi başınıza ilk defa ne zaman, ve kaç para sermaye ile gazete çıkardığınızı sor-maklığımıza müsaade buyrulur mu Beyefendi?

— Müstakillen sahibi olduğun
gezete, Harbî umumî sonlarında şaka
dığım «Yenigün»dür.
Sermayenin miktarı bugün kati-
yetle hatırmıda değil. Fakat ozaman,
benüz, bir makineye sahip değildim.

“Cumhuriyet gazetesi
sahibi ve Başmuhabiri
Yunus Nadi Bey
gazetecilik hayatını ve
mücadelelerini anlatıyor”
Yedigün Gazetesi

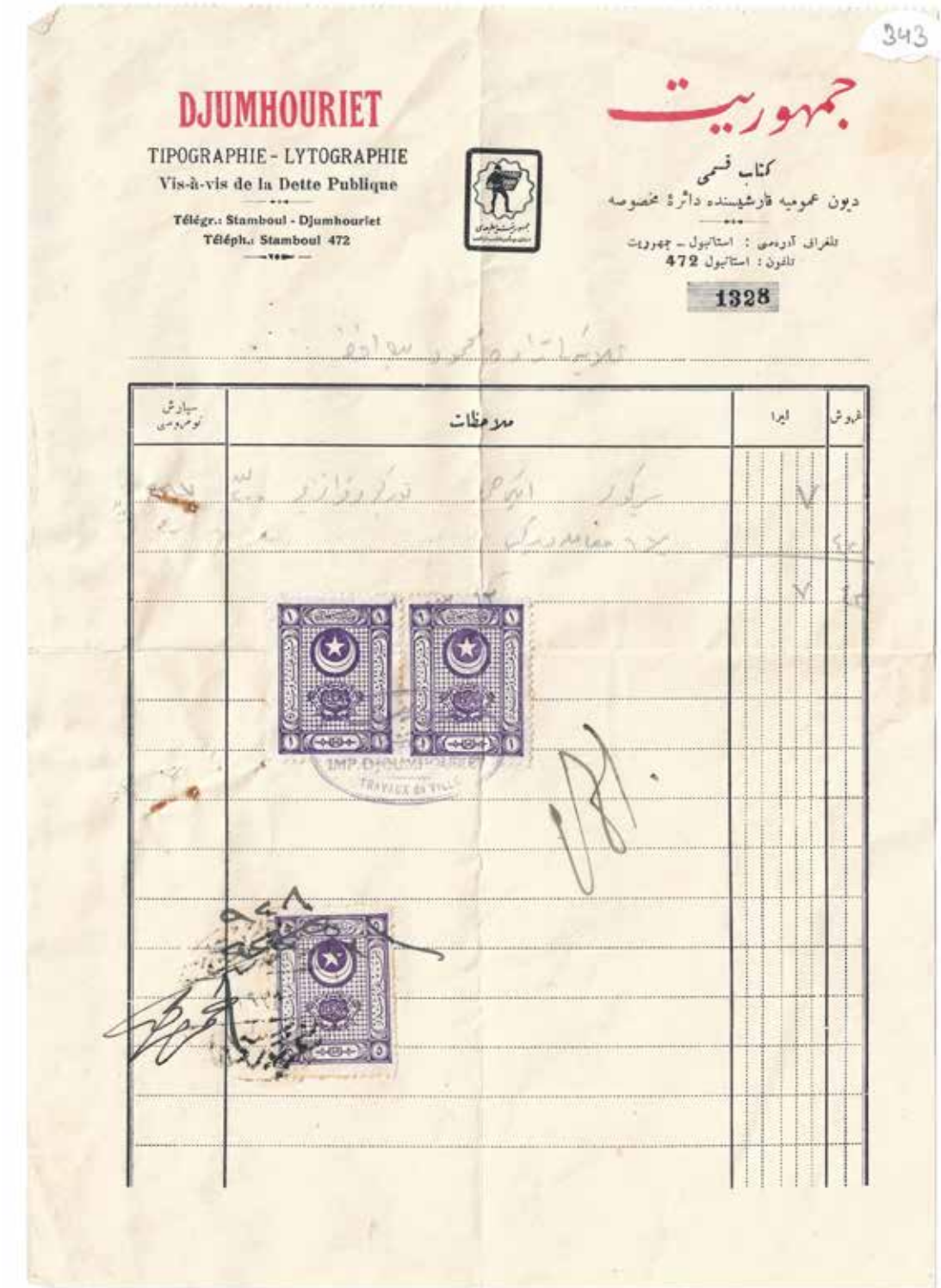
21 Kasım 1938 tarihli gazete

7 Mayıs 1994 tarihli Cumhuriyet'in 70. yılı sayısı

Cumhuriyet gazetesi 50. yıl özel sergi davetiyesi

Cumhuriyet gazetesi fatura 1928

Ebuzziya Tefik Bey

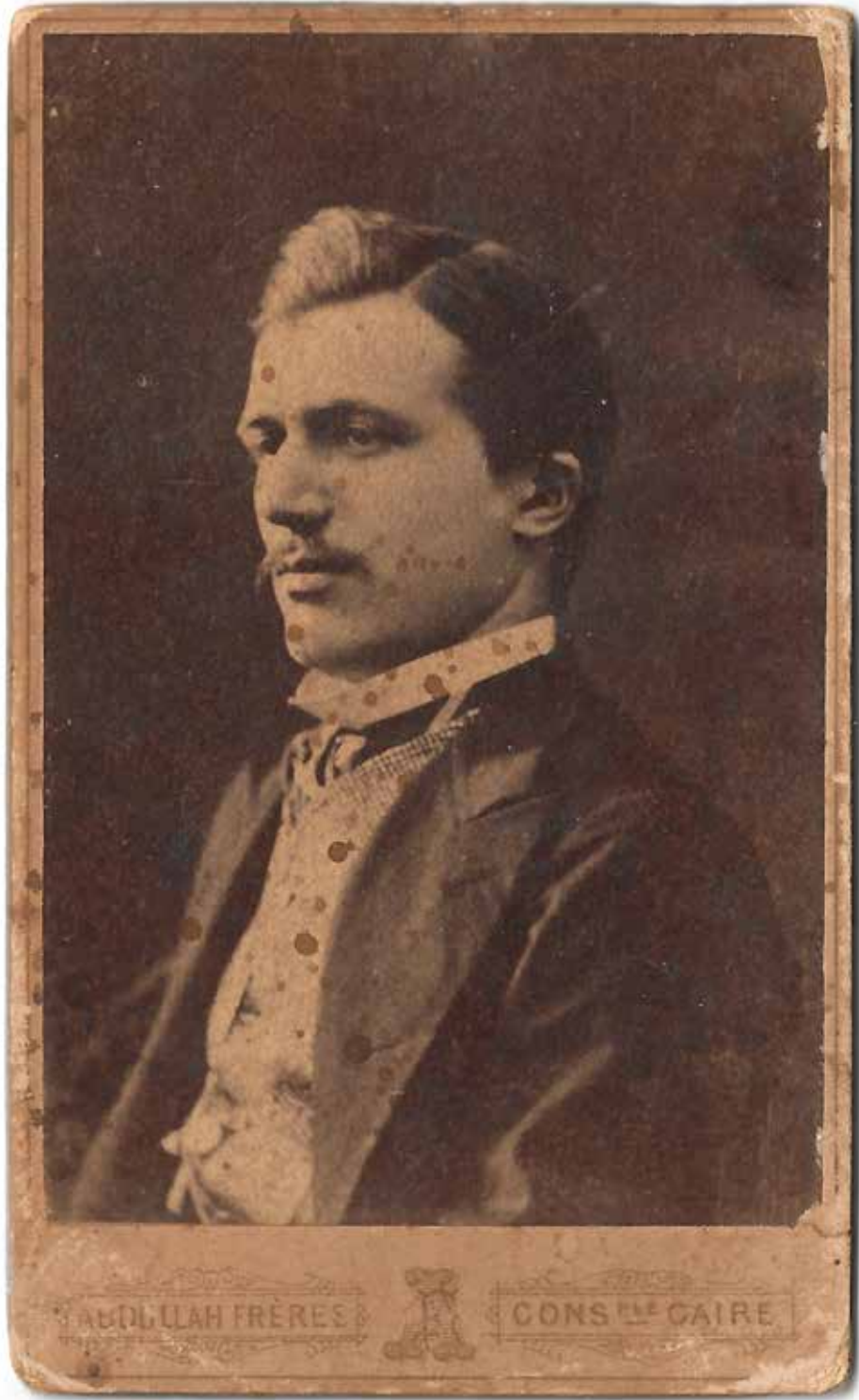
Ebüzziya

Ailesi

Osmanlı'nın son döneminden Cumhuriyet'in ilk yıllarına uzanan süreçte, İstanbul'un entelektüel ve kültürel kalbi olan Babiâli, sadece bir yönetim merkezi değil, aynı zamanda Türk basınının da beşiği olmuştur. Bu sokaklarda yükselen matbaa sesleri, dönemin fikir ha-

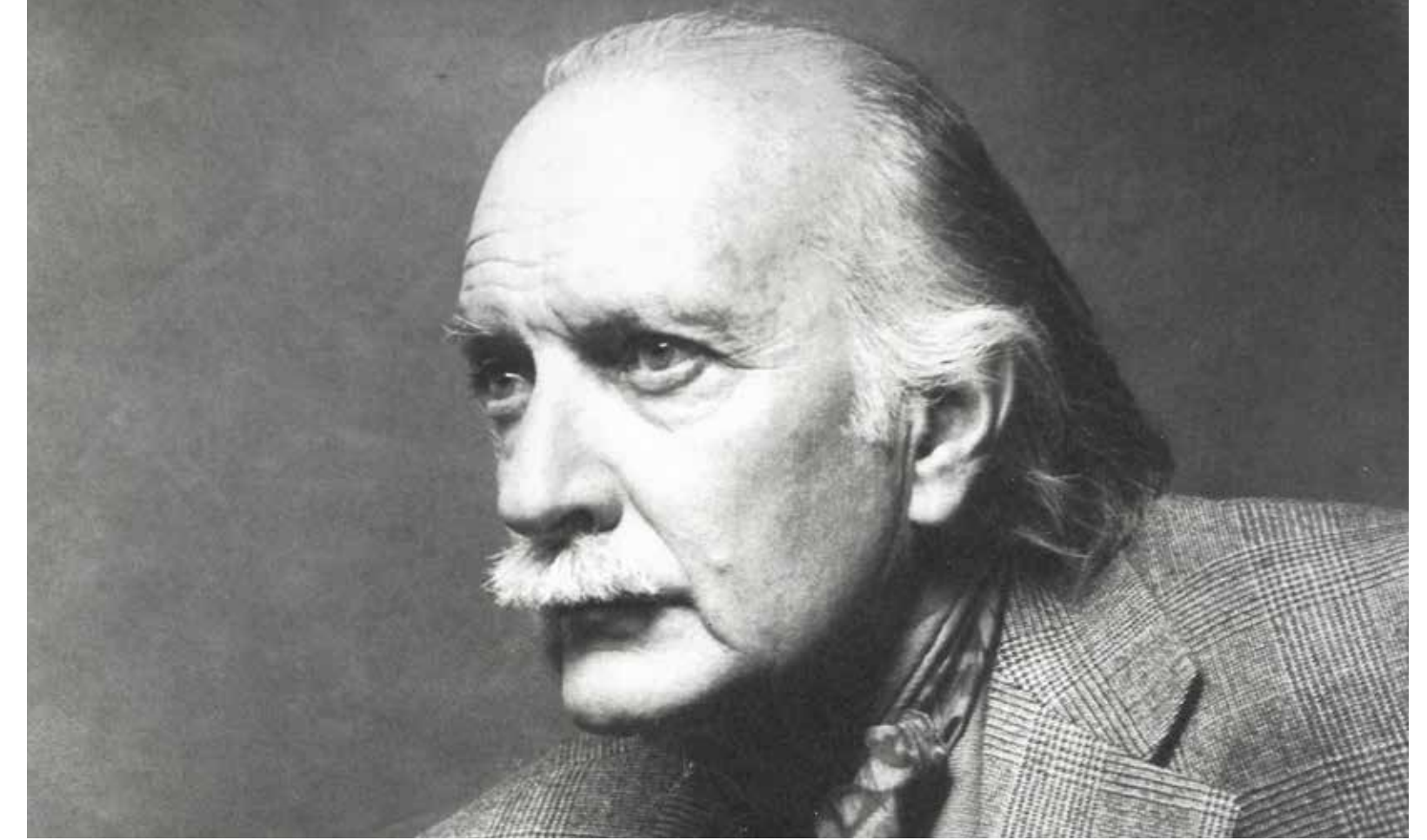
reketlerinin, edebî tartışmalarının ve siyasal dönüşümlerinin taşıyıcısı olmuştur. Ebüzziya Ailesi, işte tam da bu bağlamda Babiâli'nin simge isimlerinden biri olarak, dört kuşak boyunca Türk basın, matbuat ve yayıncılık tarihine yön veren bir aile olarak öne çıkar.

Ebuzziya Tefik Bey'in gençliği

Ailenin kurucu ismi Ebüzzıya Mehmed Tefvik (1849-1913), Tanzimat sonrası Osmanlı entelijansiyasının içinden yetişmiş; hem bir matbaacı, hem yazar, hem de sanatkâr kimliğiyle Babiâli'de fikir ve estetik dünyasını şekillendiren bir figür olmuştur. Özellikle Tasvir-i Ef-kâr, İkdam, Cemiyet gibi gazetelerdeki faaliyetleriyle, sansürle mücadele etmiş; sürgünlere rağmen kalemini ve matbaasını bırakmamıştır. Onunla birlikte Ebüzzıya Matbaası, Babiâli'nin en saygın ve üretken matbaa evlerinden biri haline gelmiştir.

Ailenin sonraki kuşakları (Talha, Velid ve Ziyad Ebüzzıya) Cumhuriyet'in kuruluş yıllarında Babiâli'nin dönüşümüne tanıklık etmiş; bu süreçte hem yayıncılıkta modernleşmeyi desteklemiş hem de ulusal kimlik inşasına katkıda bulunmuşlardır. Özellikle Babiâli'deki fotoğraflı gazeteciliğin yaygınlaşması, fikir yazılarının estetik ve grafik unsurlarla desteklenmesi gibi yenilikçi adımlarda Velid Ebüzzıya'nın imzası vardır. Ebüzzıya Ailesi'nin Babiâli ile kurduğu çok katmanlı ilişki sadece bir mesleki faaliyet değil; aynı zamanda

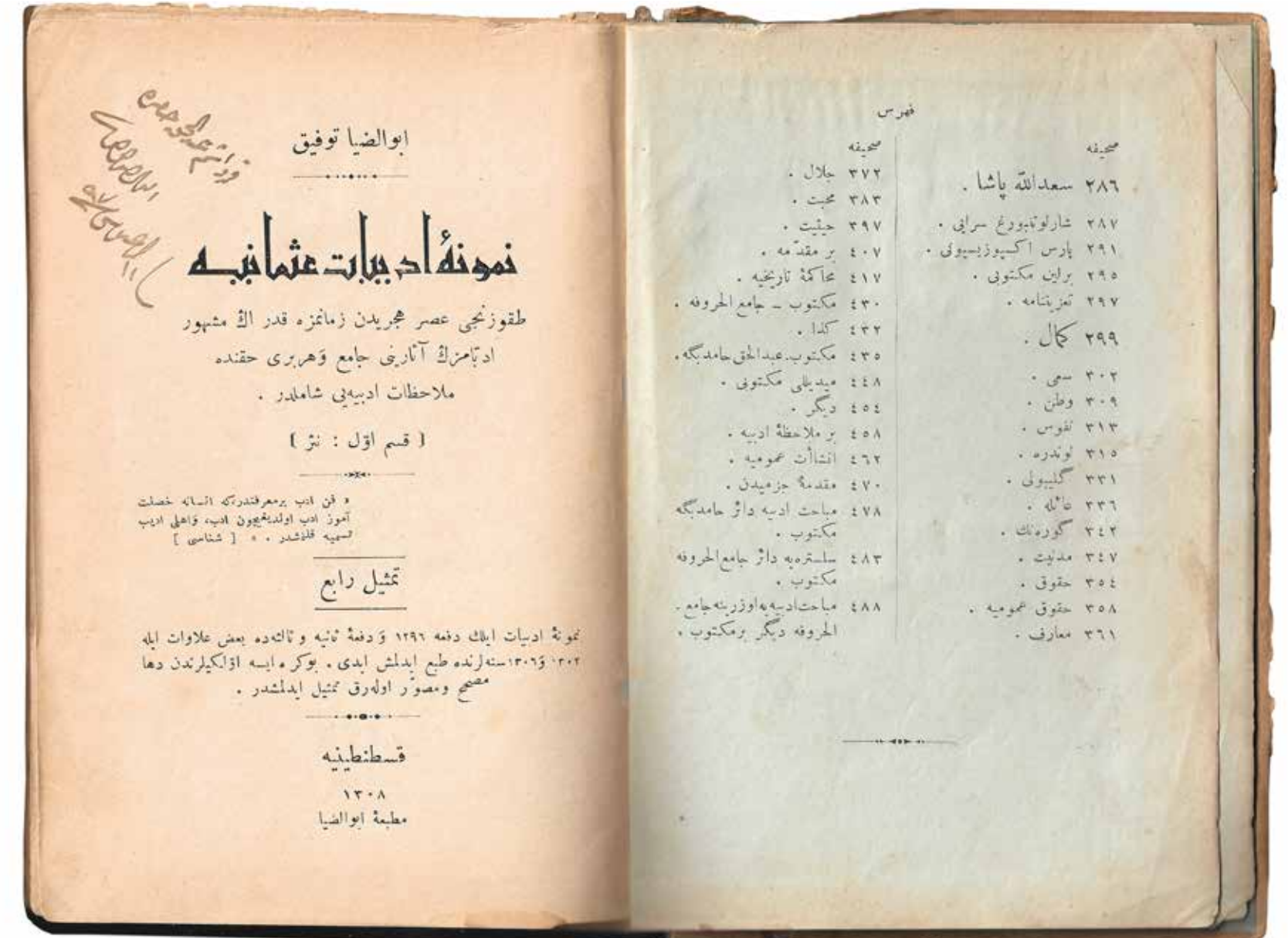
Ziyad Ebuzziya 1911-1994

Abdülhak Hamit Tarhan 1852 - 1937

kültürel bir hafızanın taşıyıcılığıdır. Aile fertleri Babiâli'yi bir "fikir ocağı" olarak görmüş, matbaanın gücünü yalnızca haber iletmek değil, toplumu eğitmek ve dönüştürmek için kullanmışlardır. Bugün, Ebüzziya ailesinden geriye kalan el yazmaları, mektuplar, yayınlar ve

fotoğraflar; sadece bir aile arşivi değil, aynı zamanda Babiâli'nin fikir, sanat ve yayın tarihine dair çok değerli birer tanıklık niteliğindedir. Bu katalogta yer alan belgeler, hem Ebüzziya ailesinin çok kuşaklı mirasını hem de Babiâli'nin hafızasını bugüne taşımaktadır.

Ebüzziya Tevfik'den Abdülhak Hamit Tarhana imzalı, Numune-i Edebiyat-ı Osmaniye Alper Çeker Koleksiyonu

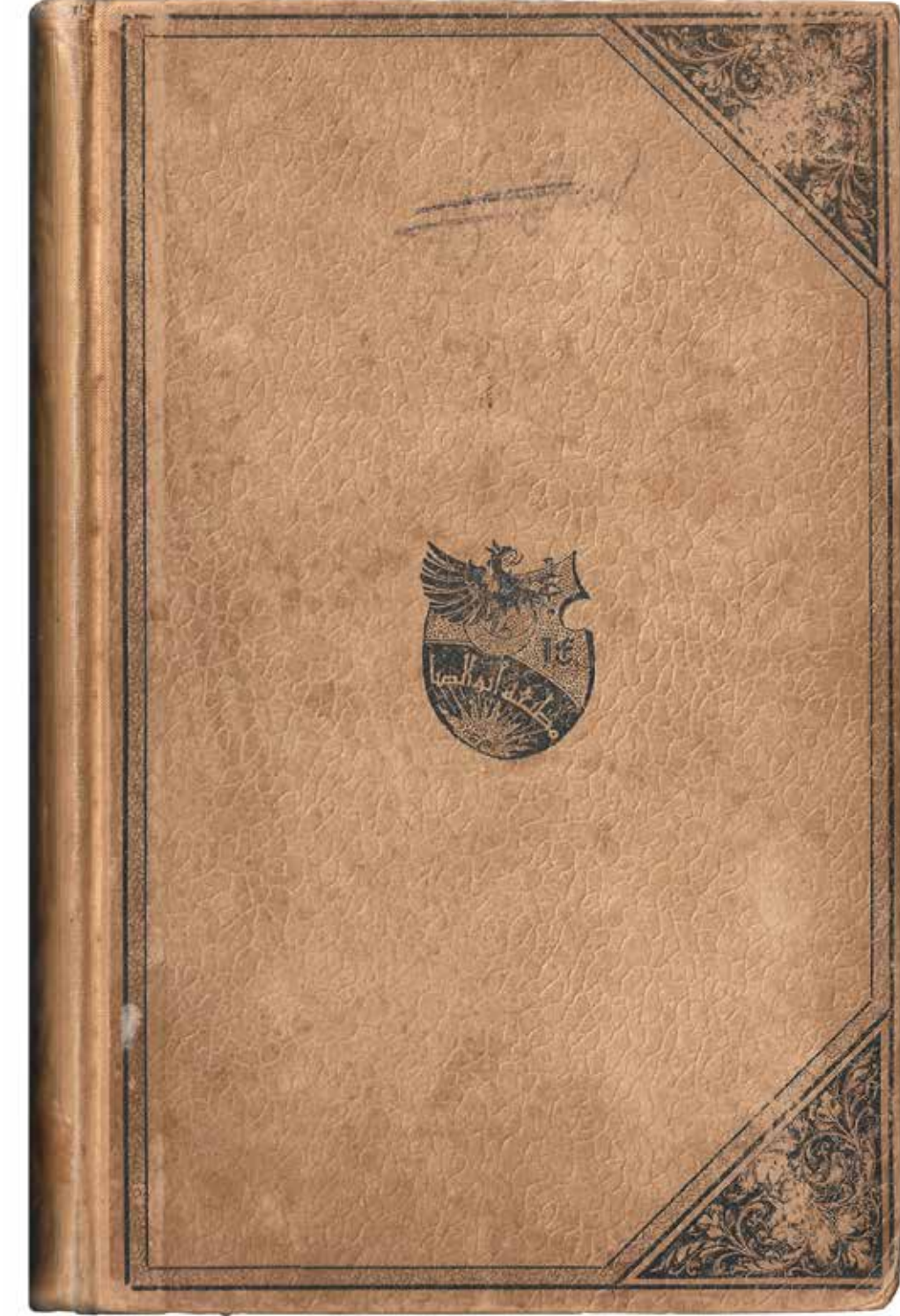
Ebuzziya takvimi 1944

Tasvir Gazetesi'nin çıkışı ile ilgili el ilanı

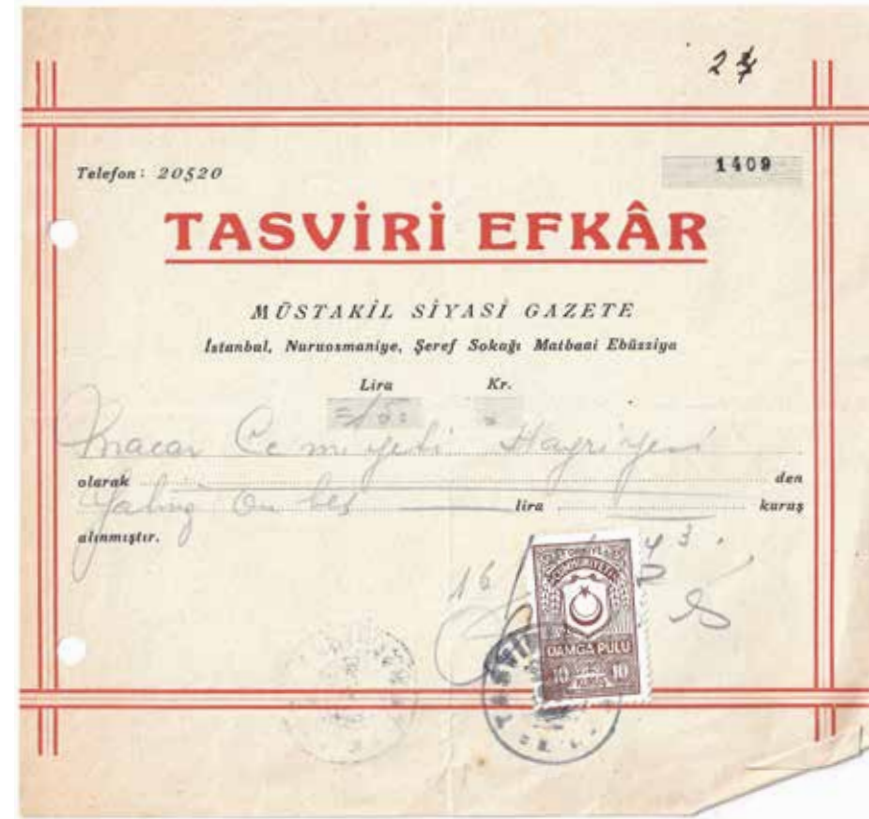
Ebuzziya Tevfik, Numune-i Edebiyat-ı Osmaniye Kapağı **Alper Çeker Koleksiyonu**

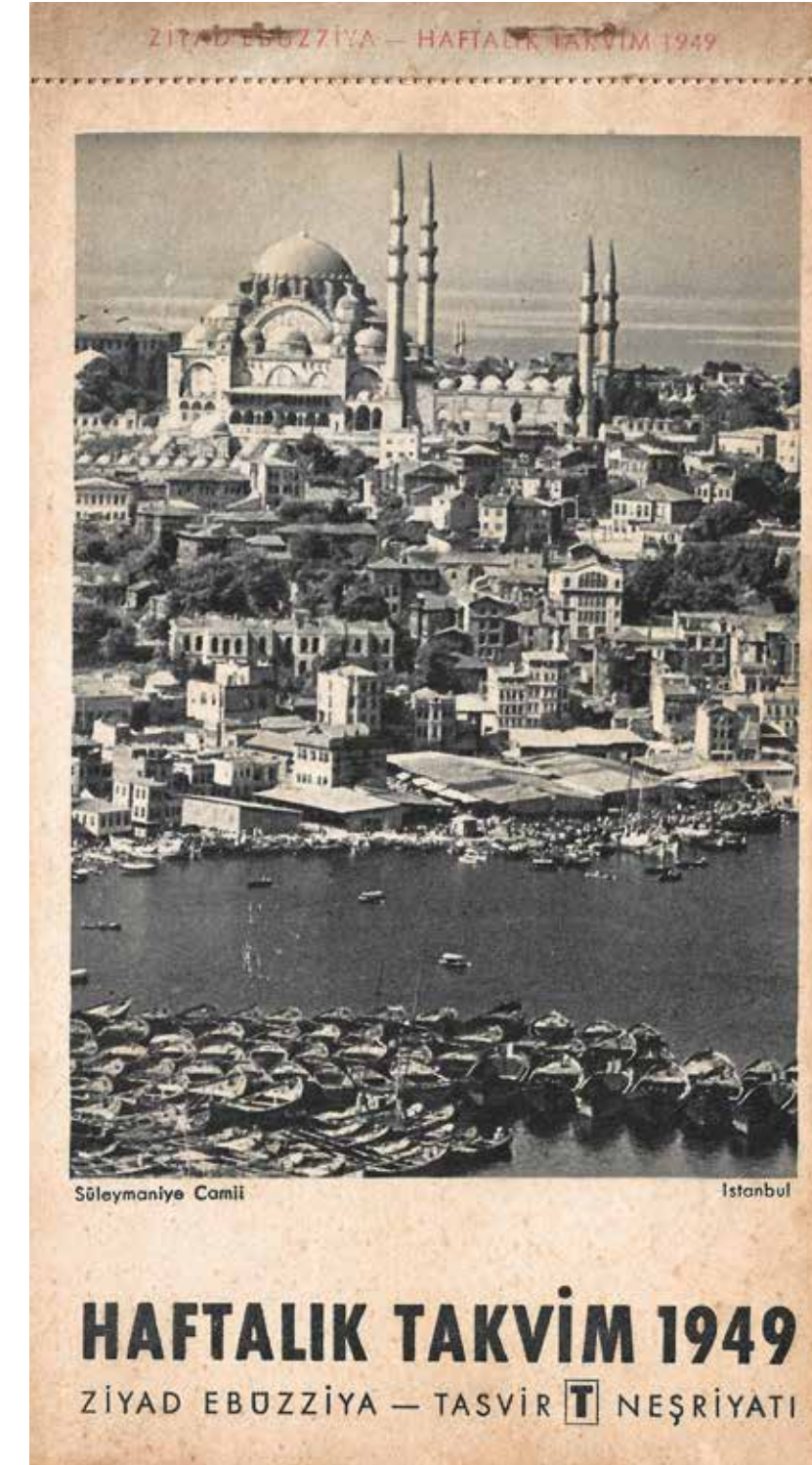
Ebuzziya Tevfik, Numune-i Edebiyat-ı Osmaniye arka kapağı **Alper Çeker Koleksiyonu**

Tasvir gazetesinin çıkışı ile ilgili el ilanı

Tasvirî efkar makbuz

Ziyad Ebüzziya'nın çıkarttığı Tasvir Neşriyat adına basılmış 1949 yılı takvimi

B A B İ Â L İ
■ ■ ■

Hayat

Mecmuası

Şevket Rado kartvizit

Şevket Rado, Babiâli geleneğinde yetişmiş önemli bir gazeteci, yazar ve yayıncıdır. Aslen hukuk eğitimi almış olmasına rağmen kariyeri boyunca basın dünyasıyla iç içe yaşamıştır. Henüz lise çağında Son Posta gibi gazetelerde muhahh ve muhabir olarak çalışmaya başlayan Rado, 1939'dan itibaren Akşam gazetesinde fıkra yazarlığı yapmış ve bu görevi aralıksız yirmi

beş yıl sürdürmüştür. Aynı dönemde liselerde edebiyat ve sosyoloji öğretmenliği yapmış, İstanbul Üniversitesi Gazetecilik Enstitüsü'nde ders vermiş; İstanbul Radyosu'nda "Aile Sohbetleri" adlı haftalık programıyla geniş kitlelere seslenmiştir. Bu çok yönlü birikimi, Rado'yu Cumhuriyet Dönemi basın hayatının merkezi sayılan Bâbiâli'de tanınan bir sima haline getirmiştir.

Şevket Rado ve Peter Ustinov

Rado, 1945'te Yapı Kredi Bankası'nda basın-yayın işlerini üstlenerek bankanın desteğiyle Doğan Kardeş adlı çocuk dergisini kurdu (Vedat Nedim Tör ile birlikte); ardından Aile (1947) ve Resimli Hayat (1952) gibi dergileri çıkardı. Bu deneyimler onun yayıncılık viz-

yonunu geliştirmiş ve neticede 1956 yılında haftalık Hayat mecmuasını kurmuştur. Hayat mecmuası 6 Nisan 1956'da tıfdruck (rotogravür) tekniğiyle basılan ilk sayısını yayımlamış; imtiyaz sahibi Şevket Rado'nun önderliğinde kısa sürede çok yüksek tirajlara ulaş-

rak büyük bir okur kitlesine hitap etmeyi başarmıştır. Derginin yazı işleri müdürlüğünü üstlenen gazeteci Hikmet Feridun Es ile birlikte Rado, Hayat'ı dönemin en başarılı popüler yayınlarından biri haline getirmiştir.

Hayat mecmuası, içerik ve görünüm bakımından Batı'daki benzerleri (Amerikan Life, Fransız Paris Match gibi) örnek alınarak Türk okuruna modern bir yaşam tarzı sunmayı hedefleyen bir kültür-aktüalite dergisiydi. Türkiye'nin II. Dünya

Şevket Rado (Sağ) ve Kazım Taşkent (sol)

Savaşı sonrasında siyasi olarak Batı Bloku'nu tercih etmesiyle oluşan atmosferde, dergi adeta bir "kültürel eğitici" rolü üstlenmiş; sayfalarında Batılı yaşam biçiminin çağdaş, demokratik ve insancıl yönlerini vurgulamıştır. Dergi, kaliteli baskı teknikleri ve zengin fotoğraflı içerikleriyle o yıllarda "mecmua" olarak anılan popüler dergicilik alanında yeni bir çığır açmıştır. Hayat mecmuasının başarısı, Türk basınında geniş halk kesimlerini dergi okuru haline getirmesi bakımından da önem taşır.

Şevket Rado (sol), Sedat Simavi

Babiâli'nin matbuat merkezi olduğu 1950'li ve 60'lı yıllarda Şevket Rado, Hayat gibi yüksek tirajlı, renkli dergilerle Türk basınında öncülük etmiş bir isimdir. Rado, Hayat'ın hemen ardından 1961'de Ses mecmuasını yayımlayarak Türkiye'de magazin (sinema, tiyatro ve radyo dünyası) dergiciliğinin erken örneklerini vermiş ve bu alanda büyük başarı kazanmıştır. Ayır-

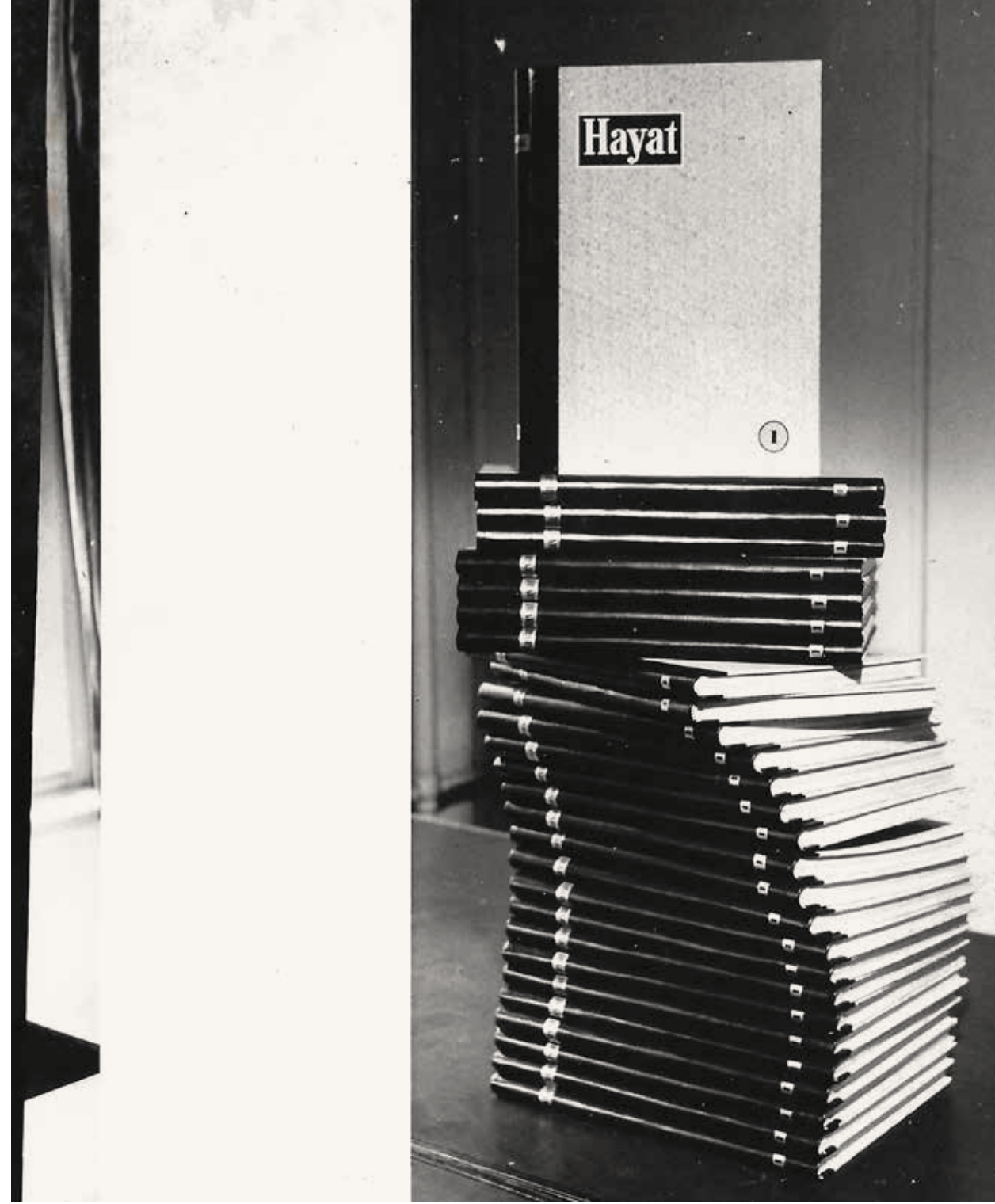
ca 1965'te çıkardığı Hayat Tarih mecmuası (1978'den sonra Hayat Tarih ve Edebiyat) ile tarihî-popüler yayıncılık alanında önemli bir boşluğu doldurmuştur. Yarım asrı aşan basın hayatı boyunca pek çok dergi, kitap ve ansiklopedi yayınına imza atan Şevket Rado, Türk basınının hafızasında Babiâli ruhunu temsil eden duayenlerden biri olarak kabul edilmektedir.

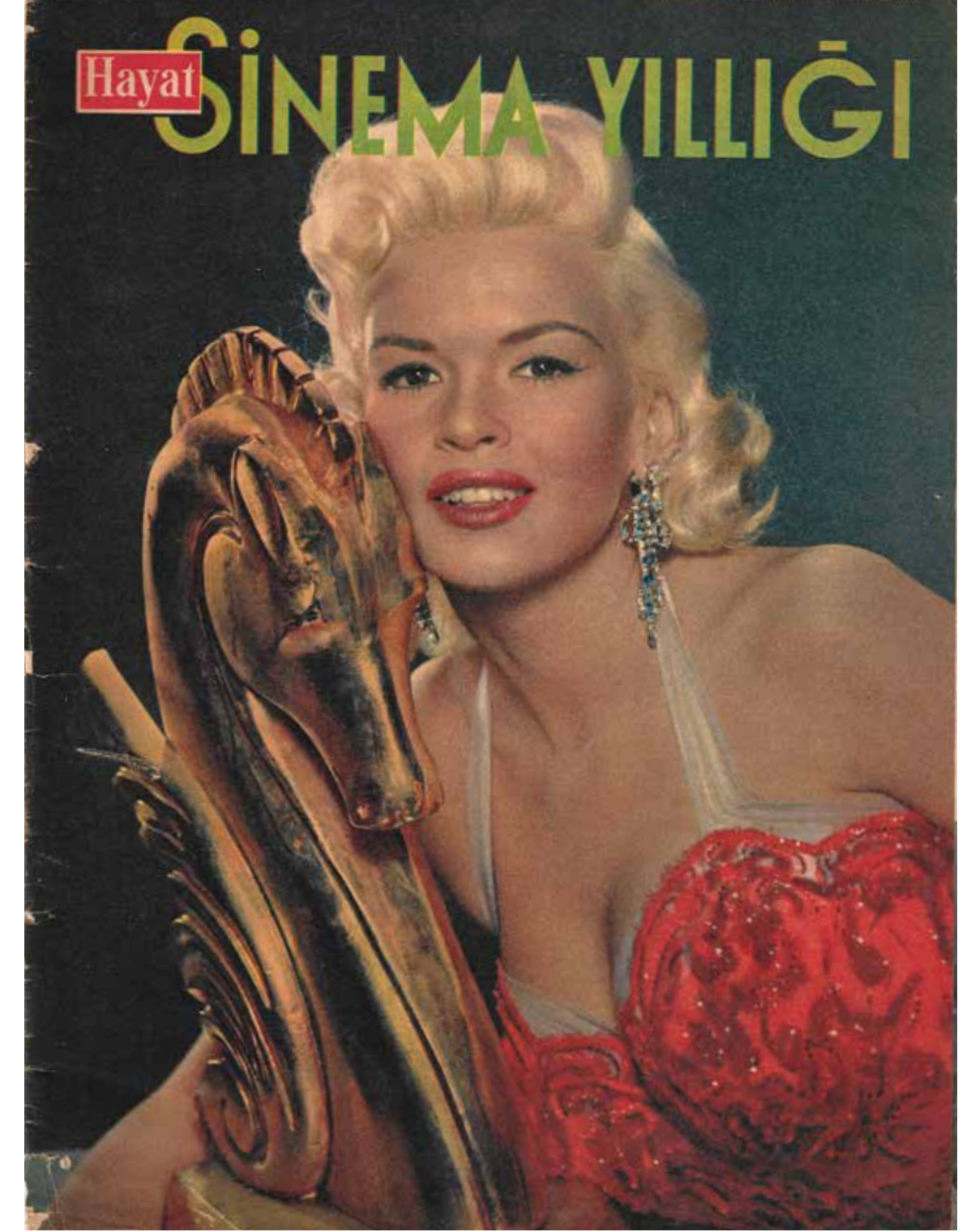
Şevket Rado Hayat Mecmuası'ndaki ofisinde

Hayat Dergisi ilavesi kapak

Hayat Mecmuası ciltleri

Hayat Dergisi sinema yilligi kapak

ESERLER DEVİRİNİN YENİ BİR ESERİ

Hayat

İlk baskısını hürmetle takdim eder

3 Nisan 1956

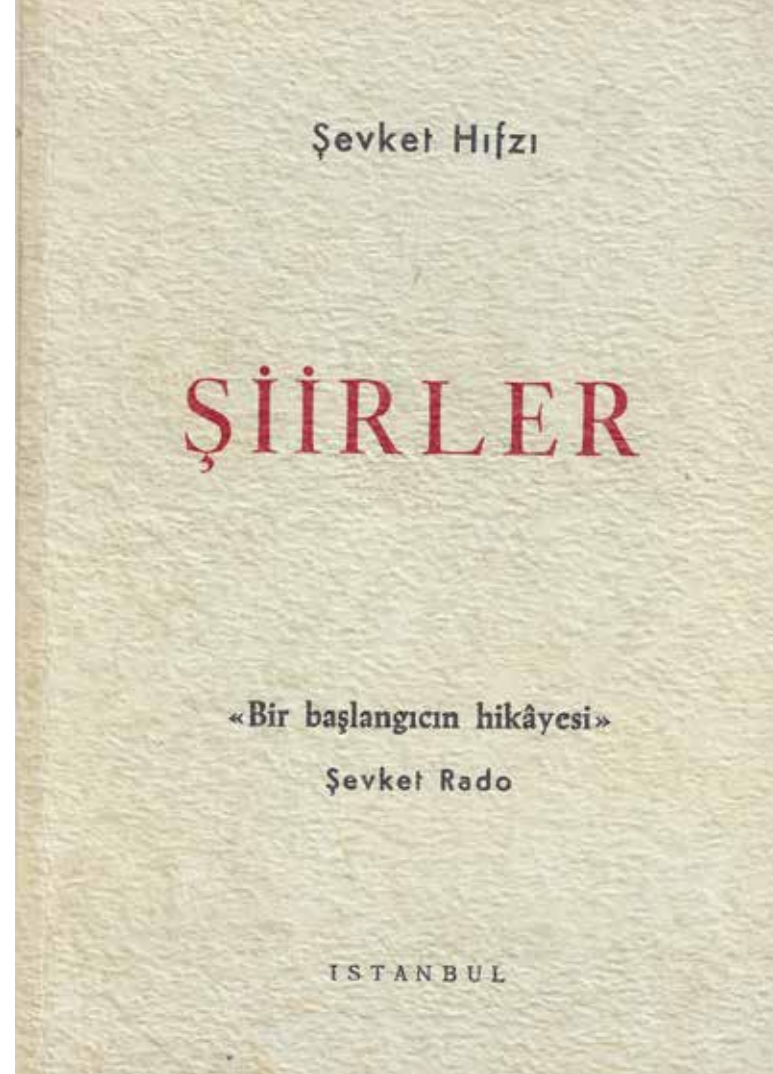
Eserler Devrinin Yeni Bir Eseri, Hayat Mecmuası ilk baskısı 1956

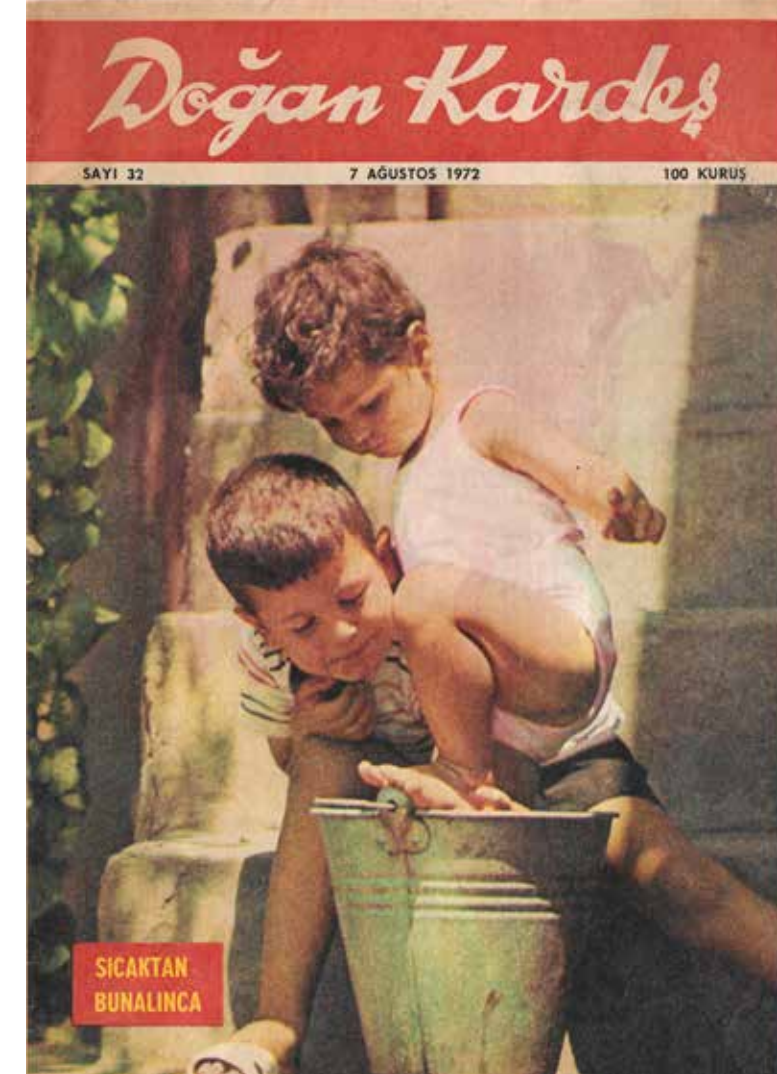
Halide Edip Adivar **1884-1964**. Dergide edebiyat, sanat, siyaset, röportajlar, biyografiler ve dönemin ünlü simalarına ait yazılar yer alırdı. Hayat Dergisi, Halide Edip'in yaşam öyküsünü, edebiyata ve kadın sorunlarına bakışını konu alan röportajlar yayımlamıştır. Özellikle 1958-1963 yılları arasında onunla yapılan röportajlar ve geçmişe dair hatıraları, dönemin okurları arasında büyük ilgi görmüştür.

Şevket Rado 1913 –1988

Şevket Hıfzı Rado şiir kitabı

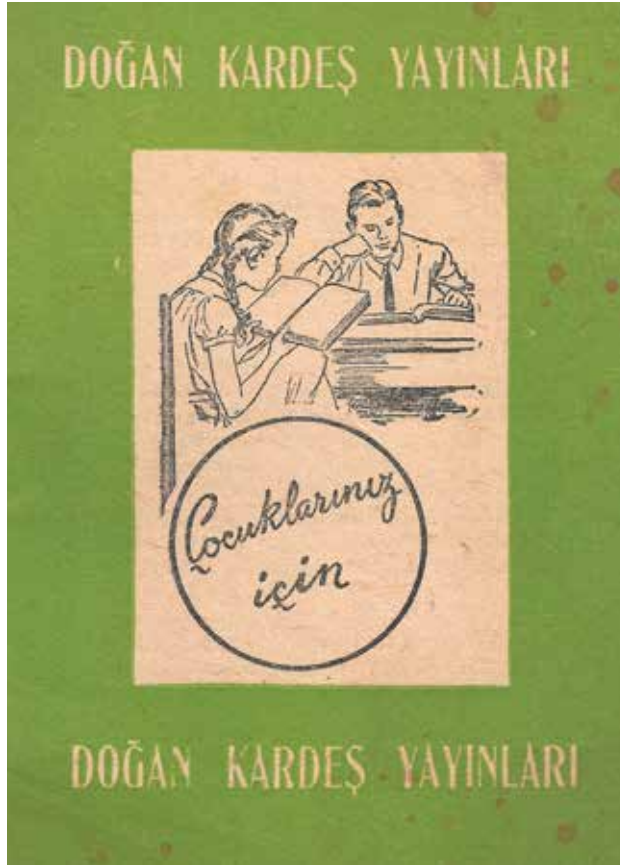
Doğan Kardeş, 32. sayı, 7 Ağustos 1972

Kazım Taşkent,
Doğan Kardeş kurucusu

Doğan Kardeş ve Hayat Kitap reklam afişi

Doğan Kardeş Yayınları Çocuklar için kitap

Ses Mecmuası kapak

Tıfdruck Matbaacılık dergileri

Tıfdruck Matbaacılık firma kartviziti

B A B İ Â L İ
■ ■ ■

Hilmi

Kitabevi

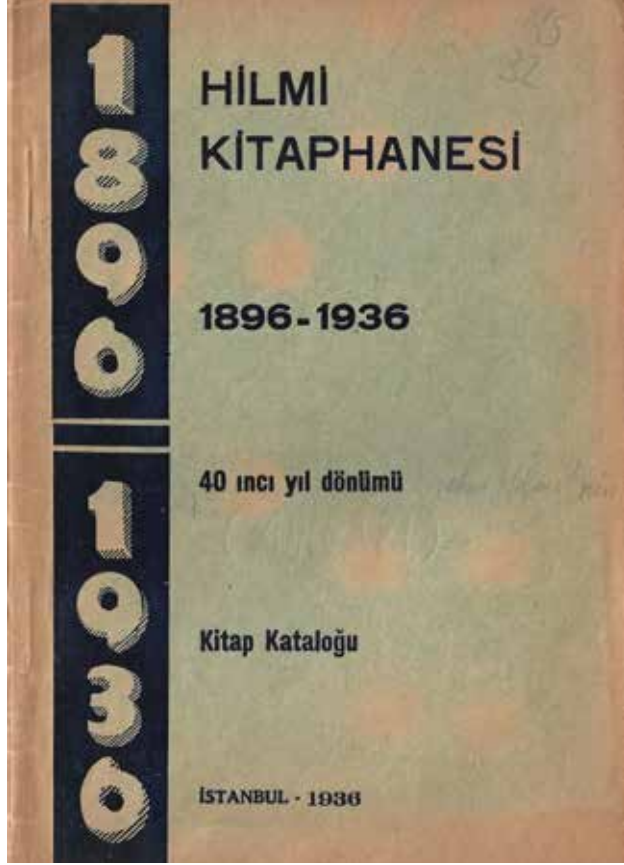
1877-1878 Osmanlı Rus Savaşı sırasında İstanbul'a gelen ve aslen Kazan Türklerinden olan İbrahim Hilmi Bey 1895 yılında İkdâm gazetesinde çalışmaya başladı. 21 Ocak 1896'da Babiâli'de Kitaphane-i İslâm adlı ilk yayınevini kurdu. Bu müesseseyi daha sonra kurduğu Kitaphane-i Askerî ile birleştirerek yayıncılığını Kitaphane-i İslâm ve Askerî adıyla sürdürdü. Kitaphanenin adı 25. kuruluş yılında (1921'de) Kitaphane-i Hilmiye çevrildi. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra kısa bir süre Millet adlı günlük bir gazete de çıkaran İbrahim Hilmi Bey Zavallı Millet, Türkiye Uyan, Milletın Kusurları, Avrupalılaşmak- Felâketlerimizin Esbâbi gibi kitaplar kaleme aldı. 12 Haziran 1963 tarihinde İstanbul'da 87 yaşında vefat eden İbrahim Hilmi Bey Babiâli'de 60

yıl boyunca 1000 aşkın kitap yayınlamıştır. Hilmi Kitapevi 1950'li yıllarda istimlak tehlikesi geçirmiş, bir takım mimari değişikliklere uğramıştır. Yine bu tarihlerde İbrahim Hilmi Bey yaşlılığı nedeniyle kitapevine ortak aramaya başlamıştır. Son yıllarında Avukat İrfan Konur Gürgen Hilmi Kitapevi'ne ortak olmuştur. Hilmi Bey'in 1963 yılında ölümünden sonra kapanan Hilmi Kitapevi'nin depolarda kalan kitapları varisleri tarafından Toker Yayınları'na ve sahaflara satılmıştır. Hüseyin Rahmi Gürpınar, Halid Ziya Uşaklıgil gibi ünlü edebiyatçılarımızın bütün eserlerini Hilmi Kitabevi basmıştır. Hilmi Kitabevi ve kurucusu hakkında yapılan değerli bir tez çalışması Müteferrika Yayınları sahibi Sahaf İ. Lütfü Seymen tarafından yayımlanmıştır.

Hurufat kasası
ve genç bir mürettip

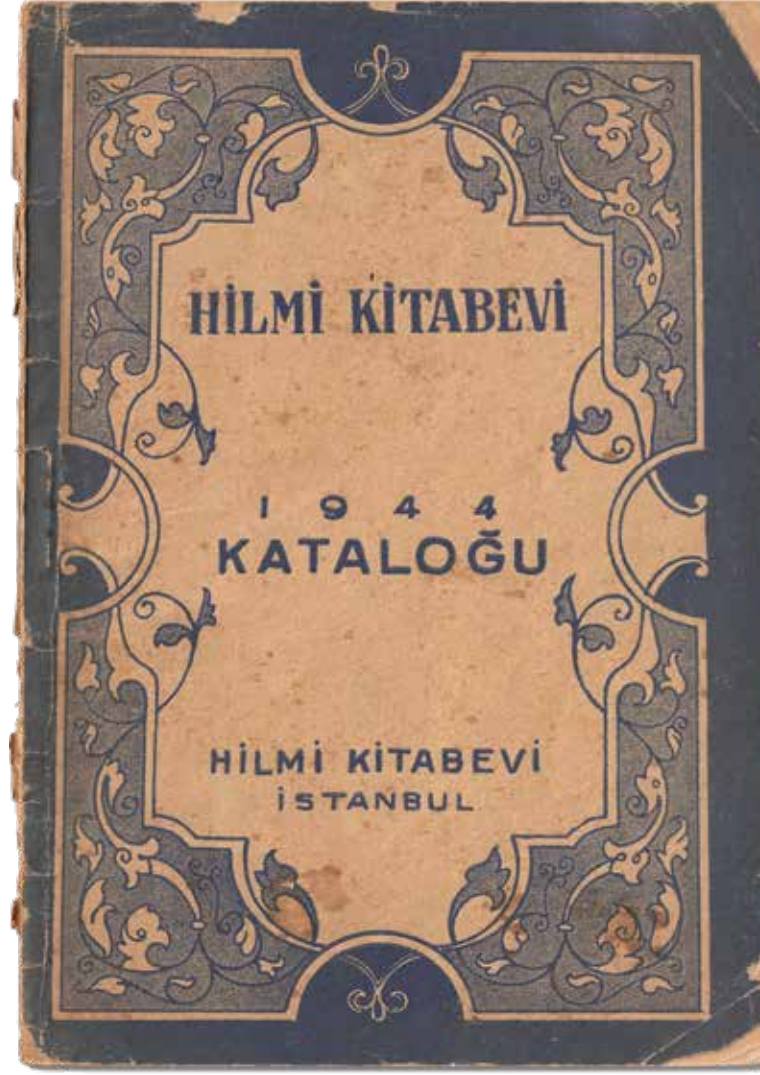
Sivas Maarif Emini Nevzad Efendi'ye İbrahim Hilmi Bey'in yazdığı mektup

Hilmi Kitabevi, 1896-1936 kitap kataloğu, 40. Yıl

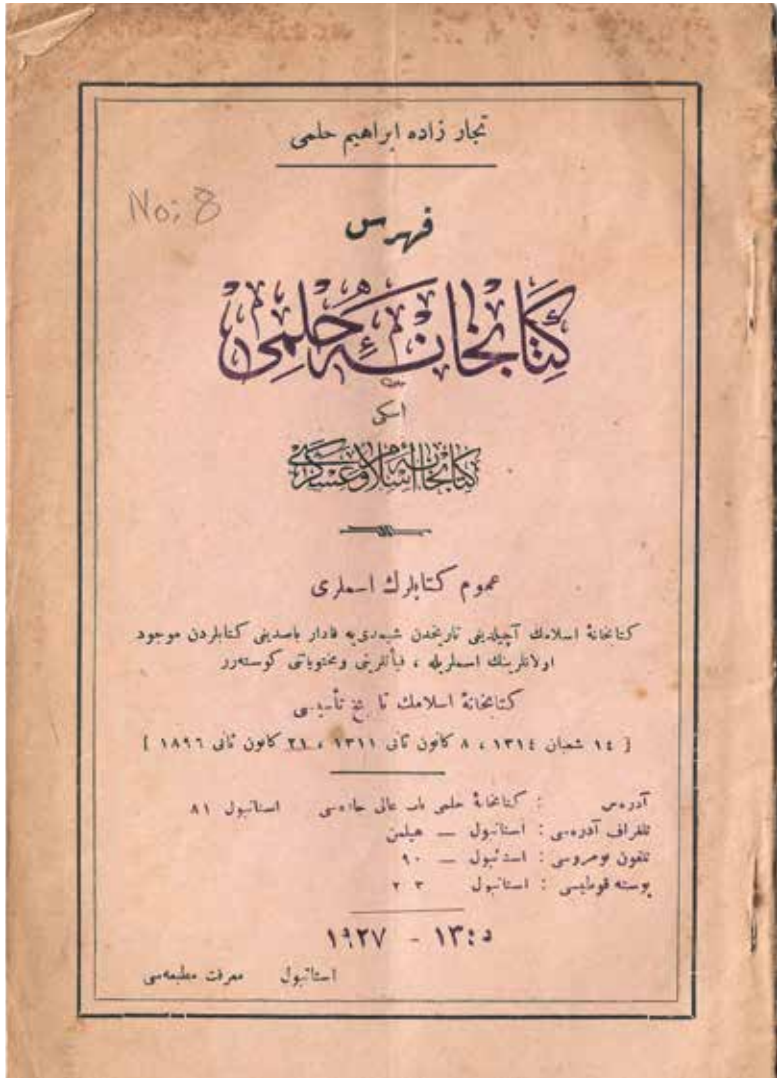
Hilminin Hikâye ve Roman Kütüphanesi, 1938

Hilmi Kitabevi, 1944 kataloğu

Hilmi Kitabevi kataloğu, 1947

Fihrist-i Kütüphanesi Hilmi eski kütüphanesi islam ve askeri

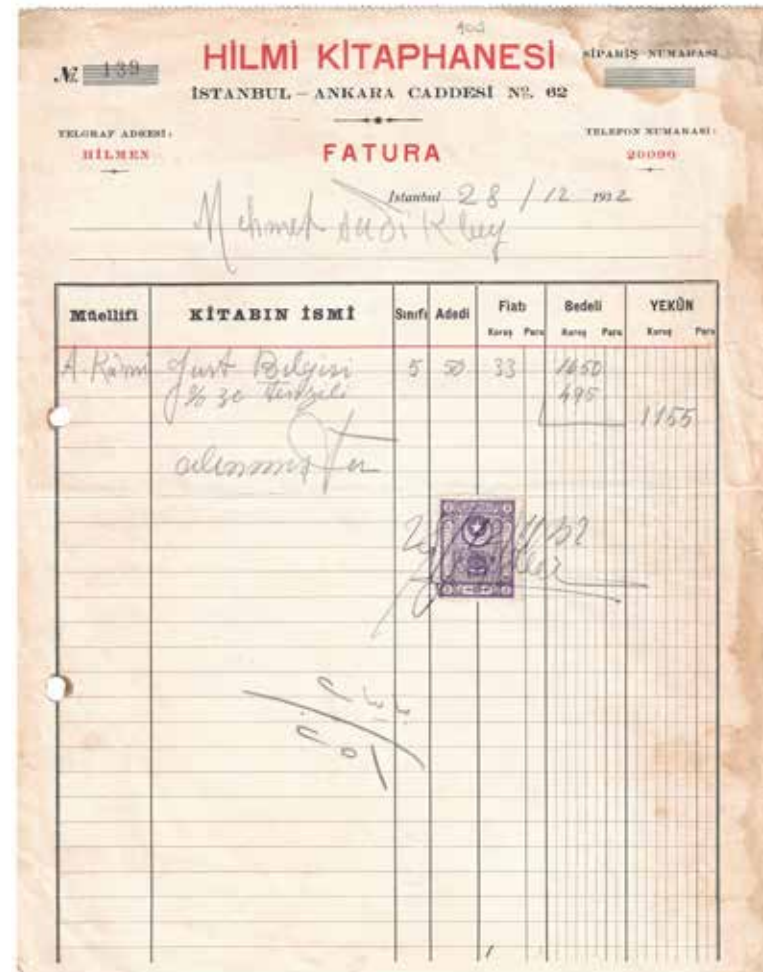
Tüccar-zade İbrahim Hilmi, Kütüphanesi Askeri

Kütüphanesi Hilmi eski kütüphanesi islam ve askeri

Kütüphanesi Hilmi'nin müşterilerine gönderdiği bilgi ilanı

B A B İ Â L İ
• • •

Hürriyet Gazetesi

Hürriyet Gazetesi fotoğraf sergisi davetiyesi, 1963

Sedat Simavi (1896-1953) Türk basın tarihinde Babiâli geleneğinin önde gelen simalarından biri olarak kabul edilir. Gazeteci, yazar ve karikatürist kimliğiyle tanınan Simavi, tek parti döneminin ardından basında bağımsızlığı savunan önemli bir figürdür. Nitekim 10 Haziran

1946'da İstanbul'da Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin kuruluşuna öncülük etmiş ve 1946-1949 arasında cemiyetin ilk başkanlığını üstlenmiştir. Bu dönemde gazetecilerin haklarını korumak, mesleki dayanışmayı sağlamak ve basını siyasi vesayetten kurtarmak için

Hürriyet Gazetesi önünde
Kıbrıs protestosu yürüyüşü,
1968
Alper Çeker Koleksiyonu

Hüseyin Cahit Yalçın (sol), Lütfü Kırdar (sağ)

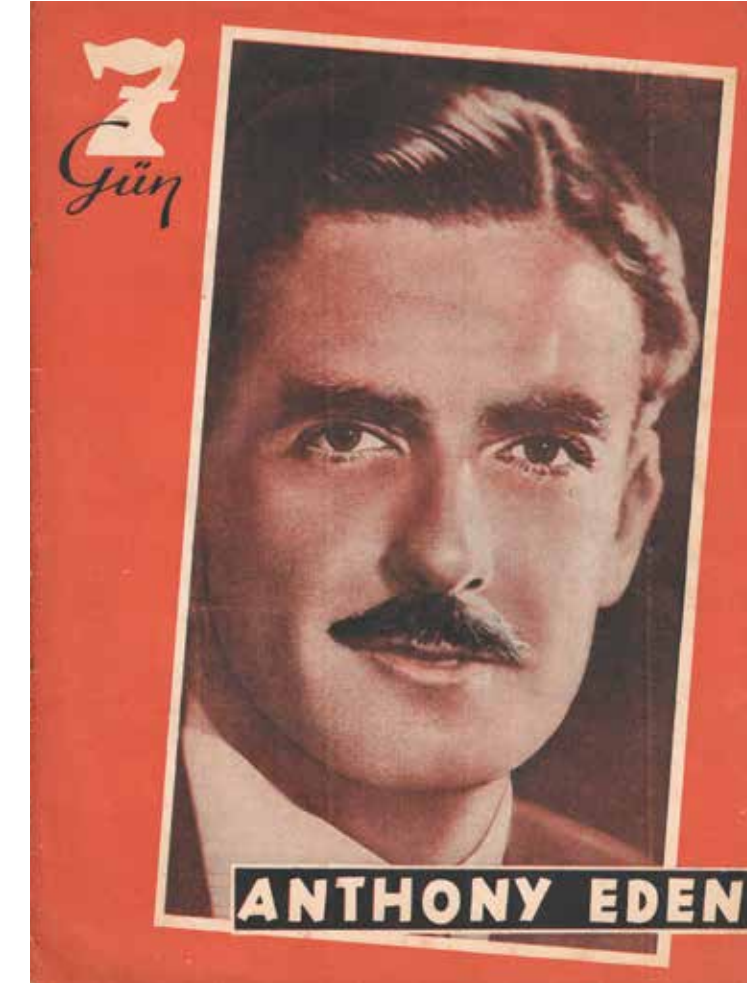
çaba göstermiştir. Simavi'nin basın özgürlüğü anlayışı, devlet desteklerini reddedecek kadar ilkeli bir duruşa sahipti. Nitekim Hürriyet gazetesini kurarken "Tarafsız değil, müstakil olacak" diyerek yayın politikasında mutlak bağımsızlığı vurgulamıştır. Gerçekten de 1 Mayıs 1948'de Simavi tarafından yayın hayatına başlayan Hürriyet, ülkenin basın hayatına yeni ufuklar açan bir gazete olarak tanımlanmıştır. Simavi, iktidarın maddi yardım tekliflerini geri çevirerek Hürriyet'i tamamen özgür bir çizgide konumlandırmış ve bu tavır dönemin Ankara hükümetinin tepkisini çekse de kendi ideallerinden ödün vermemiştir. Böylece Sedat Sima-

vi, çok partili hayata geçiş sürecinde Babiâli basınında özgürlükçü ve yenilikçi bir lider olarak basın tarihine geçmiştir.

Hürriyet gazetesinin kuruluşu ve ilk yılları, Babiâli geleneğinde köklü değişimlere vesile olmuştur. Simavi'nin 1 Mayıs 1948'de kurduğu Hürriyet, daha ilk yıllarında yüksek tirajlara ulaşarak Türk basınının amiral gemisi konumuna yükselmiştir. İlk yıl 30 bin dolayında olan tiraj, 1949'da 56 bine, 1950'de 83 bine çıkmış; 1951'de 100 bini aşmıştır. Bu başarıda Hürriyet'in getirdiği yeniliklerin payı büyüktür. O dönem ağır yorum ve uzun

makalelere dayanan klasik Babiâli gazeteciliğinin aksine Hürriyet, büyük ve çarpıcı fotoğraflar, röportajlar, eğlenceli çizgi roman ve tefrika dizileriyle haberciliği zenginleştirmiştir. Gazetenin logosuna Türk bayrağı yerleştirilmiş; millî ve demokratik değerler ön plana çıkarılmıştır. Simavi'nin "hür ve müstakil" gazete anlayışı doğrultusunda Hürriyet, çok partili demokrasiye geçilen dönemde halkın geniş kesimlerine hitap eden, popüler ve yenilikçi bir yayın organı haline gelmiştir. Bu sayede kısa sürede Türkiye'nin en çok okunan ga-

zetesi olup basın dünyasında söz sahibi olmuş; Babiâli'nin çehresini değiştiren bir etki yaratmıştır. Sedat Simavi'nin Aralık 1953'te vefatından sonra oğulları Erol ve Haldun Simavi gazeteyi devralarak onun vizyonunu sürdürmüş; Hürriyet hem teknik hem içerik olarak gelişerek dergi ekleri ve yan yayınlarıyla kurumsallaşmıştır. Neticede, Sedat Simavi'nin önderliğinde doğan Hürriyet gazetesi, sadece kendi başarı hikâyesini yazmakla kalmamış, Türk basın tarihinde Babiâli döneminin simgesi ve yön verici gücü haline gelmiştir.

Hayat Dergisi ilavesi ön kapak

Sedat Simavi'nin Herp Fakirleri Karikatür Albümü

Sedat Simavi'nin yaptığı ve yayınladığı 'Yeni Zenginler' isimli karikatür albümü

Güleriyüz Dergisi'nin 1. Sayısı

Güleriyüz Dergisi'nin 26. Sayısı

Güleriyüz, iç sayfa

Diken Mecmuası

İnci Mecmuası bayram özel sayısı

Pazar
13

ARALIK 1953

Sene 6 - No. 2030

Fiyatı 10 kurustur.

MATBAA: İst. Cemalnadir Sokak
Telgraf: İstanbul — Hürriyet
Telefonlar: 25035 - 24962

Hürriyet

GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE

Müessisi : SEDAT SİMAVİ

Abone: Türkiye için senelik 55.
altı aylık 17, üç aylık 9 liradır.
Diğer memleketlere % 50 fazladır.

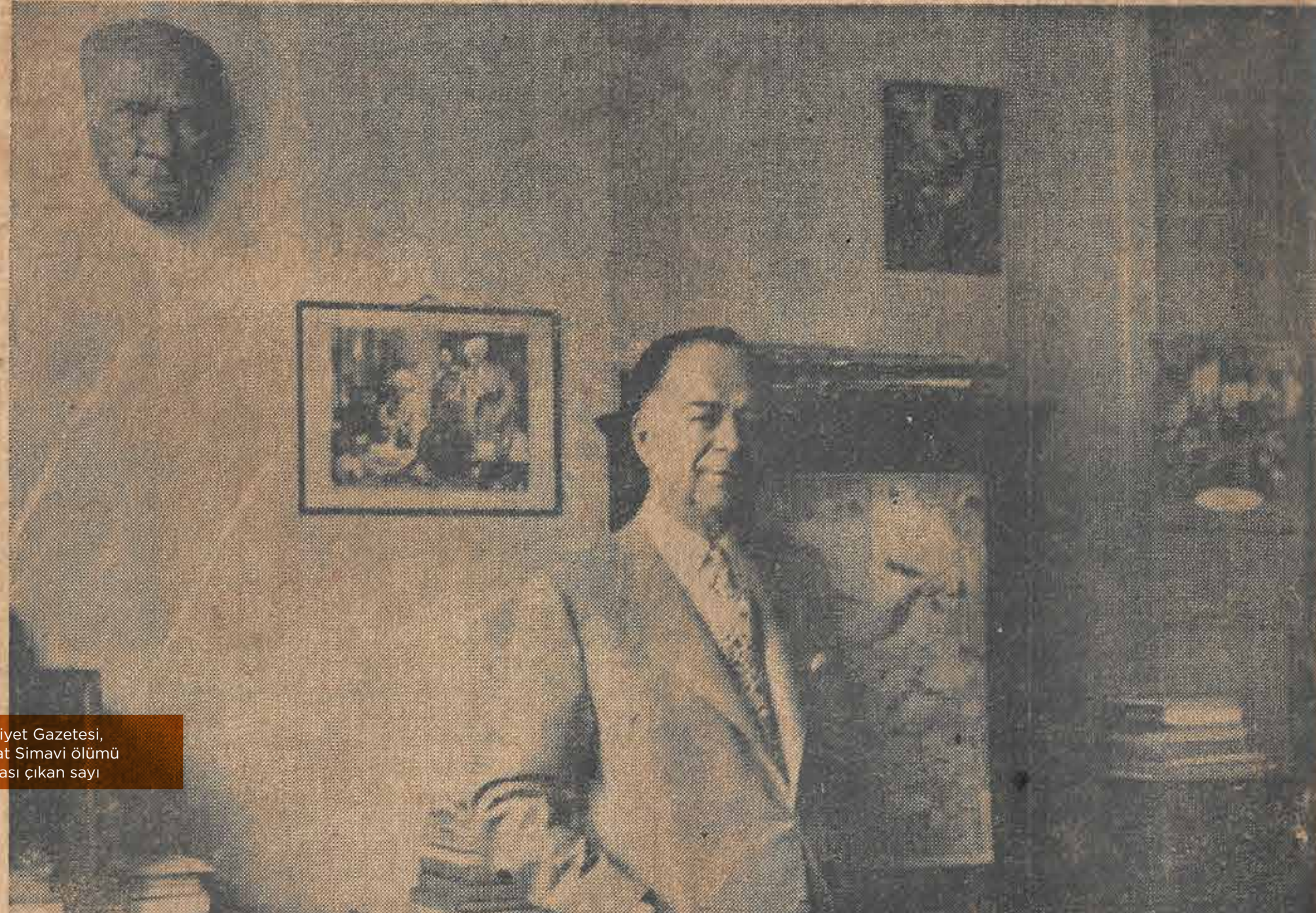

"GOLD THIN," İnce
PAL

TRAŞ BİÇAKLARI BİR HARİKADIR

PAKETİ 75 Kurustur.

Sedat Simavi Bugün Toprağa Veriliyor

C. H. P. nin mallarını müsadere kanunu tasarısının
salı gününden itibaren meriyete girmesi bekleniyor

C.H.P. ne teberrular başladı

Izmirde bir memur ölen k
yüzüğü, bir emekli yar
aldığı bir nişanı pa

Yardım teklifleri
gittikçe artıyor

Izmir'de C.H.P. nin men-
kul malları kaçırmaması
için tedbir alındı

Ankara, 12 (Telefonla) — C. H.
Partisinin haksız iktisapları hak-
kındaki kanun tasarısı bugün tab-
ir olarak mebuslara dağıtılmıştır.
Pazartesi günü gündeme alınacak
olan bu tasarının müzakeresine
başlanacak ve o gün kanunvet

Yeni İstanbul Gazetesi
yazar kadrosu 1950

memurlarından Yorgi Papadopoulos'
ur oğlu olarak İstanbul'da Büyük-
ada'da doğan ve Fenerdeki "İsm
büyük mektebi," adlı klâsik Rum
okulunda okuduktan sonra Atina
Üniversitesini bitirerek Yunan dev-
let hizmetine giren Konstantin Pa-

İkbâl Kitabevi

1901 yılında Şems Kütüphanesi'nde çalışmaya başlayan Hüseyin Kitapçı bir yıl sonra Beyazıt'ta Hakâklar'da Zafer adında bir kitabevi açar. Daha sonra Köprübaşı'nda yeni yapılan dükkânlara taşınan Hüseyin Kitapçı burada adını İkbâl Kütüphanesi olarak ilan eder. İtalyan bandıralı bir geminin çarpması so-

nucu köprüde yıkılan dükkânlardan biri olan İkbâl, hemen Babiâli Caddesi'ne taşınır. Ahmed Rasim'in dört ciltlik Haritalı ve Resimli Osmanlı Tarihi'ni basan İkbâl Kütüphanesi bu eserle büyük bir şöhret kazanmıştır. Ağustos 1943'te Hüseyin Kitapçı aniden ölmüştür.

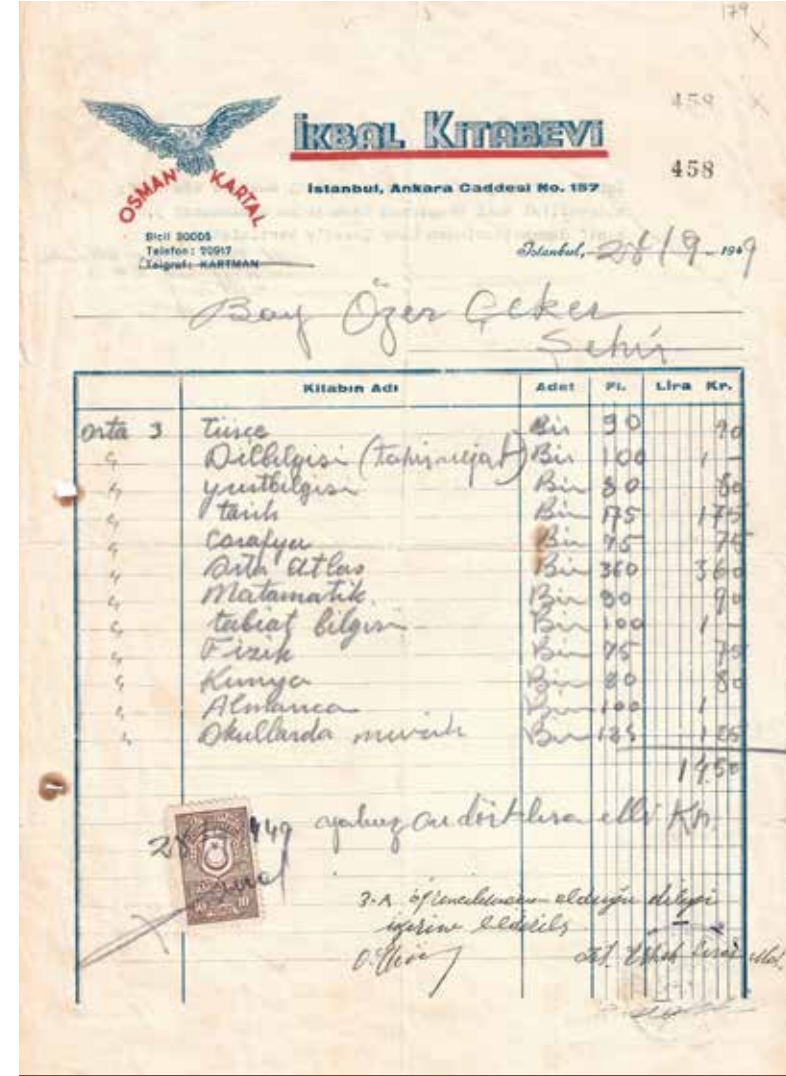
İkbal Kitabhanesi, M. Hüseyin antetli yazışma

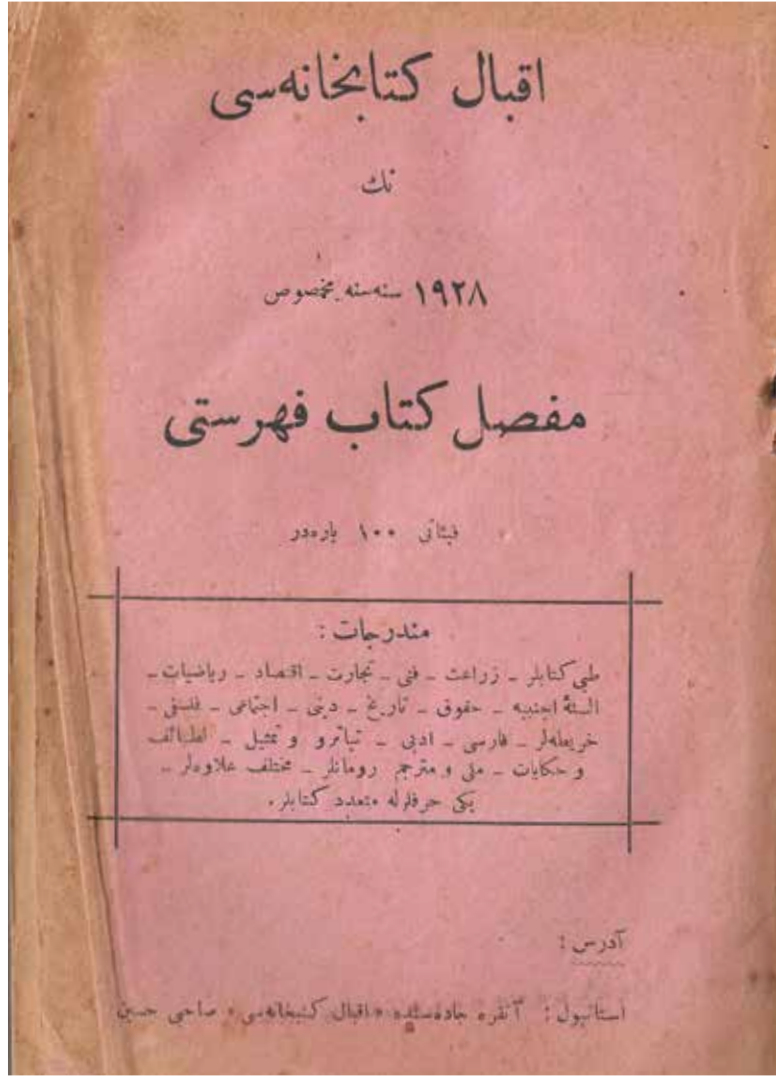
İkbal Kitabhanesi, M. Hüseyin antetli yazışma 21 Aralık 1933

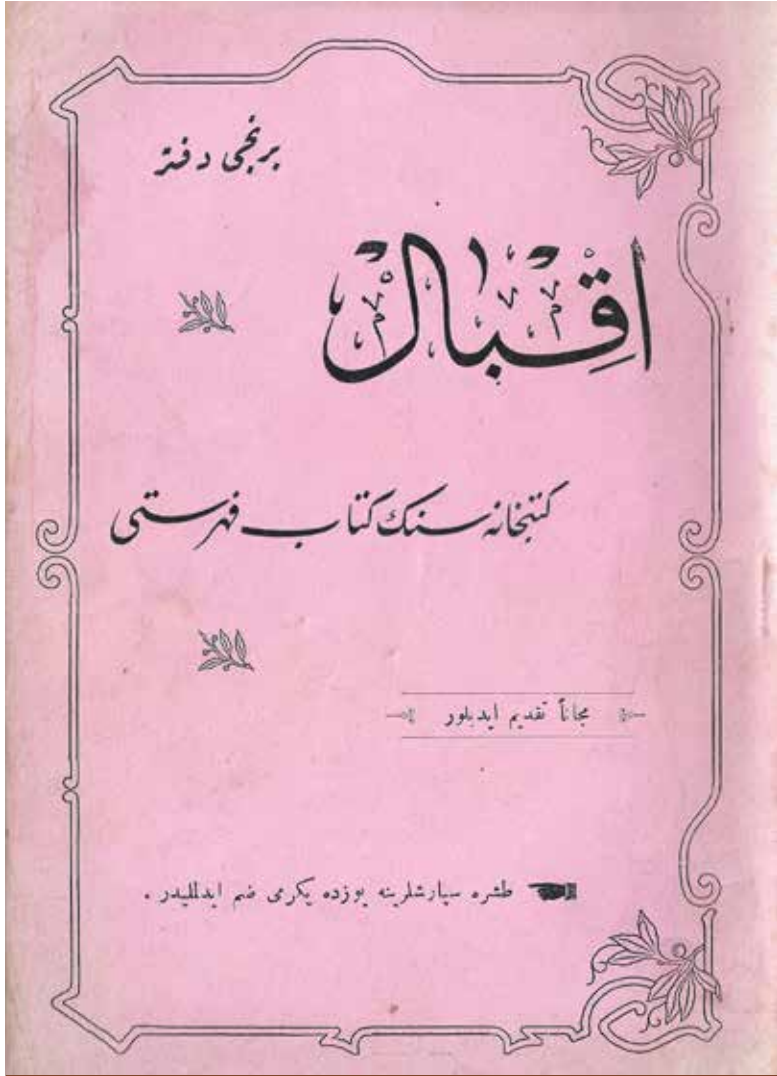
İkbal Kitabhanesi antetli kağıda yazılı alım belgesi

İkbal Kitabevi antetli Fatura

Ikbal Kitabhanesi'nin 1928 senesine mahsus Mufasssal Kitab Fihristi

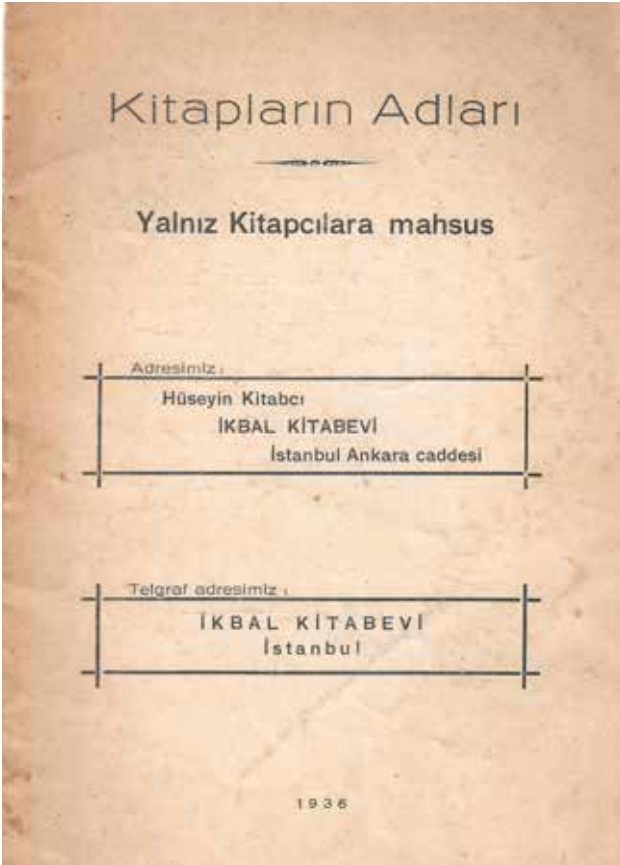
Ikbal Kitabhanesi'nin Kitab Fihristi 1. Defter

Ikbal Kitabhanesi'nin takvimli Kitab Fihristi 2. Defter kapak

1936 yılı katalog, Ikbal Kitap Adları

Ikbal Kitap Adları

İNKILÂP KİTÂBEVİ

İSTANBUL

Ankara Caddesi No. 155

Telefon : 22851

2.11.1949

(Vatan) gazetesinde tefrika olarak
neşredilen (Osman Ökulları) edli tarihî
eserimin (Dört Bin) adetlik birinci tabı-
nın telif hakkını (İki Bin) lira mukabi-
linde İnkılâp Kitabevine sattım ve paramı
tamamen aldım .
Kitabın birinci tabı üzerinde hiçbir
hak ve hukukum kalmamıştır. Ancak eserin
mevcudu tükenir, tekrar tabına lazım hasıl
olursa aynı şerait altında ikinci ve mite-
akip tabılarını İnkılâp Kitabevi yapacaktır.

G. Fikri

B A B İ Â L İ

İnkılâp Kitabevi

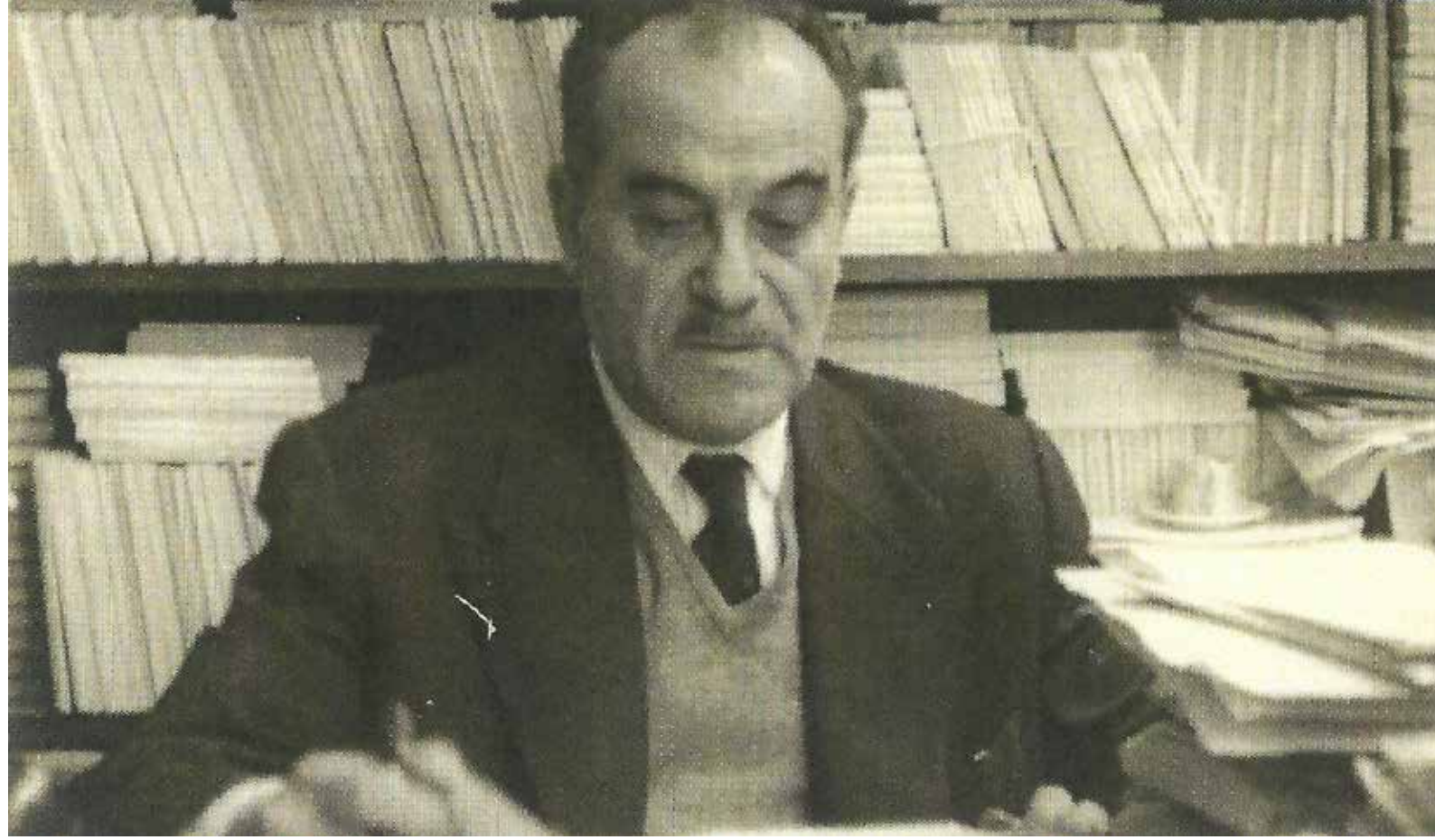

İnkılâp Kitabevi

Babîâli'nin şu anda faaliyetini sürdüren en eski yayınevlerinden biri olan İnkılâp Kitabevi'nin kurucusu Garbis Fikri, 1907'de Kayseri'de dünyaya geldi. Kayseri'de kunduracılık yapan Agop Usta ile Verjin Hanım'ın oğlu olan Garbis Fikri, ilköğretimini buradaki Terakki Mektebi'nde yaptıktan sonra ailesi ile birlikte İstanbul'a gelerek Kumkapı'ya yerleşti. Küçük Garbis eğitime

burada Fransızların kurduğu Gedikpaşa Ortaokulu'nda devam etti. Bir yandan Fransızca öğreniyor diğer yandan da Kayseri'de küçükken sokaklarda bağıarak dağıtımını yaptığı Ajans Haberleri'ni hatırlayarak, akrabalarından duyduğu, kimi zaman dayısını görmeye gittiği Bâbiâli'ye özlem duyuyor, kâğıt ve kitap kokularını içine çekerken de geleceği üzerine hayaller kuruyordu.

İnkılâp Kitabevi
Garbis Fikri imzalı yazışma

Garbis Fikri 1907-1971

Garbis Fikri'nin özlemini duyduğu Bâbiâli'de yayıncılığın geçmişi 1870'li yıllara kadar uzanır. Özellikle büyük Hocağa Yangınından sonra genişletilen ve Bâbiâli Caddesi adı verilen caddenin daha sonra Ankara Caddesi olarak değiştirilmesine Reşat Ekrem Koçu çok kızarak şu satırları yazar: Bâbiâli Caddesi'nde mânâsız, dolambaçlı, çetrefil bir isim kaydırması yapılmıştır ki, bir laubalilik şaheseridir. Koçu İstanbul Ansiklopedisi'nde caddeyi tanımlarken şöyle der: Büyük şehrin dolayısıyla Türkiye'nin fikir ve sanat mer-

kez ve meşheri; İstanbul basınının beşiği, bir politika kanalı; âlimler, mütefekkirler, müellifler, muharrirler, artistler güzergâhıdır. İstanbul'un büyük tâbi kitapçıları, en büyük kırtasiye mağazaları, mücellitleri, klişe atölyeleri, ilanât büro ve şirketleri, gazete ve mecmua bayileri ve birkaç büyük matbaa, gazete ve mecmua idarehaneleri bu caddenin kenarında sıralanmıştır. Garbis Fikri, bu caddede dayısının sahibi bulunduğu Gayret Kütüphanesi'nde çalışarak yayıncılığa ilk adımlarını atar. Dayısı Garabet Fikri ise 1890'lardan

beri Bâbiâlide kitapçılık yapıyordu; dayısına hayran olan ve onunla aynı adı da taşıyan genç Garbis, her gün Kumkapıdan Bâbiâli'ye yürürken, hayallerini nasıl gerçekleştireceğini düşünüyordu. Bu caddede ilk kitapçı dükkanını 1875'te açan Arakel Tozluyan Efendi ile Avedis Papazyan hep isimlerini duyduğu kişilerdi ancak aile çevresinde daha sonra Mustafa Kemal'den teşekkür almış İstanbul ve Zaman kitaphanelerinin kurucusu Misak Efendi (Balamudoğlu) ve Suhulet Kütüphanesi'nin sahibi Leon Lütfi (sonra Müslüman olup, Semih Lütfi adını almıştır) gibi yayıncıları da biliyordu. Bunun dışında Bâbiâli Caddesi'nde, Hüseyin Hilmi Çığıracan, Ahmed Halid Yaşaroğlu, Naci Kasım Efendi ve daha önce Beyazıt'ta olan kitabevini harf devriminden sonra Ankara Caddesi'ne taşıyan Remzi Bengi gibi kitapçı ve yayıncılar da vardı. Gerçekte yayıncılık tarihimizde, eskiden tütüncülerde, tömbekicilerde, kahvelerde ve Beyazıt'ta Sahafkar'da satılan matbaa baskısı kitapların Bâbiâli'de kitapçılarda görülmesi 20. yüzyılın başlarındadır. Bu anlamda kitapların kitaphanelerde satılması ve bir ticari meta olarak vitrinlere çıkması, okurlara bu yolla sunulması, o döneme göre modern sayılabilecek kitaphaneler işleten Ermeni kitapçılar sayesinde başlamıştır. Garbis Fikri de bu geleneği devam ettirerek, 1927'de arkadaşı Ali Toygar ile birlikte

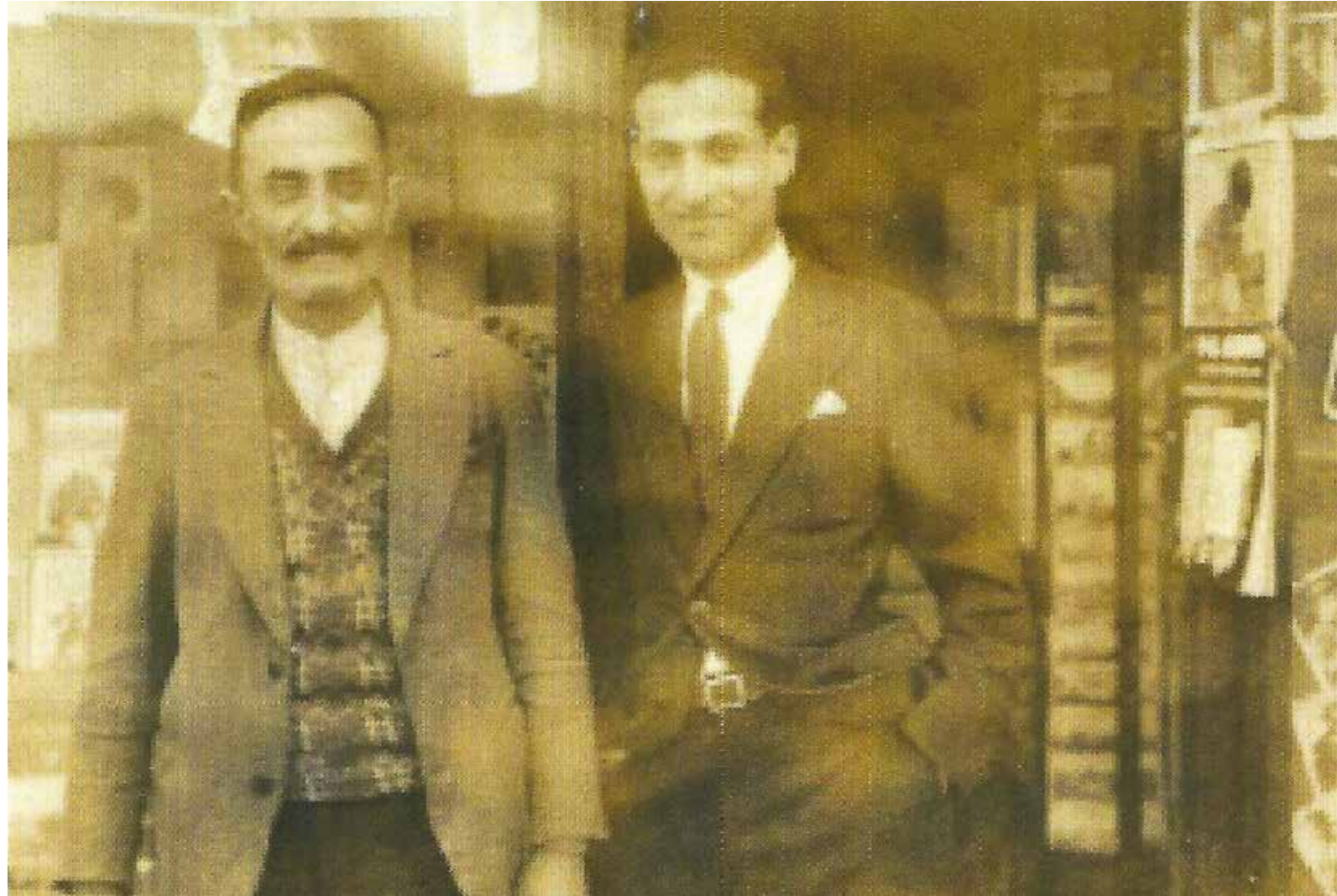
Reşat Ekrem Koçu 1905-1975

Ankara Caddesi'nde Cumhuriyet Kütüphanesi'ni açtı. Ancak iki yıl sonra burayı arkadaşına devretti ve aynı caddede 157 numarada, adeta bundan sonra Bâbiâlide yayın dünyasına getireceği yenilikleri "inkılâpçı bir ruhla" gerçekleştireceği İnkılâp Kitabevi'ni kurdu. Basılan ilk kitap ise İngilizceden çeviri olan Erkeksiz Çocuk Doğurma isimli eserd. Bundan sonra aynı sırada 155 numaraya taşınan İnkılâp Kitabevi'ni Reşat Ekrem Koçu İstanbul Ansiklopedisi'nde şöyle anlatır: Sahibi Garbis Fikri'dir; daha evvel otomobil lastiği satan bir zatın dükkânı idi; ondan evvel de Ahmed Halid Kütüphanesi bulunuyordu ki, büyük tâbiin ilk dükkânıdır.

Ahmed Halid'den evvel ise Naci Bey'in Maarif Kütüphanesi idi. İkinci Abdülhamid devrinde de burası bir sucu dükkanı üstü de kahvehane idi. 1954'e kadar burada yayın yapan Garbis Fikri Bey in yayınevi, dönemin tanınmış isimlerinin uğrak yeri oldu. Ünlü yazarlar, şairler yokuşu tırmanarak ya çantalarında ya da koltuklarının altında korudukları dosyalarla yeni kitaplarını burada Garbis Bey'e uzatıp, sözleşmelerini, tahsilat makbuzlarını imzaladı, avanslarını aldı. İnkılâp Kitabevi gerek yayınladığı kitaplarla gerekse yönetim biçimi ve yazarlarla olan ilişkileri açısından Bâbiâli'ye inkılâpçı bir hava getirmişti. Bugün Garbis Bey' in titizlikle koruduğu arşivinde dönemin ünlü yazar ve

şairlerinin sözleşmelerine, belgelerine baktığımızı da bunu kolayca anlıyoruz. Bu isimlerin arasında kimler yoktu ki? Ciğerdelen romanıyla Safiye Erol, Vahşi Bir Kız Sevdim’le Esat Mahmut Karakurt, Ağlama Duvarı’yla Reşat Enis, Bir Ömür Böyle Geçti adlı şiirleriyle Faruk Nafiz Çamlıbel, Bir Aşk Böyle Bitti romanıyla Nezihe Muhittin, Kara Davul’la Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu, Damga ve Kadın Düşmanı romanlarıyla

Reşat Nuri Güntekin, Posta Güvercini’yle Kerime Nadır, Rüya Gibi’yle Peyami Safa ile şiirleriyle Necip Fazıl Kısakürek ve daha birçok ünlü yazar, şair, çevirmen... Ancak bu dükkan da büyüyen iş hacmine artan kitap sayısına uygun değildi. 1954’te yine Ankara Caddesi’nde bugün de faaliyette olan yere taşınan İnkılâp Kitabevi, giderek büyüyor, hemen her türden yayın yapıyordu. Yıllar ötesinden, aileden gelen çalışma dü-

Agop Göbekçiyen (Garbis Fikri’nin Babası) ve Garbis Fikri 155 Numaralı dükkanın önünde

İnkılâp Kitabevi antetli zarfı

zenini devam ettiren Garbis Fikri’nin yanında bu kez de 1938’de dünyaya gelmiş ve daha çocuk yaşta kitap kolisi taşımış, matbaalara girmiş çıkmış, mürekkep kokusunu solumuş oğlu Nazar Fikri vardı. Genç Nazar’ın da hayallerini süsleyen tek şey kitaplardı; o da kısa zamanda babasının yolunda yürüyecek, ondan

öğrendiklerini inkılâpçı bir ruhla geliştirecekti. Bu arada 1934’te İnkılâp Kitabevi’nde çalışmaya başlayan, sonra ayrılarak 1956’da kendi adıyla Aka Kitabevi’ni kuran Garbis Akaeren ile Garbis Fikri, aralarına Nazar Fikri’yi de alıp, 1962’da birleşerek İnkılâp ve Aka Kitabevleri Kollektif Şirketi’ni kurdu. Yayınlar uzun yıllar

■ ■ ■

İnkılâp ve Aka Kitabevleri adıyla yayınlanmaya başladı. Logoda bir değişiklik yapılmamış, İnkılâp Kitabevi'nin logosunun yanına İ-A harfleri yerleştirilmişti.

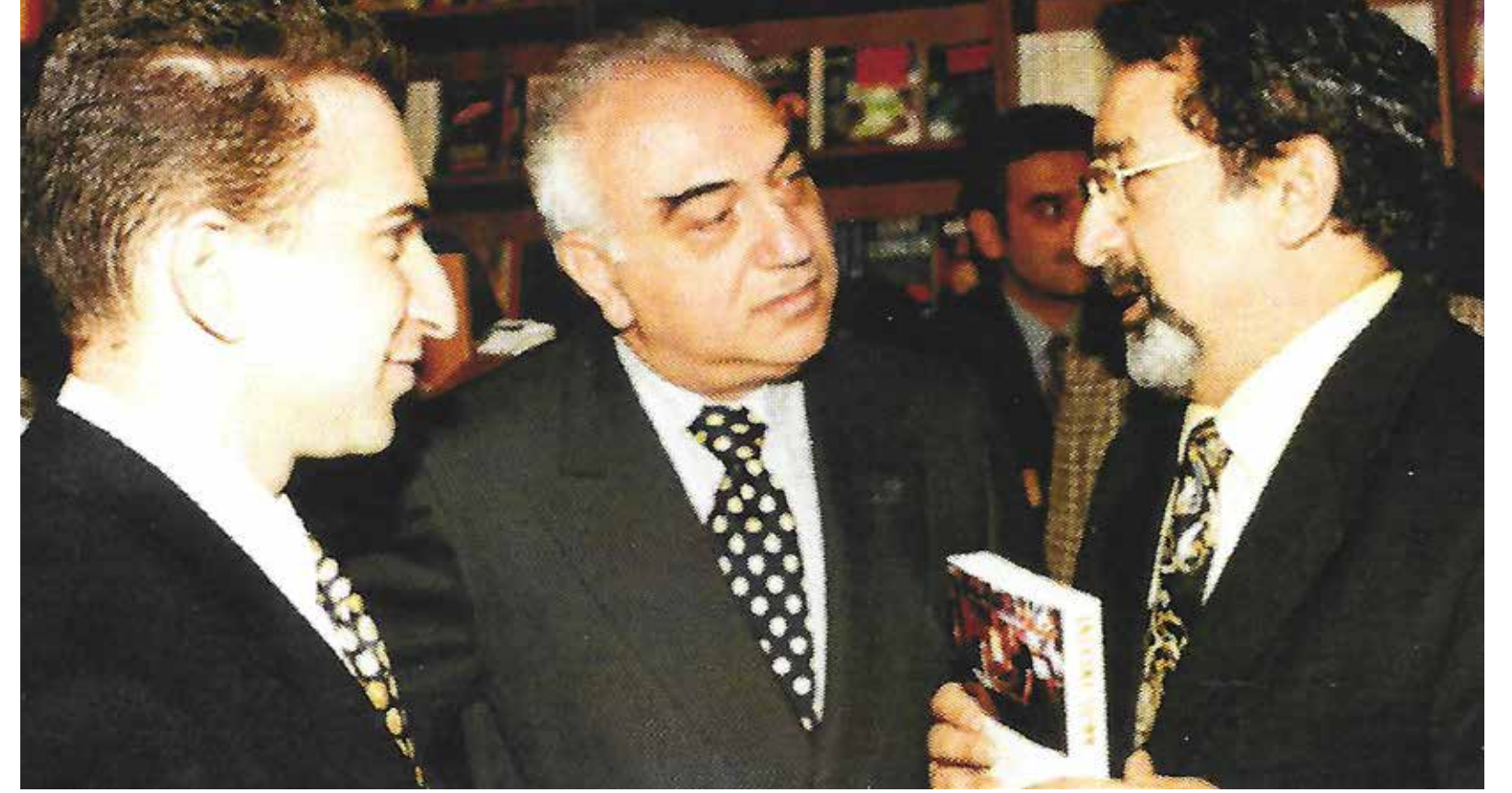
60'lı yılların sonuna doğru, Garbis Fikri yorulmuş, işlerin çoğunu oğlu Nazar'a bırakmıştı. Ortaklıktan sonra büyüyen, yerli ve yabancı yazarların kitaplarının yanı sıra özellikle 50'li yıllardan beri basılan ders

kitaplarının, yabancı dil kitap ve sözlüklerin sayısı artmıştı. Garbis Fikri, 8 Haziran 1971'de yaşama veda ettiğinde Türkiye'de 12 Mart askeri darbesi gerçekleştirilmiş, egemen olan yönetim hedef olarak kitabı seçmişti. Bundan tüm yayınevleri gibi İnkılâp ve Aka da etkilenecekti. Yayınevinde yönetimi yürüten Nazar Fikri, 1984'te Ak Eren'in ölümünden sonra tekrar İnkılâp Kitabevi olarak devam etme kararı

İnkılâp Kitaphanesi tanıtım kartı

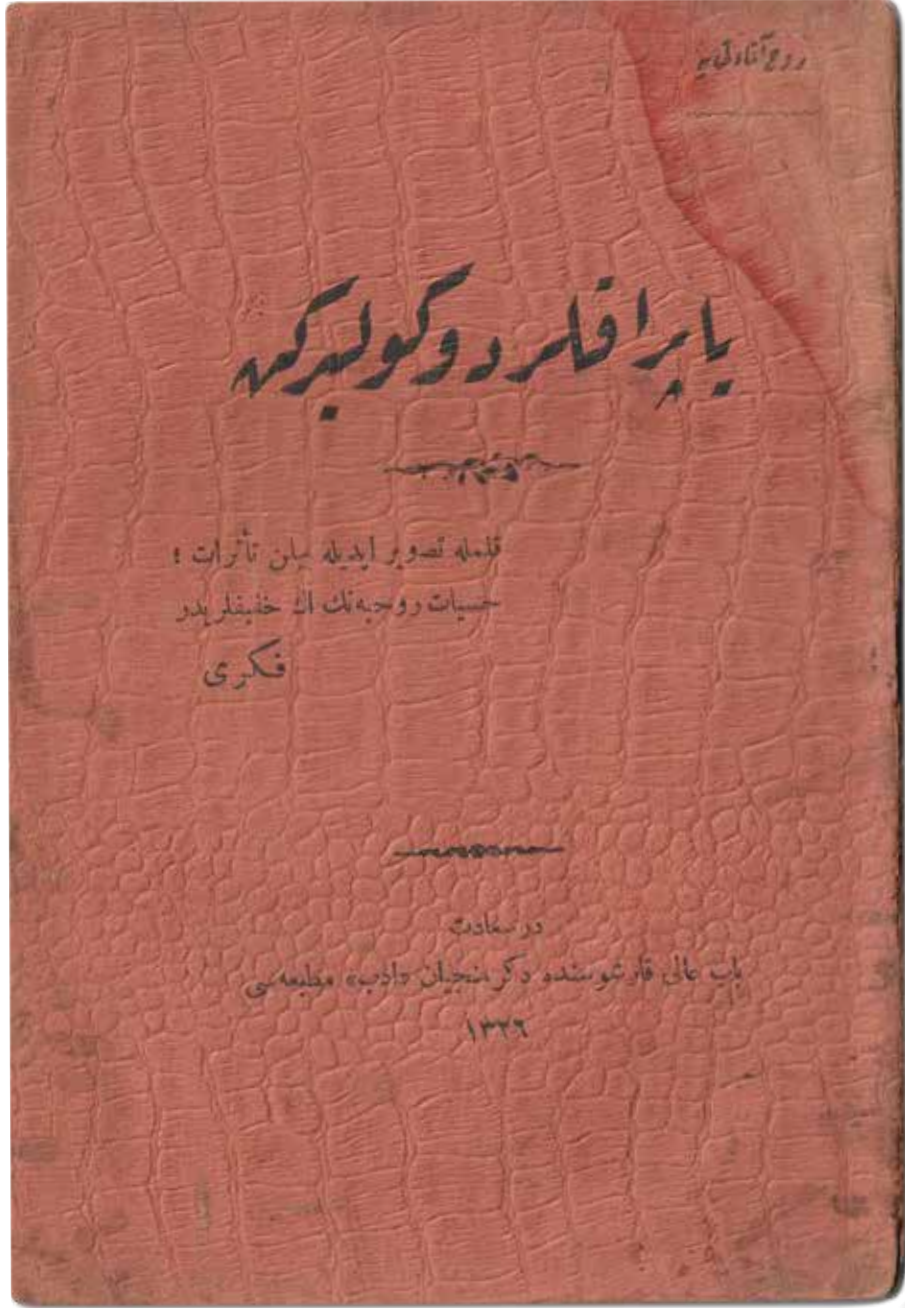
■ ■ ■

Soldan sağa: Arman Fikri, Nazar Fikri, Mete Akyol

aldı. Nazar Fikri, yayıncılığa üçüncü kuşak olarak devam eden oğulları Erol ve Arman Fikri ile birlikte özellikle 90'lı yıllardan sonra büyük atılımlar yaptı. Önce matbaa için Anka Ofset, ardından yabancı dilde kitap ithalatı için İNKAS adlı bir şirket kuruldu. Ardından zincir mağazalar açıldı. Bu arada 2007 yılında kitabevi, matbaa ve tüm kuruluşlar Yenibosna'da inşa edilen büyük bir binaya taşındı. Ne var ki, Nazar Fikri de yıllar önce kaybettiği babası gibi yorgun düşmüştü. Ama buna rağmen heyecanını kaybetmiyor, yayınevinin genel yönetimini 1996'da bıraktığı Arman'ı hiç yalnız bırakmıyordu. Sonunda

o da 3 Kasım 2008'de arkasında Türkiye'nin en büyük yayınevlerinden birini bırakarak yaşama veda etti. Bugün İnkılâp Kitabevi, Atatürk Kitaplığı'ndan, Türk ve Dünya edebiyatına, Sinemadan Güzel Sanatlara, Yunan, Roma, Anadolu medeniyetlerinin tarihi ve kültürel zenginliklerinden günümüz Orta Doğu ülkelerine, din, tasavvuf, felsefe, psikoloji, sağlık, spor ve müzikten kişisel gelişime, oyun-hobi, yeme-içme kültüründen gezi kitaplarına kadar 44 değişik kitap türünde 25 bin kitaba ulaşarak yayın hayatına devam etmektedir.

Garbis Fikri, Yapraklar Dökülürken

İnkılâp Kitaphanesi 1933 Kataloğu

İnkılâp Kitaphanesi 1937 Kataloğu

İnkılâp'ın ortağı Aka [Eren] kataloğu 1956

İnkılâp ve Aka Kitap Tanıtma Dergisi 1974

İnkılâp ve Aka Kitabevleri antetli zarfı

İlyas Bayar **1880-1945**
ve oğlu Yakup Bey

SEBAN & JOAILLIER

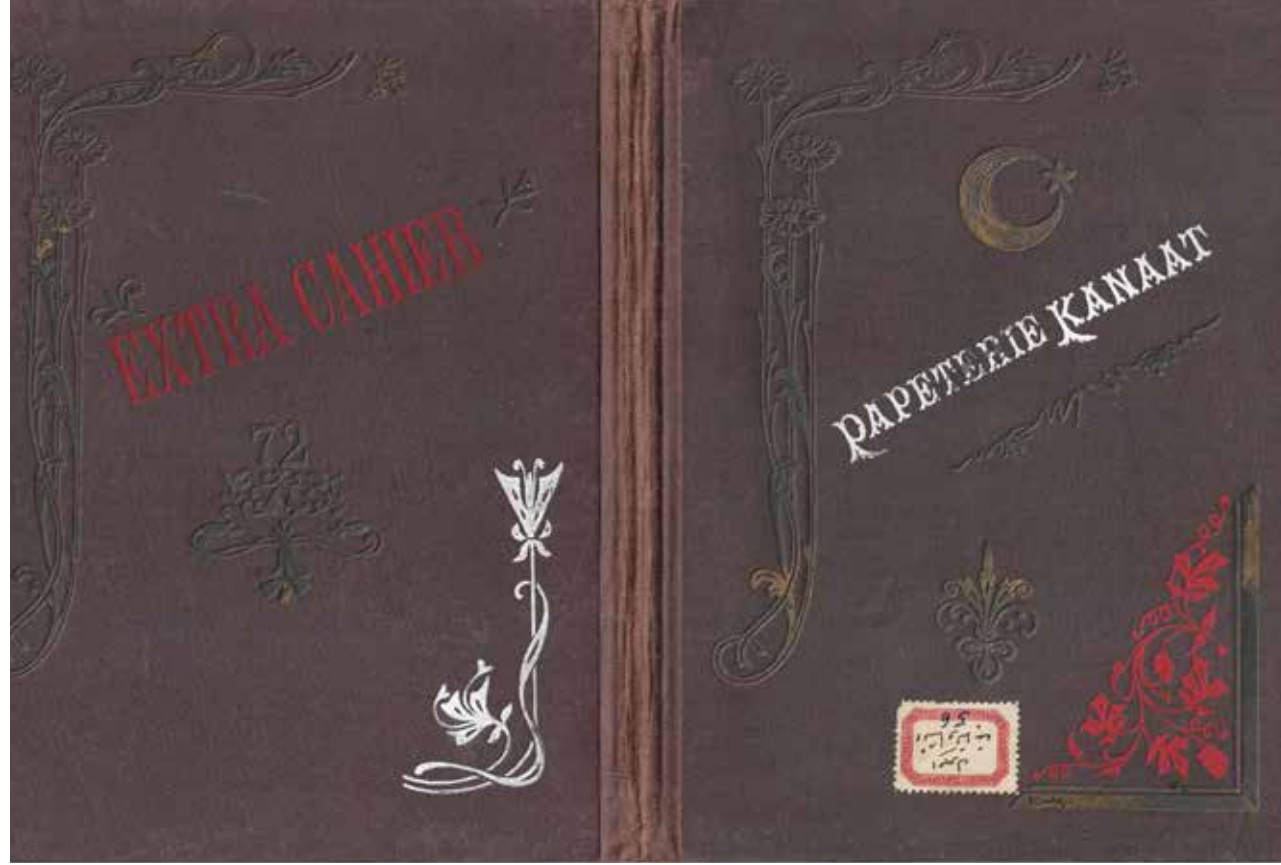
Kanaat

Kitabevi

1901 yılında Şems Kütüphanesi'nde çalışmaya başlayan Hüseyin Kitapçı bir yıl sonra Beyazıt'ta Hak-kâklar'da Zafer adında bir kitabevi açar. Daha sonra Köprübaşı'nda yeni yapılan dükkânlara taşınan Hüseyin Kitapçı burada adını İkbâl Kütüphanesi olarak ilan eder. İtalyan bandıralı bir geminin çarpması so-

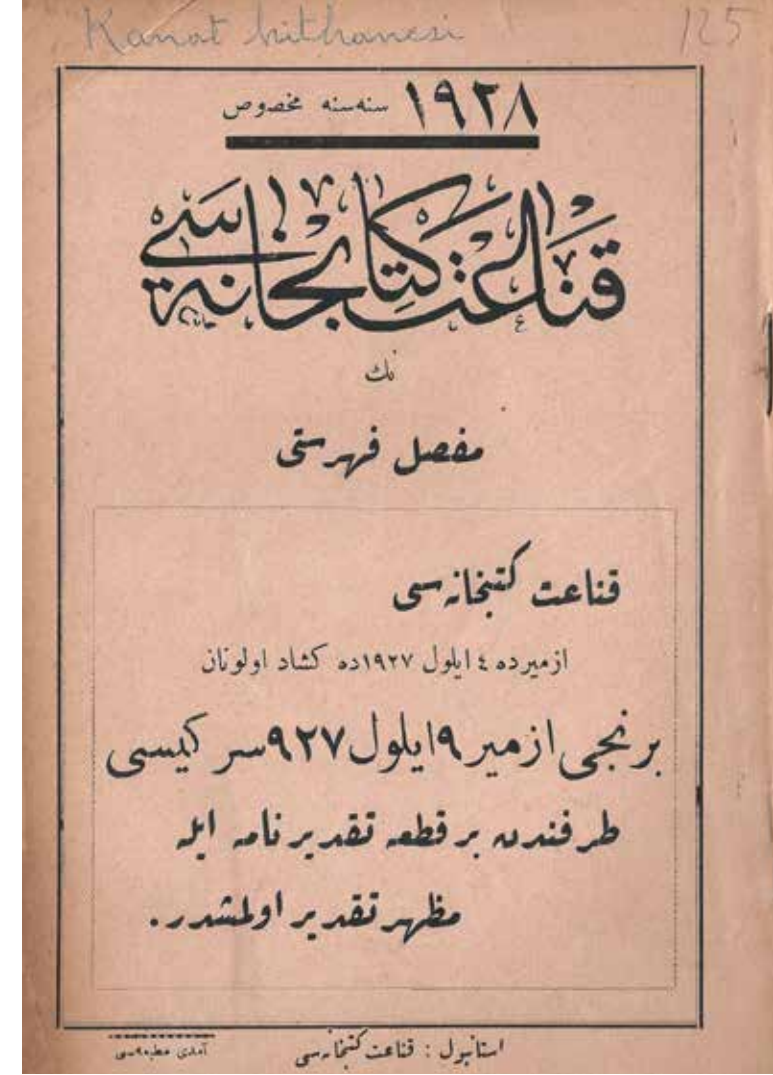
nucu köprüde yıkılan dükkânlardan biri olan İkbâl, hemen Babiâli Caddesi'ne taşınır. Ahmed Rasim'in dört ciltlik Haritalı ve Resimli Osmanlı Tarihi'ni basan İkbâl Kütüphanesi bu eserle büyük bir şöhret kazanmıştır. Ağustos 1943'te Hüseyin Kitapçı aniden ölmüştür.

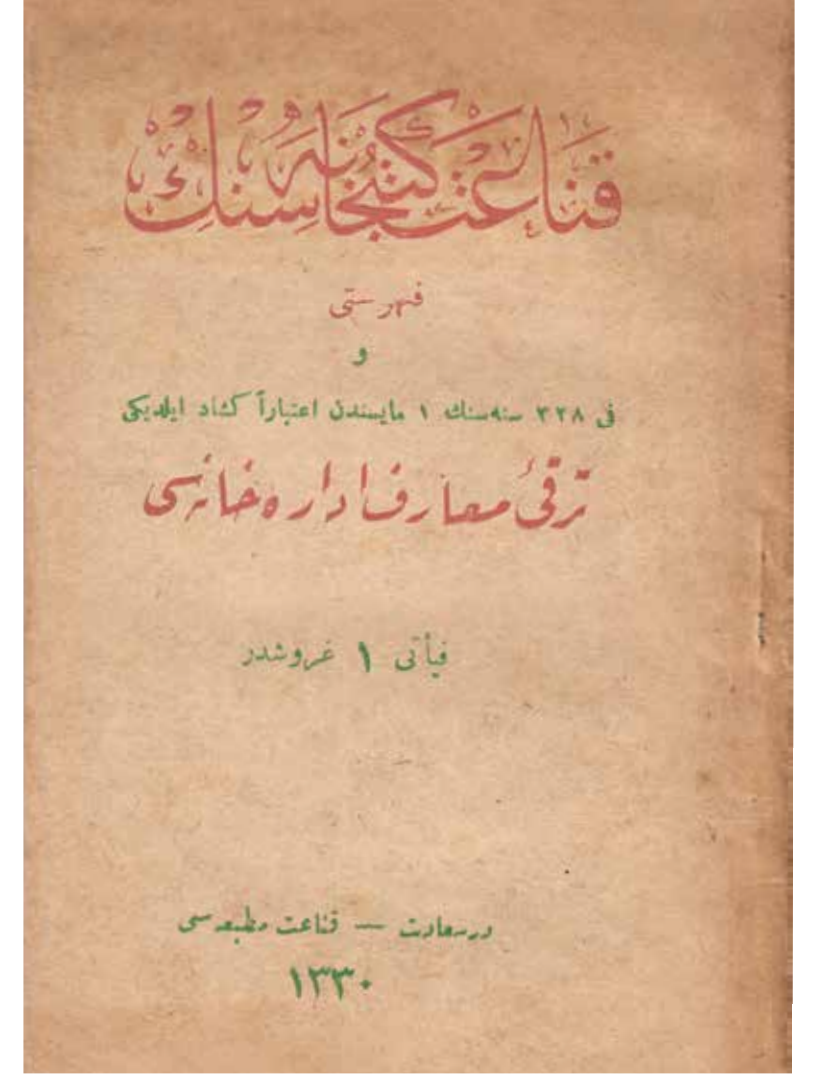
Kanaat Kütüphanesi'nin kirtasiye bölümünün ürettiği defter kapağı

Kanaat Kütüphanesi
'Galatasaray Beşinci Yerli Mallar Sergisi' kitap kataloğu 1933

Kanaat Kütüphanesi Fihristi 1928 (kapak)

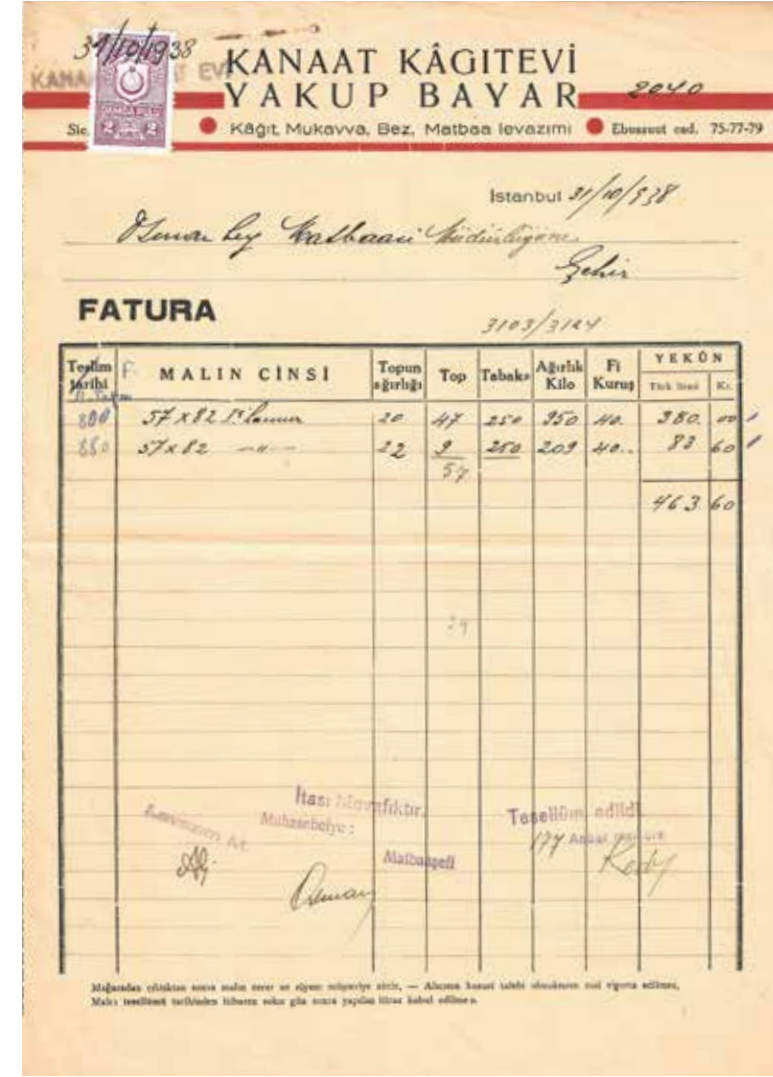
Kanaat Kütüphanesi Fihristi 1912 (kapak)

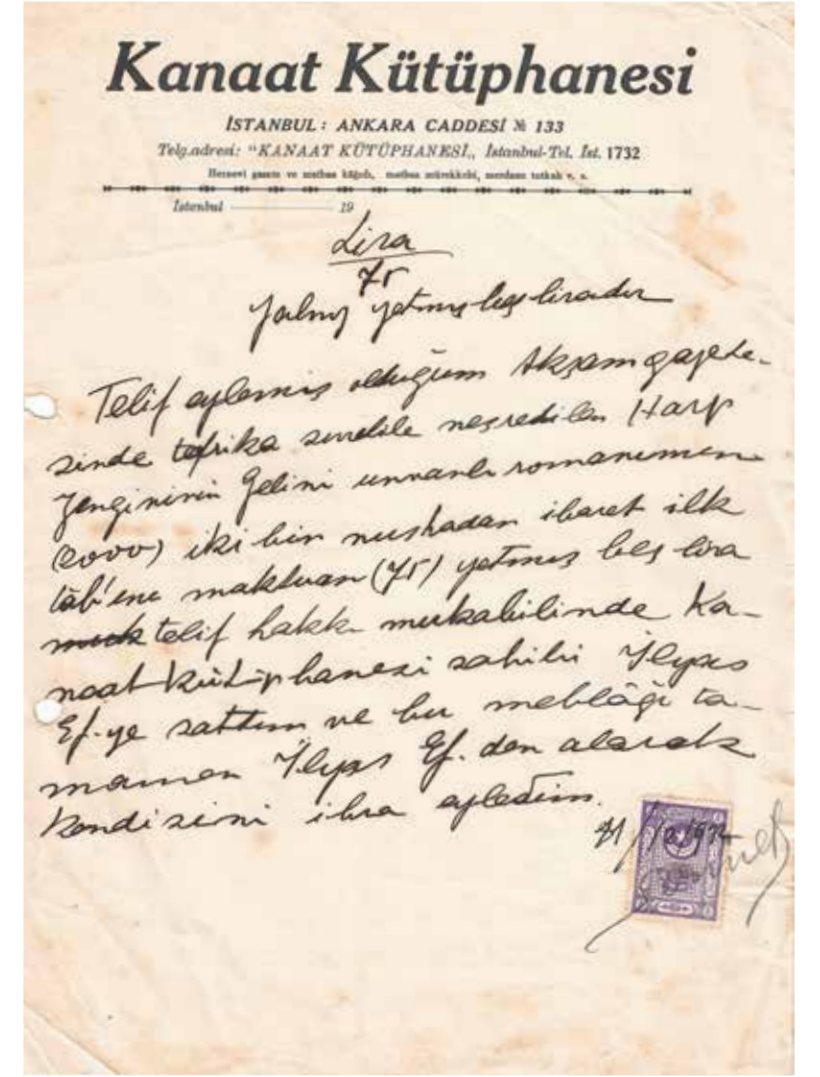
Kanaat Kütüphanesi kitap kataloğu 1932

'Kanaat Kütüphanesi En Son Neşriyatı Takdim Eder'

Kanaat Kağıtevi Yakup Bayar antetli fatura

Harp Zenginleri isimli eserin telif hakkı anlaşması. Sermet Muhtar Alus'un elyazısı ve imzası

Kasbar

Kütüphanesi

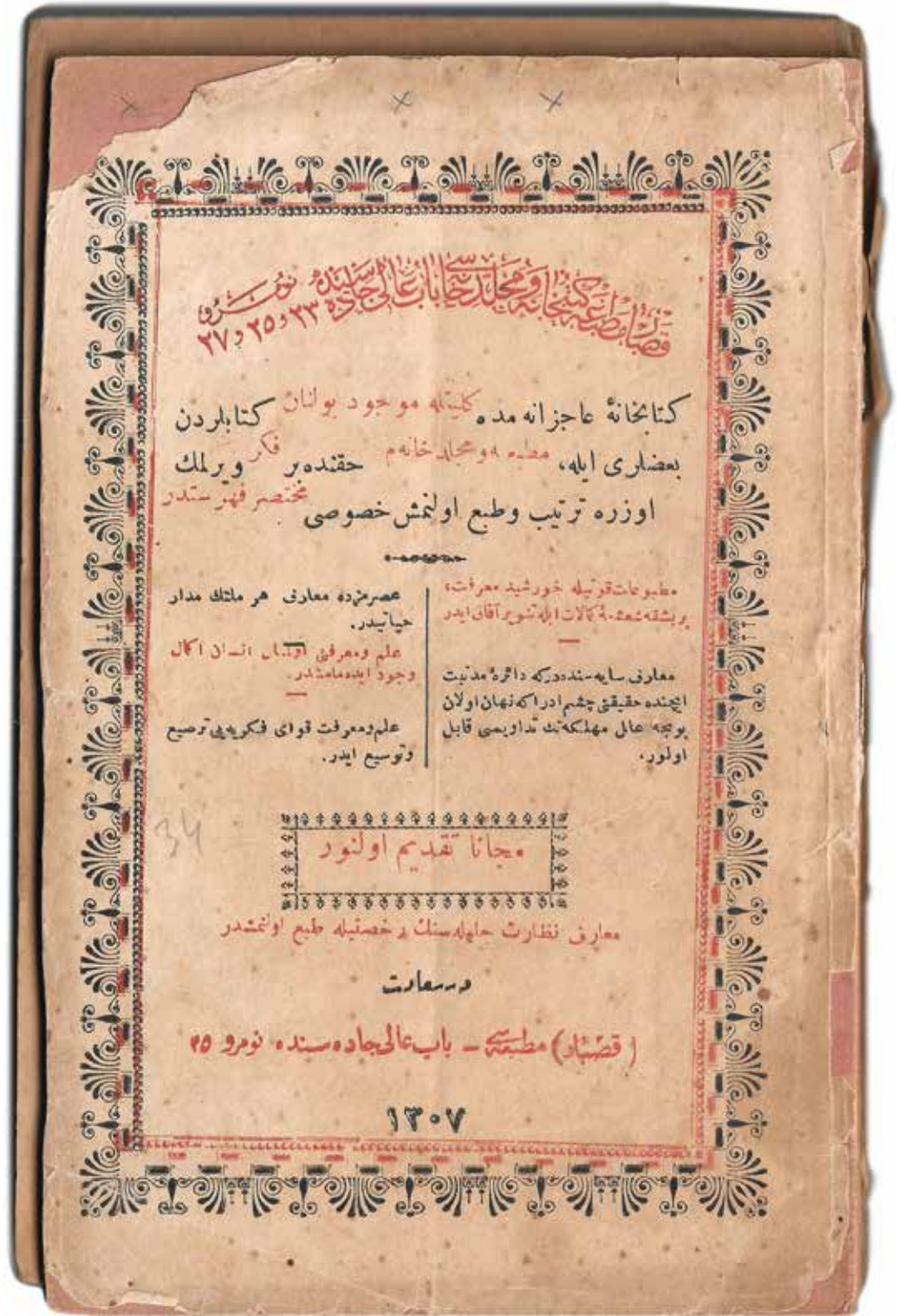

Kasbar Kayseryan ilk kitapçı dükkânını Bayezid'de açtı. Daha sonra Babiâli'nin ünlü kitapçılarından Karabet [Panosyan] Efendi ile ortak oldu. 1888'de ise Kasbar Kitaphanesi'ni kurdu. Birkaç yıl sonra matbaa ve mücellithane açtı. Maarif Mecmuası'nı çıkardı. İptidaiyye, rüşdiyye, idadiyye ve âliyye dizi başlıkları altında 500 kadar tedrisata yönelik kitap

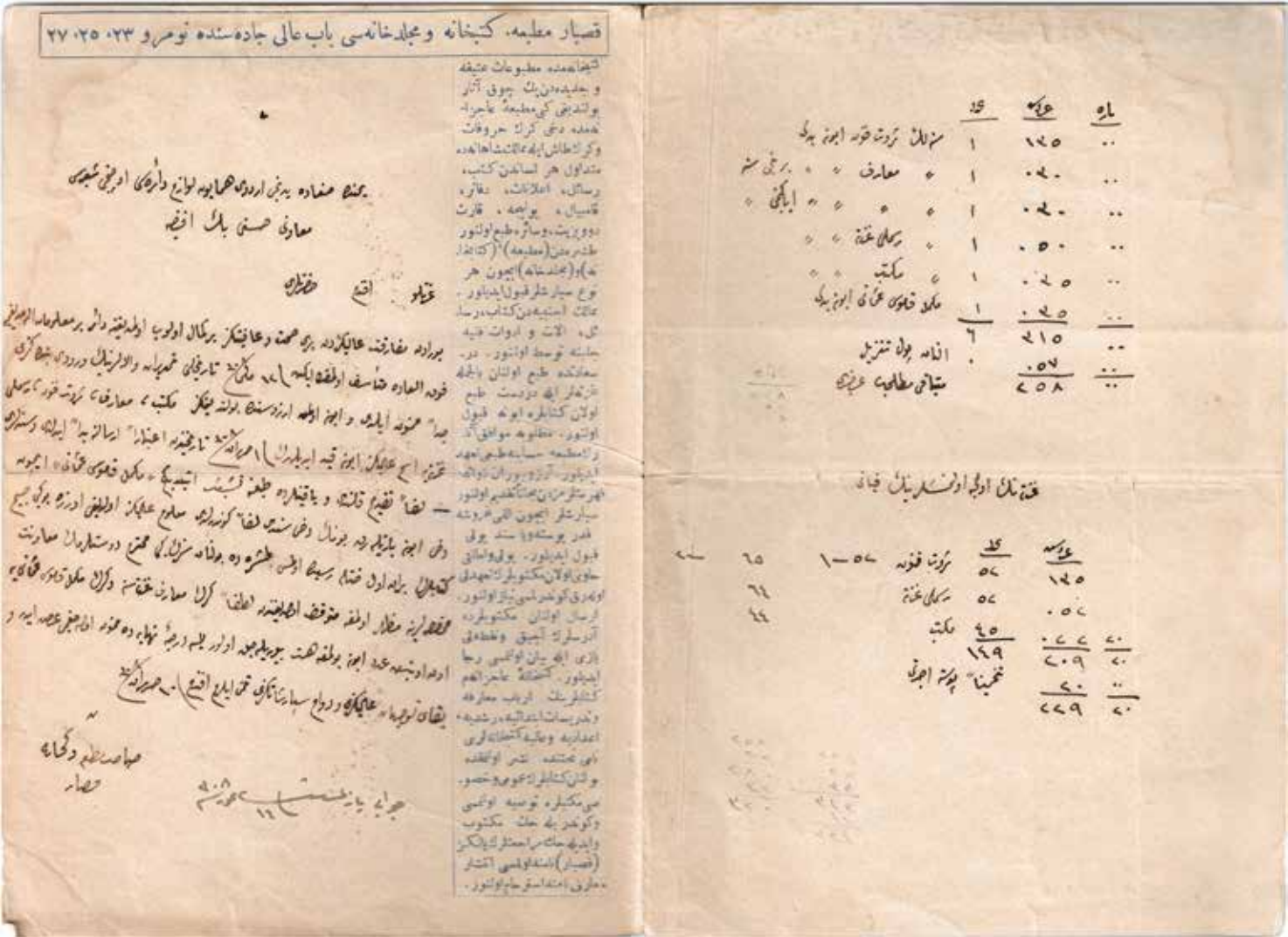
yayınladı. İstanbul'da yayımlanan belli başlı gazete- lere abonede kayd eden, taşraya kitap da gönderen Kasbar Efendi'nin yayınları arasında Mükemmel Ka- mus- Osmani isimli eser de vardır. 1894'de ölünce, eşi yanlarında çalışan Parseh Keşişyan'la evlendi. Parseh Keşişyan daha sonra Tefeyyüz Kitaphane- si'ni kurmuş ve birçok ders kitapları yayınlamıştır.

Hazine-i Fünun Mecmuası ve Kasbar Efendi'nin fotoğrafı

Kasbar Matbaa, kütübhane ve Mücelidhanesi'nin muhtasar fihristi. 1889

Kasbar Matbaa ve kütüphanesi sahibi Kasbar Efendi'nin firması antetli kağıdına Yemen'de görevli Hüsnî Bey'e yazdığı mektup

1862 - 1962

İlk Türk Kitapçılarından

HACI KAASIM EFENDİ

B Â B İ Â L İ
■ ■ ■

Maarif

Kitaphanesi

مَعَارِفُ كِتَافَنَاسِی

Türk basınının kalbi Bâbiâli'de yeni yıl denince akla ilk gelenler takvim, ajanda ve cep muhtırasıdır. Gelecek yılın resmî, özel tatil, bayram ve önemli günlerini belirleyen; tatilleri veya çalışma günlerini saptayan duvar, cep ve masa gibi tanımlarla çeşitlenen takvimler ve ajandalar, yıl sonunda Bâbiâli'deki

matbaalarda hummalı bir faaliyetle basılır. Bu takvimleri yılbaşına yetiştirme telaşı, yayınevlerinde ve matbaalarda görülür ve hissedilir.

Bâbiâli'nin takvim yayınlamakla ünlenen matbaacı ve yayıncı aileleri vardır. Ebuzziya'lar, Uluğ'lar, Tutya'lar

■ ■ ■

ve Hacı Kasım'lar İstanbul'un takvim yayınlamakla ünlü ailelerindendir. Bu yayınevleri içinde, Bâbiâli'deki ilk kitapçı Hacı Kasım Efendi'nin kurduğu Maarif Kitaphanesi, takvim konusunda en şöhretli yayınevidir.

Maarif Kitaphanesi, Bâbiâli'de bugün de yayım faaliyetini sürdüren en eski kurumlardan biridir. İlk Türk kitapçılarından Hacı Kasım Efendi tarafından 1895 yılında kuruldu. İlk yeri Hakkâklar Çarşısı'ndaydı (bugünkü Sahaflar Çarşısı); ardından birçok kez yer değiştirerek şimdiki adresine geldi. Kurumu, Hacı Kasım'ın oğlu Naci Kasım (1883-1963) geliştirdi. Harf Devrimi'nden

sonra (1928), önce yarısı eski, yarısı Latin harfleriyle; daha sonra ise bütünü Latin harfleriyle basılan ilk kitaplar Maarif Kitaphanesi tarafından yayımlandı. Çıkardığı Saatli Maarif Takvimi, Türkiye çapında ün kazandı ve halk tarafından benimsendi. Yayınevi; takvimler, dinî kitaplar, halk masalları, çocuk kitapları, divanlar, çeşitli lügatler ve ajandalar yayımladı. Uzun yıllar Naci Kasım'ın kızı Menije Kasım tarafından yönetilen kitabevi, daha sonraları Aydın Geylani Hanımefendi tarafından idare edildi. Şimdi, beşinci kuşaktan Ahmet Geylani tarafından, Bâbiâli'deki asırlık dükkânlarında yayın faaliyetine hâlen devam edilmektedir.

Tanrının Rahmetine Kavuşan
Kıymetli Babamız

NACİ KASIM

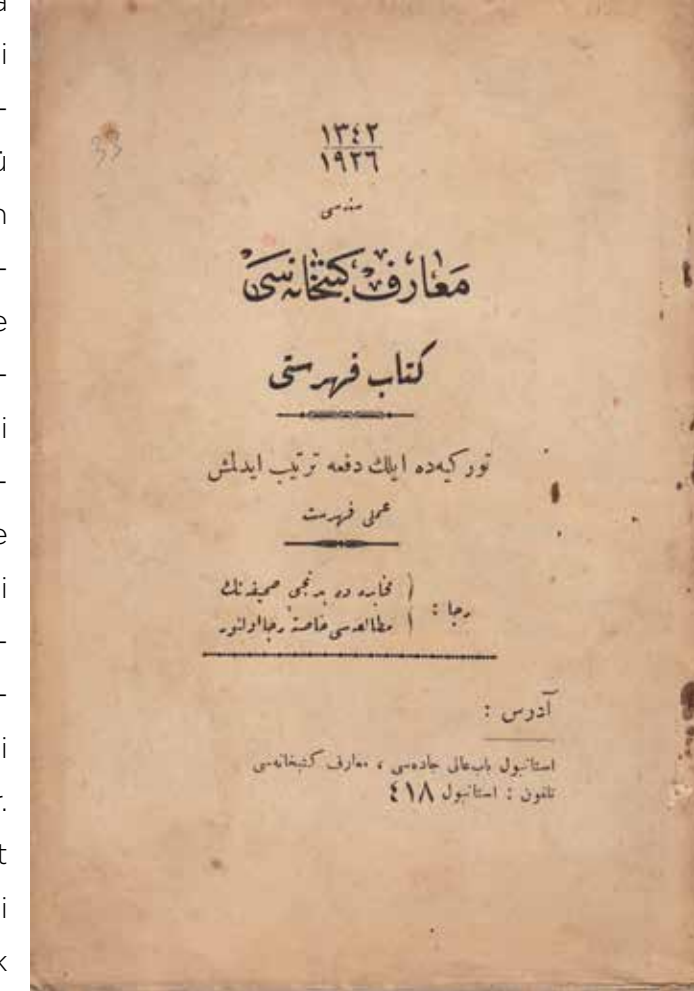
ın vefatının senel devriyesi dolayısıyla
15 Mart 1964 Pazar günü, saat 14,30 da,
Usküdar; Seyyid Ahmed Deresi Mezarlığı
Mescidinde, ruhu için, Kur'ânı Keriym ve
Mersiye okutulacaktır.

Muhterem akraba, dost ve yakınlarımızı-
za saygılarımızla bildiririz. AİLESİ

DIKKAT: Usküdarda, Yeni Cami önünde. Kadıköyde, Kadıköy rıhtımı Trafik bürosu önünde, saat 13 den 14 e kadar hususi otobüs bekletilecektir.

■ ■ ■

İsmail Hakkı Baltacıoğlu, “Pedagojide İhtilal” adlı kitabının başına bir sunuş yazısı yazarak çalışmasını Naci Kasım'a ithaf etmiştir. “Eğitim davasındaki en son düşüncelerimi taşıyan bu yeni eserimi 10 Mart 1963'te Allah'ın rahmetine kavuşan Maarif Kitaphanesi sahibi Naci Kasım'ın ruhuna armağan ediyorum. O Naci Kasım ki milletin kitapla kalınacağına inanmış, ülküsünü gerçekleştirmek için bütün ömrünü harcamış, kitap basmış, kitap yaymıştır. Bizde Naci Kasım anısı bir uyarıcı, bir yetiştirici anısıdır. Naci Kasım'ın bu arsız, arasız cihadı gözlerini kaybedinceye kadar sürmüştür. Gözlerini kaybettikten sonra da durmamış, ölümüne kadar sürmüştür. Naci Kasım'ın hizmeti ölümüyle de sona ermemiştir. Çünkü kendisi gibi bir millet adamı olan babası rahmetli Kasım Efendi'den aldığı ahlâk ve ülkü mirasını çocuklarına

Maarif Kütüphanesi Kitap Fihristi 1926

bırakmıştır. Şimdi bu çocuklar babalarının, dedelerinin yolunda yürüyorlar.” Baltacıoğlu, ithafını “Naci Kasım! Nur içinde yat.” diyerek bitirir. Bu yayınevinin hemen hemen her İstanbullu ailenin evine giren yayı-

nı ise “Saatli Maarif Takvimi”dir. Yediden yetmişe tüm İstanbulluların evlerinin duvarlarına astıkları bu duvar takvimi, “Saatli Maarif” olarak bilinir. Ön yüzünde günün takvim bilgilerini, ezan vakitlerini bildiren takvimin alt kısmında önemli bir söz, kıymetli bir vecize yer alır. Arka tarafında mutlaka bir fıkra, seçilmiş bir şiir, “Günün Tarihi” başlıklı bir bölüm, nasihat içeren paragraflar ve faydalı bilgiler bulunur. Ayrıca, her bir takvim yaprağının arka yüzünde bir yemek listesi de vardır. Saatli Maarif Takvimi, yaşlıdan gence bütün insanların ilgiyle okuyabileceği bir ansiklopedi gibidir.

İlk yıllarda Malumât-ı Medeniyye ve Tarihiyyeyi Hâvi Muhtıralı Cumhuriyet Takvimi 1341 / 1925, (İstanbul, Necm-i İstikbal Matbaası, 120 sayfa, 1 harita (Ankara) ve Muhtıralı ve Haritalı Hayat Takvimi, (Yeni Yılın Ansiklopedisi) (İs-

tanbul, 1938), Mükemmel – Malumatlı, Muhtıralı Maarif Takvimi, (İstanbul, 1941) isimleriyle değişik türde takvim üreten bu yayınevi gerçek şöhretini “Saatli Maarif Takvim”leriyle sağlamıştır.

Büyük Saatli Maarif Takvimi 1965

Saatli Malumatlı Maarif Takvimi 1968

B A B İ Â L İ
...

Nebioğlu

Yayınevi

Nebioğlu Yayınevi, Osman Nebioğlu tarafından 1943 yılında İstanbul'da kurulmuştur. Dönemin çok yönlü bir entelektüeli olan Osman Nebioğlu (1912-1988), hukuk ve iktisat eğitimi almış, basın-yayın dünyasına duyduğu ilgiyle bu yayınevini faaliyete geçirmiştir. II. Dünya Savaşı yıllarında Babiâli Yokuşu'nda kitabevelerinden bağımsız çalışmaya başlayan ilk yayınevlerinden biri olarak anılan Nebioğlu Yayınevi, kısa sürede Babiâli'nin önde gelen yayınevleri arasına girmiştir. Nitekim Osman Nebioğlu, dönemin yayıncılık ortamına getirdiği yenilikler ve çok yönlü yayın faaliyeti sayesinde bir dönemin en önemli yayınevlerinden birinin kurucusu olarak tanınmıştır.

Nebioğlu Yayınevi'nin yayın yelpazesi oldukça geniş olup ansiklopedik eserlerden popüler dergilere uzanmaktadır. Özellikle derleme-ansiklopedi türünde pek çok önemli esere imza atmış; Çocuk Ansiklopedisi

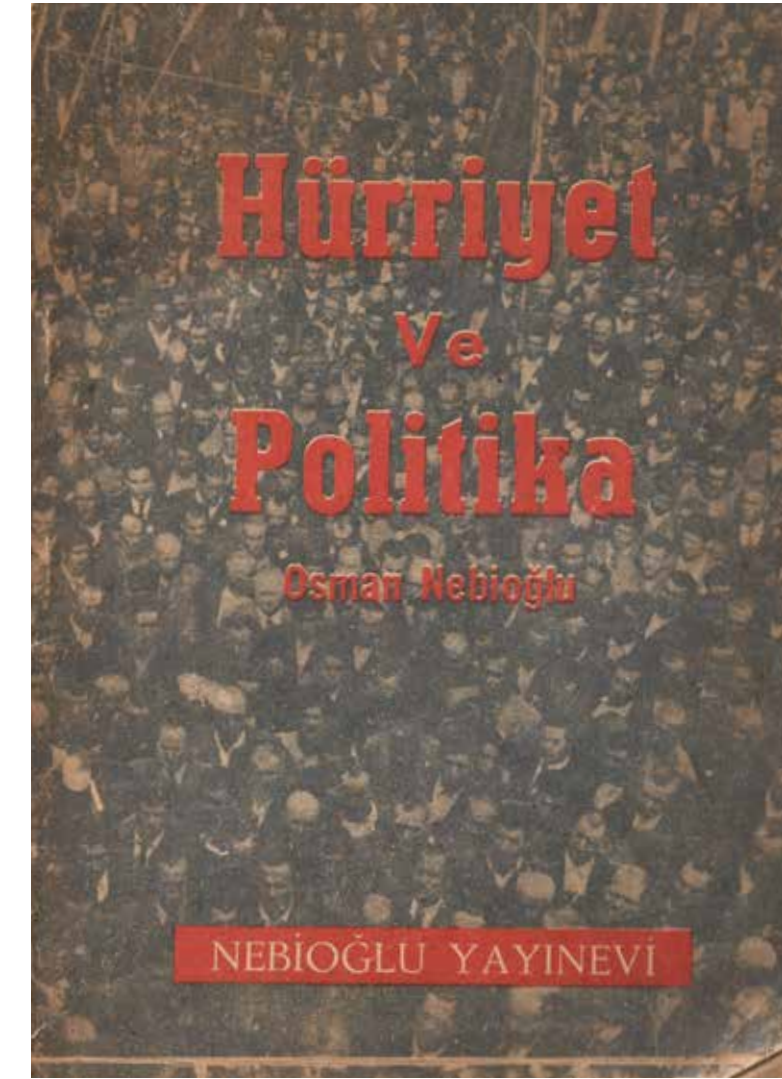
(1946), Yüz Meşhur Türk (1950) ve Türkiye'de Kim Kimdir? (1958-62) gibi kapsamlı başvuru kitaplarını Türk okuruyla buluşturmuştur. Bunun yanı sıra Osman Nebioğlu yönetiminde çıkarılan periyodik yayınlar, Babiâli yayıncılık kültüründe iz bırakmıştır. Nebioğlu Yayınevi; Nebioğlu Takvimi, Yirminci Asır (haftalık), Bütün Dünya (aylık derleme), Resimli Roman (iki haftada bir), Arkadaş (çocuk dergisi) ve Anahtar (mizah gazetesi) gibi süreli yayınlarla geniş okur kitlelerine ulaşmıştır. Özellikle 1948'de yayımlanmaya başlayan Bütün Dünya dergisi, dünya basınından seçme yazılar sunan ve Amerikan Reader's Digest dergisini örnek alan yenilikçi bir yayın olarak 30 yıla yakın bir süre yayımlanmıştır. Tüm bu eser ve yayınlar, Nebioğlu Yayınevi'ni Cumhuriyet dönemi Babiâli yayıncılık dünyasında hem kültürel bilgi birikimine katkı yapan bir ansiklopedi ve dergi yayınevi, hem de popüler yayıncılığa yön veren öncü bir kurum konumuna taşımıştır.

Nebioğlu Yayinevi mutlu yıllar mesajlı takvim

Nebioğlu Yayinevi, Sihirli Bahçe

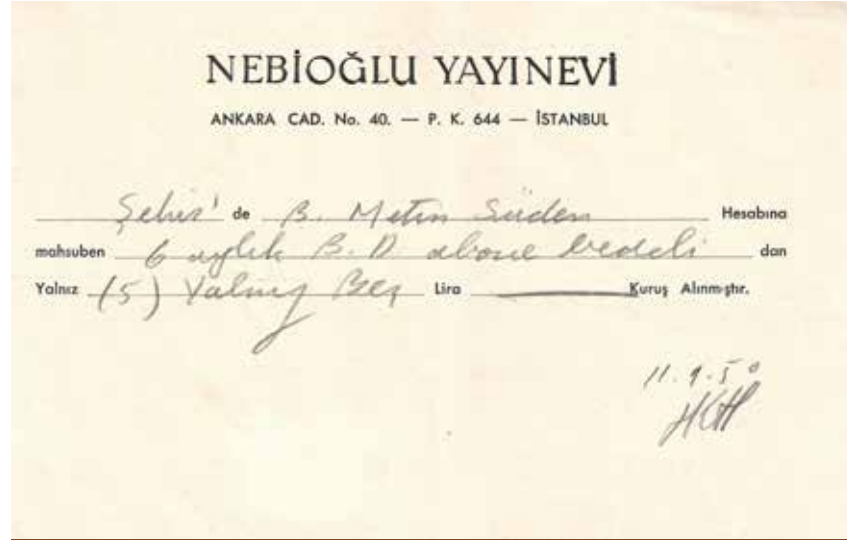
Nebioğlu yayinevi, Hürriyet ve Politika

Nebioğlu Yayinevi - Kim, Niçin, Nasıl Ansiklopedisi

Nebioğlu Yayinevi 10 kitap kulübü üye reklamı

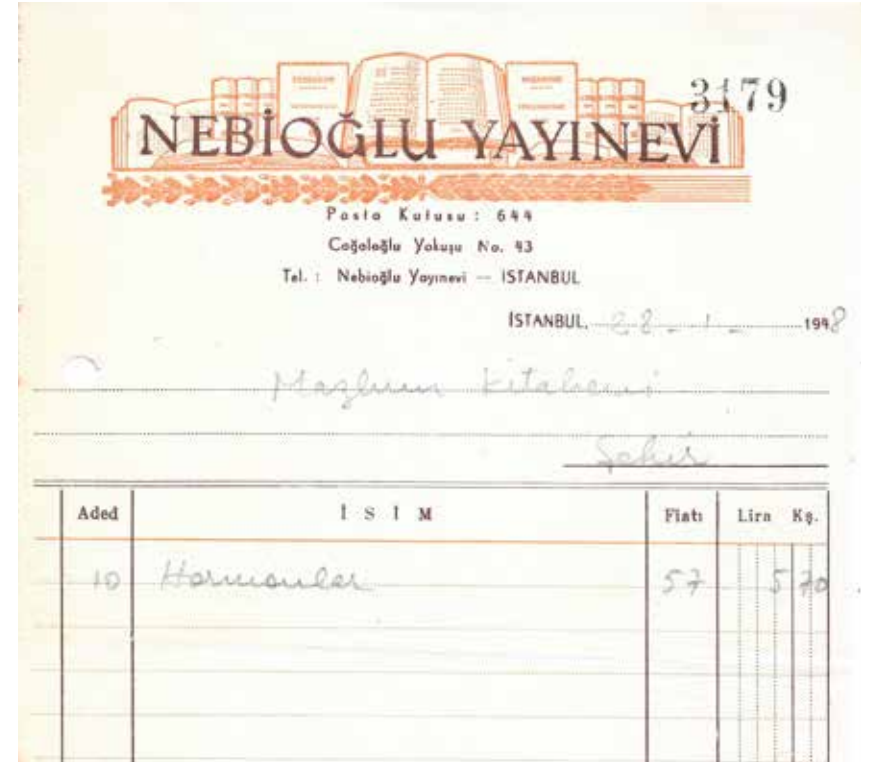
Nebioğlu Yayinevi makbuz

Nebioğlu Yayinevi "Bütün Dünya" antetli zarfı

Takvim Nebioğlu reklamı

Nebioğlu Yayinevi fiyat fişi

Nebioğlu Kitap Kuponu kopyası

Remzi Kitabevi,
Dünya Muharrirlerinden
Tercümeler Serisi Kataloğu,
1939

B A B İ Â L İ
■ ■ ■

Remzi Kitabevi

Nâzım Hikmet'in yayıncılarından biri de o günkü adıyla Remzi Kitabhanesi'dir. Remzi Kitabevi, 1926 yılı başında İstanbul Beyazıt'ta "Ümit Kütüphanesi" adı altında ticari faaliyetine başlar. Kitabevinin kurucusu Remzi Bey bu dükkânda iki tane eski harfli kitap yayınlar. Bunlar Ömer Seyfettin'in Yüksek Ökçeler'i ve

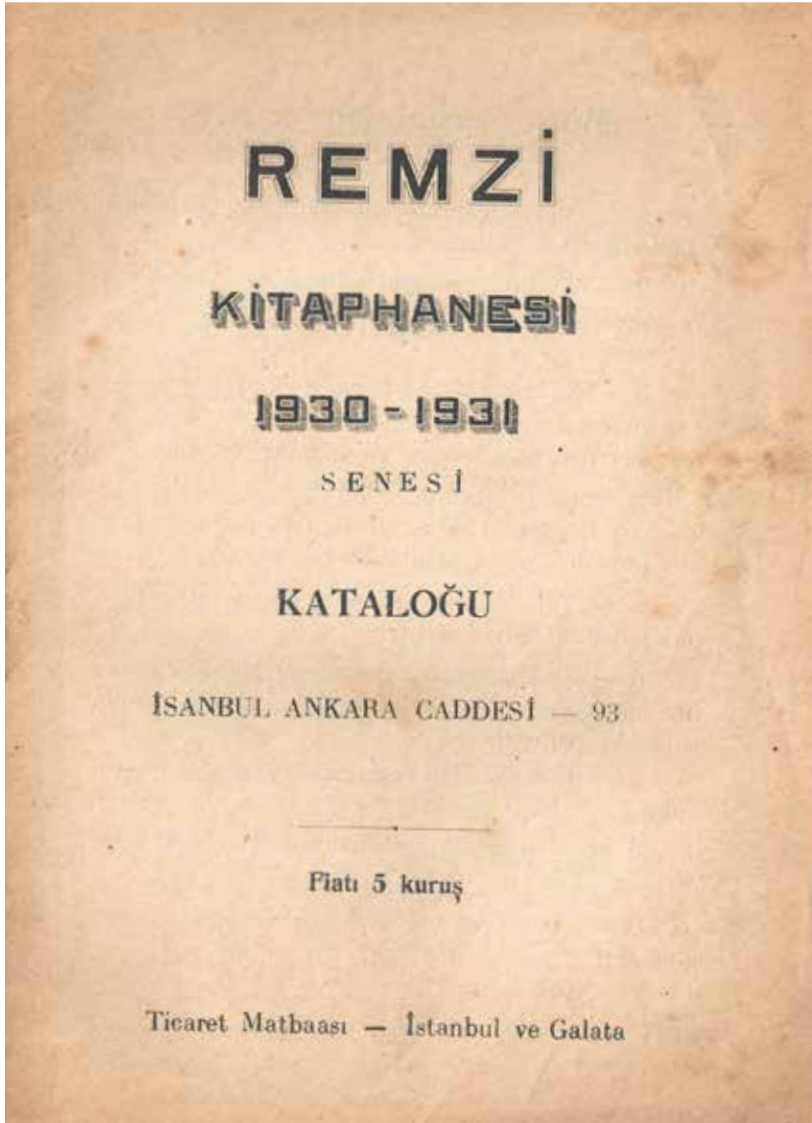
Rudolph Valentino'nun Aşk Maceraları isimli kitaplardır. 1930 yılında Babiâli'ye, yakın zamanlara kadar Remzi Kitabevi olarak hizmet vermekte olan yerine taşınır. Cemiyet Kitaphanesi isimli kitapçıdan devralınan bu yeni dükkânda 1931 yılında Nâzım Hikmet'in Sesini Kaybeden Şehir isimli eseri Remzi Kitabevi adı

altında yayımlanır. Orhaniye Matbaası'nda basılan bu 79 sayfalık şiir kitabında şairin “Sesini Kaybeden Şehir, Veda, Kerem Gibi, Nikbinlik, İhtilali Kebir, Arife, Belki Ben, Dört Kişi ve Dört Şişe, Şüphe, Bayram Oğlu, Mektup, Sıradaki, Sıradakinin Ölümü, Yanmamış Cigara, Cevap No: 2, 19 Yaşım, Çocuklarımıza Nasihat, Bir Hintlinin Ağzından, Alarga Gönül, Hopa Mahpusanesi Notlarından başlığıyla Kız Kapan Oğlu Vehpi ve Çocuk Muhittine Dair, Sembolist Şairlere Benziyen Bir Deliye Dair, Benerci Kendini Niçin Öldürdü?, Bir Komik Adem” başlıklı şiirleri yer alır. Kitabın ikinci sayfasında S.S. imzalı, kasketli bir Nâzım Hikmet portresi yer alır. Sedat Simavi'nin yapmış olduğu bu portrenin arkasındaki sayfada ise “Şi-

irlerin resimleri ressam Abidin tarafından yapılmıştır” kaydı bulunmaktadır. Bu kayıttan sonraki altı sayfada Abidin Dino tarafından çizilmiş 11 adet çizim yer alır.

Kitabın ilk on iki sayfası resimlidir. 50 kuruşa satılan kitabın arkasında Nâzım Hikmet'in çıkardığı ve çıkaracağı kitapların ilanı vardır. Nâzım Hikmet hakkında yapılan çalışmaların pek çoğunda Nâzım'ın kitaplarının ilk baskılarına ulaşmanın yarattığı zorluktan kaynaklanan yanılgılara rastgelinir. Sesini Kaybeden Şehir kitabı da bu duruma güzel bir örnektir. Çok yakın bir zamanda önce İngilizce sonra Türkçe olarak yayımlanan ve uzun bir zaman dilimi içinde hazırlandığı bildirilen bir çalışmada Sesini Kaybeden Şehir için şöyle bir bölüm bulunmaktadır: “Olağanüstü bir yaratıcılık dönemine girmesi, Nâzım'ın konumunu daha da güçlendirmişti. Nâzım'ın “Mona Lisa”sı üzerine tartışmaların harareti he-

nüz sönmemişken Ahmet Halit 1930'da Varan 3 ve 1+1=1 isimli kitapları 1931'de de kapağında Sedat Simavi'nin çizdiği Nâzım'ın kasketli profilinin bulunduğu

Remzi Kitaphanesi 1930-1931 senesi kataloğu

Remzi Kitaphanesi 1936 Kataloğu

Sesini Kaybeden Şehir'i yayımladı. Nâzım'ın gençlerin desteğini kazanma konusunda özel bir yeteneği vardı ve Sesini Kaybeden Şehir Abidin Dino'nun çizimleri ile daha da etkileyici olmuştu.” Değerli araştırmacıların bu ifadesinden Sesini Kaybeden Şehir kitabını eksikli bir nüshası üzerinde çalıştıkları anlaşılmaktadır. Çünkü Nâzım'ın kasketli resmi kitabın kapağında değil iç sayfalarında yer almaktadır. Ayrıca Abidin Dino'nun çizimleri kitabın sadece ilk on iki sayfasında yer almaktadır.

Remzi Kitabevi'nin kurulduğu yılda orada çalışmaya başlayan Cahit İmer anılarında bu ilk yılları ve Nâzım'ı şöyle anlatır: “İlk yayınlarımız bir, iki formalık şiirler ve oyun kitaplarıydı. Babiâli'ye geçişimizden sonra ilk önemli yayınlımız 1931'de Nâzım Hikmet'in Sesini Kaybeden Şehir adlı kitabı oldu. Kapak ve içteki resimlerle desenleri Abidin (Dino)

yapmıştı. 80 sayfa, 5 formalık bu kitabın şairi Nâzım Hikmet bir gün dükkânımıza, ortadaki kahverengi yazıhanenin yanına gelmişti. Ondan bir şiirini rica ettik. Bize daha önce Azerbaycan'da eski yazı ile basılmış

Güneşe Gidenlerin Türküsü adlı kitabındaki bir şiirini okudu, o çok duygulu okuyuşuyla...”

Remzi Kitabevi Nâzım'ın kitabından sonra yıllar içinde Hasan Âli Yücel, Abdülbaki Gölpınarlı, Selami İzzet Sedes, Sabahattin Ali, Mustafa Nihat Özön, Hasan Âli Ediz, Fakir Baykurt gibi pek çok edebiyatçımızın eserlerini yayımlamıştır. Dünya Muharrirlerinden Tercümeler Serisi adıyla başladığı yayın dizisinde Milli Eğitim Bakanlığı Tercüme serisine eşdeğer bir seri ortaya çıkarmıştır. Kurulduğu tarihten itibaren bin beş yüzün üzerinde kitap çıkaran Remzi Kitabevi yayın, kitabevleri zinciriyle de faaliyetlerini sürdürmektedir.

Remzi Kitaphanesi 1932 yılı kataloğu

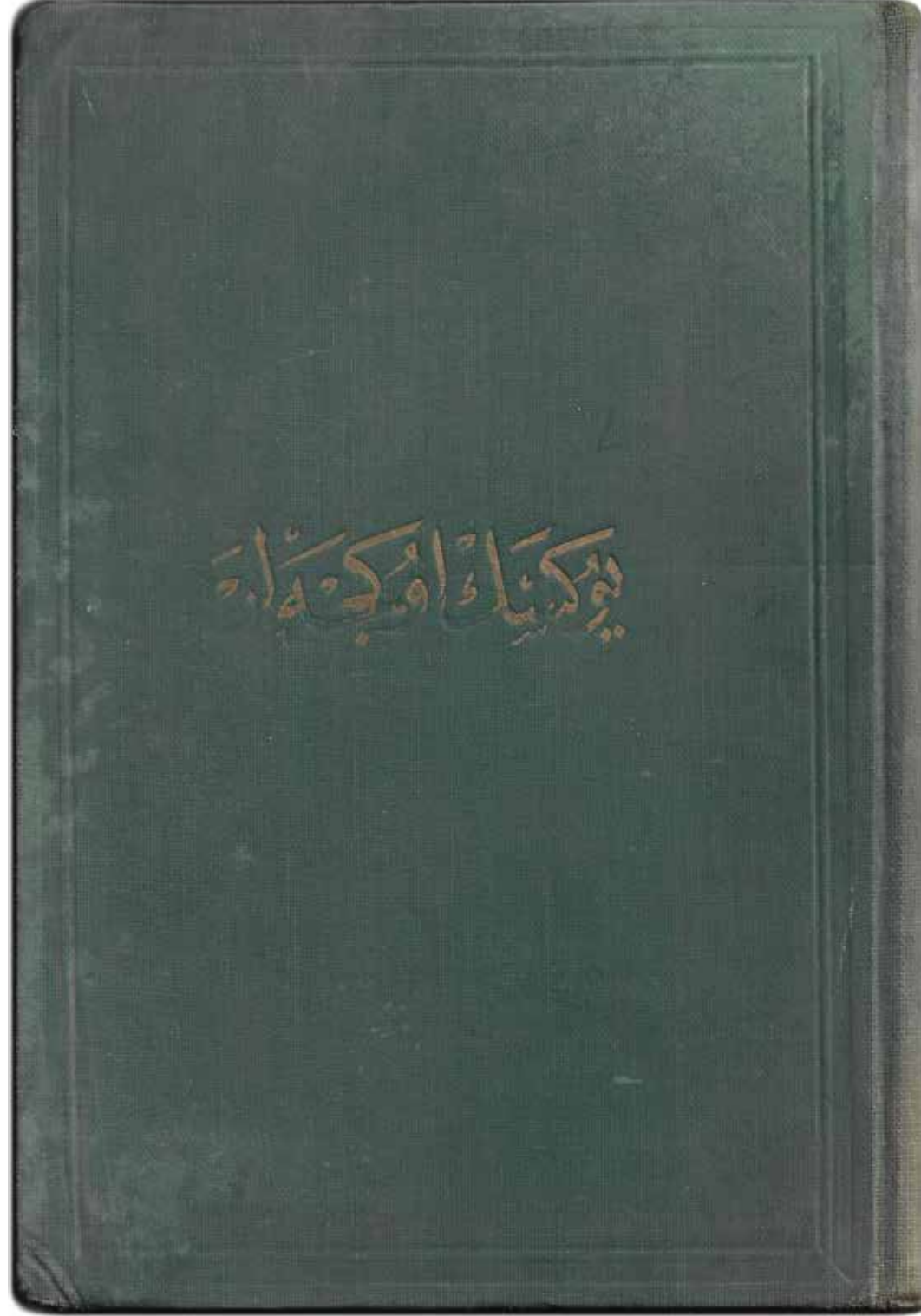
Remzi Kitaphanesi 1936 yılı kataloğu

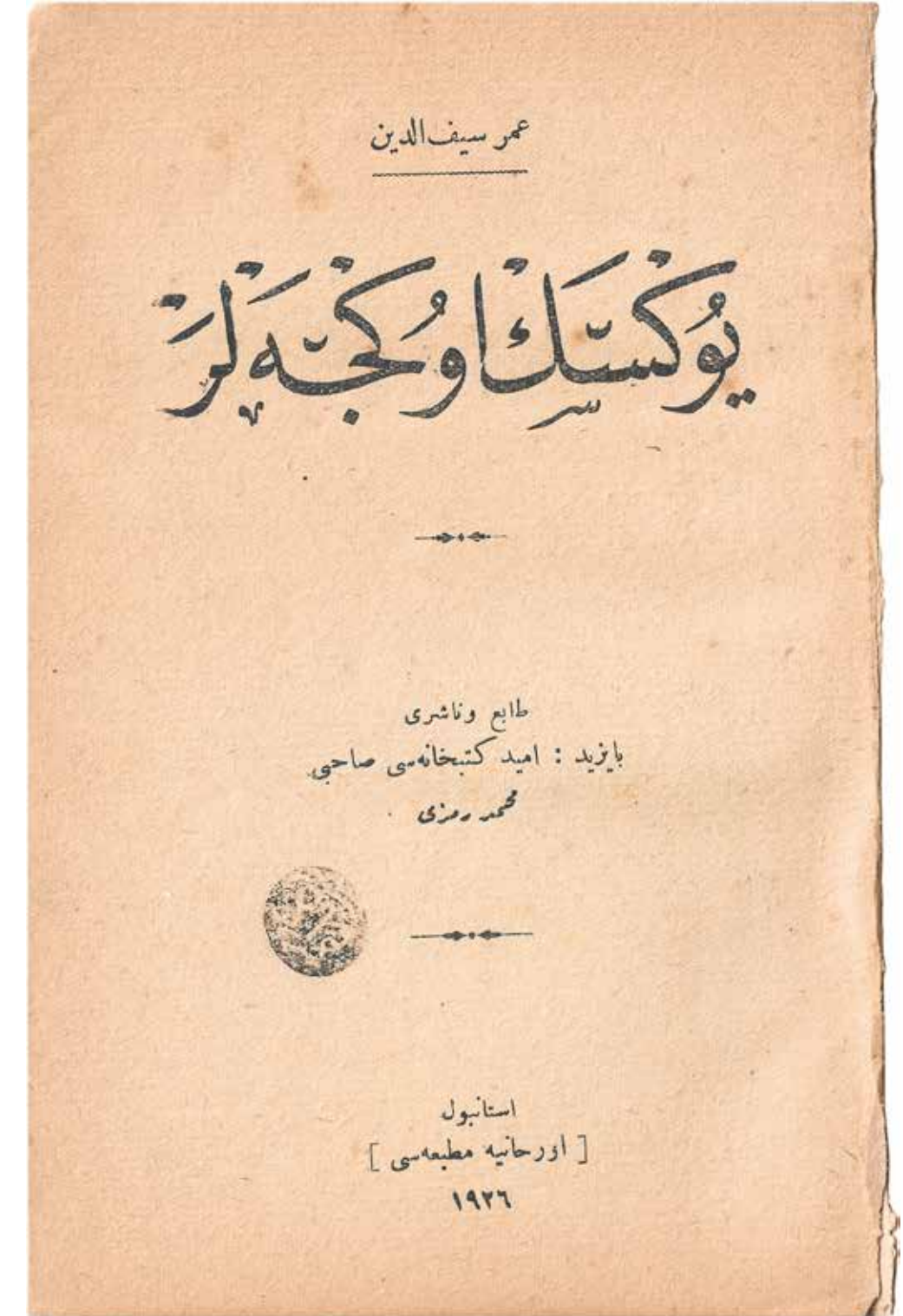
Remzi Kitaphanesi 1938 yılı kataloğu

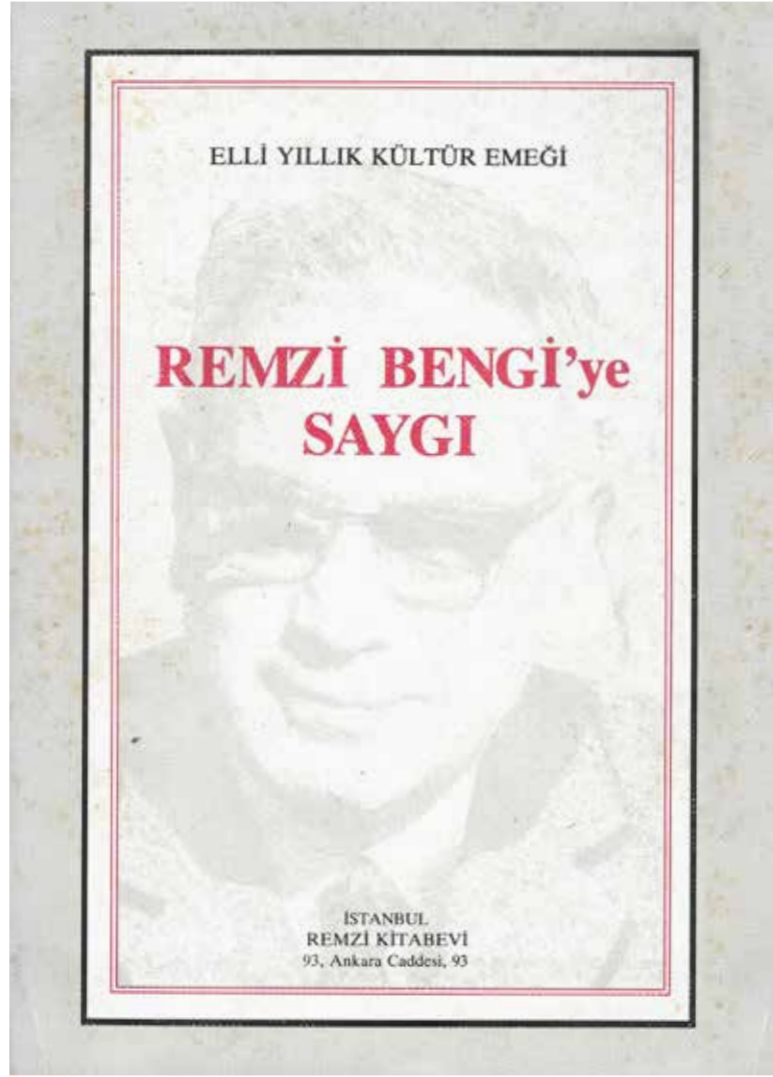
Remzi Kitaphanesi Kataloğu

Ömer Seyfeddin, Yüksək Ökçeler kapağı (Remzi Kitabevi'nin bastığı ilk kitap)

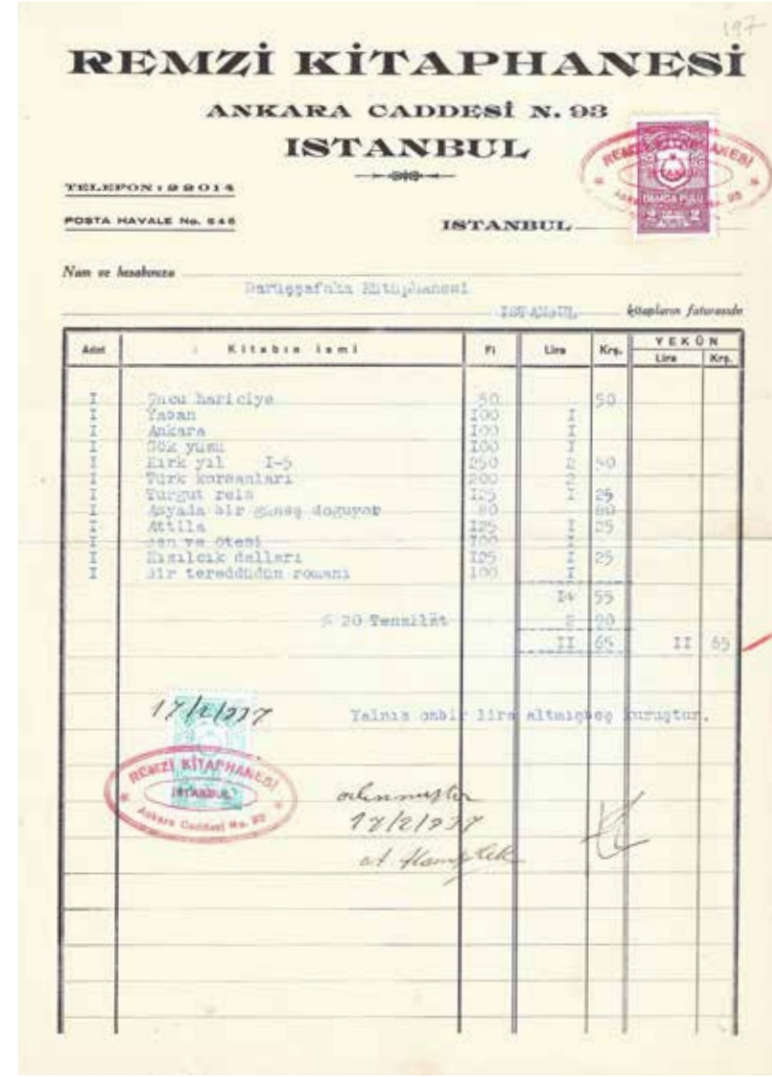
Ömer Seyfeddin, Yüksək Ökçeler (Remzi Bey'in bastığına dair eski harfli baskı)

Remzi Kitabevi, Remzi Bengi'ye saygı kitabı

Remzi Kitabevi Kitap sipariş listesi

Remzi Kitabevi fatura

Remzi Kitabevi 29.04.1959 tarihli telgraf kağıdı

Remzi Kitabevi 29.04.1959 tarihli zarfı

Resimli Ay

Resimli Ay, 1924-1931 yılları arasında Sabiha ve Zeke-riya Sertel çiftince İstanbul'da yayımlanan aylık bir edebiyat-magazin dergisidir. Serteller, derginin hede-fini kuruluş sayısında "halkın kültür seviyesini yükselt-mek amacıyla" yayın hayatına başlamak olarak ilan etmiş; henüz okuma yazma bilmeyen geniş kitleleri aydınlatmayı, onlara demokrasi anlayışını anlatma-yı temel görev saymışlardır. Bu yönüyle Resimli Ay, Cumhuriyet'in ilanından sonraki modernleşme ve ba-tılılaşma sürecine paralel bir yayın olarak görülmüş, dönemin edebiyat ve sosyal konularına odaklanan çağdaş bir platform olmuştur.

Dergi, geniş bir yazar kadrosuyla edebî yazılar, hikâ-yeler ve sosyal meselelerle ilgili makaleler yayımla-yarak halkı eğitmeyi ve bilinçlendirmeyi amaçlamış; böylece "halkın kültür seviyesini yükseltme" idealini hayata geçirmeye çalışmıştır.

Sertel çifti, Babiâli merkezli yayıncılıkta da etkin rol oynadı. Türkiye basın tarihinde basın ailesi olarak tanınan bu ikili, Yeni Felsefe ve Büyük Mecmua'dan Resimli Hafta, Resimli Ay ve devamı niteliğindeki Se-vimli Ay'a; Sevimli Mecmua'dan Yarım Ay'a uzanan pek çok derginin imtiyaz sahibi olarak adı geçmiştir. Hatta 1938-45 yılları arasında, dönemin yüksek tirajlı ilerici gazetesi Tan'ın kurulmasında öncülük etmişler-dir. Ancak yayınlarının içerdiği cumhuriyetçi, sosya-list-ilerici görüşler, tek partili dönemin sert sansür ve baskılarıyla sık sık çatıştı. Resimli Ay'da yayımlanan bir yazı yüzünden Zekeriya Sertel kısa süreli hapis ce-zasına çarptırılmış, yıllar sonra Tan gazetesi çıkaran çift 1950'de linç kampanyası sonucu yurt dışına kaç-mak zorunda kalmıştır. Bu çerçevede Sertel'lerin ya-yıncılık faaliyetleri, dönemin basın iklimindeki çalkan-tı ve toplumsal değişim arayışlarını yansıtan önemli örnekler olarak değerlendirilir.

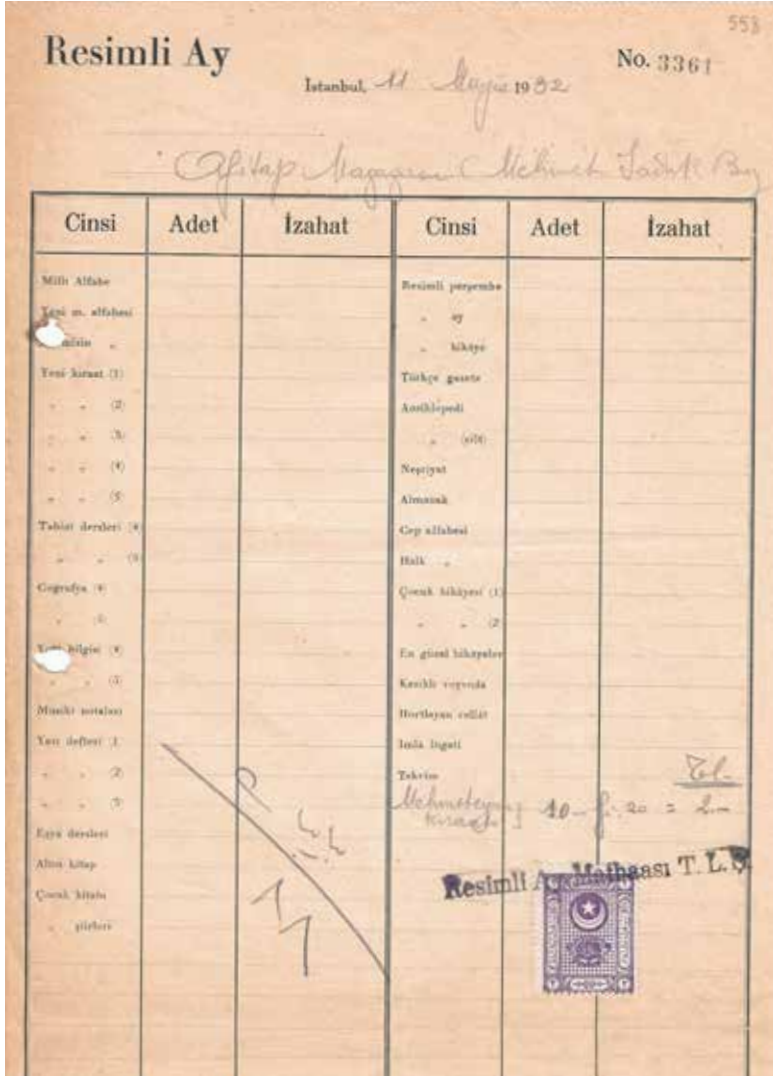

Resimli Ay Matbaası Türk Limited Şirketi sicil belgesi 1

Resimli Ay Matbaası Türk Limited Şirketi sicil belgesi 2

Resimli Ay Şirketine ait mali doküman

Resimli Perşembe Mecmuası Temmuz 1926

Resimli Şark Cep Takvimi 1933

Sevimli Ay Mecmuası kapağı

Çocuk Ansiklopedisi Fasiküllerinin arka kapağı

Çocuk Ansiklopedisi Fasiküllerinin kapağı İhap Hulusi imzalı

Çocuk Ansiklopedisi

Semih Lütfi ve
Suhulet antetli
yazışma

B A B İ Â L İ
...

Semih Lütfi

Kitabevi

Sühulet Kütüphanesi, Semih Lütfi Erciyaş tarafından 1906 yılında Babiâli’de Ankara Caddesi’nde kurulmuştur. Kurulduğu tarihten kapandığı 1982 yılına kadar Babiâli de yayıncılık yapan bu kitabevi, Türk edebiyatına pek çok eser ve yazar kazandırmıştır. Refik Halid Karay, Peyami Safa, Reşat Nuri Güntekin, Aka Gündüz, Reşat Enis, Güzide Sabri, Esad Mahmud, Burhan Cahit, Safiye Erol, Kerime Nadir, Osman Cemal Kaygılı gibi pek çok edebiyatçının eserlerini Semih Lütfi basmıştır.

Babiâli’nin bu eski yayıncısının ismi de biraz karışıktır. Yayınlamış olduğu kataloglarda Semih Lütfi Kitabevi olarak gözüken ismine rağmen yayımladığı eserlerin iç kapaklarında adı Sühulet Kütüphanesi ya da Sühulet Kitaphanesi olarak geçer. Bastığı eserlerin listesi genellikle yayımladığı kitapların arkasında yer alan Semih Lütfi Kitabevi’nin, şimdilik, yayımlanmış yalnızca iki küçük kitap kataloğunu tespit edebildim:

Babiâli’de çıkardığı “Semih Lütfi’nin Ucuz Romanlar Serisi” ile de tanınan Semih Lütfi Erciyaş, soyadından da anlaşılacağı gibi, Kayserilidir. Aslen Ermeni olan Semih Lütfi, İ. Hakkı Baltacıoğlu’nun ifadesine göre, on dört yaşında Müslüman olmuştur. Semih Lütfi ile

yapılmış bir mülakatta meslektaşlarını savunan yayıncımız, “Milletin okumaması meselesi mevzuu bahis olurken, kültür hayatımızda kitapçının vazifesini yaptığına kani misiniz?” sorusuna, “Evvvela muharririn vazifesini yapması lazım ki, sıra tabie gelebilsin. Elde, vesait, eser olmayınca tabi ne yapabilir? Memleket okumuyor, tabi vazifesini yapmıyor demek gülünç ve insafsız bir iddia olur. Reşat Nuri’nin, Güzide Sabri’nin eserlerinin kaç defa basıldığını biliyoruz. Demek halkın istediği eser olunca satılıyor. Ben muharrir iyi eser mi veriyor, fena eser mi veriyor, bunu bilmem, halkın sevdiği, seveceği eser midir, değil midir, bunu düşünürüm. En kuvvetli mihenk halktır” cevabını verir.

Semih Lütfi yayıncılığı, öldüğü 1945 yılına kadar sürdürür. Semih Lütfi’nin ölümünden sonra yayın faaliyetini durduran Semih Lütfi Kitabevi sadece eski bastığı kitapları satmaya devam eder. Semih Lütfi’nin hanımı Aznif Erciyaş’ın 26 Mayıs 1981 yılındaki ölümünden bir süre önce kapanan kitabevi resmî olarak 1982 yılı içinde faaliyetine son verir. Kitabevinin bulunduğu yer günümüzde fotoğraf malzemeleri satan bir mağazaya dönüşmüştür. Semih Lütfi’nün karısı Aznif Hanım, Tefeyyüz Kitaphanesi sahiplerinden, Aram Keşişyan’ın hâla kızıdır.

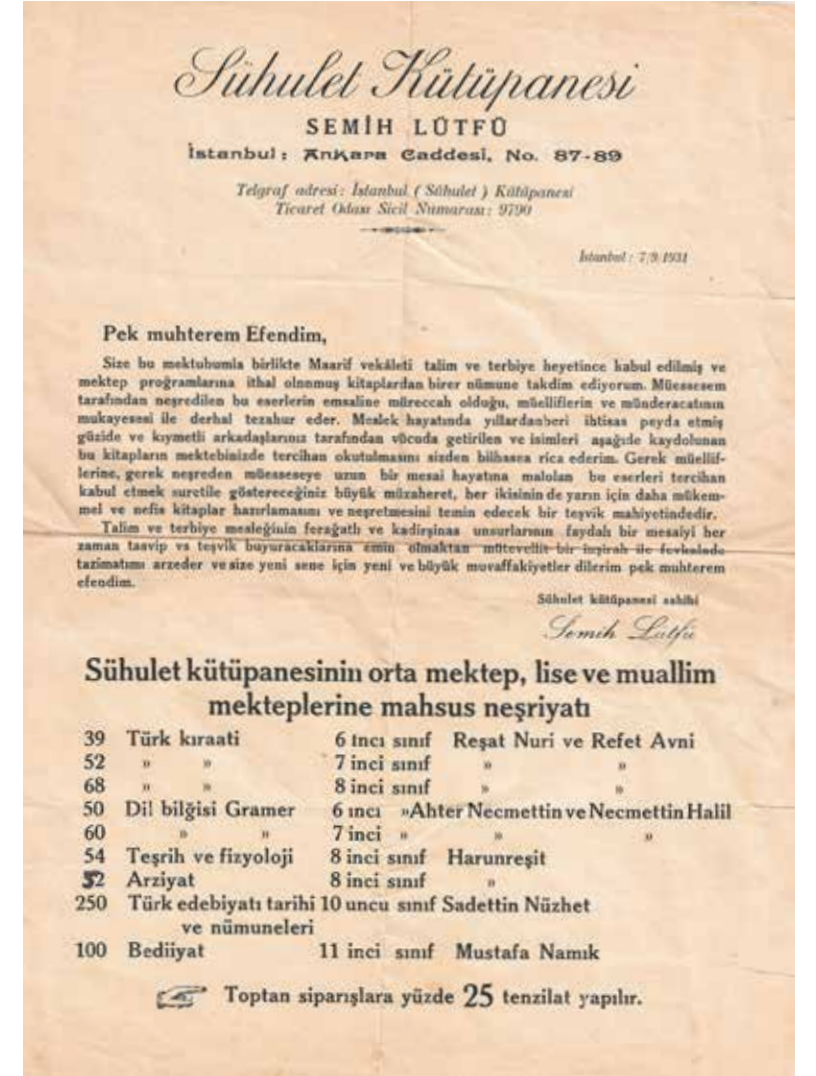
Semih Lutfi Kitabevi, 1941

Semih Lutfi Kitabevi, 1941

Semih Lutfi Kitabevi, 1936

Semih Lutfi Kitabevi tanıtım reklam broşürü

Peyami Safa - Sözde Kızlar
(Semih Lütfi'nin
Ucuz Romanlar Serisi) 1939

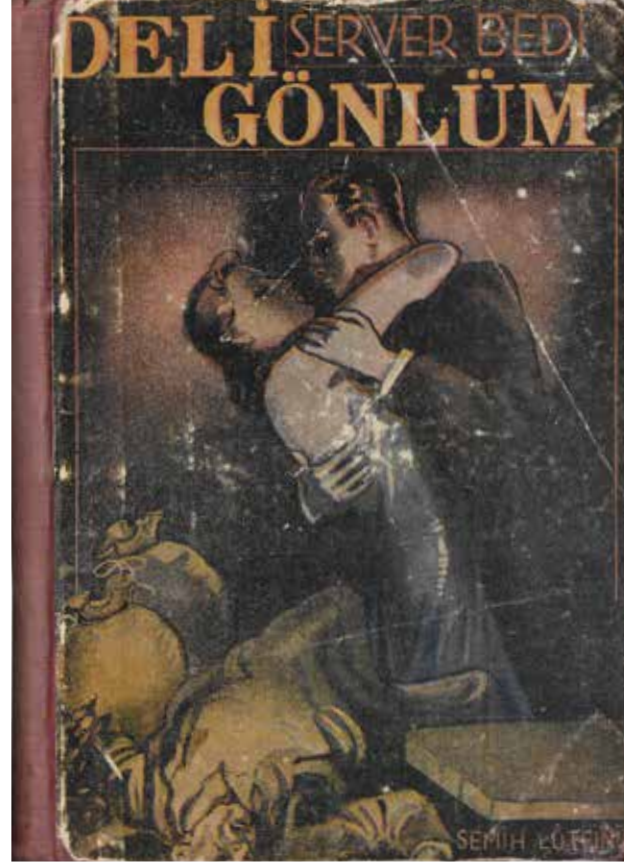
BABIÂLİ ... Semih Lütfi'nin Ucuz Romanları

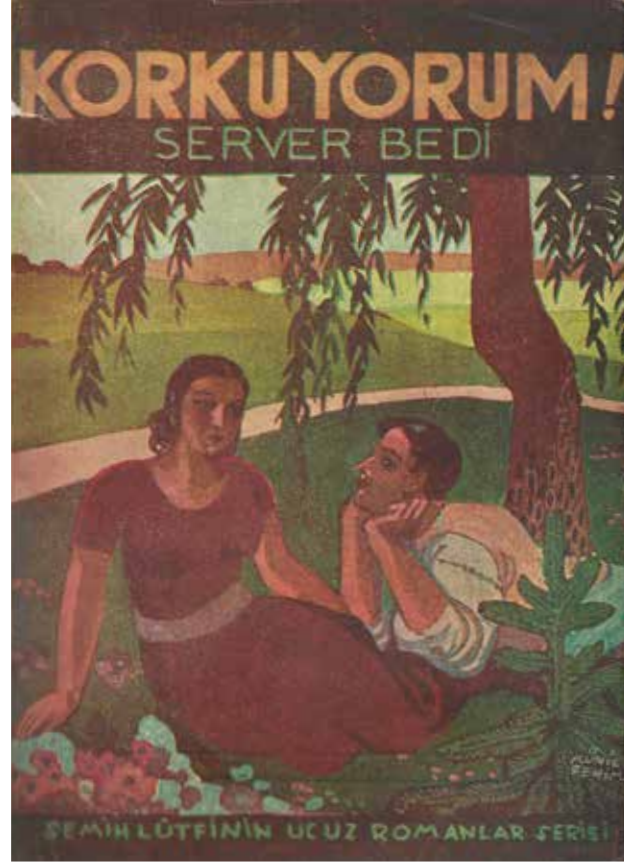
Server Bedi - O Kadınlar
(Semih Lütfi'nin Ucuz Romanlar Serisi)
Alper Çeker Koleksiyonu

Semih Lütfi 1906 yılında Babiâli'de kurduğu Suhulet yayınevinin adını 1926'da Semih Lütfi olarak değiştirdi. Semih Lütfi yayınevi, ucuz romanlar serisi ile tanındı. Amerika Birleşik Devletleri'nde 1955 yılına kadar, fiyatları düşük tutabilmek için ucuz kâğıda dergi ve kitaplar basıldı. "Pulp" denen bu tarz genellikle polisiye ve bilimkurgu türünde eserlere yer verirdi.

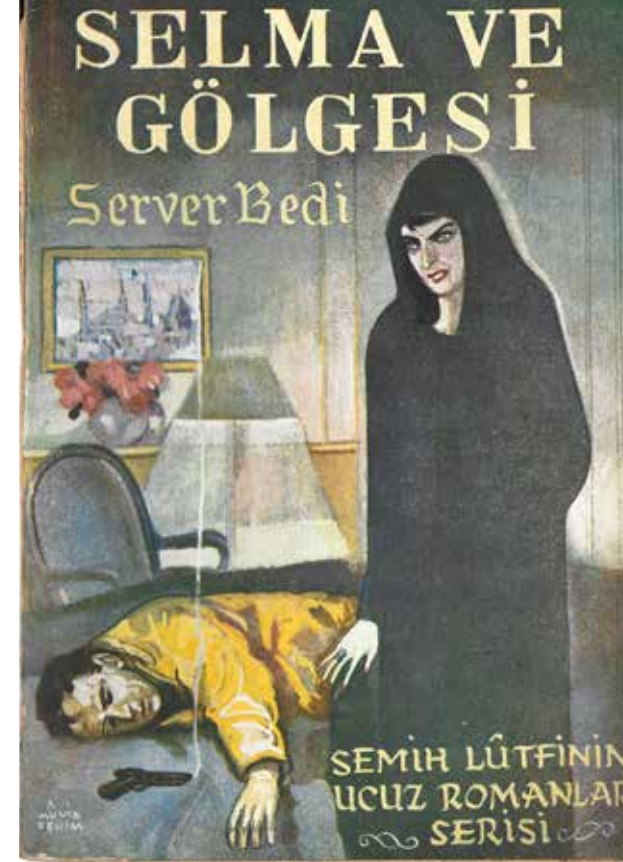
Başlangıçta Türk edebiyatında polisiyelere "cinai roman", bilim-kurgu türüne de "fenni roman" denirdi. Nazım Hikmet ve Necip Fazıl Kısakürek'in de yayımcısı olan Semih Lütfi, Amerika'daki "Pulp" tarzını Türkiye'ye "ucuz romanlar serisi" olarak taşıdı. Peyami Safa, Güzide Sabri, Peride Celal, Aka Gündüz gibi yazarların polisiye ve aşk romanlarını bastı.

Server Bedi - Deli Gönüm
(Semih Lütfi'nin Ucuz Romanlar Serisi)
Alper Çeker Koleksiyonu

Server Bedi - Korkuyorum
(Semih Lütfi'nin Ucuz Romanlar Serisi)
Alper Çeker Koleksiyonu

Server Bedi - Selma ve Gölgesi
(Semih Lütfi'nin Ucuz Romanlar Serisi)
Alper Çeker Koleksiyonu

Aka Gündüz - Odun Kokusu'ndaki Hicran
(Semih Lütfi'nin Ucuz Romanlar Serisi)
Alper Çeker Koleksiyonu

Servet-i Fünun'u yayınlayan
Ahmet İhsan'ın kendi adını taşıyan
"Ahmet İhsan Matbaası"1939

B A B I Â L İ

سِرْوَتِی فُنُون

Servet-i Fünun

Ahmet İhsan Tokgöz Kartvizit

Ahmet İhsan Tokgöz (1868-1942), Osmanlı'dan Cumhuriyet'e uzanan süreçte yayıncılık, matbaacılık ve basın tarihine damga vuran çok yönlü bir şahsiyettir. Mekteb-i Mülkiyye'de öğrenim gördüğü sırada Fransızcadan yaptığı çevirilerle edebiyat ve matbuat dünyasına adım atmış, daha öğrencilik yıllarında ilk tercüme kitabını yayımlamıştır. 1890 yılında devlet memuriyetinden ayrılarak tamamen yayıncılığa yönelmiş, Babiâli'de faaliyette olan Âlem Matbaası'na ortak olmuş, kısa süre sonra matbaayı kendi üzerine alarak "Ahmet İhsan ve Şürekâsı" unvanıyla modern

bir işletmeye dönüştürmüştür. Paris'te gördüğü yayıncılık örneklerinden esinlenen Tokgöz, 1891'de Avrupa'ya yaptığı inceleme gezisi sonrası ülkeye dönerek Osmanlı'daki ilk çinkograf ve klîşehaneye sahip matbaayı kurmuş; görselliği esas alan modern yayıncılığın öncüsü olmuştur. Yayın hayatı boyunca 63 kitabın 49'unu kendi matbaasında basmış, Jules Verne çevirileriyle ve teknik atılımlarıyla geniş kitlelere ulaşmıştır. 1910 yılında Maarif Nişanı ile onurlandırılan Tokgöz, basın hayatının birikimini Matbuat Hatıralarım adlı eserinde toplamıştır.

Servet-i Fünun, zamanla yalnızca teknik yenilikle-riyle değil, edebiyat dünyasına katkılarıyla da öne çıkmıştır. 1896-1901 yılları arasında Edebiyât-ı Cedî-de topluluğuna, 1909-1912 arasında ise Fecr-i Âtî'ye yayın organı olan dergi, II. Meşrutiyet sonrası bir süre günlük gazete olarak da çıkmış, ardından tek-rar haftalık formuna dönerek 1944 yılına dek var-lığını sürdürmüştür. Bu süreçte toplam 2.464 sayı yayımlanarak Osmanlı'dan Cumhuriyet'e uzanan en

uzun ömürlü ve etkili dergilerden biri olmuştur. Tek-nik niteliği, kurumsal yapısı ve sürekliliğiyle Babiâli yayıncılığı içinde özel bir konuma sahip olan Ser-vet-i Fünun, sadece bir edebi mecra değil, aynı za-manda görsel unsurlarıyla halkı bilgiye ve estetiğe yakınlaştıran öncü bir yayın olarak kabul edilmiş-tir. Bu başarıda, kuşkusuz Ahmet İhsan Tokgöz'ün basım teknolojisine ve kurumsal yayıncılığa yaptığı katkılar belirleyici olmuştur.

Ahmet İhsan Tokgöz 1868-1942

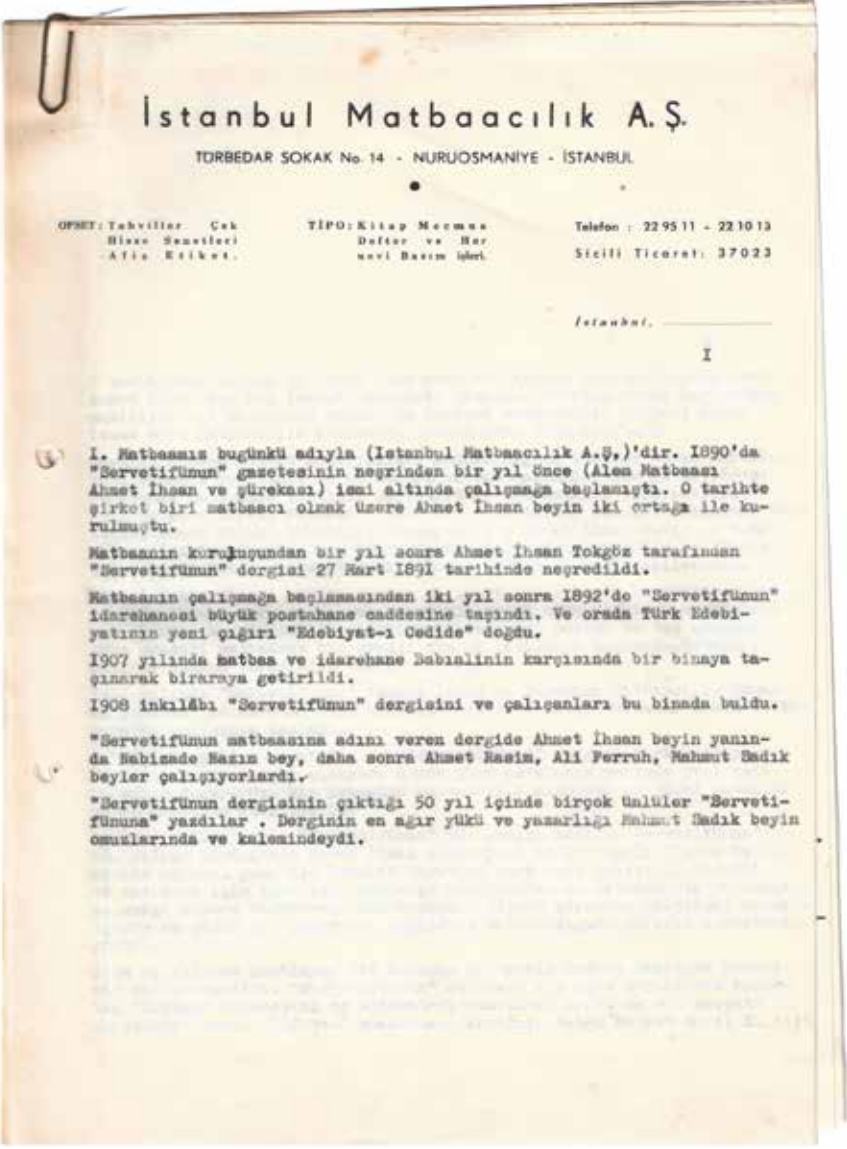
Ahmet İhsan Matbaasının içi, kartpostal

Avrupa'nın resimli gazetecileri Servet-i Fünun Matbaası'nda, 26 Nisan 1928

Tahsilat için yazılmış baskı davet kağıdı

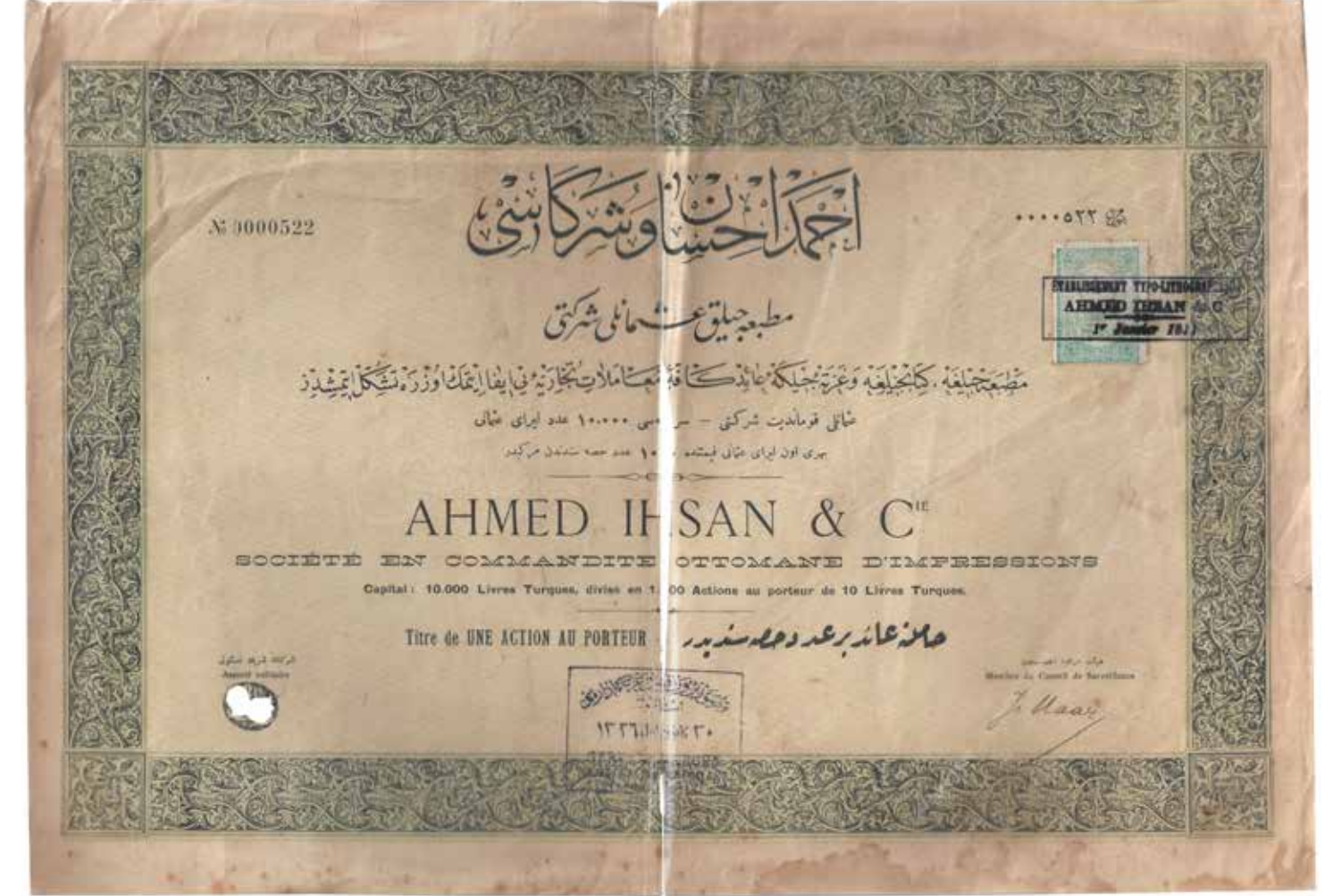
Servet-i Fünun Matbaası'nın devamı olan
İstanbul Matbaası antetli kağıdına Servet-i Fünun Matbaası tarihçesi

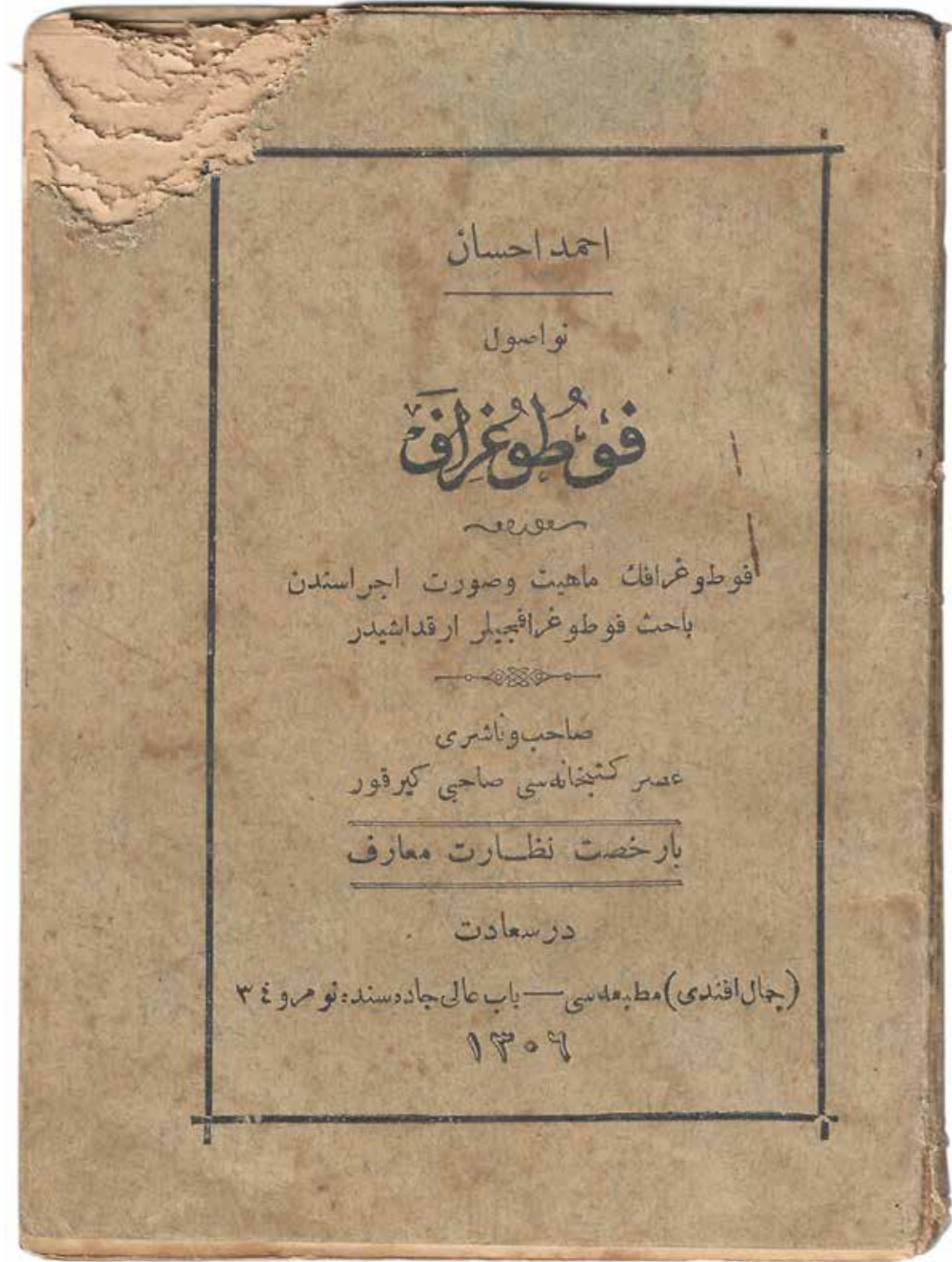
Sanâyi-i Nefise Birliğinde edebiyat şubesi azası kongre halinde.
Alay köşkünde harf devrimine destek vermek için toplanan türk edebiyatçıları
Alper Çeker Koleksiyonu

Sanâyi-i Nefise Birliğinde edebiyat şubesi azası kongre halinde.
Alay köşkünde harf devrimine destek vermek için toplanan türk edebiyatçıları farklı açı
Alper Çeker Koleksiyonu

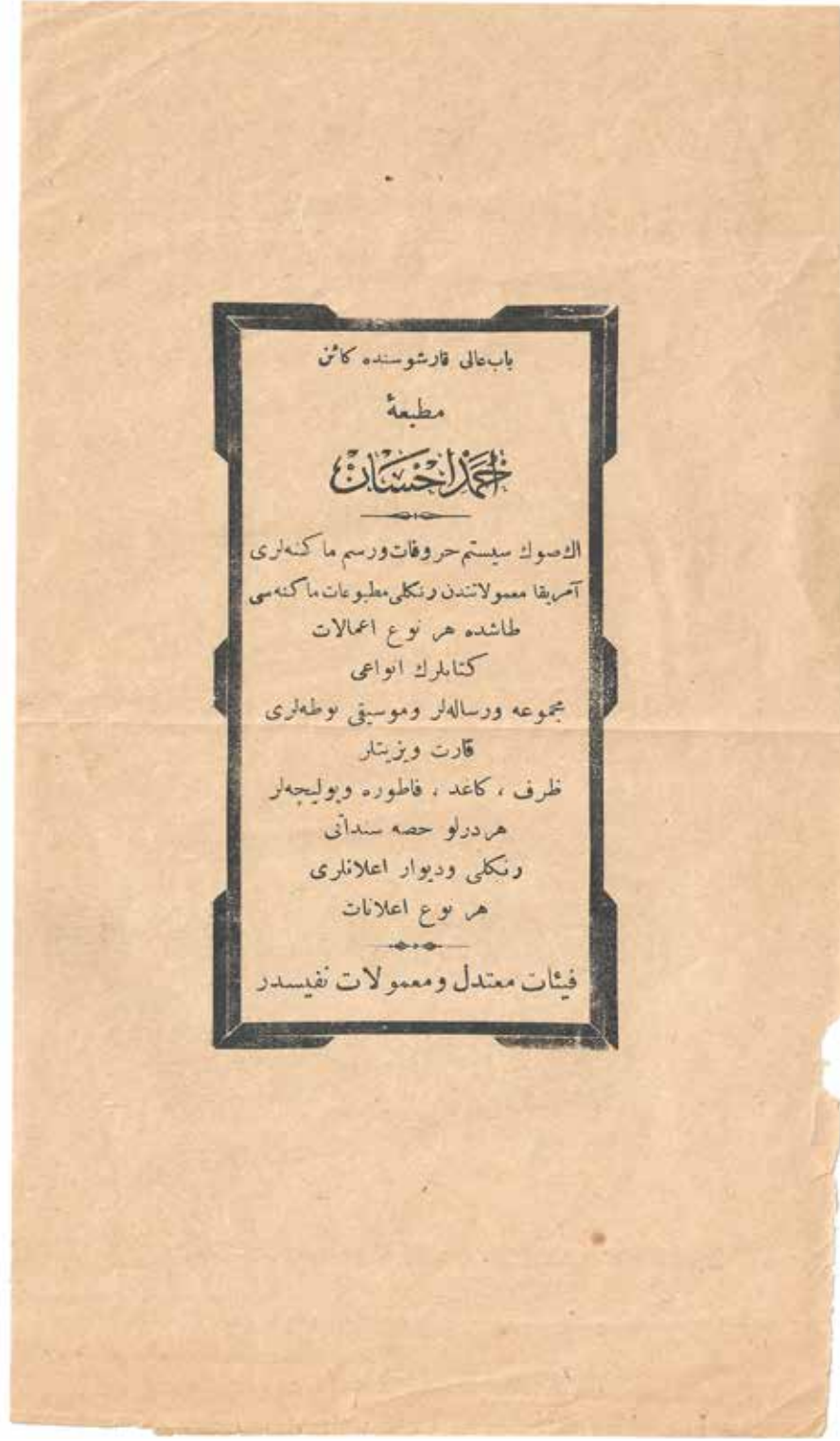
Ahmet Ihsan Matbaası hisse senedi **Alper Çeker Koleksiyonu**

Ahmet Ihsan Tokgöz - Nev Usul Fotoğraf

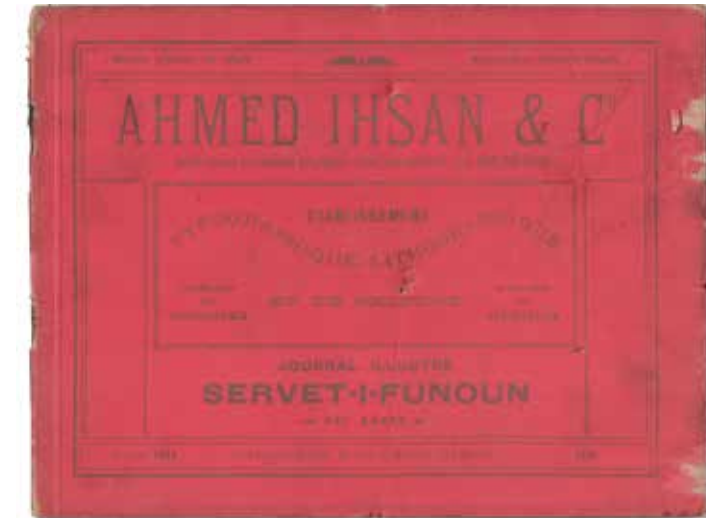
Servet-i Fünun Dergisi'nin 24. sayısının kapağı

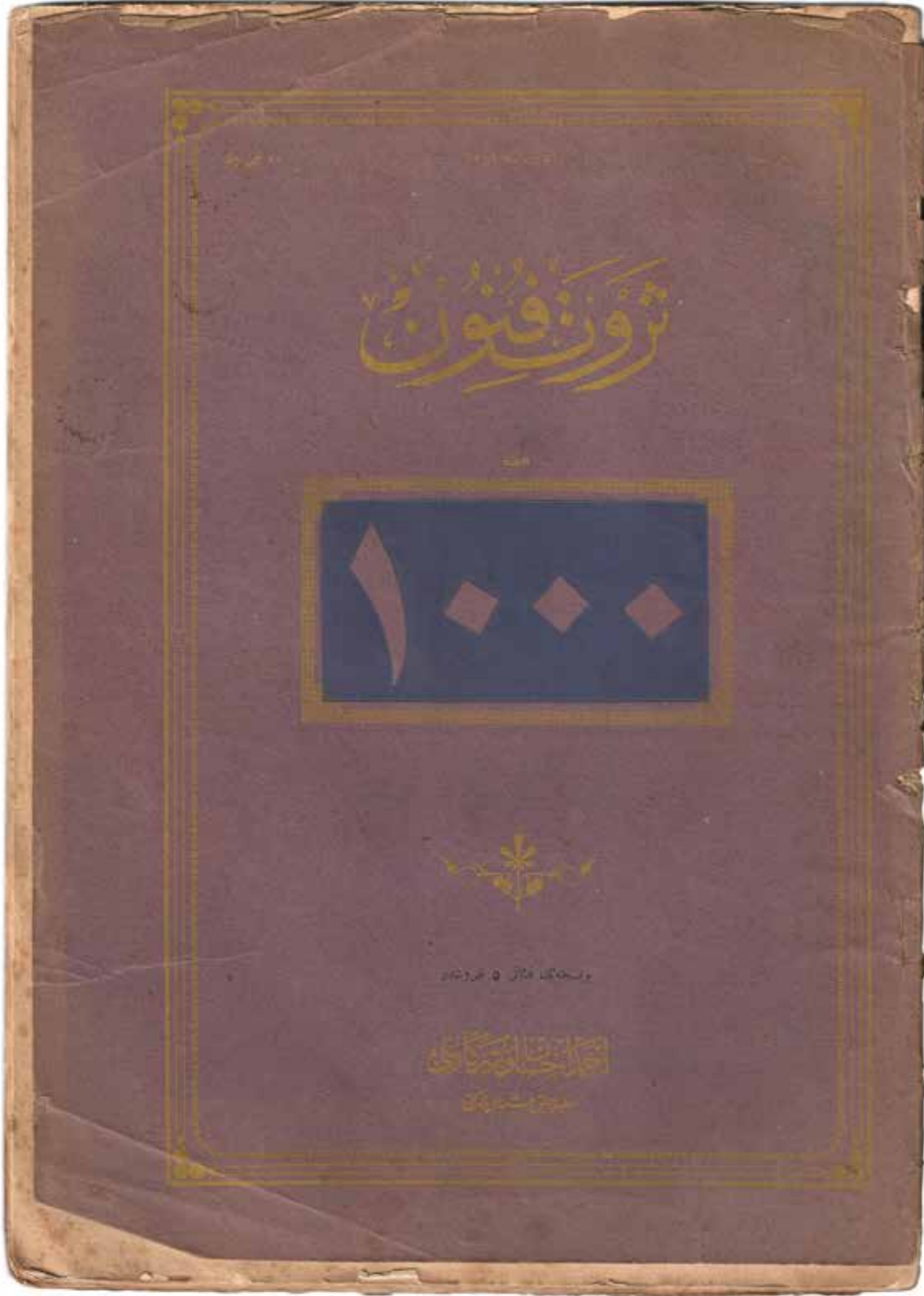
Matbaa-i Ahmet İhsan el ilanı

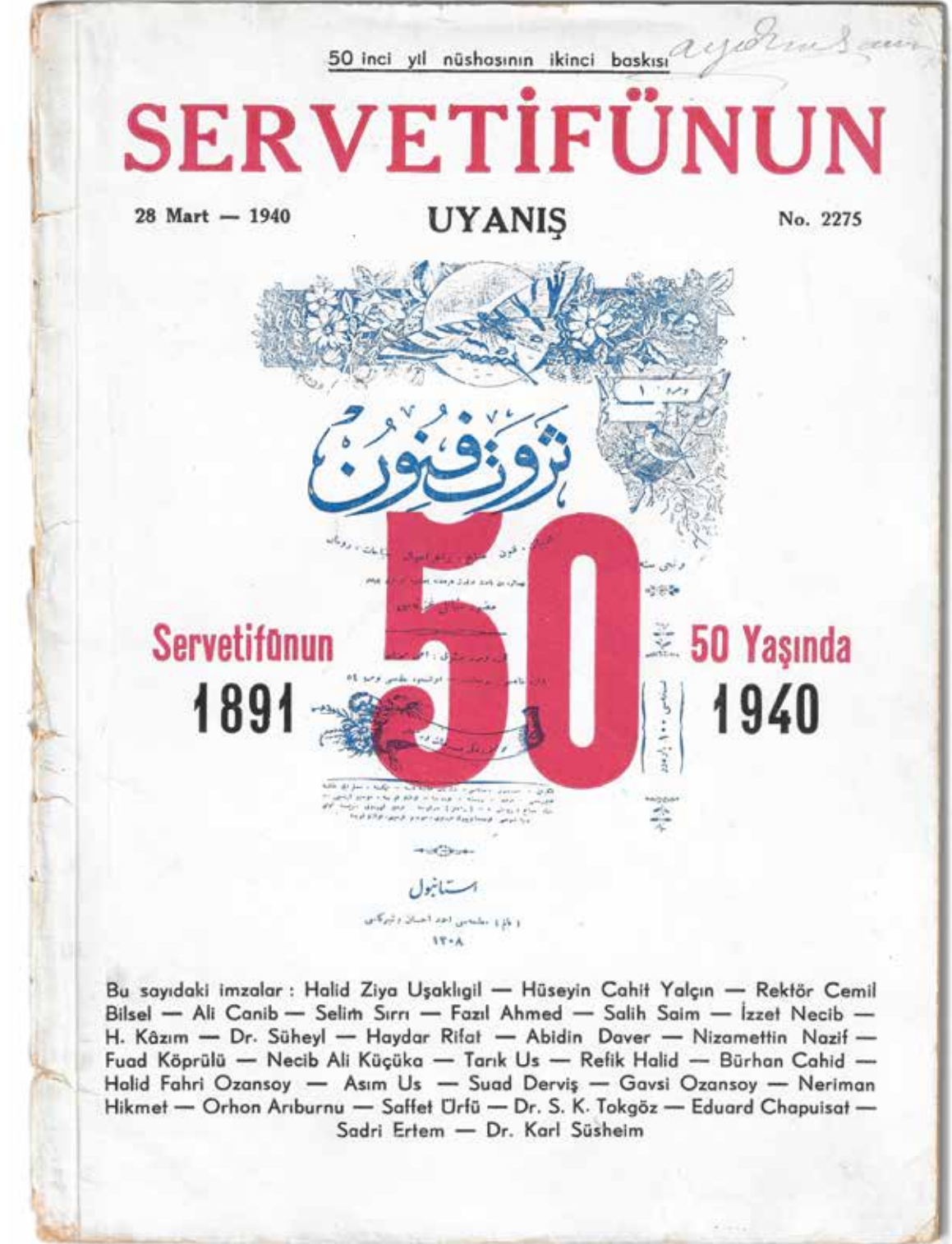
Servet-i Fünun 21. yıl broşürü (kapak) Osmanlıca

Servet-i Fünun 21. yıl broşürü (arka kapak) Fransızca

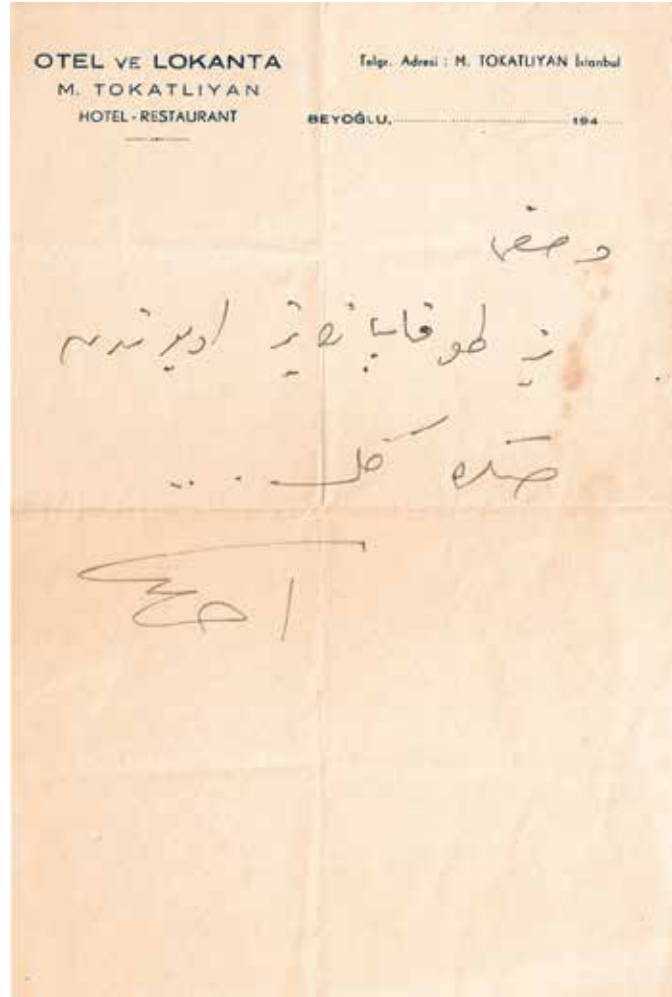
Servet-i Fünun'un 1000. sayısı (kapak)

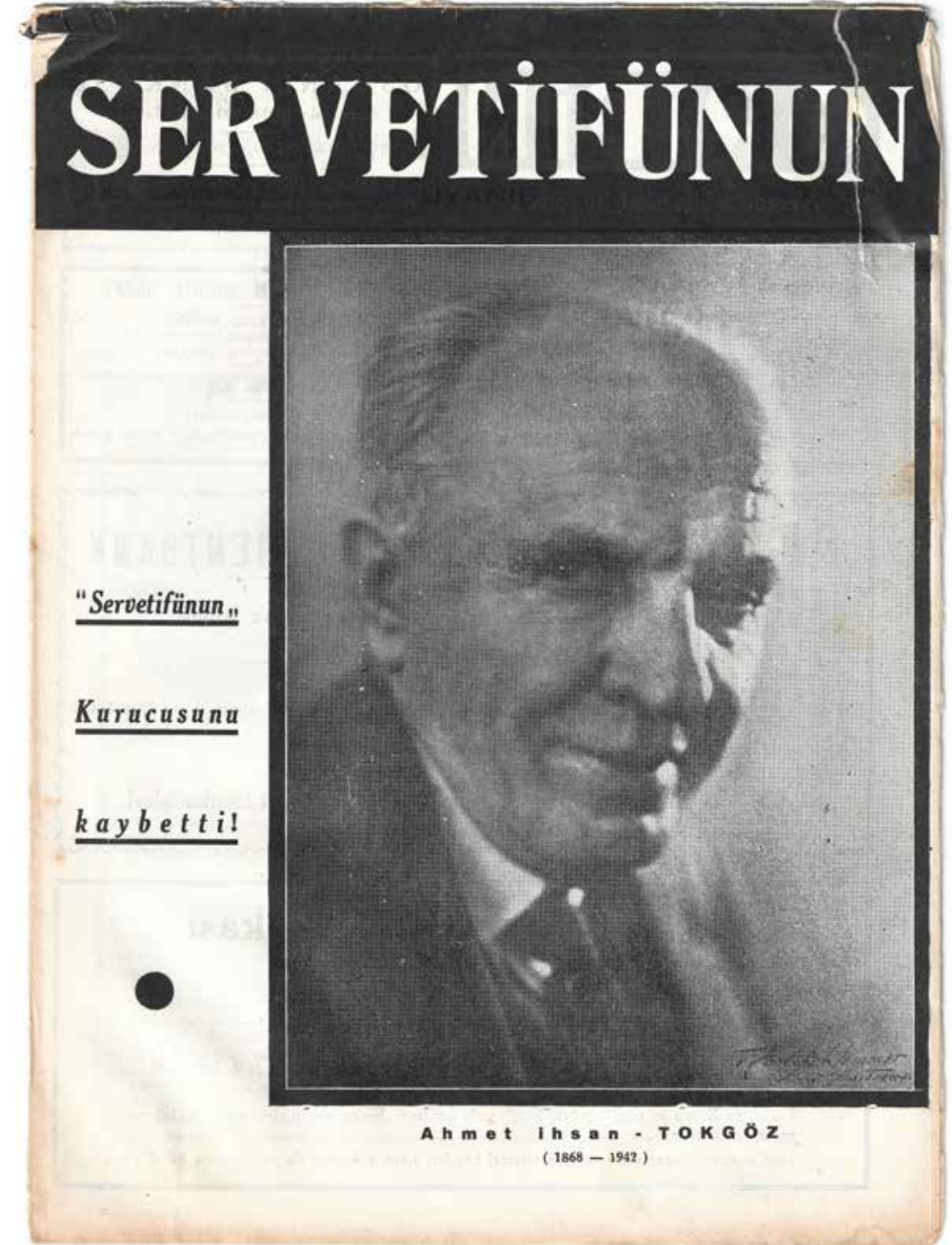
50. Yıl broşürü

Servet-i Fünun anteti

Ahmet İhsan'ın Vasfi Rıza Zobu'ya yazdığı davet
"Biz Tokatlıyan'dayız oyundan sonra gel."

Ahmet İhsan'ın ölümü sonrasında çıkan sayı

Babıâli Caddesi
1950'ler.

Kitaphane-i

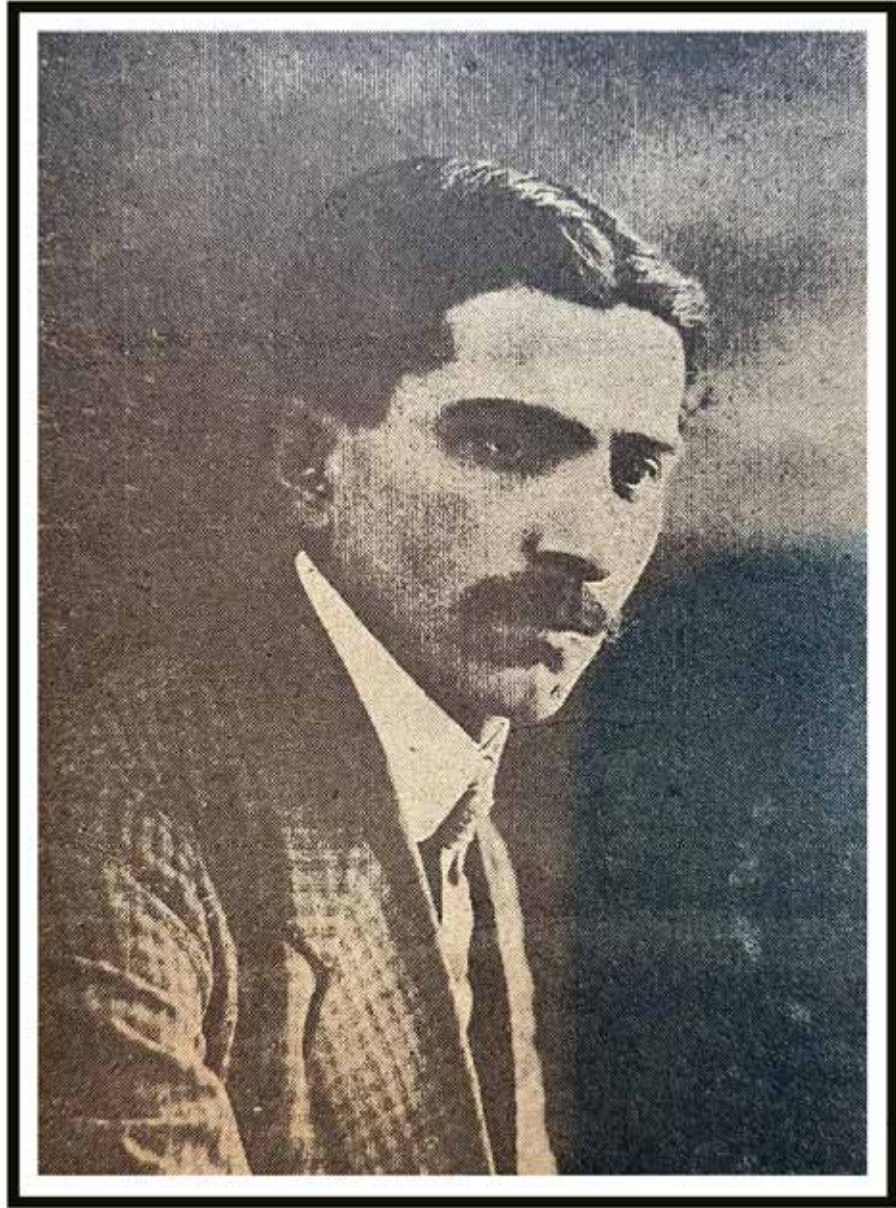
Sudi

کتابخانه سودی

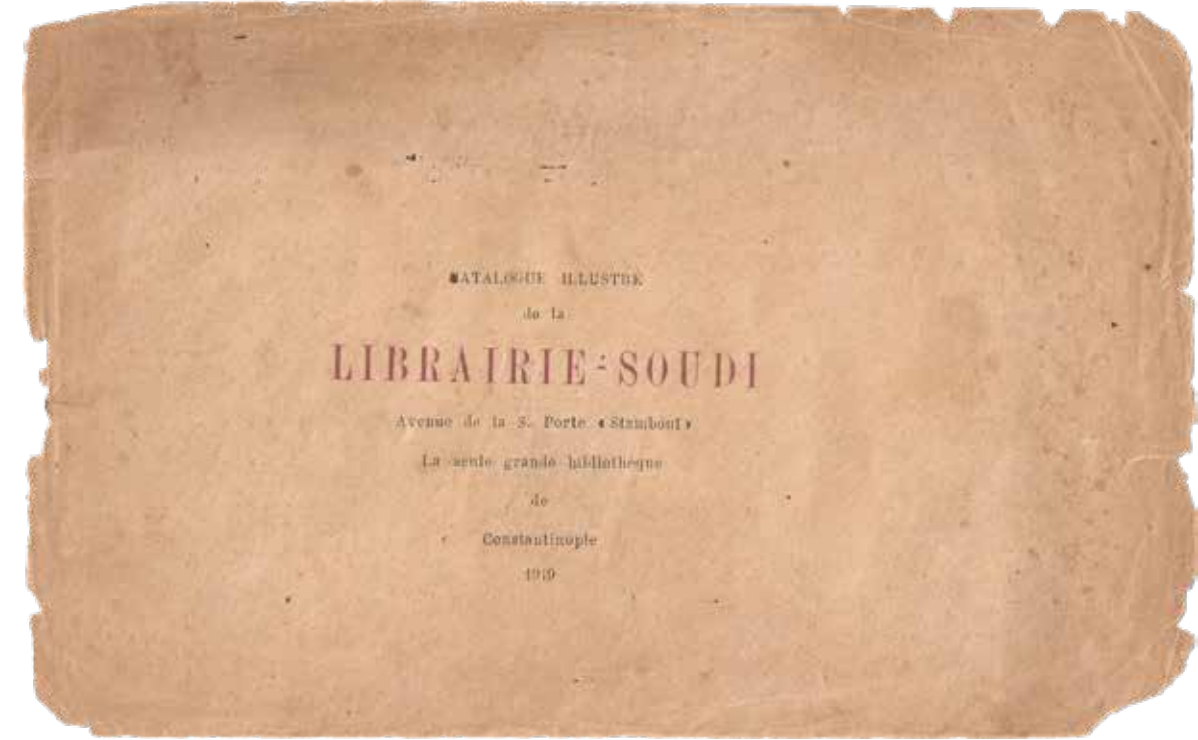
Kütüphane-i Sûdî (kitâbhâne-i Sûdî olarak da bilinir), Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında İstanbul Babiâli bölgesinde faaliyet göstermiş önemli bir kitapçı ve yayıneviydi. 1908 yılında Süleyman Sûdî Bey tarafından kurulan bu müessese, özellikle Babiâli Yokuşu'ndaki İkbal, İn-kılâp, Çığır, Semih Lütfi, Tefeyyüz, Kanaat ve Gayret gibi devrin tanınmış yayıncıları arasında anılmaktaydı. Süleyman Sûdî Bey, 1908'den 1933 yılına kadar Kütüphane-i Sûdî'yi büyük ve güçlü bir yayınevi olarak başarıyla işletmiş; özellikle 1914 yılının yayınevinin en faal dönemi olduğu belirtilmiştir. Bu konumu sayesinde Kütüphane-i Sûdî, Babiâli'nin basın-yayın dünyasında köklü bir yer edinmiştir.

Kütüphane-i Sûdî, yayın kataloğuyla geniş bir yelpazeye sahipti. Osmanlıca-Türkçe edebiyat, tarih ve eğitim alanlarında çok sayıda eser yayımladı. Örneğin, 1915 yılında Almandan çevrilen Türkmen Aşı-

retleri adlı kapsamlı araştırma kitabı burada basılmıştır. 1923'te Şeref Aykut'un saltanat ile milliyet fikrini irdeleyen Hanedan ve Millet risalesi de Kütüphane-i Sûdî'nin külliyyatından çıkmıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında okullar için hazırlanmış Tatbikatlı Hendese (4. Sınıf) gibi ders kitaplarını da yayımlayan kurum, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçiş sürecinin entelektüel birikimine önemli katkılarda bulunmuştur. Babiâli yayıncılığının kalbi sayılan Cağaloğlu'nda faaliyet gösteren Kütüphane-i Sûdî, döneminin siyasi ve kültürel hareketlerine tanıklık etmiştir. Ancak 1928'de gerçekleşen Harf Devrimi sonrasında eski harfli kitapların elde kalması ve yayınevlerinin ciddi ekonomik zorluklar yaşamasıyla, Kütüphane-i Sûdî de 1930'lu yılların başında faaliyetini sonlandırmıştır. Nitekim Babiâli yokuşundaki bu kitabevi, kapanışının ardından bir süre Ahmet Halit Kitabevi adıyla anılmış ve böylece aynı mekânda yayıncılık geleneği devam etmiştir.

Sudi Kütüphanesi sahibi Süleyman Sudi

Kitaphane-i Sudi Fihristi 1

Kitaphane-i Sudi Fihristi 2

Kütüphane-i Sudi Fihristi Üçüncü Defter arka kapağı

1927 Kütüphane-i Sudi'ye aid Kitap Katalogu arka sayfa

TANIN

GÜNLÜK SOSYAL HALK GAZETESİ

NEVZAT ÜSTÜN

Tanin Gazetesi
reklam afişi

Teffeyyüz

Kitaphanesi

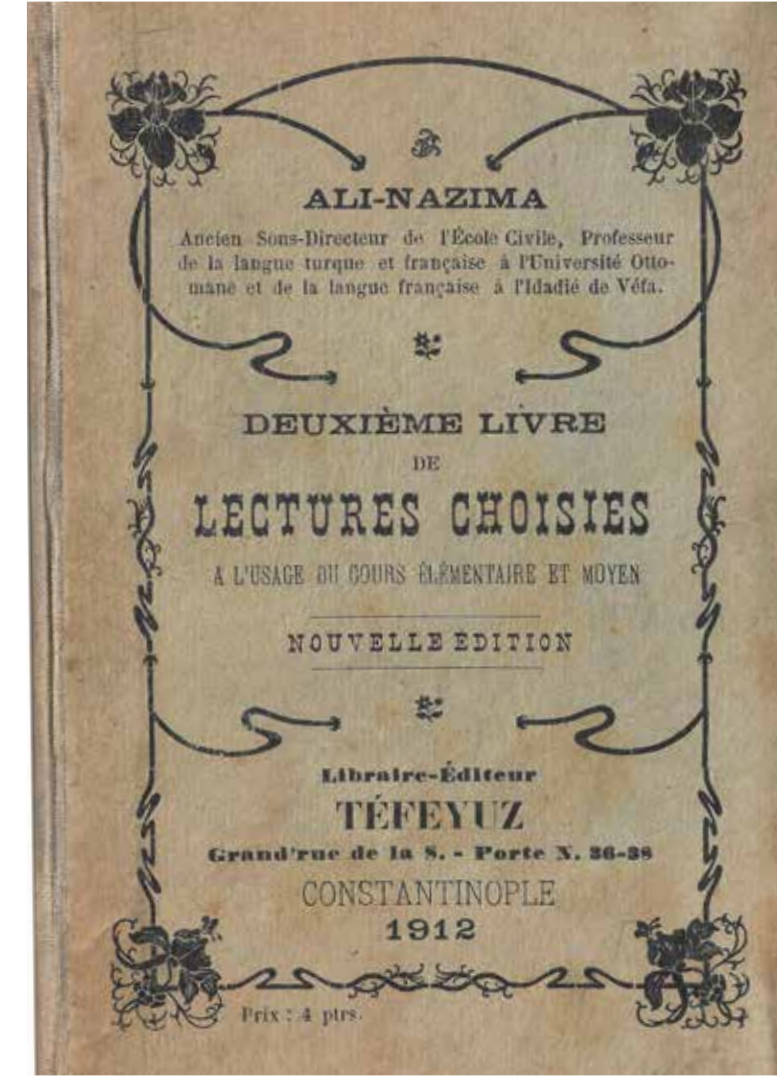

Kasbar Kütüphanesi'nde çalışan Parseh Keşişyan, ustası Kasbar Efendi 1894 yılında ölünce Kasbar Efendi'nin hanımı ile evlendi ve bu tarihte yayınevini adını Tefeyyüz Kitaphanesi olarak değiştirdi. Bu tarihten sonra yayın faaliyetini arttırarak sürdüren Parseh Keşişyan 1925 yılında yayımladığı bir katalogta “Otuz altı sene mukaddem tesisine muvafık olduğumuz Tefeyyüz Kitaphanesi'nin şimdiye kadar neşrine delâlet ettiğim bin beşyüzü mütecaviz âsâr-i ciddiye-den umumun müstefid olması için ne derece ibraz-i teshilât eylediği herkesçe malumdur. Birkaç seneden beri câri olan galâ-yi esâr dolayısıyla bütün hevayic-i zaruriyenin fiyatları son derece yükseldiği ve kâ-

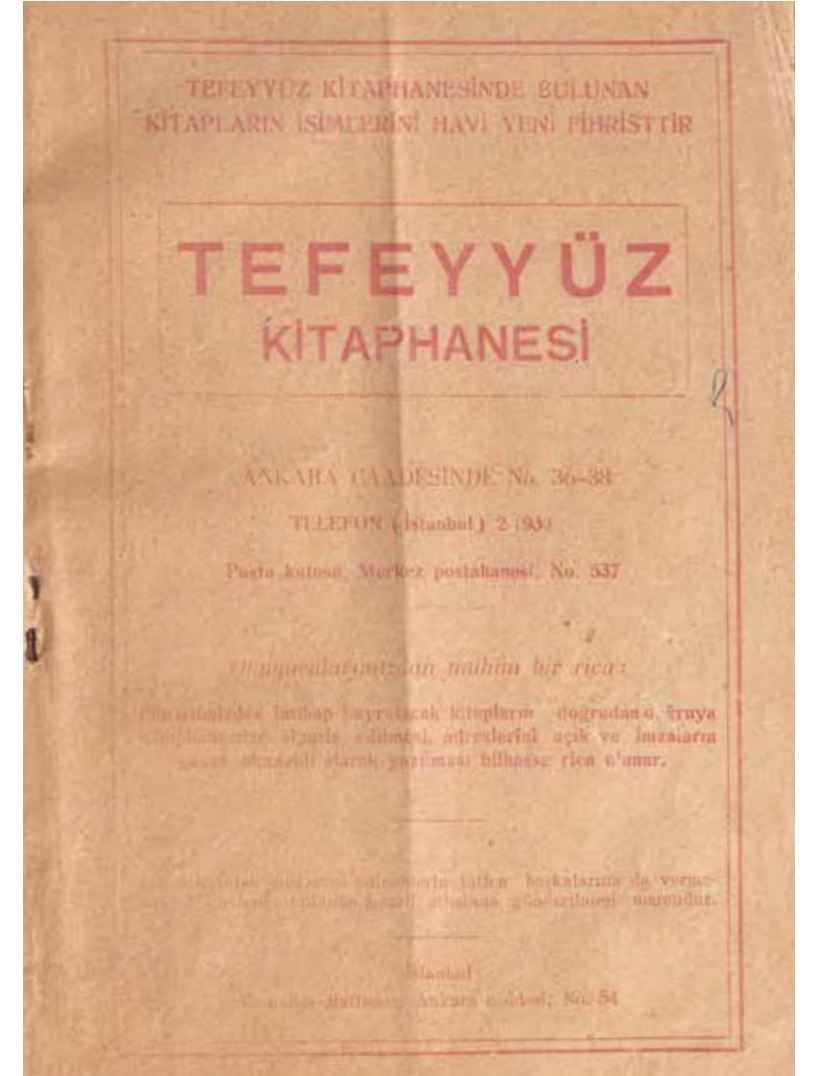
ğıt fiyatı eskisinden yirmi beş misli kadar tezayüd ettiği halde kitab fiyatlarına icra edilen zamiyât hiç mesabesindedir” demektedir. 1940'lı yılların başında ölen ve 6 evlat sahibi olan Parseh Efendi'nin yerine 1915 doğumlu oğlu Aram Ohannes Keşişyan geçmiştir. Hâlen hayattadır. 1944 yılı Tefeyyüz Kitaphanesi kataloğunda “A. Işın” şeklinde görülen imza Aram Ohannes Keşişyan'a aittir. Yani Aram Keşişyan ticari faaliyeti sırasında “A. Işın” ismini kullanmaktadır. Aşir Efendi Caddesi'nin köşesinde bulunan Tefeyyüz Kitabevi 1958 yılında ticari faaliyetine son vermiş, 1959 yılında kapanmıştır. Tefeyyüz'ün yerinde su an Cemil Gördürür'e ait kirtasiyeci dükkânı vardır.

Tefeyyuz Kitapevi sahibi Parseh Keşişyan

Ali Nazima tarafından kaleme alınmış Fransızca kitap. Tefeyyüz baskısı

Tefeyyüz Kitaphanesi Fihristi

Tefeyyüz Kitaphanesi antetli zarf

Tefeyyüz Kitaphanesi Esami-i Kütübü 1916

Tefeyyüz Kitabevi 1944 senesi armağan kataloğu

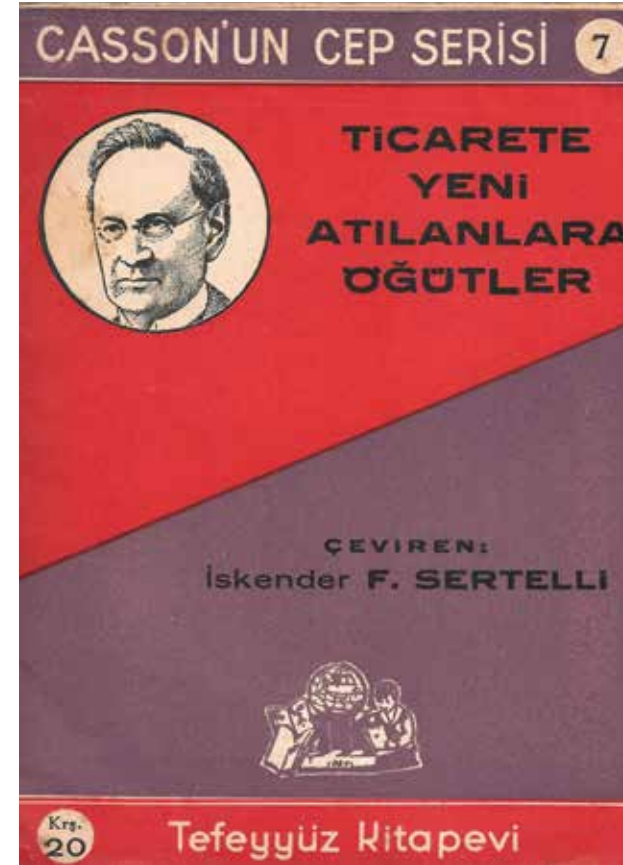
Tefeyyüz kütüphanesi resimli yeni halk alfabeti 1929

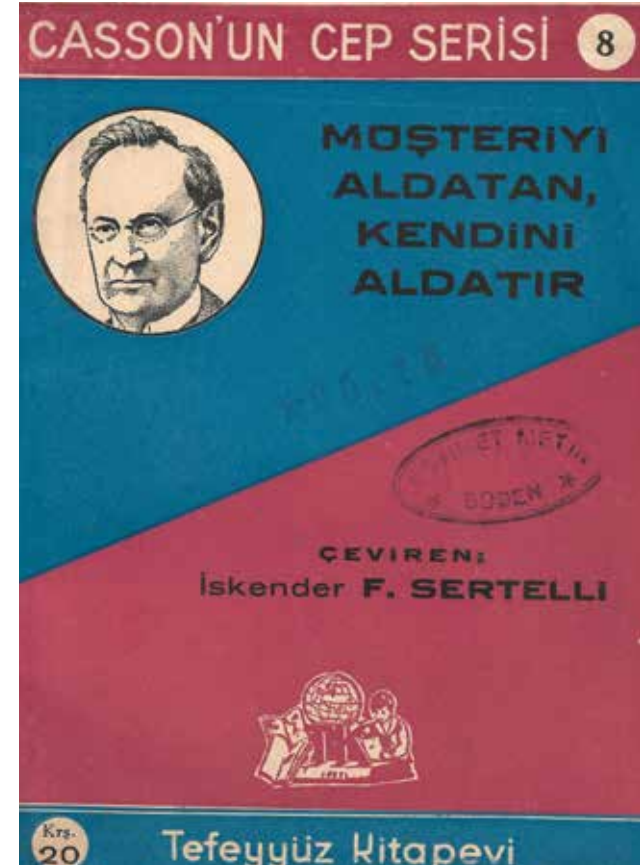
Tefeyyüz Kitapevi Casson'un Cep Serisi
'Hayatta Muvaffak Olmanın Sırları'

Tefeyyüz Kitapevi Casson'un Cep Serisi
'İyi ve Fena Tezgâhtar'

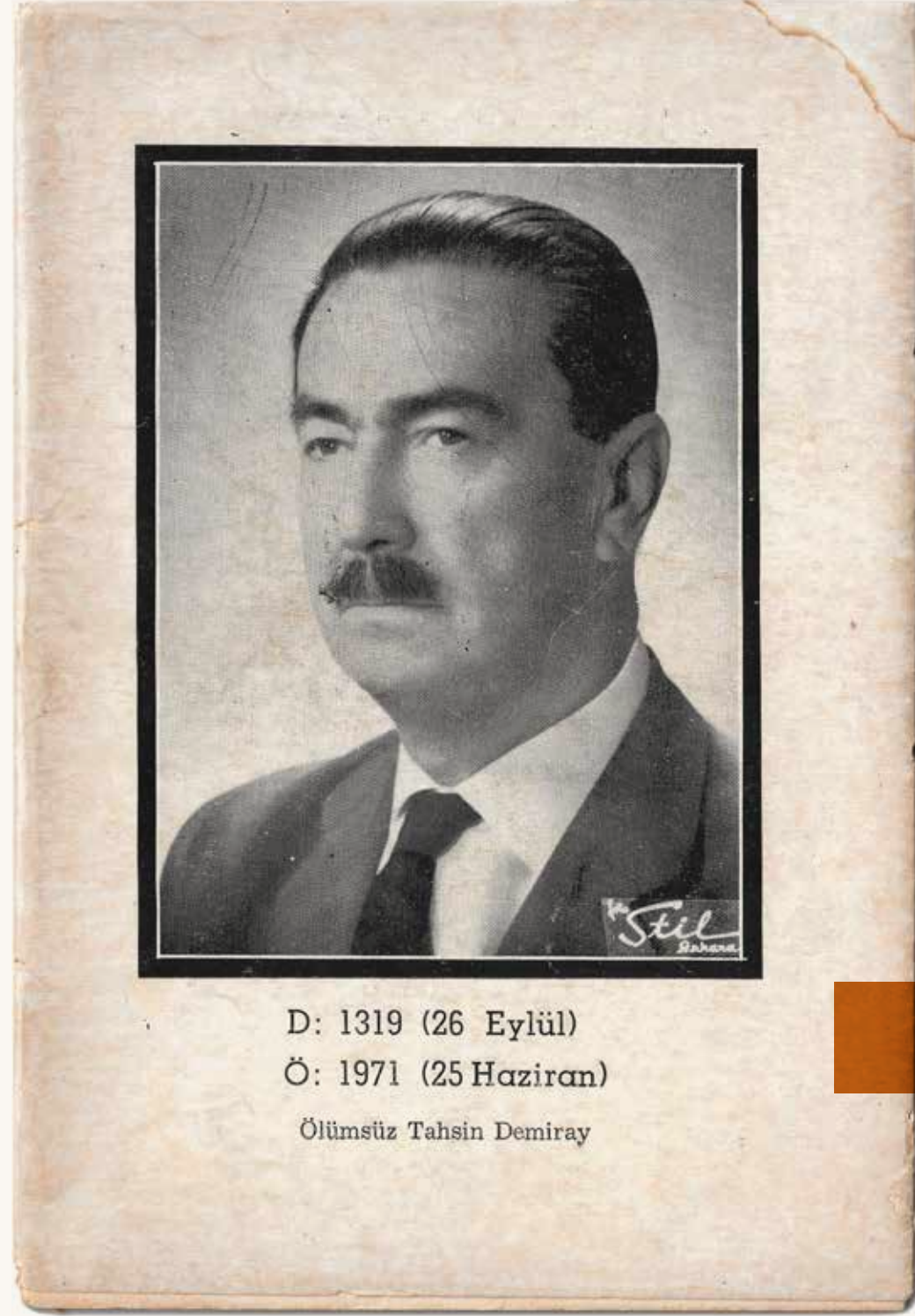
Tefeyyüz Kitapevi Casson'un Cep Serisi
'Ticarete Yeni Atılanlara Öğütler'

Tefeyyüz Kitapevi Casson'un Cep Serisi
'Müşteriyi Aldatan, Kendini Aldatır'

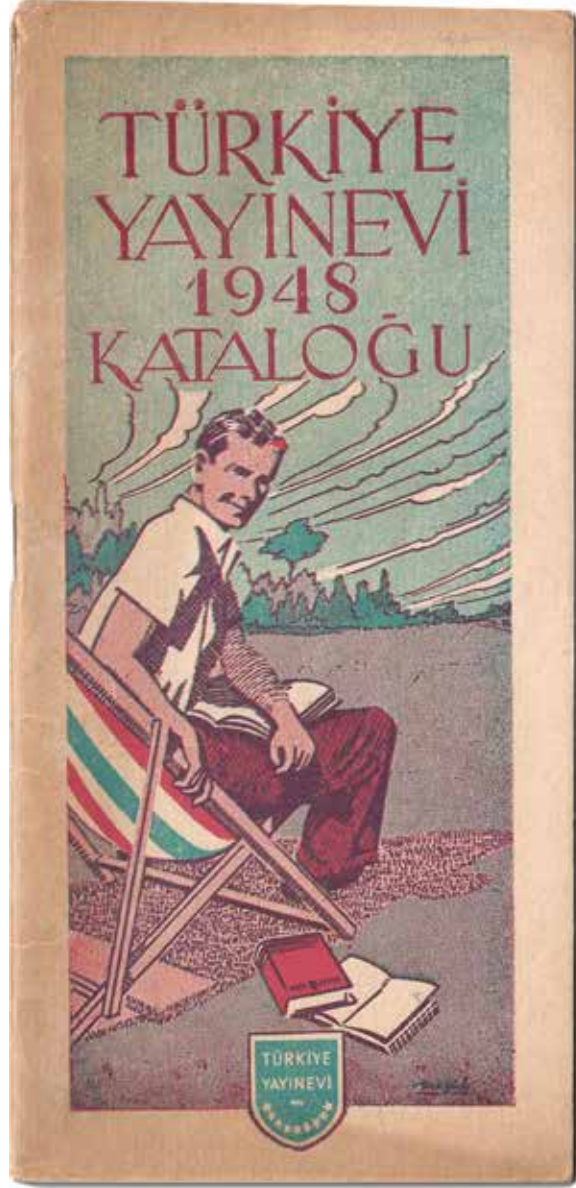
Türkiye Yayınevi

Türkiye Yayınevi ve
Gazeteleri sahibi
Tahsin Demiray

Tahsin Demiray tarafından 1925 yılı başında Türk Çocuk Edebiyatı Neşriyat Evi adı altında kurulmuştur. Yayınevinin ilk eseri 19 Mart 1925 tarihinde çıkan Resimli Mecmua isimli bir dergidir. İş hayatına öğretmenlik ile başlayan Tahsin Demiray daha sonra yayıncılığı meslek edindi. Türkiye Köylü Partisi'nin kurucuları arasında yer alan Demiray, Adalet Partisi'nden İstanbul Mil-

letvekili oldu. 1971 yılında ölen Tahsin Demiray, Türkiye Yayınevi'nin bu tarihe kadar başında bulundu. Tahsin Demiray'ın ölümünden sonra yayınevinin yönetimi hanımı tarafından sürdürüldü. 1970'li yılların sonlarında Türkiye Yayınevi kapandı. 6 ciltlik Canlı Tarihler ve İsmail Hami Danişmend'in İzahlı Osmanlı Tarihi Kronojisi isimli önemli yapıtlar yayınları arasındadır.

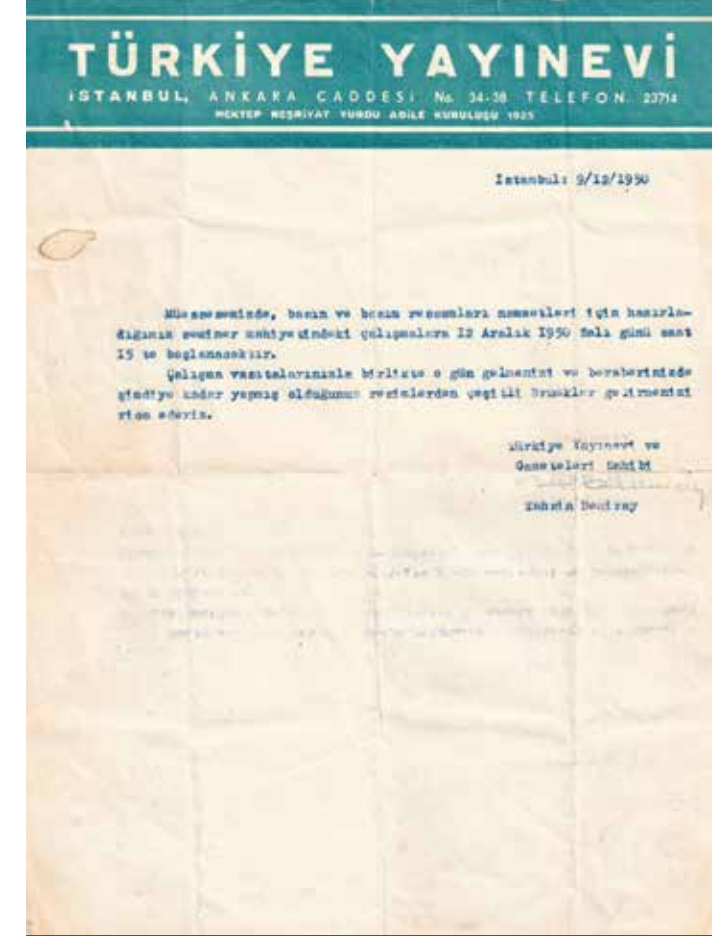
Türkiye Yayınevi 1948 Kataloğu

Türkiye Yayınevi 1950 Kataloğu

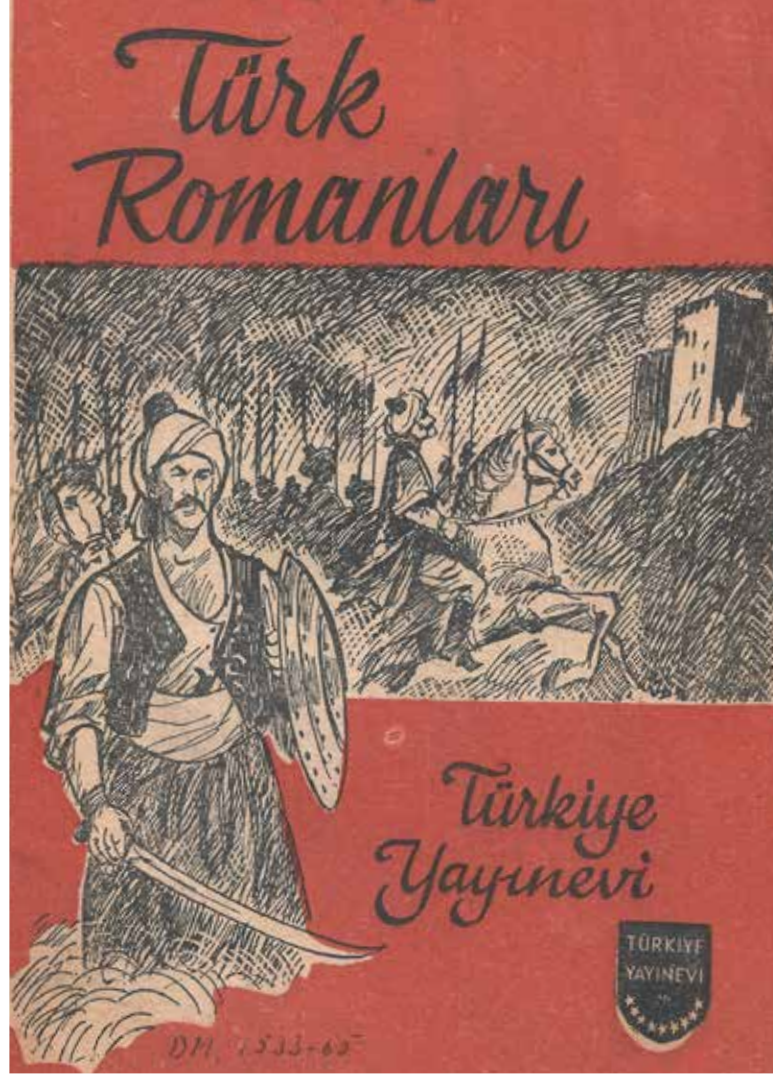
Türkiye Yayınevi 1955 Kataloğu

Tahsin Demirel'in bir yazışması

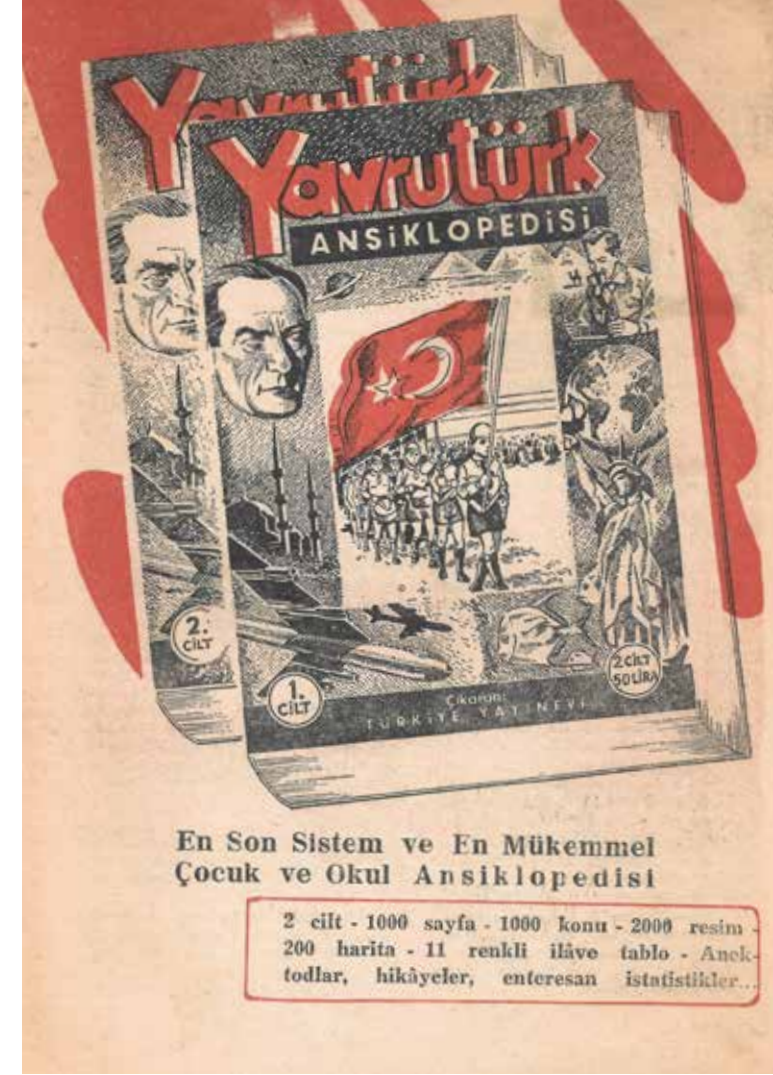
Türkiye Yayınevi, antetli zarf

Türkiye Yayınevi, Türk Romanları

Türkiye Yayınevi, En Lüks Romanlar

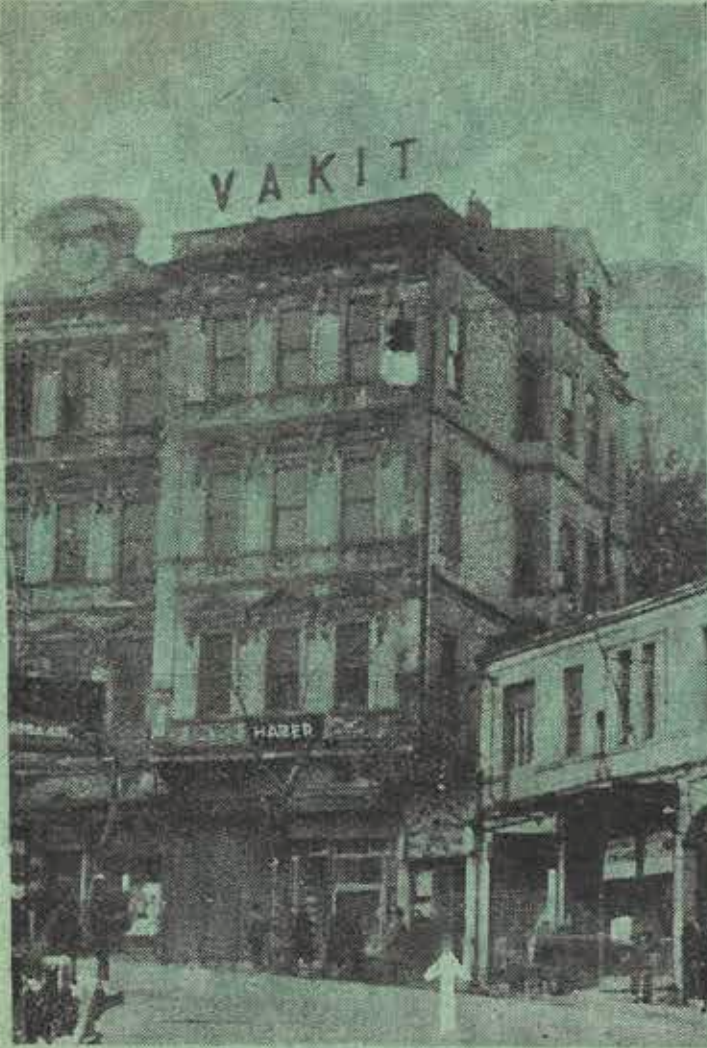
Türkiye Yayınları, Yavrutürk Ansiklopedisi

Türkiye Yayınevi Büyük Seriler Dışı Muhtelif Eserler Kataloğu, 1966

Vakit

Gazetesi

Vakit Binası

Vakit gazetesi, Osmanlı Devleti'nin son yıllarında 22 Ekim 1917'de yayın hayatına başlayan ve Cumhuriyet'in ilk döneminde de varlığını sürdüren önemli bir günlük gazetedir. Mehmet Âsım Us ve meslektaşısı Ahmet Emin Yalman tarafından çıkarılan Vakit, ilk sayısında "adı eski, fakat kendi yeni" bir gazete olarak memleketin menfaatlerini saf ve samimi yayınlarla savunmak hedefiyle yola çıktığını ilan etmiştir. Babiâli basın dünyasında kısa sürede saygın bir konum edinen gazete, Millî Mücadele yıllarında İtilaf Devletleri'nin sansür ve baskılarına rağmen Kurtuluş Savaşı'nın haklı davasını cesurca savunmuş ve

Anadolu'daki direnişe güçlü destek vermiştir. Hatta bu yurtsever yayın çizgisi dolayısıyla Vakit'e, İstiklâl Savaşı sonrasında yeni hükümet tarafından vergi muafiyeti tanınarak takdir gösterilmiştir. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçiş sürecinde kamuoyunu millî çıkarlar doğrultusunda bilinçlendiren Vakit, yaklaşık kırk yıl boyunca (1917-1959) aralıksız yayınlanarak Türk basın tarihinin temel taşlarından biri haline gelmiştir. Böylece Vakit gazetesi, Babiâli'de kurumsallaşmış ve etkili bir yayın organı olarak dönemin siyasal ve toplumsal gelişmelerinde önemli rol oynamıştır.

Hakkı Tarık Us (İsmail Hakkı), Vakit gazetesinin en önemli simalarından biri olup gazetecilik kimliğiyle Osmanlı'nın son döneminden Cumhuriyet'in ilk yıllarına uzanan basın hayatında derin izler bırakmıştır. Genç yaşlarda Tanin, Tercümân-ı Hakikat ve Tasvîr-i Efkâr gibi devrin önde gelen gazetelerinde çalışarak

tecrübe kazanan Hakkı Tarık, hukuk öğrenimini tamamladıktan sonra mesleğine yönelmiş ve 1919'da Osmanlı Matbuat Cemiyeti'ne üye olup 1921'de (adı Türk Matbuat Cemiyeti'ne dönüşen) bu birliğin genel sekreterliğine seçilerek basın camiasında etkin görevler üstlenmiştir. Vakit gazetesinin yayın politi-

kasını şekillendiren isim olarak Millî Mücadele döneminde yazılarıyla halkı direnişe bilinçlendirmiş, hat- ta İstanbul'daki Müdafaa-i Hukuk örgütüyle Anadolu arasında haberleşmeyi sağlayan gizli faaliyetlerde bulunmuştur. Bu hizmetleri ona İstiklâl Madalyası kazandırmış; Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte ise dört dö-

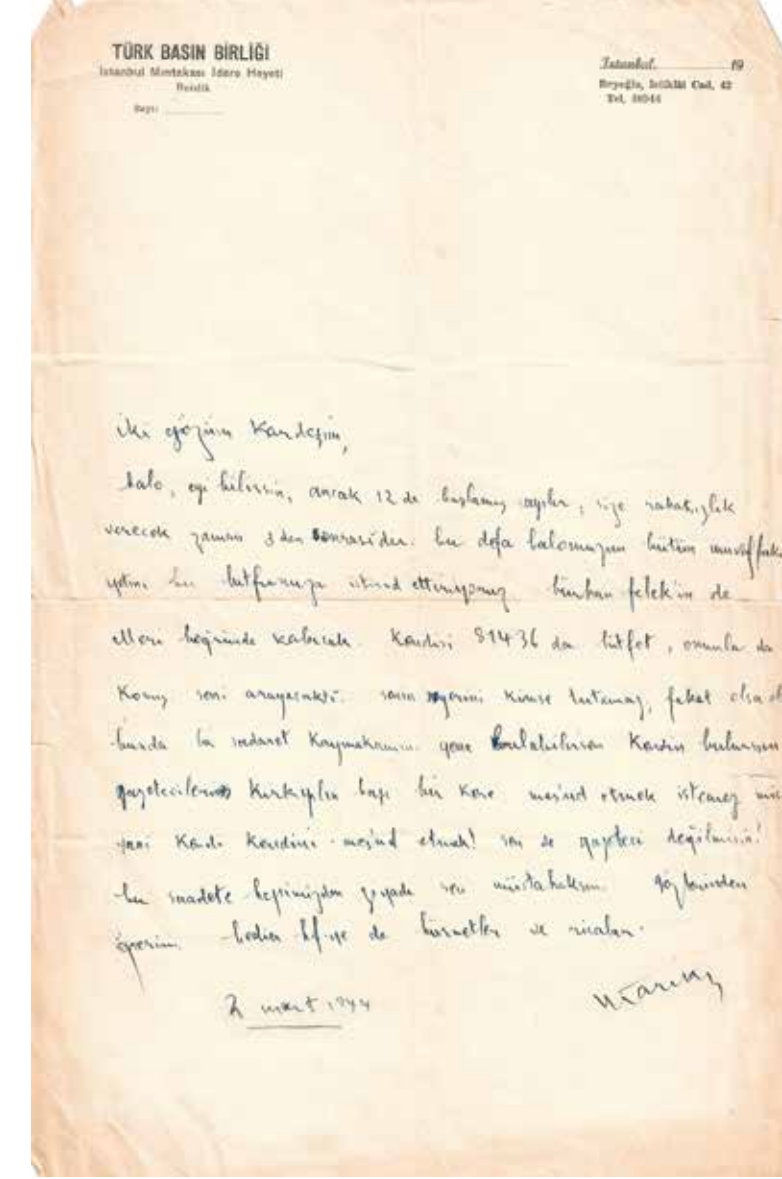
nem Giresun milletvekili seçilerek siyaset alanında da görev yapmıştır. Tek parti iktidarı yıllarında dahi yanlış gördüğü politikalara cesurca karşı çıktığı için kendisine “müteriz” (itirazcı) lakabı takılmış, nitekim 1931 tarihli Basın Kanunu'na ret oyu veren tek milletvekili Hakkı Tarık Us olmuştur.

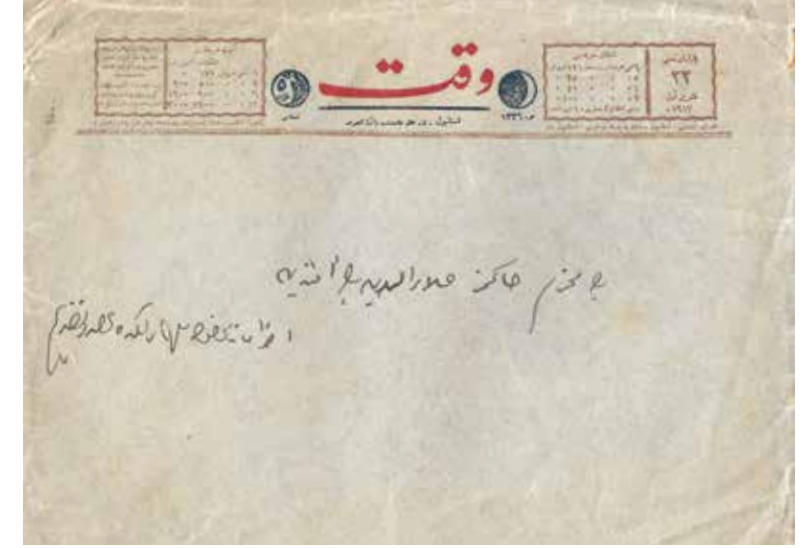
Hakkı Tarık Us (Kemal Salih Sel'e imzalanmış)

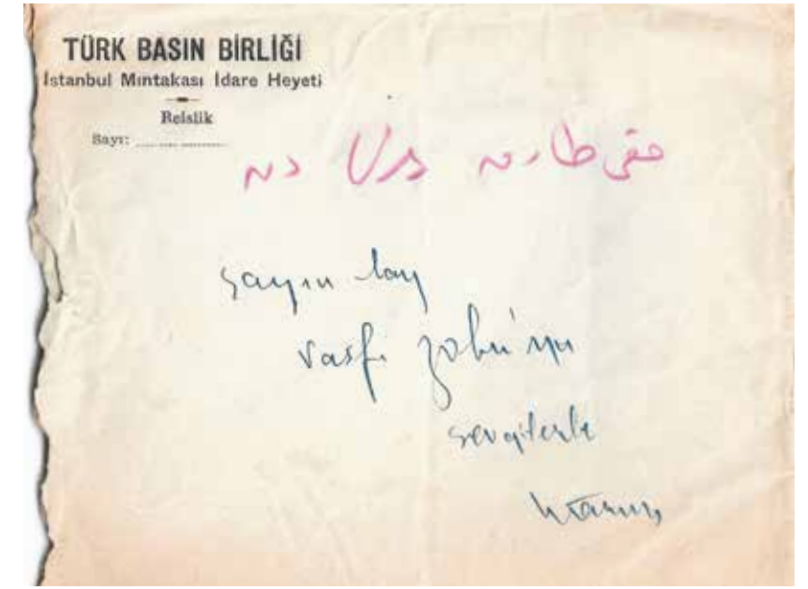
Vakit, Hakkı Tarık ve Mehmat Asım Us

Hakkı Tarık Us'un el yazısı ile mektubu

Vakit Antetli Zarf

Türk Basın Birliği - Hakkı Tarık Us

Vakit Gazetesi, 16 Aralık 1932

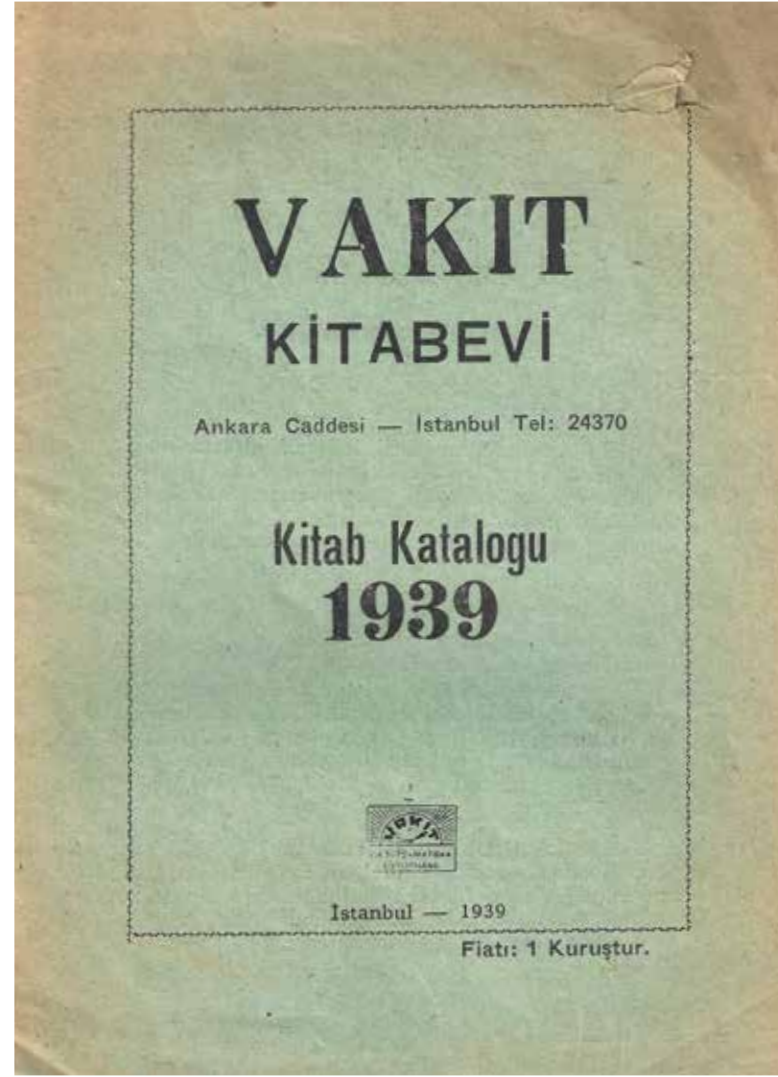
Vakit Gazetesi, 1939

Türk Kitapçılığının bugünkü vaziyeti ve istikbali, 1932

Vakit Kütüphanesi, 1934 kitap kataloğu

Vakit Kitabevi Kataloğu 1939

Vakit Kitabevi Almanagi 1942

Nesriyat kongresi sergi kataloğu

50. Yıl
Jübile kitabı

50. Yıl Jübilesi

Basın Camiasında Bir Dönüm Noktası

Basın dünyasının uzun yıllar hizmet veren kalemleri için düzenlenen “50 Yıl” jübilesi, dönemin önemli etkinliklerinden biridir. Bu çerçevede, Vakıf gazetesi bünyesinde uzun süre görev almış gazeteci Hakkı Tarık Us’un katkılarıyla, 1942 yılında İstanbul Üniversitesi Konferans Salonu’nda bir tören gerçekleştirilmiş; ertesi gün Beyazıt’ta jübileye katılanların eserlerinden oluşan bir sergi açılmıştır.

Bu jübile, yalnızca bir gazetenin değil, dönemin basın ve fikir hayatının da bir kilometre taşı olarak algılanabilir. Günümüzde kataloglarda yer alacak şekilde, bu etkinlik Vakıf’ın Basın-Yayın dünyasında aldığı yeri ve Babiâli çevresindeki kültürel etkileşimi anlamlandırmak açısından değer taşır.

50. Yıl Jübilesi davetiyesi
(Tiyatrocu Vasfi Rıza Zobu’ya)

Hakkı Tarık, basın tarihine kalıcı katkılarıyla da tanınır. Kazancının büyük kısmını eski kitap, gazete ve dergileri satın alıp arşivlemeye ayırarak Vakıf Matbaası binasında özel bir kütüphane kurmuş ve 1934’ten önce çıkan hemen tüm süreli yayınları toplayıp araştırma-

cıların hizmetine sunmuştur. Kendi adını taşıyan bu eşsiz koleksiyon, daha sonra Beyazıt Devlet Kütüphanesi’ne devredilerek Türk basın tarihinin hafızası haline gelmiştir. Bütün bu yönleriyle Hakkı Tarık Us ve Vakıf gazetesi, Babiâli yayıncılık çevresinde hem dönemin düşünce akımlarına yön veren bir okul işlevi görmüş hem de basın mesleğinin kurumsal gelişimine önemli katkılar sağlamış; Osmanlı’dan Cumhuriyet’e uzanan süreçte Türk basın tarihinde silinmez bir iz bırakmıştır.

50. Yıl Jübile kitabı

50. Yıl Jübilesi

50. Yıl Jübilesi'ne katılan yazarlar 1

50. Yıl Jübilesi'ne katılan yazarlar 2

50. Yıl Jübilesi'ne katılan yazarlar 3

50. Yıl Jübilesi,
Halit Ziya Uşaklıgil, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Hasan Ali Yücel

Babıâli Caddesi,
Osmanlı Dönemi
(Elle Renklendirilmiş)
Alper Çeker Koleksiyonu

Yaşar Nabi Nayır
1908-1981

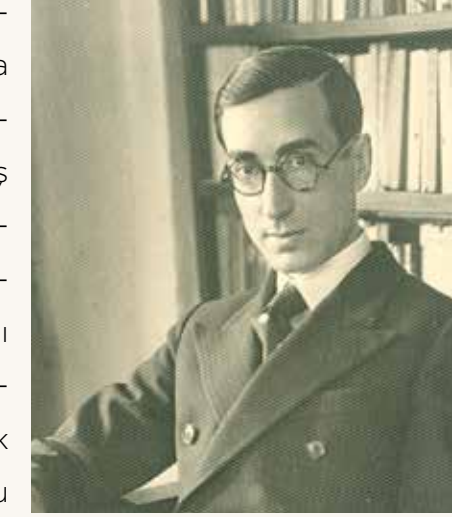
B A B İ Â L İ
• • •

Varlık

Yayınevi ve Dergisi

Varlık dergisi, Yaşar Nabi Nayır tarafından 15 Temmuz 1933'te Ankara'da kurulmuş ve genç Cumhuriyet'in kültürel arayış döneminde ortaya çıkmış en uzun soluklu edebiyat dergilerinden biridir. Nayır ilk sayıda yayımladığı "Varlık Ne İçin Çıkıyor?" başlıklı yazısında, ülkede "bir tek hakiki sanat mecmuası" olmadığını belirterek inkılap atmosferinde hissedilen bu boşluğu doldurmak amacıyla Varlık'ı

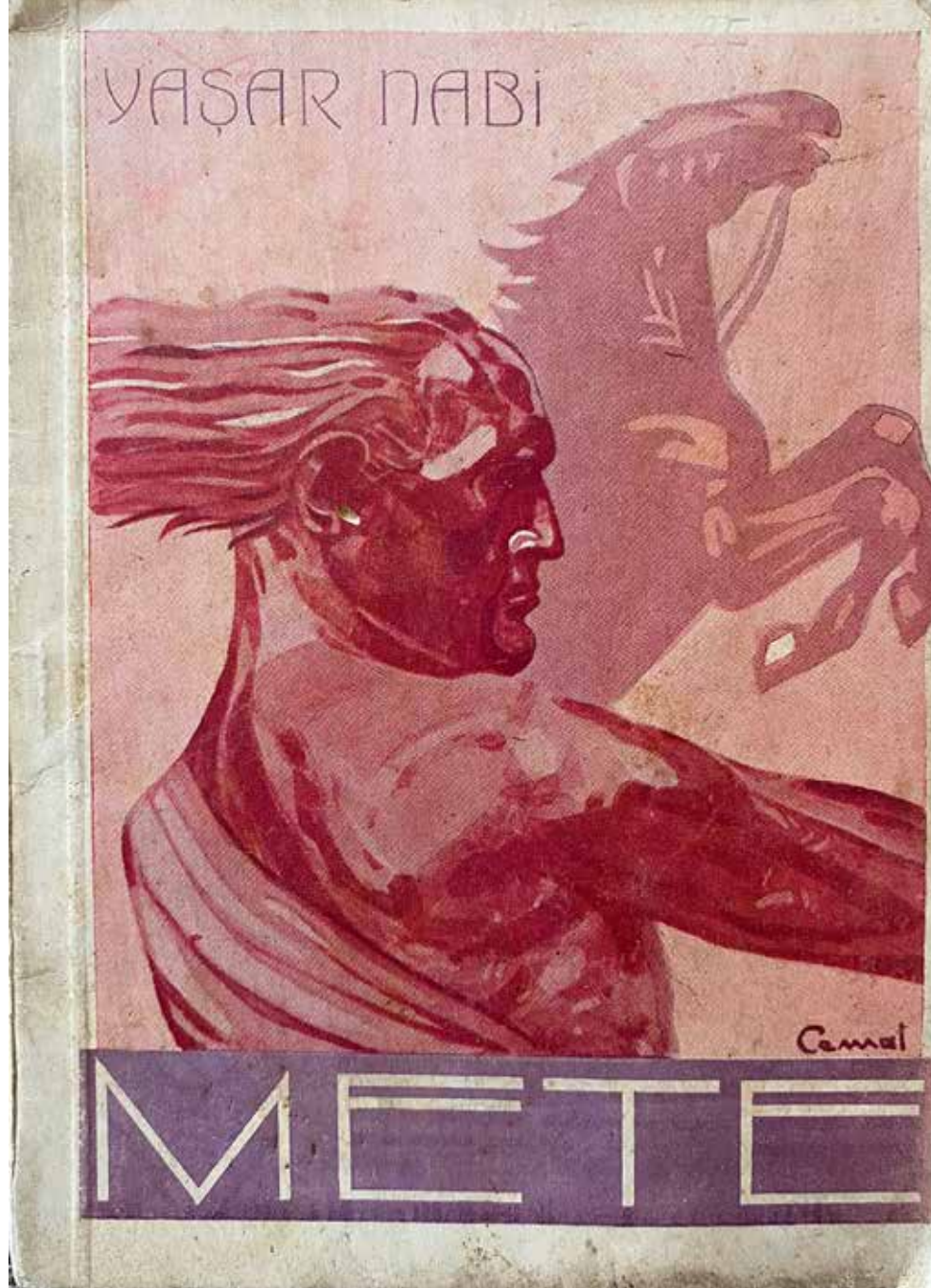
çıkardığını vurgulamıştır. Dergi başlangıçtan itibaren nitelikli bir yayın politikası izlemiş; özgün şiir ve hikâyelerin yanı sıra Batı edebiyatından önemli çeviri eserler yayınlayarak Türk okurunu dünya edebiyatıyla buluşturmuştur. Cahit Sıtkı Tarancı, Ahmet Hamdi Tanpınar, Orhan Veli Kanık, Sabahattin Ali

Yaşar Nabi Nayır

gibi pek çok Cumhuriyet Devri yazarı ilk kez Varlık sayfalarında adını duyurmuştur. Nitekim Varlık, yayın hayatına başladığı 1933'ten itibaren Türk edebiyatı ve sanat hayatında hatırı sayılır bir yer edinmiş; sayfalarında yetişen yeni şair ve yazarlar sayesinde edebiyat tarihimizi etkilemiştir. 1946'da dergi Babiâli'nin merkezi sayılan İstanbul Cağaloğlu'na taşınarak sabit bir mekâna kavuşmuş,

böylece yayın dünyasının kalbinde konumlanmıştır. Bu ikinci dönemde Varlık, hem içerik zenginliğiyle Türkiye'nin değişen sosyal-kültürel atmosferine tanıklık eden bir platform, hem de Babiâli çevresinde edebiyat tartışmalarının odağı olan kurumsal bir dergi kimliği kazanmıştır.

Yaşar Nabi - Mete, kapak

Varlık dergisi, Yaşar Nabi Nayır tarafından 15 Temmuz 1933'te Ankara'da kurulmuş ve genç Cumhuriyet'in kültürel arayış döneminde ortaya çıkmış en uzun soluklu edebiyat dergilerinden biridir. Nayır ilk sayıda yayımladığı "Varlık Ne İçin Çıkıyor?" başlıklı yazısında, ülkede "bir tek hakiki sanat mecmuası" olmadığını belirterek inkılap atmosferinde hissedilen bu boşluğu doldurmak amacıyla Varlık'ı çıkardığını vurgulamıştır. Dergi başlangıçtan itibaren nitelikli bir yayın politikası izlemiş; özgün şiir ve hikâyelerin yanı sıra Batı edebiyatından önemli çeviri eserler yayınlayarak Türk okurunu dünya edebiyatıyla buluşturmuştur. Cahit Sıtkı Tarancı, Ahmet Hamdi Tanpınar, Orhan Veli Kanık,

Sabahattin Ali gibi pek çok Cumhuriyet Devri yazarı ilk kez Varlık sayfalarında adını duyurmuştur. Nitekim Varlık, yayın hayatına başladığı 1933'ten itibaren Türk edebiyatı ve sanat hayatında hatırı sayılır bir yer edinmiş; sayfalarında yetişen yeni şair ve yazarlar sayesinde edebiyat tarihimizi etkilemiştir. 1946'da dergi Babiâli'nin merkezi sayılan İstanbul Çağaloğlu'na taşınarak sabit bir mekâna kavuşmuş, böylece yayın dünyasının kalbinde konumlanmıştır. Bu ikinci dönemde Varlık, hem içerik zenginliğiyle Türkiye'nin değişen sosyal-kültürel atmosferine tanıklık eden bir platform, hem de Babiâli çevresinde edebiyat tartışmalarının odağı olan kurumsal bir dergi kimliği kazanmıştır.

Varlık Yayınları, Sanat ve Fikir Mecmuası, 1 Şubat 1935

THE
JOURNAL OF
THE
ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE
OF GREAT BRITAIN AND IRELAND
VOLUME 100
PART 1
2000

ANKARA CADDESİ, 80/1

İSTANBUL

VARLIK YAYINLARI

Yaşar Nabi'nin titiz idaresi altında en yetkili ve seçkin genç sanat ve fikir adamlarının yardımıyla kurulmuş VARLIK Yaymevi hizmet maksadiyle gerek tertip ve bütçe gösterilen dikkat bakımından hiçbir eserinde hiçbir hayal inkisarna düşürmiyen tek müessesedir. Eserlerin peşinde koşan VARLIK, kitaplarını halkın takdir ve sevgisiyle yayımlamaktadır.

Her fikirle alâkalı olanların emniyetli olarak teref ve istifadelerine sunulmaktadır.

DERGİSİ VE YAYINLARI
Ankara Caddesi, 80/1. İstanbul

Dünyanın en meşhur hikâyecilerinin en güzel hikâyelerinden seçilmiş bir cilde sahip olmak istemez misiniz? Varlık sizin için bu eseri hazırlamıştır. 19 hikâyeci: Bocacio, Voltaire. Hoffman, Puşkin, Gogol, Dickens, Mérimée. Dostoyevski, E. A. Poe, A. Daudet, Maupassant, Çehov, O' Henry, Gorki, Tömörkény, Bunin, Thomas, Mann, Kipling, Istrati, Mansfield. — Yaşar Nabi'nin önsözü ve notlarıyla-244 sayfalık güzel bir cilt, 150 kuruş.

Ganç neslin iftihar ettiği büyük şair
Cahit Sıtkı Tarancının en güzel şiirleri.

[illegible]

HER KİTAP BİR LİRA

VARLIK YAYINLARI

CEP KİTAPLARI SERİSİ:

1. Panait Istrati: Sokak Kızı (2. bas.)
James Hilton: Yalnız Değiliz
John Steinbeck: Baba (2. bas.)
Orhan Kemal: Fransız Evi
Nâzım Hikmet: Türk Hikâyeleri Antolojisi
Nâzım Hikmet: Üç Aşk Hikâyesi
Nâzım Hikmet: Uğursuz Roth:
Nâzım Hikmet: Bizim Köy (5. bas.)
Nâzım Hikmet: Hayat Yollarında
Nâzım Hikmet: Bizim Köyden Haber
Nâzım Hikmet: Hayat Yollarında
Nâzım Hikmet: Bizim Köyden Haber
Nâzım Hikmet: Hayat Yollarında
Nâzım Hikmet: Bizim Köyden Haber

VARLIK YAYINLARI	
ÇEŞİTLİ :	Kuruş
Bağlangıcından Bugüne Türk Şiiri Antolojisi (Ciltli)	500
John Fisher : Sovyet Cennetinin İğyüzü	200
Yaşar Nabi : Dünyanın en güzel büyük hikâyeleri	200
Yaşar Nabi : Türk Edebiyatının en güzel hikâyeleri	150
Yaşar Nabi : Nereye Gidiyoruz?	150
Yakup Kadri : Milli Savaş Hikâyeleri	150
Dr. Hemmerdinger : Midenizi Korumunuz	100
İngilizce-Türkçe seğme yazılar	100
Dünyanın en güzel fıkraları	100
Zahir Güvemli : Türk Mizah Antolojisi	100
Aladin : Mesut Olmak Sanatı	100
Yaşar Nabi : Şiir Sanatı	100
Atatürk Diyor ki	100
Reşat Ekrem Koçu : Tarihimizde Garip Vakalar	100
ÇOCUK KİTAPLARI :	
Efîâtun Cem Güney : En Güzel Türk Masalları	150
Âdem Sakar : En Güzel Dünya Masalları	100
Muraffer Beşit : Kahraman İzçiler	100
J. R. Wyss : İsviçreli Robenson	100
ŞİİRLER :	
Vesfi Mahir : Divan Şiiri Antolojisi (İkinci baskı)	100
Efîâtun Cem Güney : Halk Şiiri Antolojisi (İkinci baskı)	100
Yaşar Nabi : Türk Yenilik Şiiri Antolojisi (İkinci baskı)	100
Yaşar Nabi : Yeni Türk Şiiri Antolojisi (İkinci baskı)	100
Cahit Sıtkı Tarancı : Otuz Beş Yaş (İkinci baskı)	100
Ziya Osman Saba : Geçen Zaman	100
Cahit Külebi : Rüzgâr	100
Özal Hisnî Dağlarca : Toprak Ana	100
Fazıl Hüsnü Dağlarca : Üç Şehitler Destanı (İkinci baskı)	100
Fazıl Hüsnü Dağlarca : Aç yazı	100
Ceyhan Atuf Kansu : Yanık Hava	100
Orhan Veli : Bütün Şiirleri (İkinci baskı)	100
Behçet Necatigil : Çevre	100

287

Varlık Yayınları

Cağaloğlu Yokusu 40/2, İstanbul — Tel: 22 69 24

SUBAT 1992

BÜYÜK ESERLER:

• 180 lıra

- 0 Onlar da İnsanlar: Cengiz Dağcı
- 84 Müfettişler Müfettişi: Orhan Kemal
- 225 Derviş ve Ötüm: Mehmet Sellimoğlu

• 150 lıra

- 51 Kalpazanlar: André Gide
- 187 Dede Korkut Hikâyeleri: C. Kudret
- 110 Kışkâncılık: Alberio Moravia
- 212 Bezdî Dönüş: Falk Böysal
- 221 Değişen Dünyamız: Yaşar Nabi
- 338 Korkunc Yazıklar Köşüğü: H. Konatlık
- 353 İpekbeceği: Naci Girmençoy

• 120 lıra

- 7 Romalı Kadın: Alberto Moravia
- 14 Korkunc Yıllar: Cengiz Dağcı
- 81 Güneye de Doğar: Hemingway
- 00 Varlık Şiirleri Antolojisi
- 08 Yaşayan Güler: O. Henry
- 118 Kodun: Panait Istrati
- 127 Sarboşlar: Orhan Kemal
- 141 Sarı Traktör: Talip Apaydın
- 108 Teyşir: Bir İhtiyar Adam Paris'te: Balzac
- 200 Aslan Asker Şavak: Yarınlıy Hasek
- 230 Duvar: Jean-Paul Sartre
- 232 Aylaktar: Melih Cevdet Anday
- 229 Sürgün ve Krallık: A. Camus
- 254 Radyofonik Öyküler: Yaşar Nabi

• 100 lıra

- 43 Ebedî Kaca: Dostoyevski
- 72 Akdeniz: Panait Istrati
- 174 Toprak Ana: Cengiz Aytmatov
- 218 Üşşeyen Sokak: Cengiz Dağcı
- 210 Karapürçek: M. Sunullah Arsoy

- 222 Haçın Haçları: Arthur Koestler
- 333 Fontanmara: Ignazio Silone
- 237 Ötüm ve Korku Günleri: C. Dağcı
- En Güzet Dünya Hikâyeleri
- 255 Mavinin Ötümü: Naci Girmençoy

• 80 lıra

- 12 Kaçış Adam: İsmet Pirandello
- 19 Genç Wertherin Arkası: Goethe
- 21 Otuz Beş Yaş: C. Sıkı Tarancı
- 54 Arkadaş: Panait Istrati
- 58 Roman: Faik Rıfkı Atay
- 70 Öteki: Dostoyevski
- 85 Kırsı Kıralları: Panait Istrati
- 88 Teras Buluş: Nikolay Gogol
- 90 Yemek: Panait Istrati
- 94 Kum Güllü: Memet Ali
- 95 İnsançıklar: Dostoyevski
- 101 Konuşmalar: Haldun Taner
- 105 Minka Abba: Panait Istrati
- 110 Kırmızı Horoz: Miodrag Bulatović
- 112 Kaderli: İvan Turgenyev
- Ötümle Oyun: Zaharî Şancu
- 114 Bir Avuç Bâğrüten: Ignazio Silone
- 124 Amcanın Rüyası: Dostoyevski
- 125 Korku Hafızın: Aleksey Tolstoy
- 126 Peşimutter Allesi: Panait Istrati
- 134 Tatar Çölü: Dino Buzzati
- 136 İnce: Yordan Yovkov
- 140 Roman: İhtiyar Adam Paris'te: Balzac
- 141 Sırları İnsanlar: Mihail Zoşçenko
- 144 Cokokosav Hikâyeleri Antolojisi
- 147 Dev: Tibur Dury
- 148 Din Ticaret: Erskine Caldwell
- 149 Dostoyevski: André Gide
- 150 İvan Hıçın Ötümü: Lev Tolstoy
- 156 Bahar Seli: L. Turgenyev
- 158 Türk Nisr Antolojisi
- 161 Afrika'nın Yeşil Tepeleri: Hemingway
- 162 İki Sair: Honoré de Balzac
- 166 Köpek Sırtı Maymun: Y. Hasek
- 170 Üç Ötüm: Lev Tolstoy
- 173 Bir Yarabıcın Çektiği: H. de Balzac

288

Varlık Yayınları

Cagaloglu Yukusu 40/3, Istanbul - Tel: 22 09 24

KASIM 1988

TÜYAP Fuarında % 20 indirim!

13 - 20 Kasım

BUYUK ESERLER:

• 150 lira

- 9 Oular da İsanda: Cengiz Dağı
- 218 Kışkış ve Ölgün Moravia
- 219 Değişen Düyayın: Yaşar Nahi
- 223 Deriş ve Alti: Mehmet Selmioz

• 200 lira

- Yaşar Nahi Soyay
- 7 Kışkış Kadın: Alberto Moravia
- 40 Açık: Kunt Hamun
- 47 Vadedi Zambak: Honoré de Balzac
- 51 Kışkışlar: André Gide
- 81 Mideşler Müddeti: Orhan Kemal
- 212 Beş Düyay: Fikri Bayal
- 223 Korkunç Düyay: Kışkış: H. Kozanlık

• 180 lira

- 14 Korkunç Yıllar: Cengiz Dağı
- 65 Varlık Şiirleri Antolojisi
- 111 Bir Aşık: Bâkiret, İsmail Söğüt
- 222 Hacı Rağlar: Arzu Kozul
- 232 Aylıklar: Melih Cevdet Anday

• 130 lira

- 60 Yaşarın Güçü: O. Henry
- 110 Kışkışın Huzur: Medved Bulutov
- 113 Özgün Özgün: Zehra Sams
- 134 Yazar Cümlü: Dino Buzzati
- 140 Roman Hükümeti Antolojisi
- 163 Bî Sahr: Honoré de Balzac
- 165 Bir Yarıdan Çekilişli: H. de Balzac
- 170 Cevreklik ve Ergelik: Yıllar: Tolstoy
- 187 Dede Korkut Hikayeleri: C. Kudev
- 214 Açık Düşü: Bâkiret, A. Strindberg
- 218 Üçün Sokak: Cengiz Dağı
- 219 Kışkışlar: M. Söğüt, Arzu
- 233 Postamur: İsmail Söğüt
- 235 Ölmüş ve Korkunç Güleri: C. Dağı
- 242 Bâkiretlik: Öyküler: Yaşar Nahi
- 250 İpekçilik: Naci Gırgın
- 256 Tünel: Ernesto Saba

• 120 lira

- 13 Gâze Adam: Luigi Pirandello
- 21 Otuz Beş Yaş: C. Söğüt Turan
- 43 Ebedi Koca: Dostoyevski
- 72 Ahbâs: Pınar İzzet
- 94 Kim Gâze: Montebello
- 108 Fâre ve İsanda: John Steinbeck
- 118 Kışkış: Pınar İzzet
- 127 Sarıbaş: Orhan Kemal
- 149 Dostoyevski: André Gide
- 173 Yalancı: Albert Camus
- 177 Bahar: Cengiz Dağı
- 180 İnci: John Steinbeck
- 188 Macar Hikayeleri
- 198 Cevreklik Kışkışlar: Lermontov
- 199 İyiler Bâkiret: E. Hemingway
- 208 Hacı Murat: L. Tolstoy
- 302 At Huzur: Erkinç Caldwell
- 303 Ebediyet Düyayın: Yaşar Nahi
- 308 Dede Korkut: Yaşar Nahi
- 312 Korkulu Gece: Anton Çobur
- 314 Keçevci İstasyonunda Bir Öykü
- 329 Söğüt ve Kışkış: A. Camus
- 332 Ar Huzur: M. Söğüt
- 333 İran Düşüncü: Bir Güne, Solentista
- 338 En Güzel Düşü Hikayeleri
- 339 Düşü: Jean Paul Sartre
- 340 Gâzime Düşü Hikayeleri
- 348 Bir Delin Hâzine Defteri: Gogol
- 352 Mavinin Ölmüş: Naci Gırgın

• 100 lira

- 54 Arkadaş: Pınar İzzet
- 58 Roman: Fikri Bayal
- 70 Öykü: Dostoyevski
- 80 Kira Kırkış: Pınar İzzet
- 88 Tarar: Bâkiret, Naci Gırgın
- 92 Üşü: Pınar İzzet
- 103 Kışkışlar: Melih Cevdet Anday
- 105 Miskin Abla: Pınar İzzet
- 124 Amcamın Güleri: Dostoyevski
- 125 Korkunç Hâzine: Alkış Tolstoy
- 126 Fâre ve İsanda: Pınar İzzet
- 130 İnce: Yavuz Yavuz

Varlık Yayınevi antetli kağıt

230

VARLIK YAYINEVI
Cağaloğlu Yokuşu 40 - İstanbul
Telefon : 22 69 24 - 22 63 27

1. Hakkıullah
2. Hakkıullah Dilekci
3. Utanç Binnaz

Varlık Yayınevi antetli kağıt

Yeditepe

Yayınları

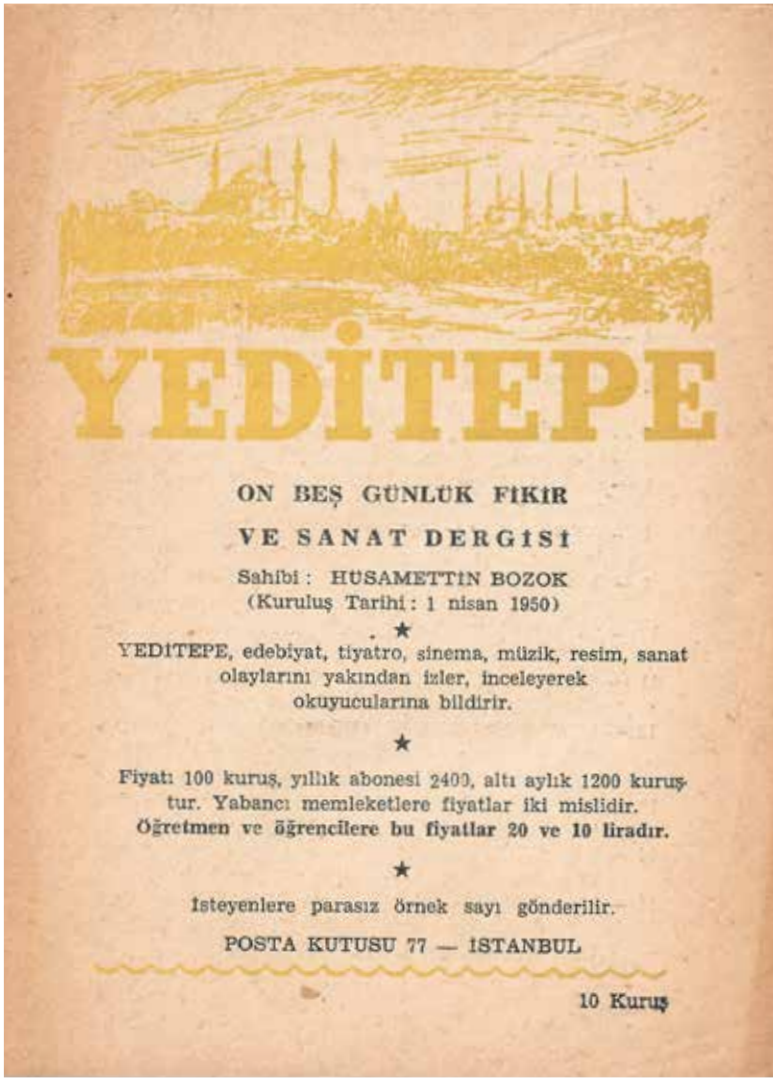
Yeditepe Kitabevi'nin kuruluşu ve yayıncılık faaliyetleri Hüsamettin Bozok'la özdeşleşmiştir. 1950'de çıkmaya başlayan Yeditepe dergisi, 1974'e kadar on beş günde bir yayımlanmış ve toplam 439 sayıya ulaşmıştır. Aynı dönemde Yeditepe Yayınları adıyla kitap yayıncılığına yönelen Bozok, edebiyat ve sanat dünyasının pek çok tanınmış ismini bir araya getirmiş; bu yayınevi aracılığıyla yaklaşık 250 kitap bastırmıştı., Dergiyi “tamamen Batı'ya dönük, avangart bir sanat magazini” olarak tanımlayarak yeni yazarlara alan açmaya özen göstermiştir. Derginin editörlüğünü üstlendikten sonra genç kuşak yazarları desteklemeye ağırlık veren Bozok'un yaklaşımı, Yeditepe'yi “İkinci Yeni” akımı da dâhil olmak üzere dönemin yeni edebî toplulukları için önemli bir platform hâline getirmiştir.

İstanbul Cağaloğlu-Babıâli semti, Osmanlı'dan itibaren matbaalar, yayınevleri ve kitabevlerinin bir arada bulunduğu, dolayısıyla “Türk basınının kalbi” sayılan bir bölge olarak bilinir. 1880'lerden itibaren bu civarda yayınevlerinin ve kitapçıların sayısı hızla artmış, yayıncılık faaliyetleri büyük oranda edebiyatçı kökenli gazeteciler çevresinde şekillenmiştir. Yeditepe de bu geleneğin bir parçası olarak Cağaloğlu'nda faaliyet göstermiş; Bozok'un dergisi ve yayınevi, dönemin yenilikçi yayıncılık anlayışını somutlaştırmış, Babıâli'nin kültürel üretimine katkıda bulunmuştur. Bu bakımdan Yeditepe, yalnızca yayımladığı eserlerle değil, kurulduğu mekânla da dönemin kültürel üretiminde önemli bir rol oynayan bir kuruluş olarak öne çıkmıştır.

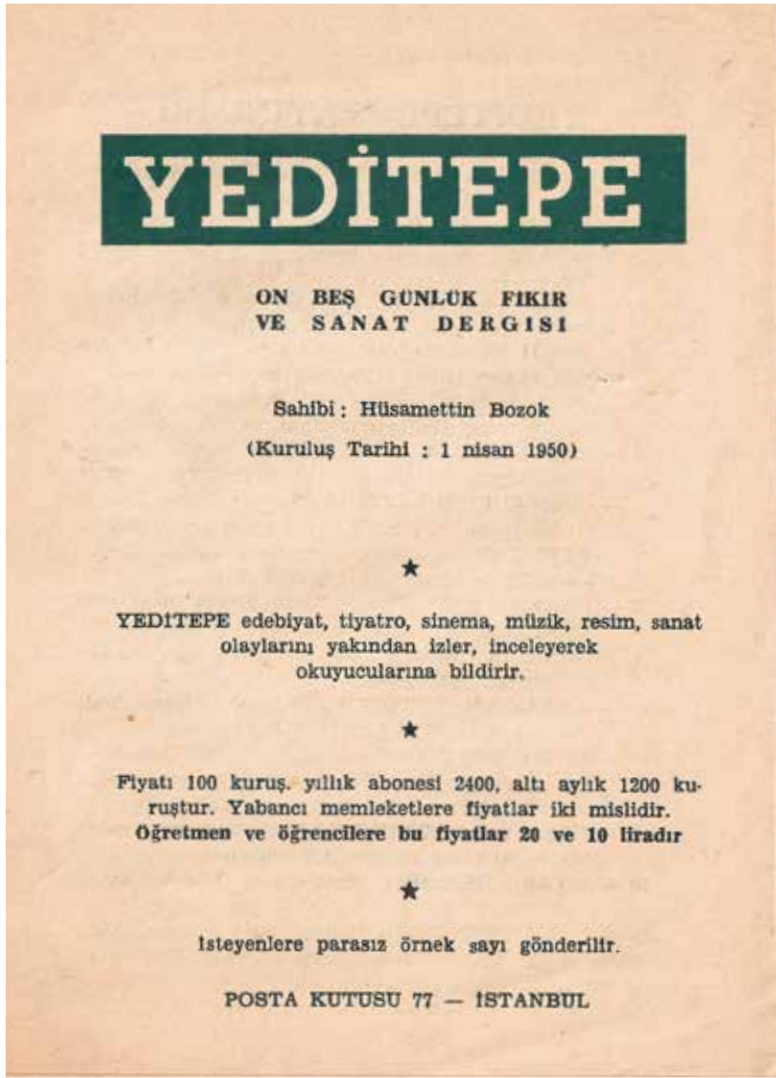
Hüsamettin Bozok ve
Vedat Nedim Tör

Yeditepe Dergisi Temmuz 1950 yılı sayısı

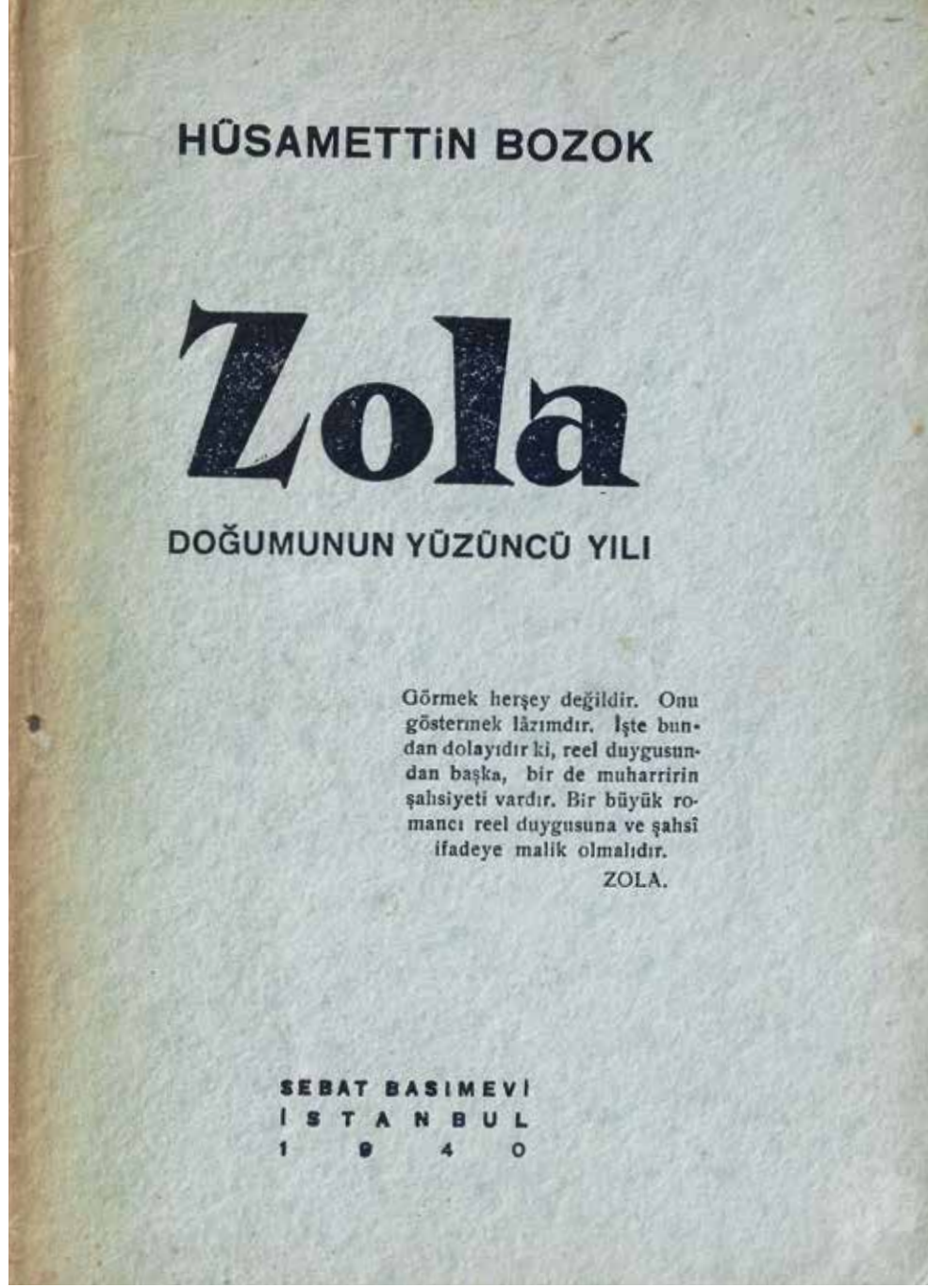
Yeditepe Dergisi'ni tanıtan küçük tanıtım ilanı 1

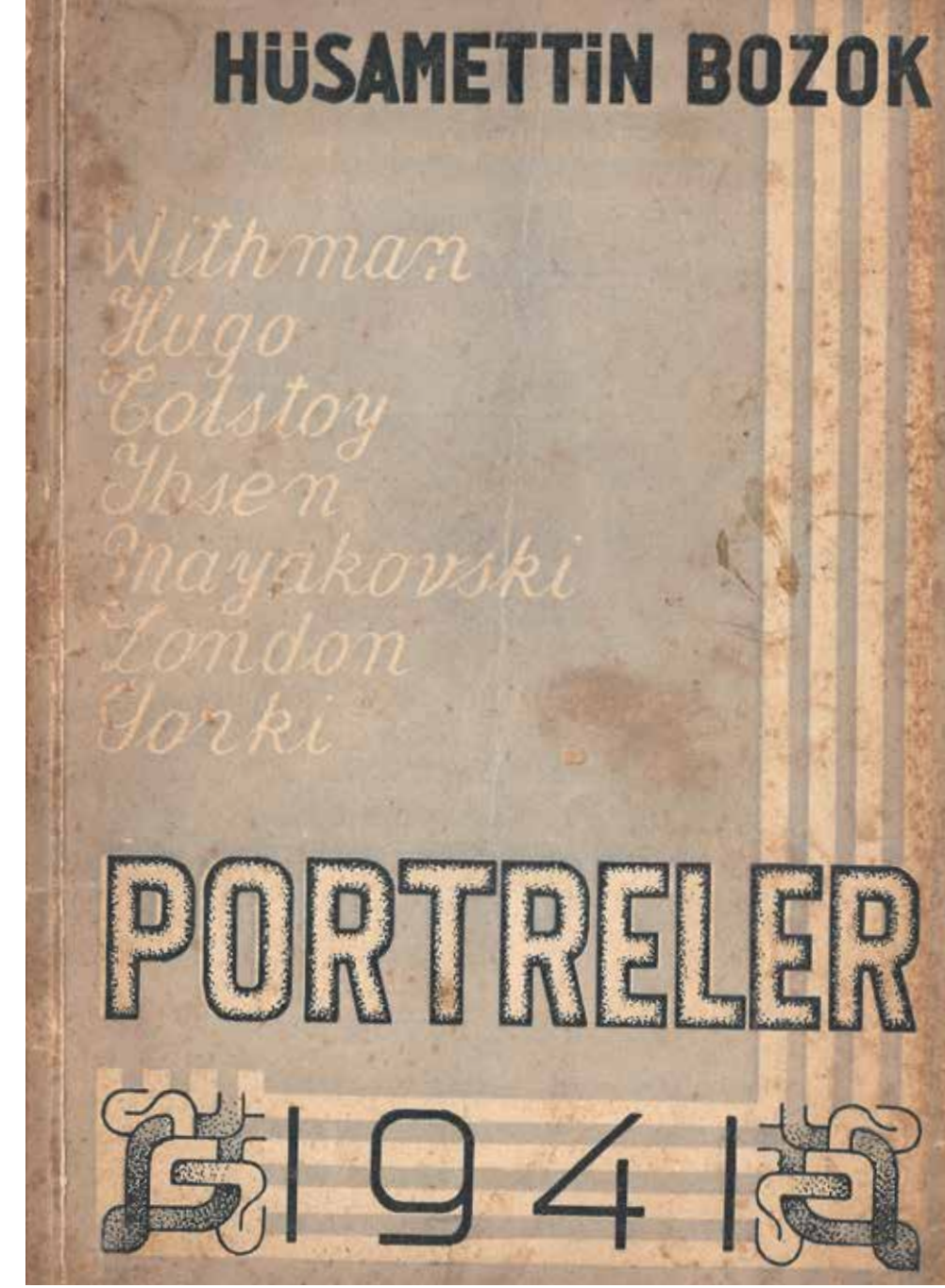
Yeditepe Dergisi'ni tanıtan küçük tanıtım ilanı 2

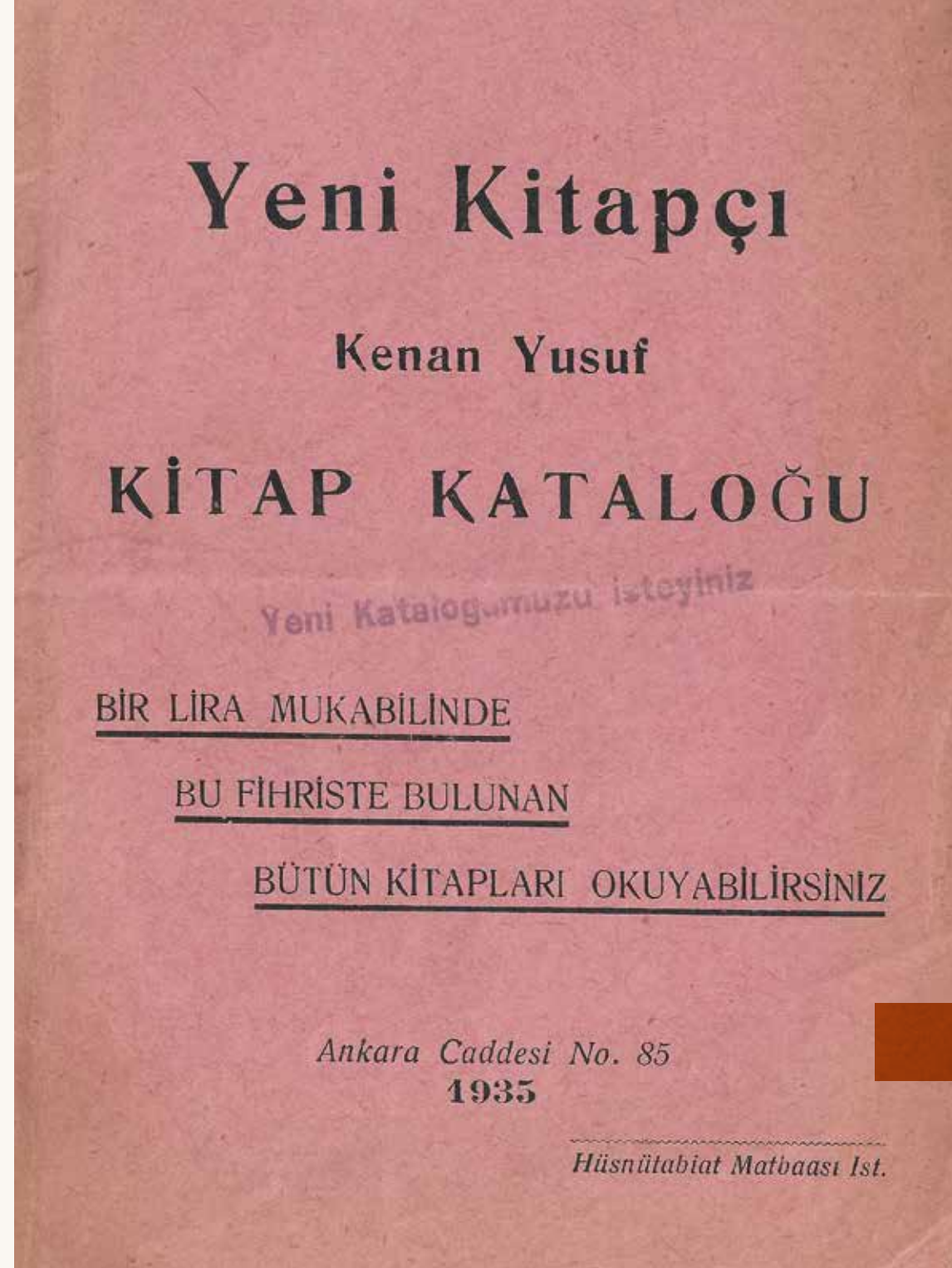
Yeditepe Dergisi'ni tanıtan küçük tanıtım ilanı 3

Hüsameddin Bozok'un kaleme aldığı Zola hakkında kitapçık **1940**

Hüsameddin Bozok'un kaleme aldığı 2. eser Portreler **1941**

Yeni Kitapçı Yayınları,
Kitap Kataloğu

Yeni Kitapçı Yayınları

Yeni Kitapçı 1935 yılında Babiâli’de kurulmuş bir yayınevidir. Kısa bir zaman faaliyet gösteren Yeni Kitapçı Nâzım Hikmet’in çok önemli eserlerini basmıştır. Babiâli’ye yepyeni bir ticarî anlayışla giren Yeni Kitapçı’nın sahibi Zekeriya Sertel’in küçük kardeşi Kenan Yusuf Sertel’dir. Gerek Serteller ilgili

yayınlarda gerekse Nazım Hikmet kaynakçalarında Kenan Yusuf Sertel’den söz edilmez. Kenan Yusuf Sertel kısa bir sürede olsa yayıncılık yapmış Türk basınına hizmet vermiş bir kişidir. Babiâli’nin pek çok emekçisi gibi isimsiz kahramanlarından kabul edilebilir.

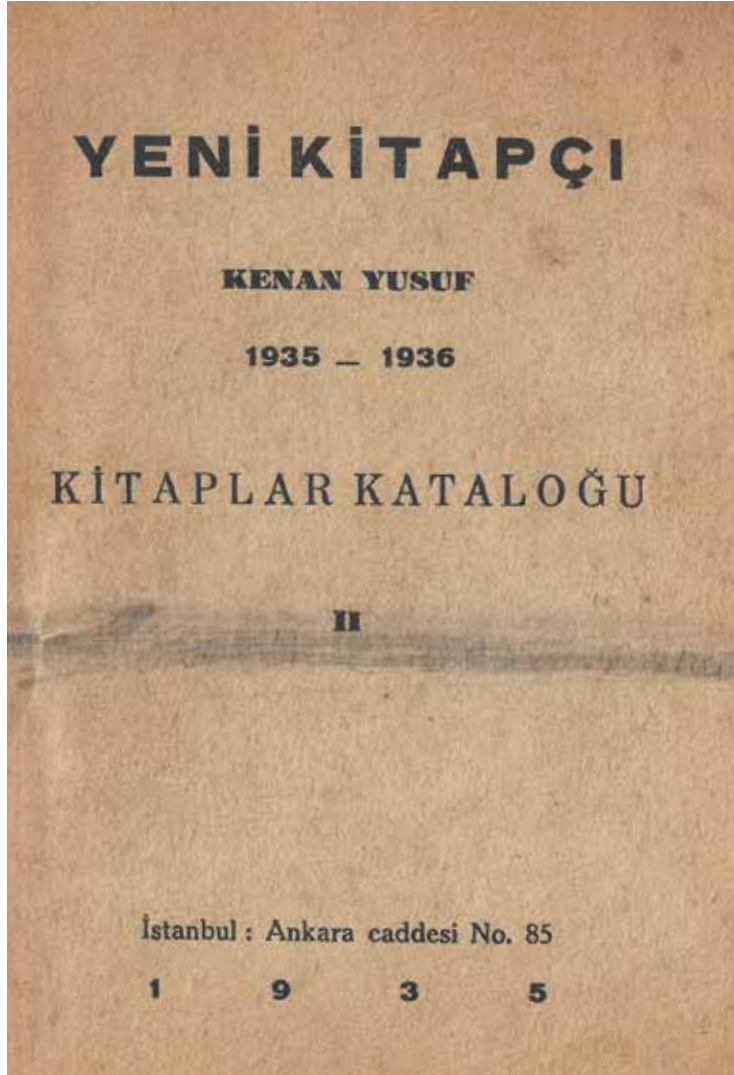
Nâzım'ın Akşam gazetesinde 1936 yılında tefrika edilen Yeşil Elmalar adlı romanın kitap olarak ilk basım tarihi bütün kaynakçalarda 1965 Pınar Yayınevi olarak gösterilmiştir. Hâlbuki Memet Fuat bir yazısında bu konuya “Yeşil Elmalar ise tefrika edildikten sonra Yeni Kitapçı ile İnkılâp Kitabevi'nin birlikte yayımladıkları Yenlap Neşriyatı'nın 25 kuruşa satılan ucuz romanlar dizisinde kitap olarak da basılmıştı. Biraz kısaltılmış 168 sayfaya sığdırılmıştı. Üstünde Orhan Selim imzası bile yoktu. Yazar adının bulunması gereken yerde “Dünyanın en meşhur on iki muharririnin müşterek romanı” diyor diye bir açıklık getirmiştir. Türk Basın tarihi ve Babiâli'yi ilgilendiren anılarda Kenan Yusuf Sertel ve Yeni Kitapçı'dan tek söz eden kişi Mehmet Kemal'dir. Mehmet Kemal Acılı Kuşak isimli anı kitabında bir basın emekçisi ile yaptığı söyleşi sırasında onun ifadesini de aktarıp “Ben lisede okurken, Zekeriya Bey'in (Sertel) kardeşinin bir kitabevi vardı: 'Yeni Kitapçı.' Okuldan çıktıktan

sonra orada çalışırdım. 'Köse Kenan' derlerdi, Yusuf Kenan Sertel.

Ne yapardın?”

‘Tezgâhtarlık.’ Üç beş kuruş alırdım. Okul masraflarını çıkarırdım. Bunun dışında kataloglarından Kenan Yusuf Sertel kitap yayını ve satışına değişik bir sistemle

kolaylık getirmeyi tasarlamış ve Yeni Kitapçı'yı genel bir kütüphane olarak düşünüp abone yolu ile kitap kiralama sistemi kurmaya çalışmıştır. Kataloglarının birincisinde Muhterem okuyucu hitabıyla şu görüşlere yer verir: “Bu kitapçı dükkânı, bildiğiniz öteki kitapçı dükkânlarına benzemez. Burası seyyar bir kütüphanedir. Kitabı evinize ve elinize getirir. Okumak için kesenizin ve bütçenizin darlığını düşünerek yok pahasına bütün kitapları size okutmak imkânını verir. Dükkânımız yalnız kitap satmakla yaşayan bir ticarethane değildir. Başka memleketlerde umumî kü-

Yeni Kitapçı Yayınları Kitaplar Kataloğu, 1935-1936

tüphanelerin gördüğü hizmeti yapmağa çalışan bir müessesedir. Bu maksatla Türkiye'de çıkan ve çıkacak olan bütün eserler dükkânımızda bulunacaktır. Siz se-nede ufak bir bedelle bütün bu eserleri okuyabilirsiniz. Abone şartlarımızı fihristte bulacaksınız.

Bütün bu iyi niyet ve yurtseverliğe rağmen Yeni Kitapçı Nâzım Hikmet'in yayıncısı, Sertel ailesinin bir ferdi olmak, o devre göre ilerici bazı kişilerin kitaplarını basmak gibi nedenlerden siyasi baskıya maruz kalır. Dünya görüşü olarak Nazım ve arkadaşlarının fikirlerini benimsemeyen, yayıncılığı sadece bir ticari faaliyet olarak gören Kenan Yusuf Sertel baskılara dayanamaz ve 1937 / 1938 yılında Yeni Kitapçı'yı Nail Çakırhan'a devreder. 1938 yılında yayıncılık ve kitapçılık işini bırakan Kenan Yusuf Sertel sonraki yıllarda Gönen (İzmir) civarında tütün ticareti ile uğraşır. 1940'lı yılların sonuna kadar İstanbul Moda'da oturan Kenan Yusuf Sertel bu tarihten sonra İz-

mir'e yerleşir ve mide kanseri nedeniyle Ocak 1960'da orada ölür.

Yusuf Kenan Sertel'den Yeni Kitapçı'yı devir alan Nail Çakırhan ticari olarak sıkıntılar yaşar ve belli bir süre kitapçılığı sürdürür. Ankara Caddesi'nde 85 numaralı dükkânda 1938 ortalarından 1940 yılı Eylül-Ekim ayına kadar Yeni Kitapçı'yı ailesiyle birlikte idare eden Nail Çakırhan bu

ticari faaliyet dışında gazetecilik sektöründe de çalışmak ihtiyacı hissetmiştir. Halet Çambel ile 1940 yılı sonunda evlenecek olan Nail Çakırhan ise Tan gazetesinde sekreterlik yapan Murat Sertoğlu'na Zekeriya Sertel'e 1000 lira ödemesi şartıyla Yeni Kitapçı'yı devreder. Nail Çakırhan'ın üç yıllık kitapçılık deneyiminin Nazım Hikmet'in en önemli yapılarından bazılarını basan Yeni Kitapçı ile olması hoş bir tesadüftür. Nail Çakırhan'ın üç yıl yönettiği Yeni Kitapçı yoluna kurucuları Zekeriya-Kenan Yusuf Sertel'den sonra pehli-van tefrikaları yazarak ünlenen Murat Sertoğlu ile devam edecektir.

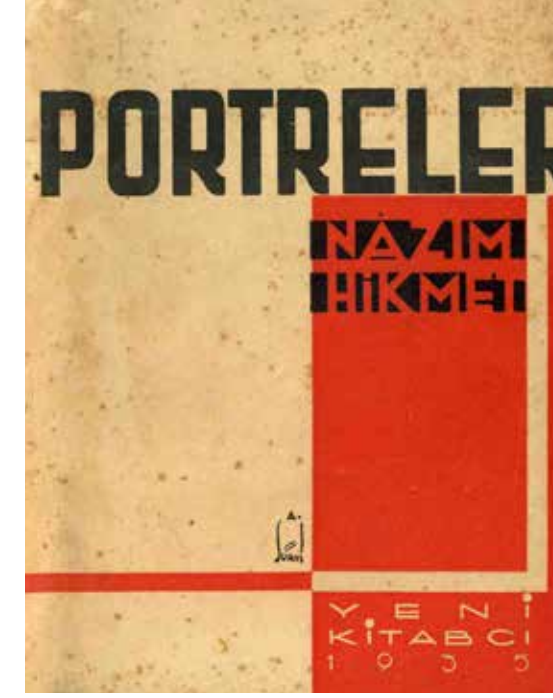
Hüsamettin Bozok'un kaleme aldığı Zola hakkında kitapçık

Yeni Kitapçı Yayınları'nın ikinci sahibi Nail Çakırhan

Nail Çakırhan'ın Yeni Kitapçı hakkında Vefa Lisesi talebeleri için yayınladığı reklam kartı

Portreler,
Nazım Hikmet, Yeni Kitapçı Yayınları

İt Ürür Kervan Yürür,
Nazım Hikmet, Yeni Kitapçı Yayınları

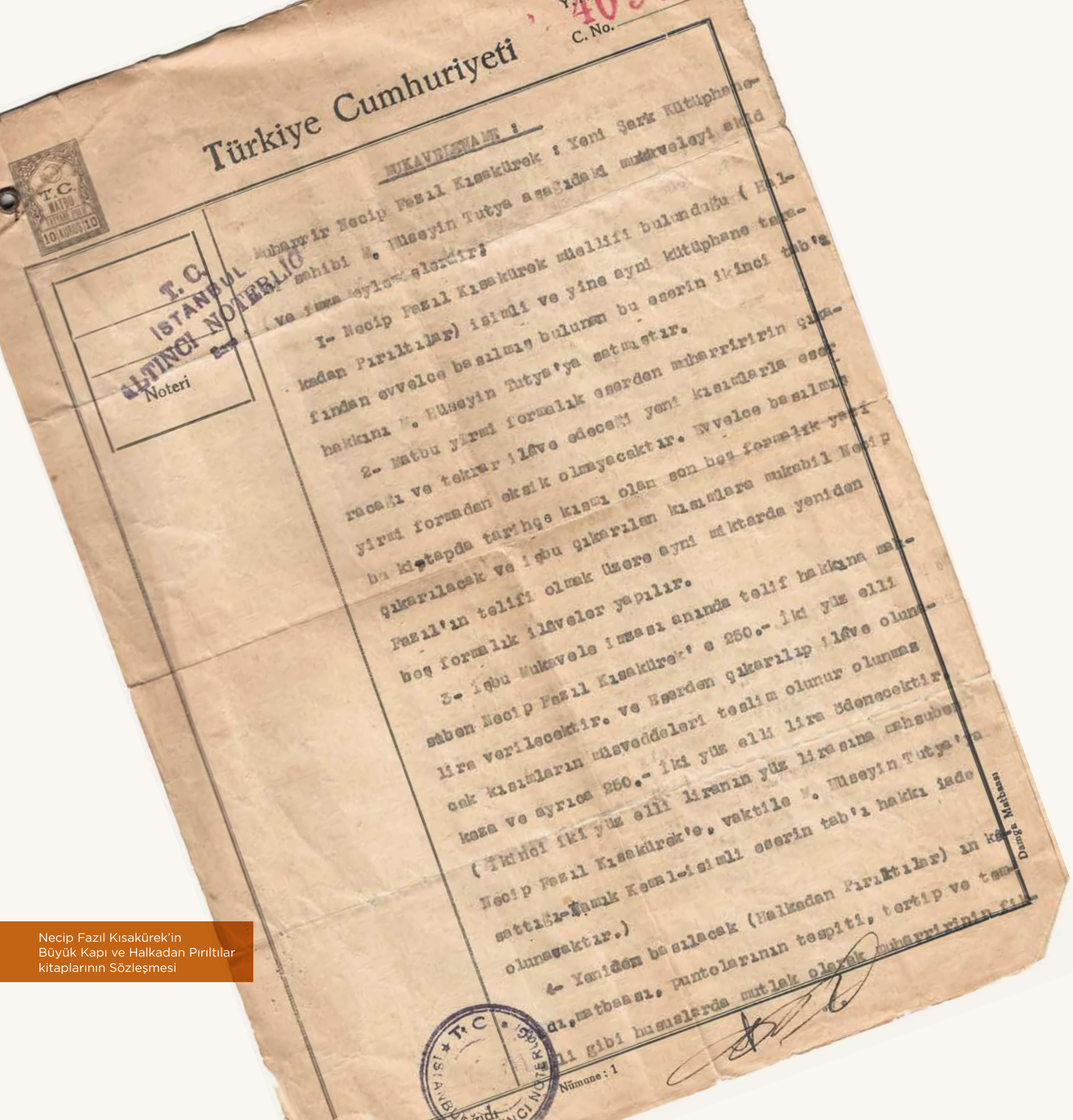
Simavne Kadısı Oğlu Şeyh Bedreddin Destanı,
Nazım Hikmet, Yeni Kitapçı Yayınları

Taranta Babu'ya Mektuplar,
Nazım Hikmet, Yeni Kitapçı Yayınları

İşçi Gücü
MESLEKİ, FİKRİ VE İCTİMAİ GAZETE
V. 1961

ELEKTRİK GAZ VE MOTORLU TAŞIT
İŞÇİLERİ SENDİKASI
TEŞİS TARİHİ: 1940

Necip Fazıl Kısakürek'in
Büyük Kapı ve Halkadan Pırıltılar
kitaplarının Sözleşmesi

B A B İ Â L İ
• • •

Yeni Şark Maarif

Kitaphanesi
-Türk Neşriyat Yurdu-

Yeni Şark Kütüphanesi, 1862 yılında Hacı Kasım Efendi tarafından Beyazıt Hakkâklar (şimdi Sahaflar) Çarşısı'nda kuruldu. Bir sahaf dükkânı olarak faaliyetine başlayan Yeni Şark 1867 yılından itibaren yayıncılık işine girdi. 1883 yılında ailenin büyük oğlu Naci Kasım [Açıkel] doğdu. Ailenin damadı Mehmed Sadık Kağıtçı 1892'de Afıtap'ı kurdu. 1895 yılında Maarif Kütüphanesi kuruldu. Maarif Kütüphanesi sonraki yıllarda "Saatli Maarif Takvimi"'ni yayınlamaktadır. 1897'de Babiâli'deki ilk Türk kitapçı olarak kabul edilen Hacı Kasım Efendi'nin 5 çocuğundan biri olan Hüseyin Tutya doğdu. 1914 yılında Hacı Kasım Efendi'nin kurduğu Yeni Şark Kütüphanesi Babiâli'ye taşındı. Yayın faaliyeti artarak süren yayınevinde Hü-

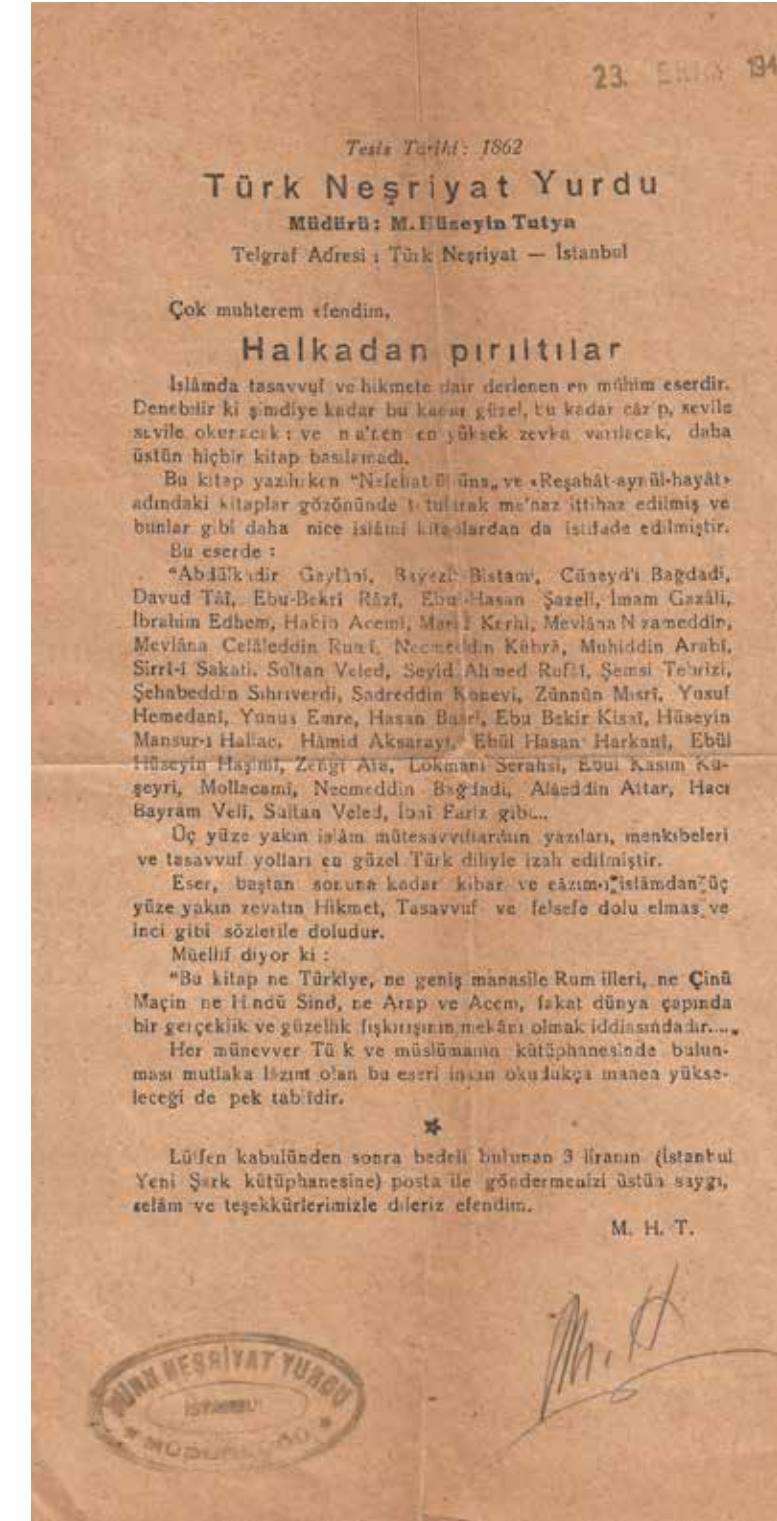
seyin Tutya ve Naci Kasım isimleri öne çıkar. Naci Kasım'ın yaptığı bazı yayınlar tartışma yaratmıştır. Naci Kasım hakkında çok kıymetli bir araştırma yapan akademisyen Mehmet Erker'e göre (Müteferrika Dergisi, Yaz 2020/1, sayı: 57) yayınladıkları Hayat-ı Hazret-i Muhammed ve Kur'an Tercümesi uzun uzun tartışılmıştır. 1926 yılında Hacı Kasım Efendi Yeni Şark Maarif Kütüphanesi'nin yönetimini küçük oğlu Hüseyin Tutya'ya bırakmıştır. Naci Kasım 1927 yılında görme yetisini kaybetmiştir. 1927 ila 1932 yılları arasında Naci Kasım ve Hüseyin Tutya kardeşler ortaklık yapmış yayınevini birlikte yönetmişlerdir. Yayınevi'nin o dönemdeki adı Türk Neşriyat Yurdu: Şark ve Maarif Kütüphaneleri'dir.

1932 yılında kurucu Hacı Kasım Efendi vefat eder. Aynı sene iki kardeşin ortaklığı da son bulmuştur. Büyükardeş Naci Kasım Açıkel İstanbul Maarif Kütüphanesi, Hüseyin Tutya ise Türk Neşriyat Yurdu: Yeni Şark Maarif Kütüphanesi isimli firmalarla yayıncılık

faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Ailenin üç ferdi Babiâli Caddesi'nde, Naci Kasım 83 numarada İstanbul Maarif, Sadık Kağıtçı 11 numarada Afitap ve Hüseyin Tutya 127 numarada Yeni Şark Maarif isimleriye yayınevi faaliyetini sürdürmüşlerdir.

Hüseyin Tutya

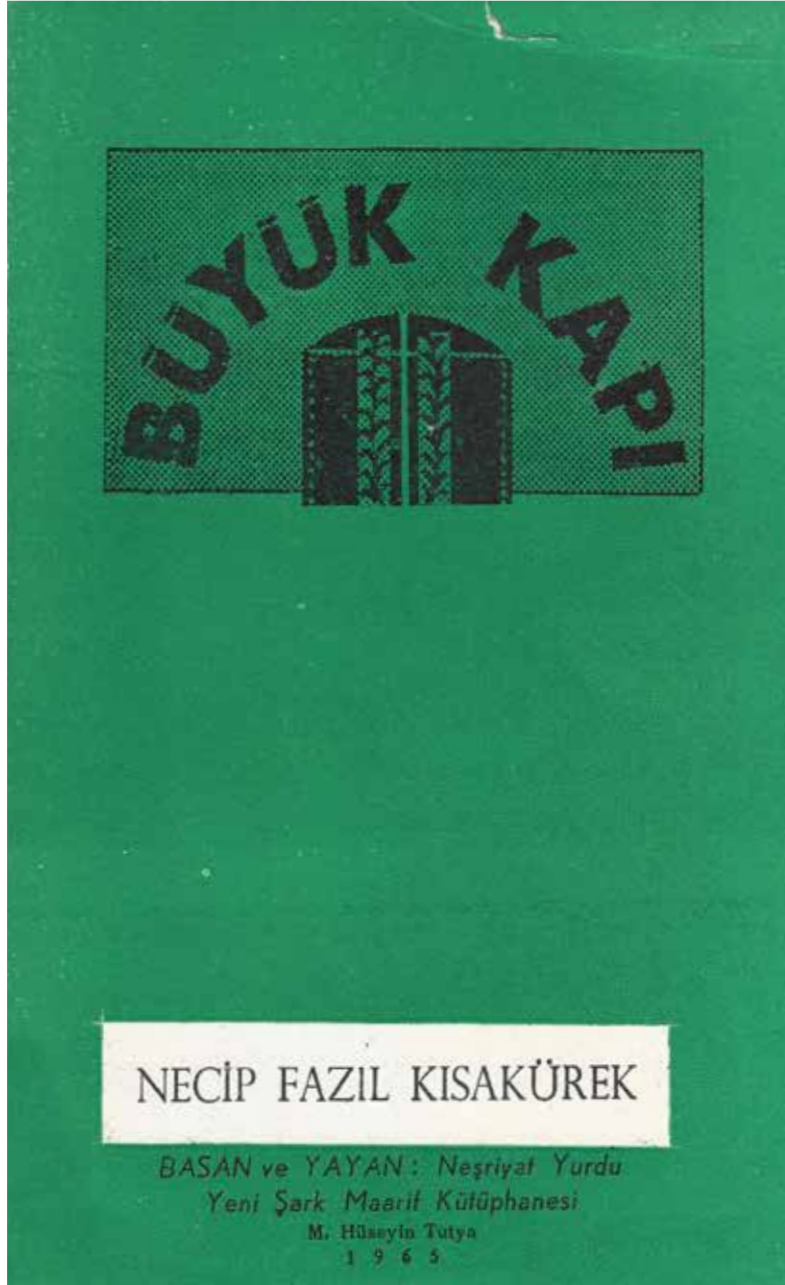

Hacı Kasım Efendi'nin oğlu Hüseyin Tutya (1897 - 1974) yılları arasında yaşamıştır. Harf devrimi sırasında Türk Neşriyat Yurdu latin alfabeli kitaplar, alfabeler basarak önemli hizmetler yapmıştır. Yıllar içinde takvimler de yayınlayan Hüseyin Tutya kardeşi Naci Kasım ile takvim konusunda mahkemelik olmuş, iki firma ciddi bir rekabet içinde mücadele etmişlerdir.

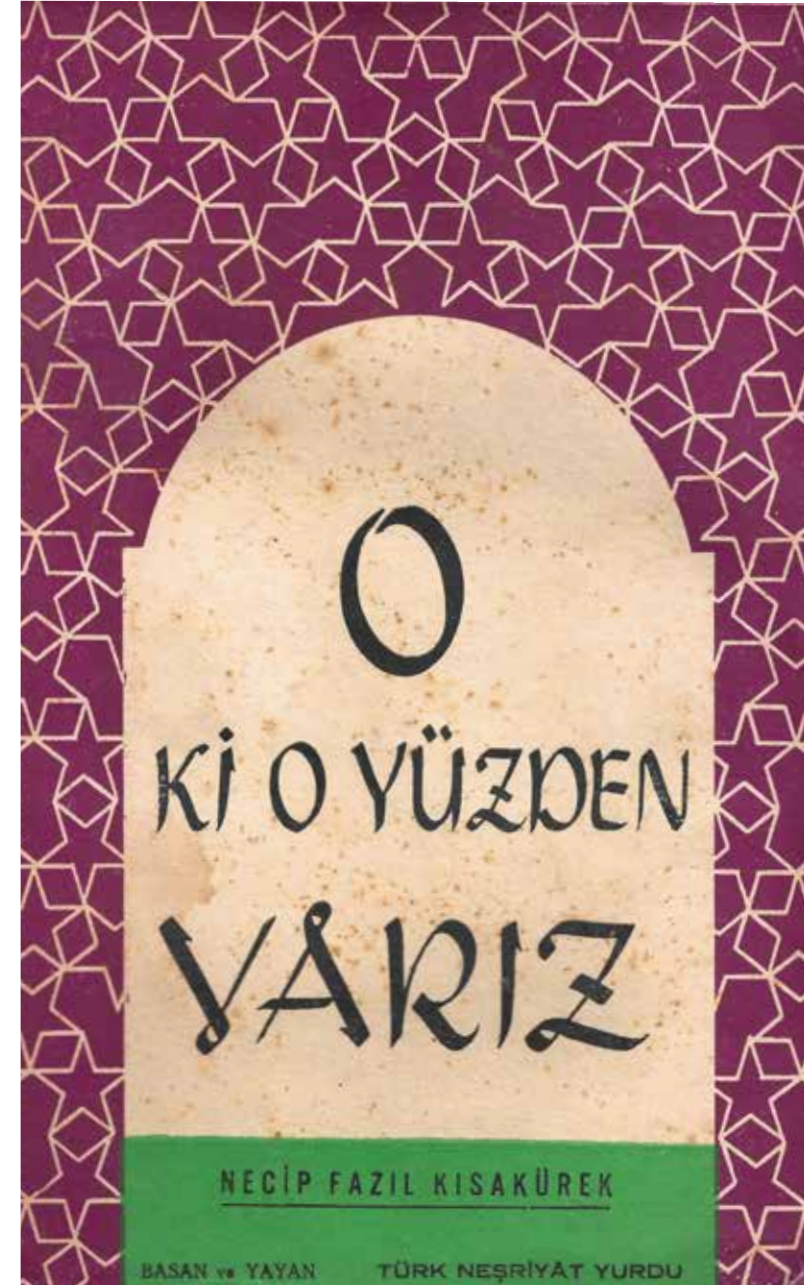
Türk Neşriyat Yurdu, Necip Fazıl Kısakürek'in "Altın Zincir, Altın Halka, Altın Kapı" ve "O ki O Yüzden varız" isimli eserleri basmıştır. Bu kitapların telif sözleşmesi elimizdedir.

"Üç yüze yakın islam metesavvıflarının yazılar menkıbeleri ve tasavvuf yolları en güzel Türk diliyle izah edilmiştir"

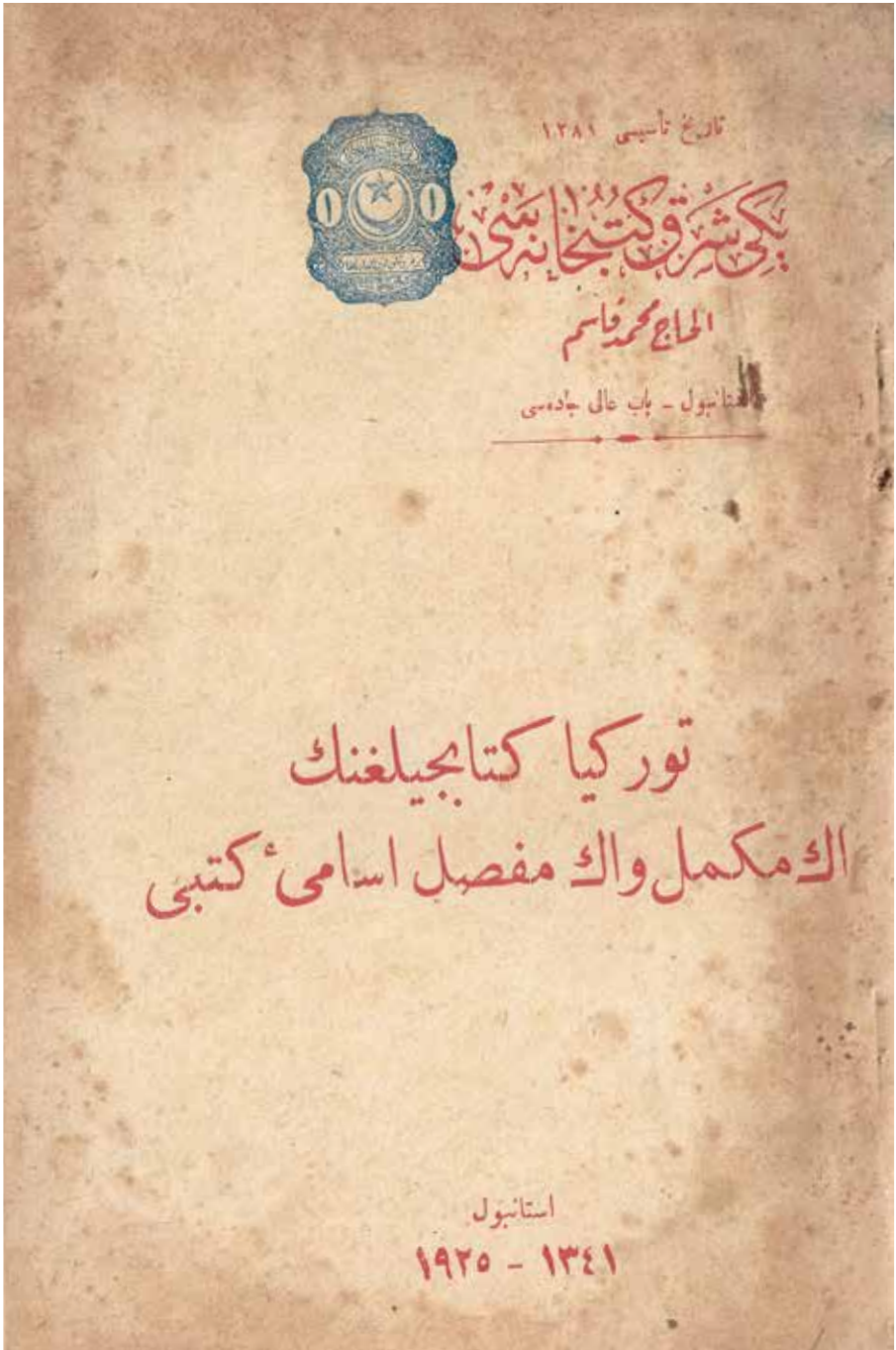
Tesis Tarihi: 1862

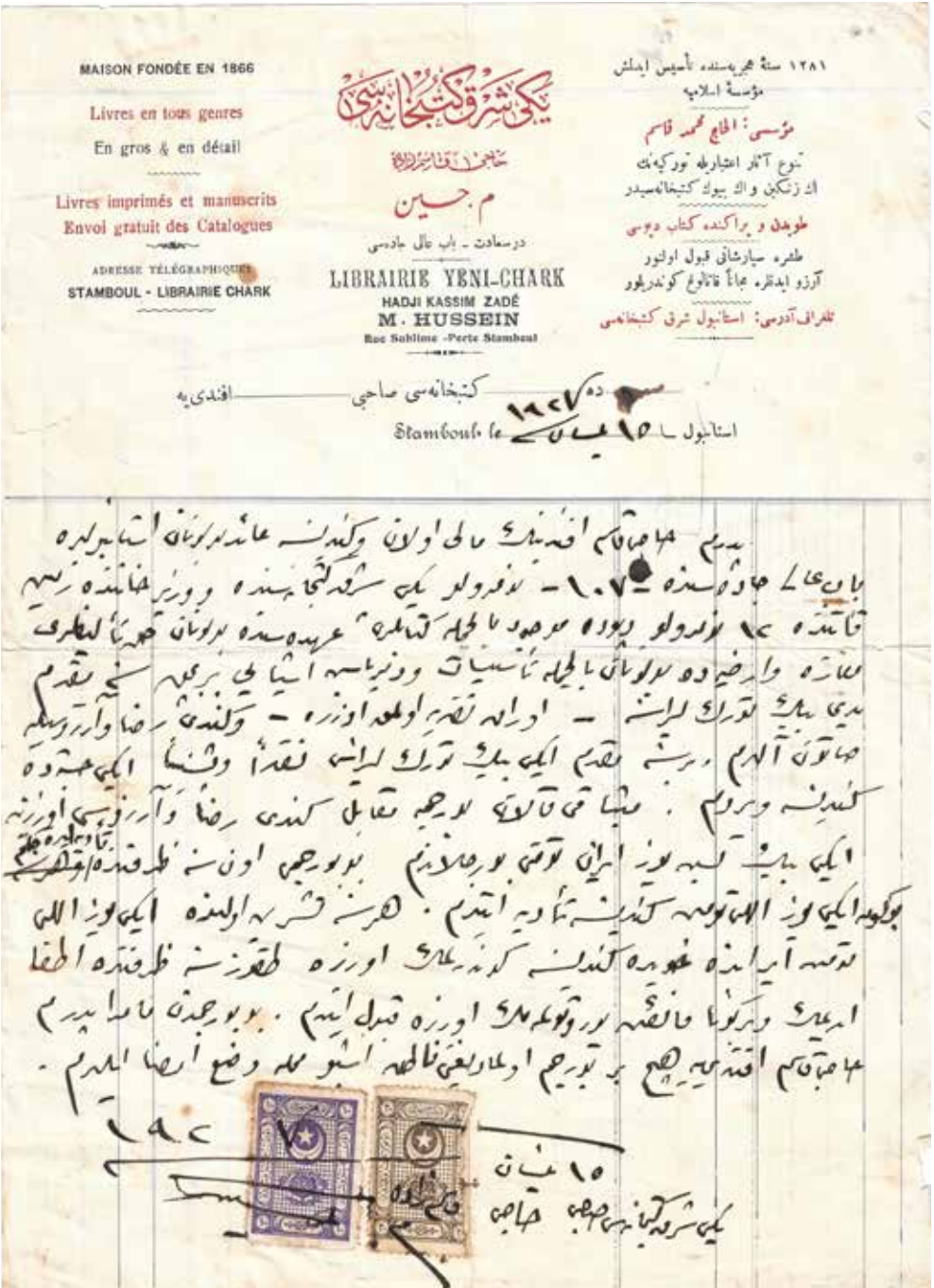
Büyük Kapı, Necip Fazıl Kısakürek

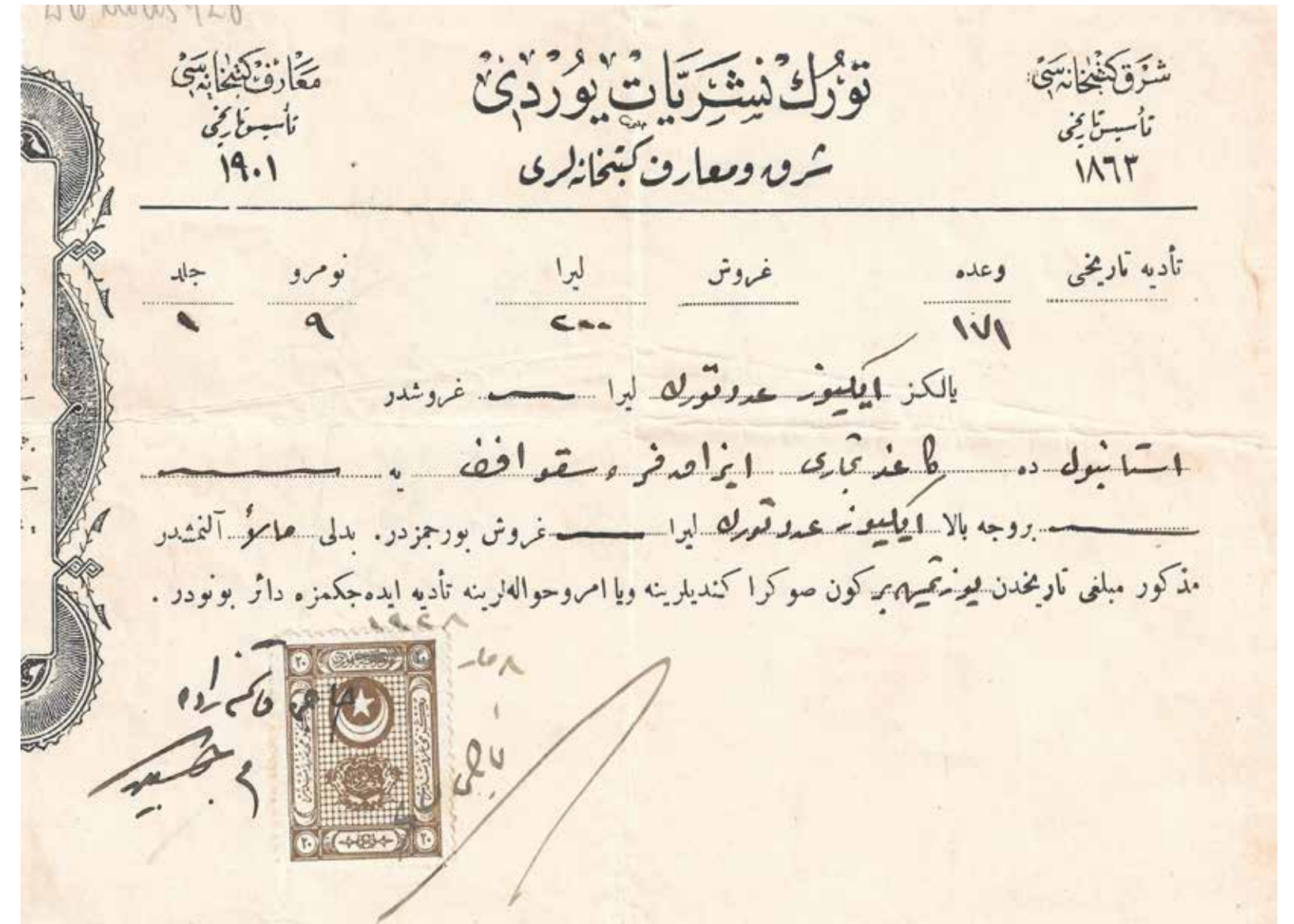
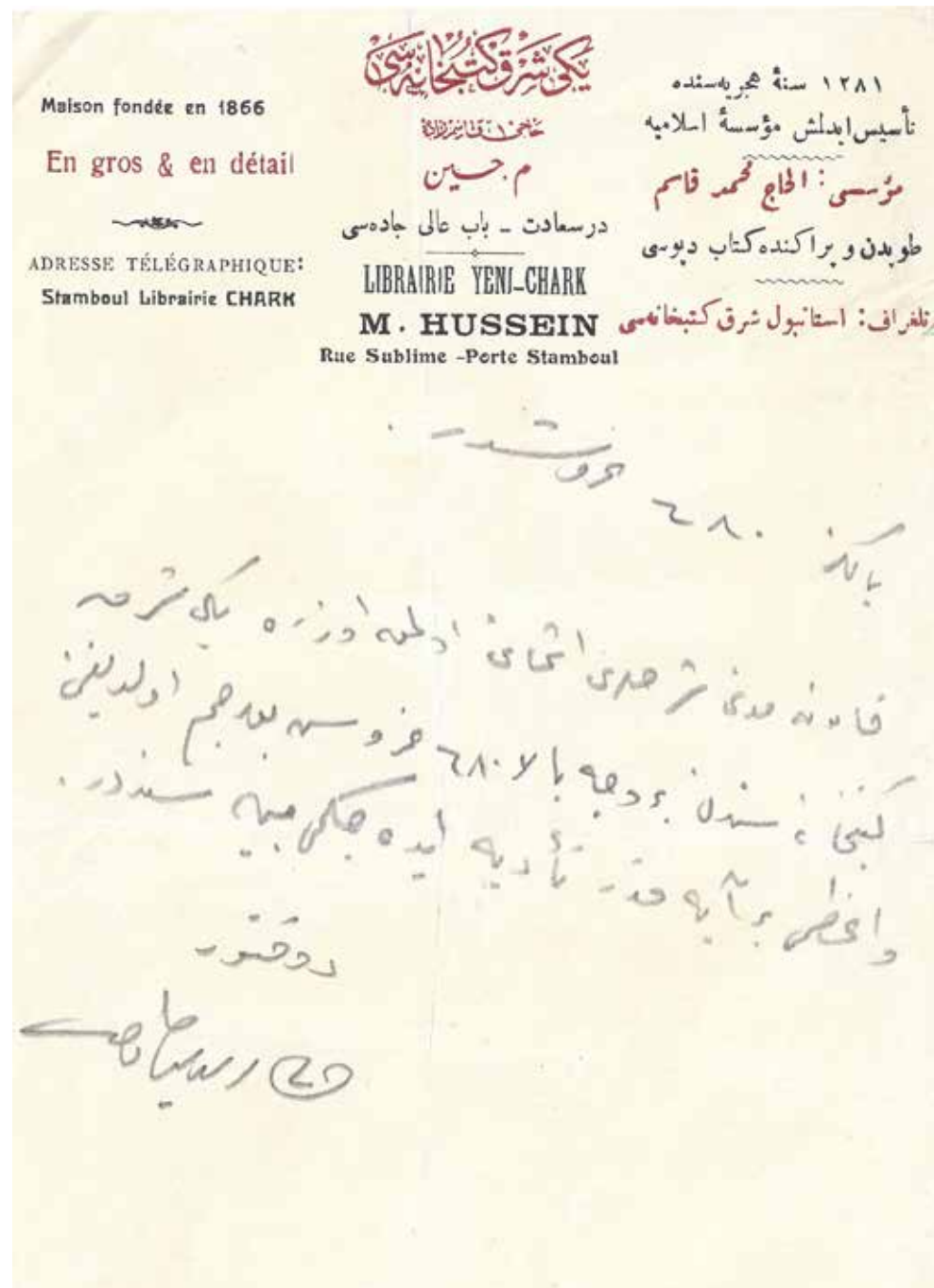
O ki O Yüzden Varız, Necip Fazıl Kısakürek

Türkiya Kitapcılığının, En Mükemmel ve En Musafflal Esami-i Kütübü İstanbul 1925

Yeni Şark Maarif Kitaphanesi antetli kağıdı

Zaman Kitaphanesi
antetli kâğıt

B A B İ Â L İ
■ ■ ■

Zaman

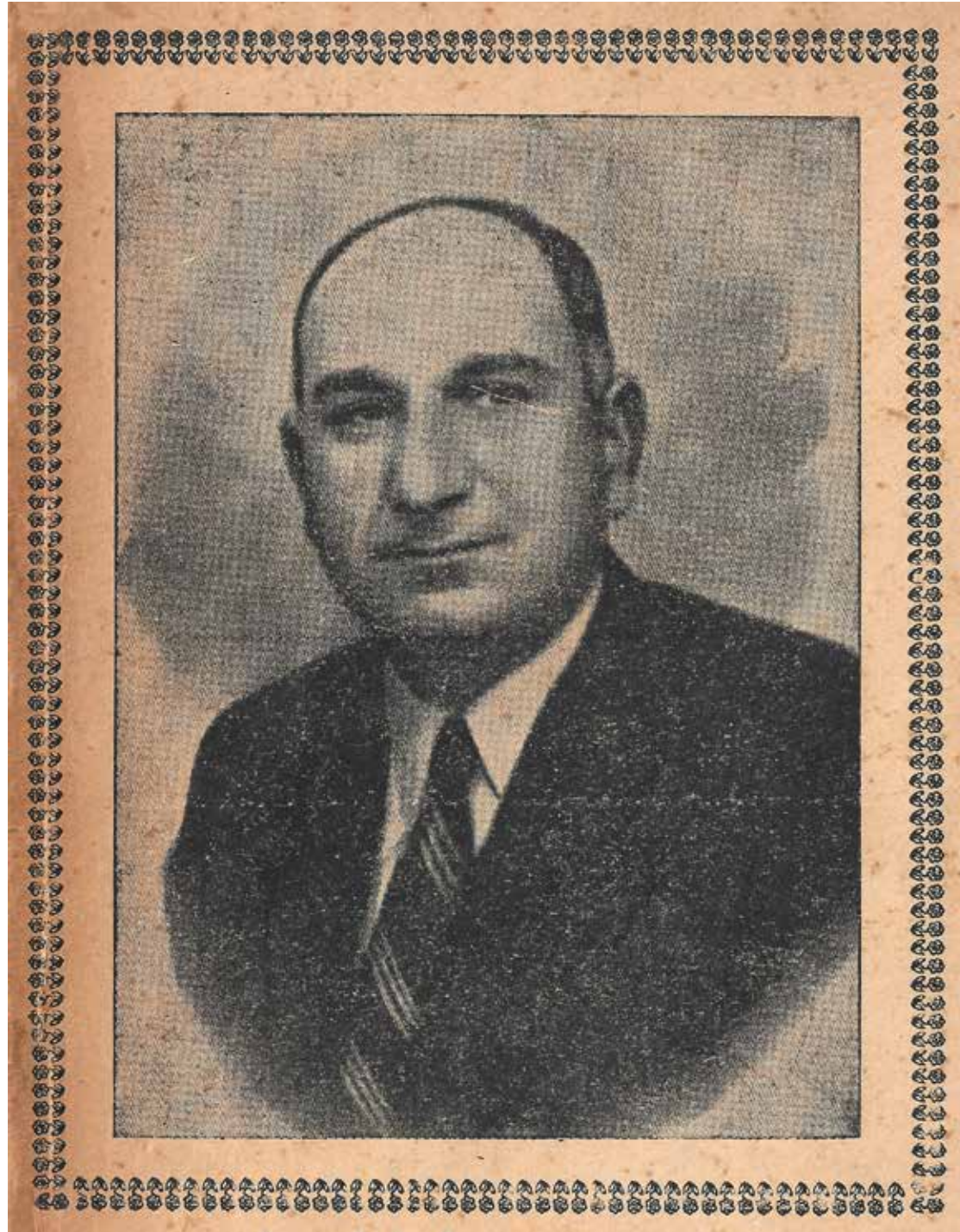
Kitaphanesi

Misak Balamudoğlu
1875-1967

1901 yılında Misak Balamudoğlu (1875-1967) tarafından Babiâli'de günümüzde Ankara Caddesi adını almış olan Babiâli Caddesi üzerinde açılmıştır. Bir süre Asir Kütüphanesi'nde çalıştıktan sonra İstanbul Kitaphanesi sahibi Yorgaki'ye ortak olan Kayserili Misak Efendi işi öğrendikten sonra kardeşi Garbis Balamudoğlu'nun kurduğu Zaman Kitaphanesi'ni devralmıştı. Kitabevi kısa sürede yerli ve yabancı kitap meraklılarının, bilim adamlarının uğrak yeri haline geldi. Zaman

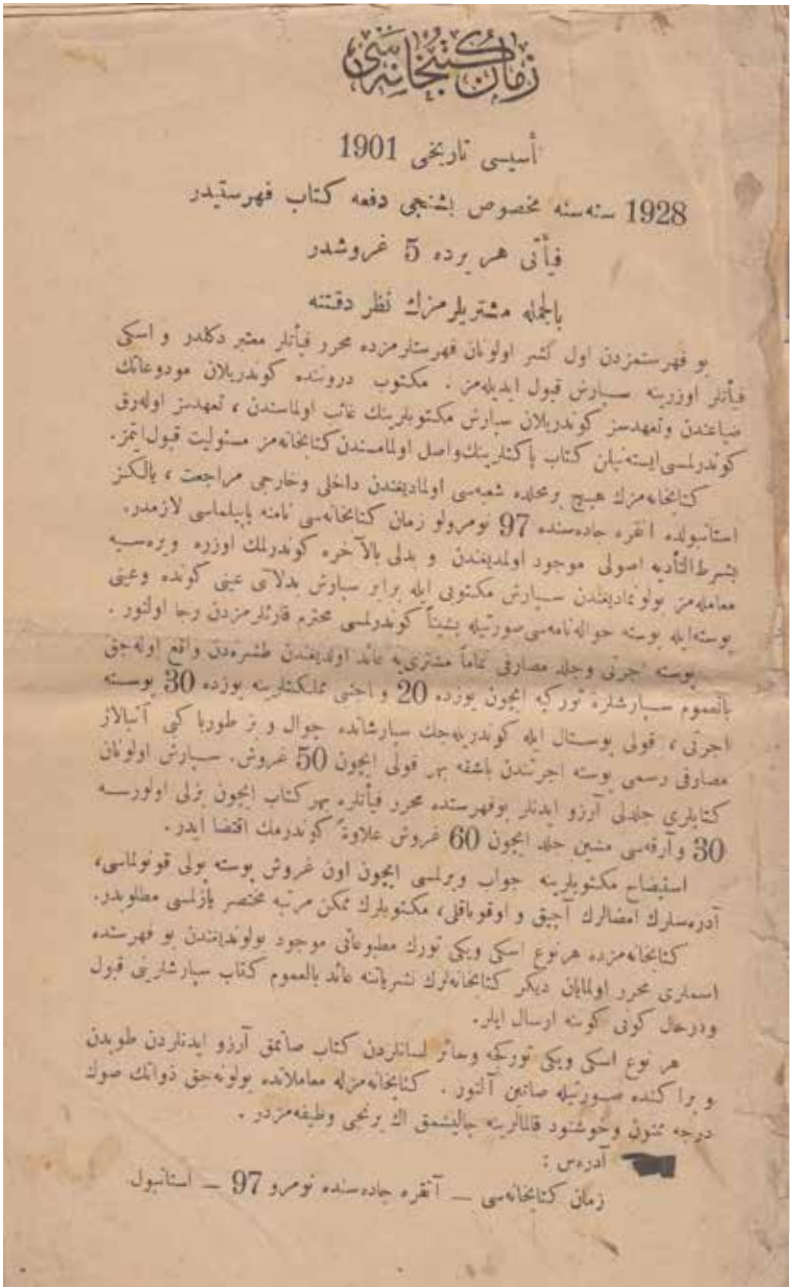
Kitaphanesi'ni oğlu Jan Jak Balamudoğlu ile birlikte yöneten Misak Balamudoğlu, oğlu Jan Jak'ın 13 Eylül 1961'de ani ve vakitsiz ölümü ile yıkılmış, 1965'te dükkânını kapamıştır. Jan Jak'ın dostları ölümünden sonra küçük bir kitapçık bastırmışlardır. “Aile, akraba ve yakın dostlarımıza bir hatura olarak takdim edilir” kaydı bulunan bu kitapçık İstanbul Maarif Kitaphanesi ve Matbaasında basılmıştır. Bugün aynı yerde Serhend Kitabevi bulunmaktadır.

Jan Jak Balamudoğlu

Zaman Kitaphanesi antetli kâğıt

Zaman Kitaphanesi 1928 senesine mahsus beşinci defa kitap fihristi ön sayfası

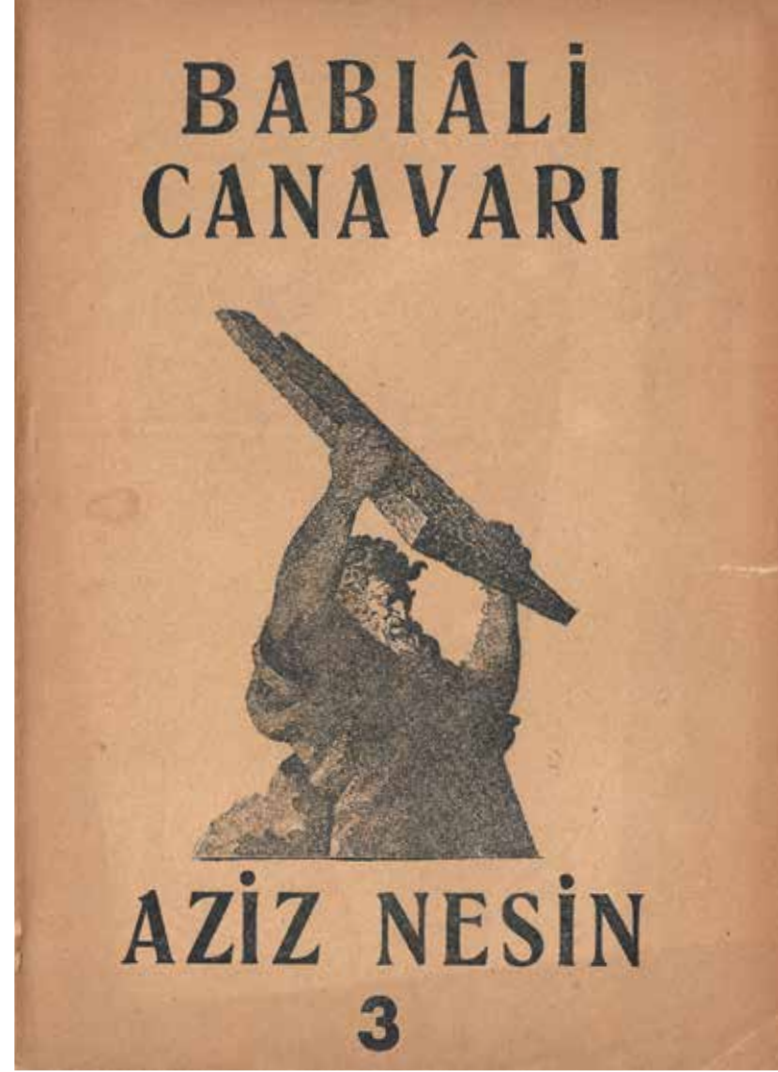
Zaman Kitaphanesi 1928 senesine mahsus beşinci defa kitap fihristi arka sayfası

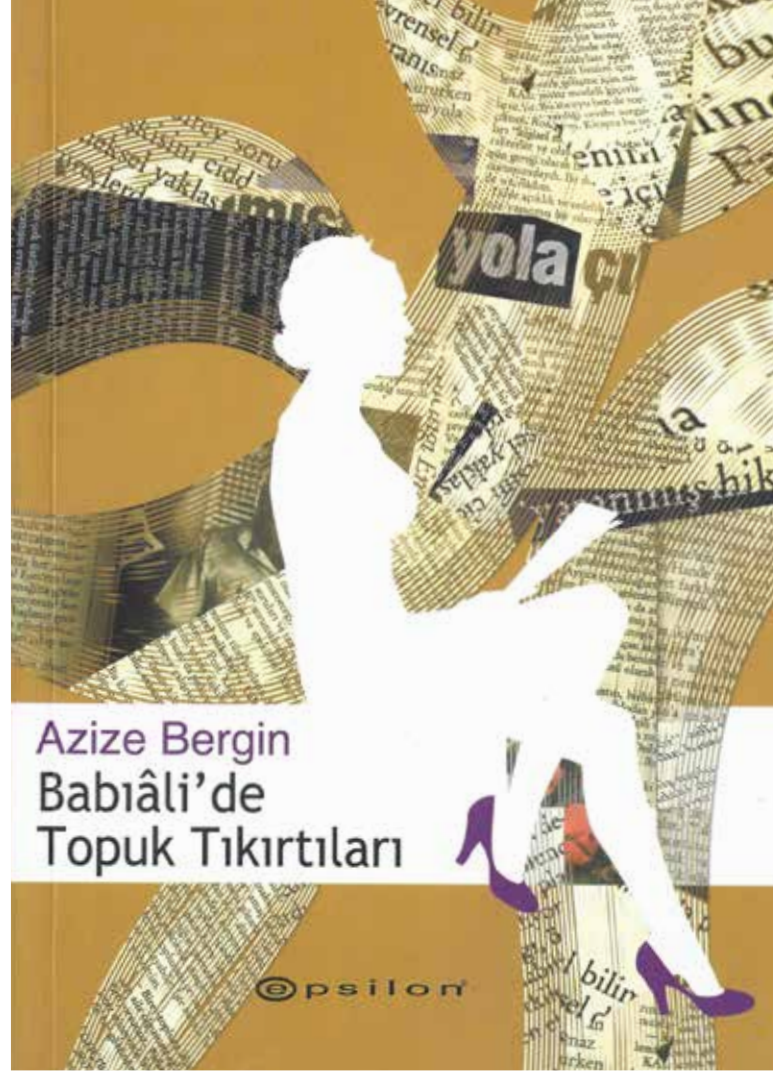
Basın Geçidi
Dergisi

Babîâli ile İlgili

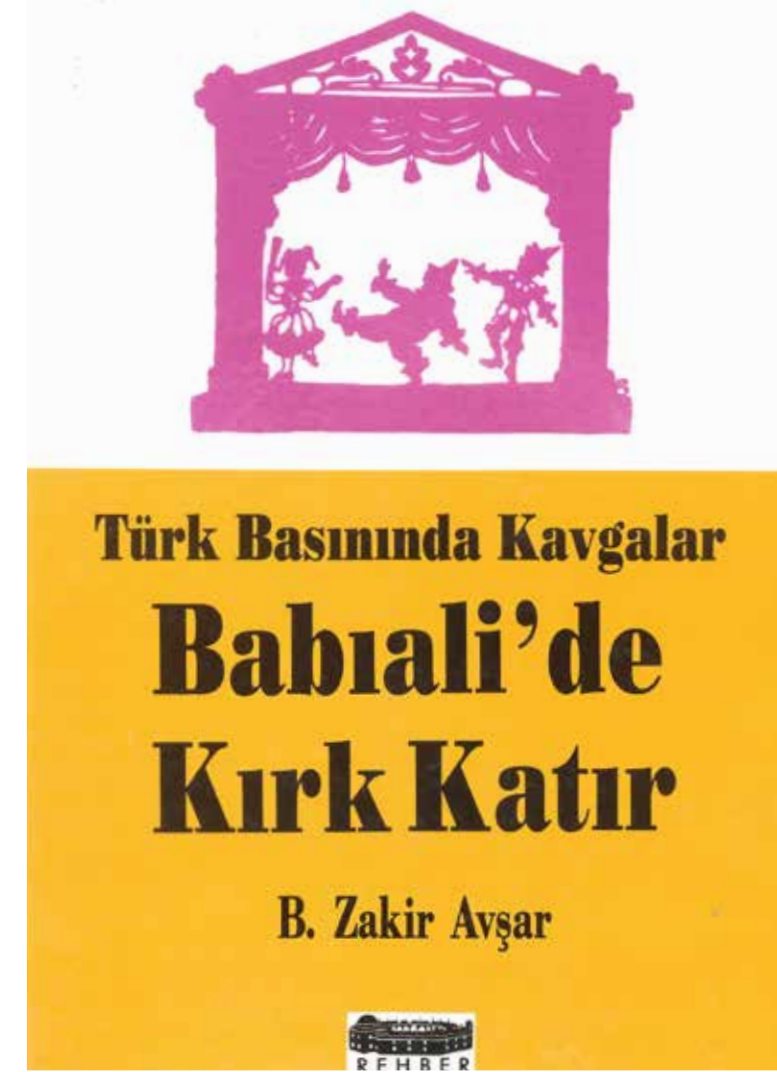
Bazı Kitaplar ve Dergiler

Aziz Nesin - Babiâli Canavari

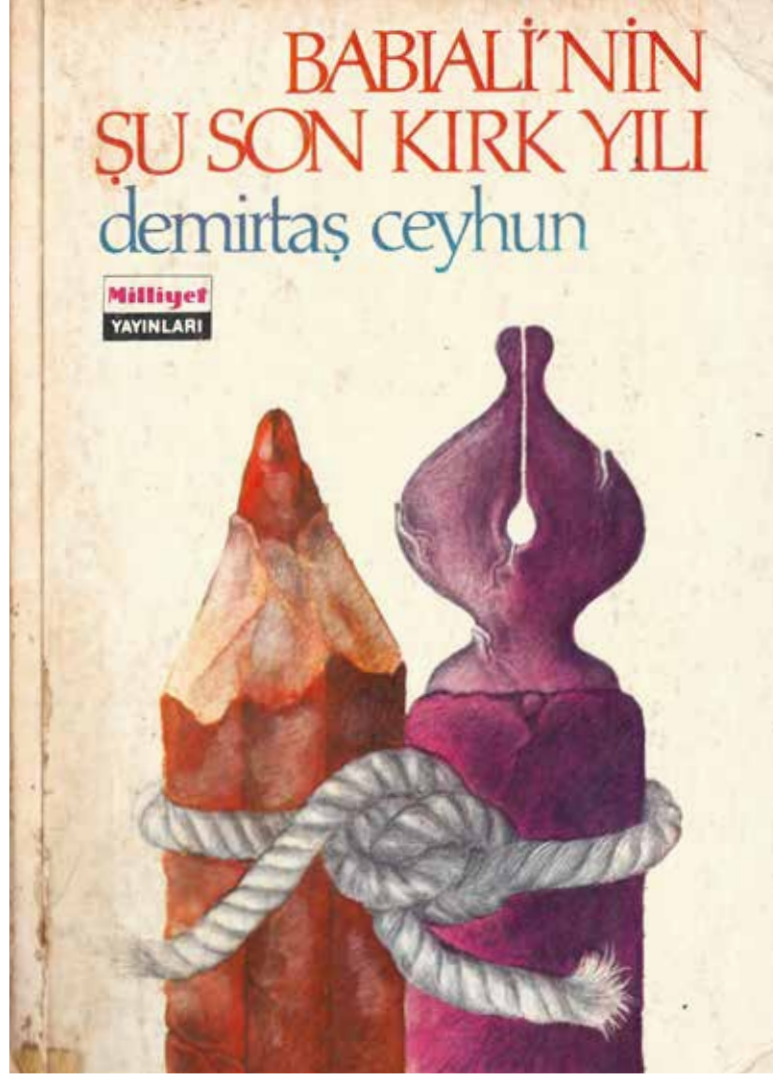
Azize Bergin - Babiâli'de Topuk Tıkırtıları

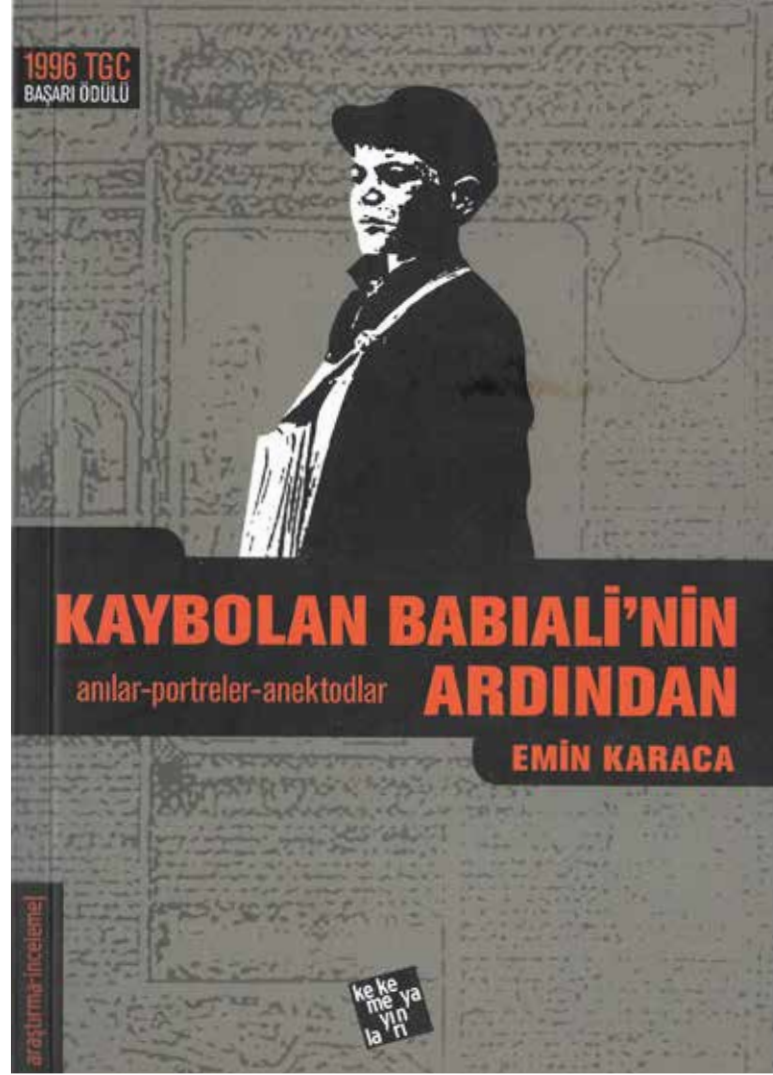
B. Zakir Avşar - Babiâli'de Kırk Katır

Şinasi Nahit Berker - Bâbiâli'de Gazetecileri 'Saygın İnsan' Kimin Nesi Yaptı

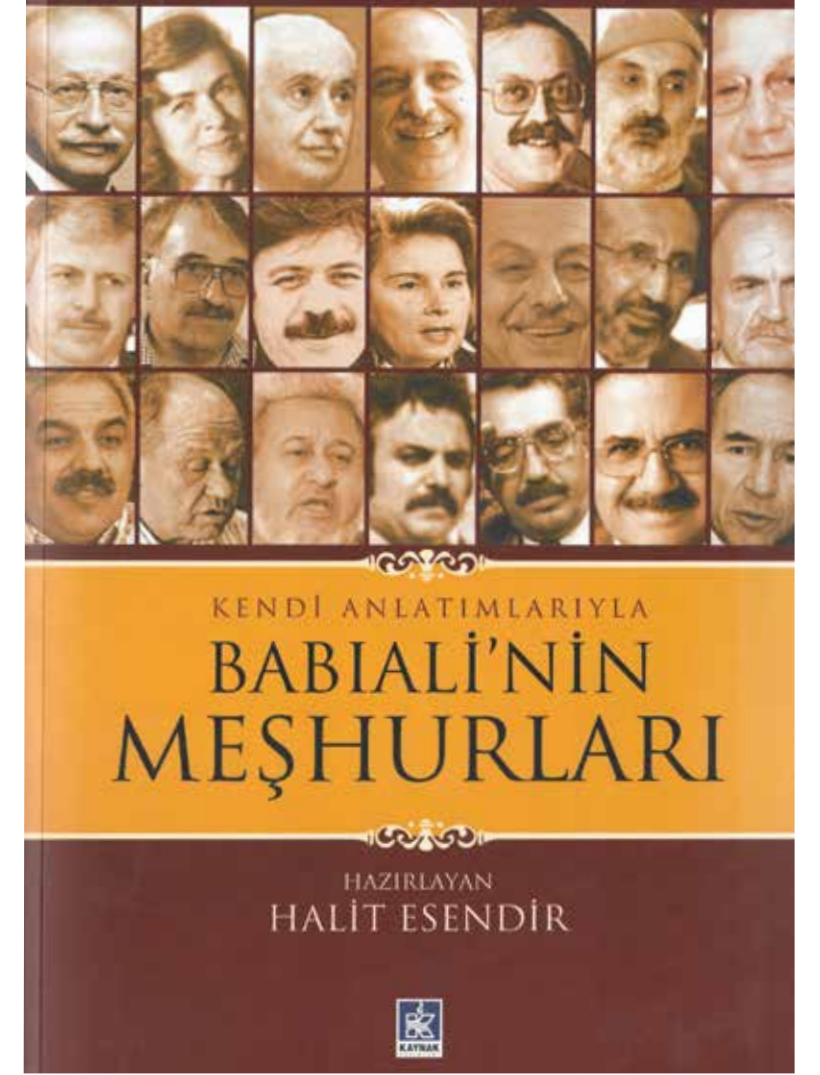
Demirtaş Ceyhun - Babiâli'nin Şu Son Kırk Yılı

Emin Karaca - Kaybolan Babiâli'nin Ardından

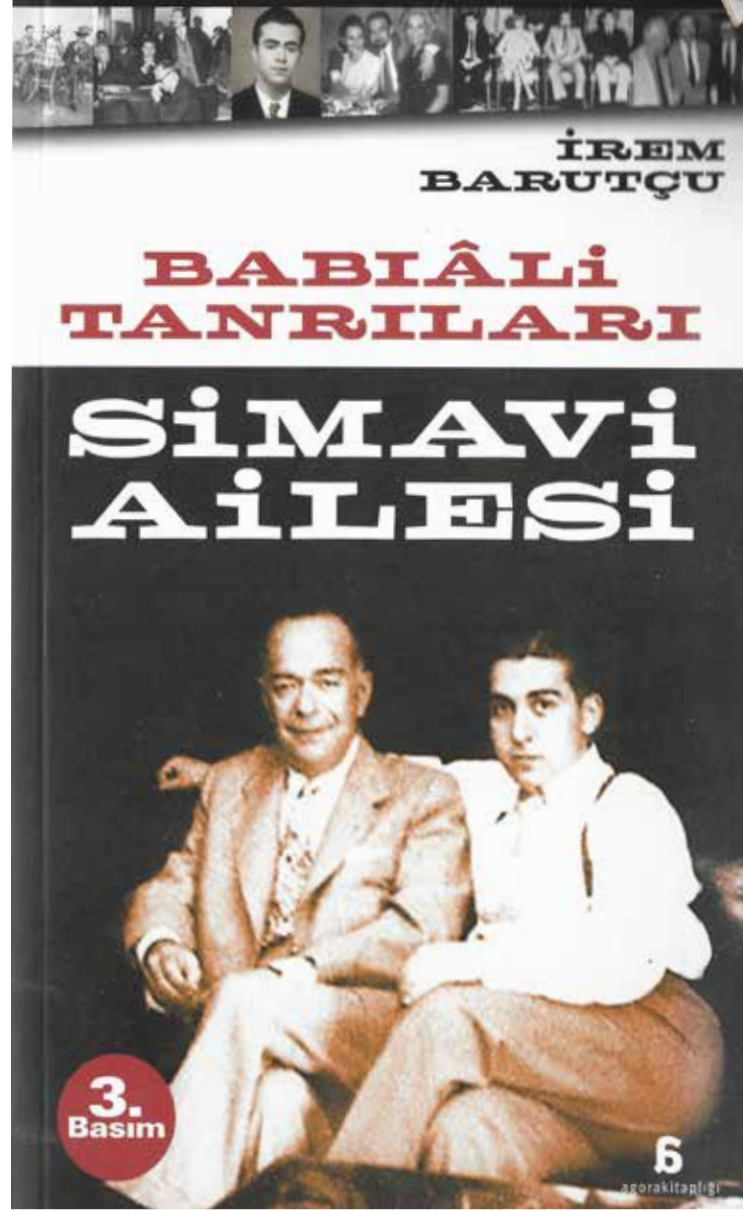

Günvar Otmanbölük - Babiâli'nin Yarım Asırlıkları

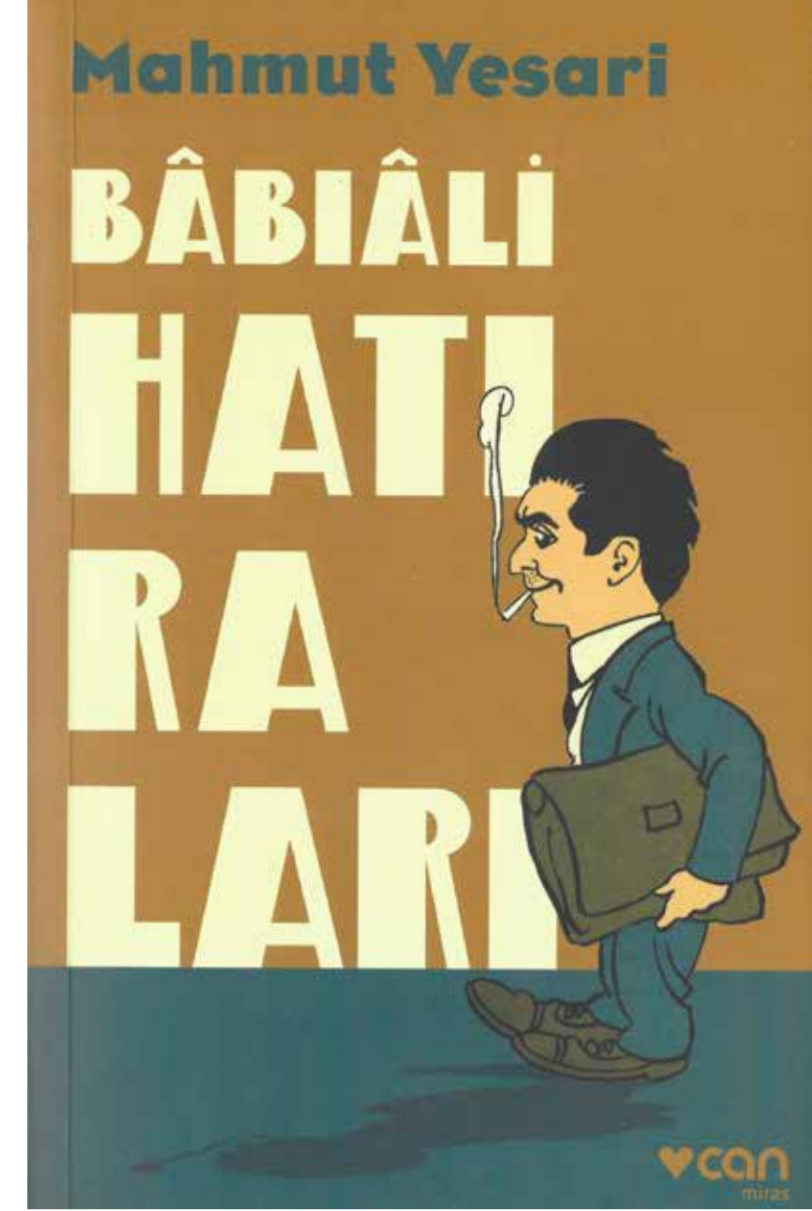
Halit Esendir - Kendi Anlatımlarıyla Babiâli'nin Meşhurları

...

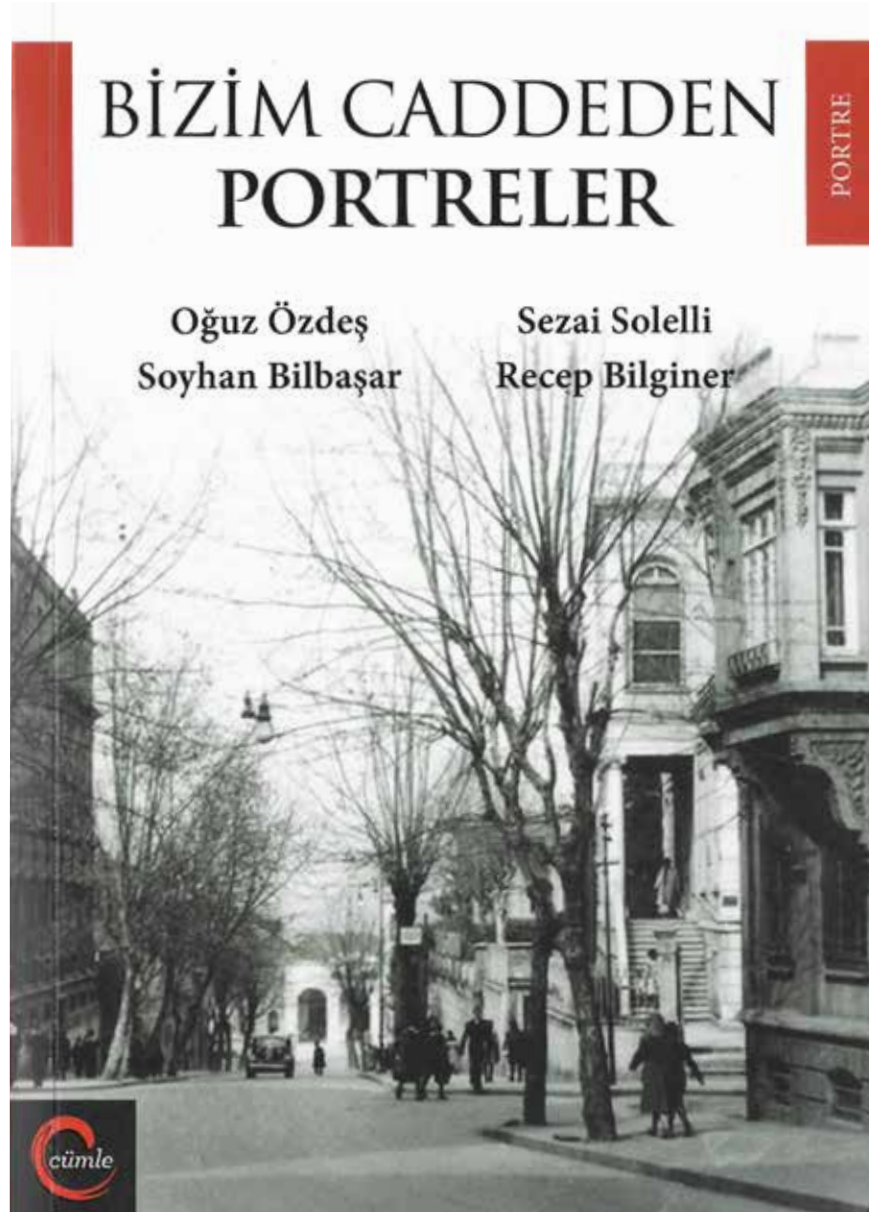

İrem Barutçu - Babiâli Tanrîlari; Simavi Ailesi

...

Mahmut Yesari - Bâbiâli Hatıralari

Oğuz Özdeş, Sezai Solelli, Soyhan Bilbaşar,
Recep Bilginer - Bizim Caddeden Portreler

Vahap Okay - Bâbiâli Konuşuyor

Gazete'de hareketli 2 yıl • "İslamcı Gazete"de topl sözleşme yapmanın faturası ağır oldu • Namaz kılmay giden hakkında ilginç bir karar • Yayıncı tutana tutuldu • Hakkında ilginç kararlar • İki ay ara nırken kalkan olarak kullanılıyor • "Kadın ve Ail sayfasını hazırlayan genç bayan gazeteci, yıllarc sigortasız çalıştırıldı • Erbakan'ın değiş tirdi? • Erbakan'a rest çekti • Erbakan'da 1975'in parasıyla 21 bin lira alacaklıyım • Neci Fazıl'dan takdir kazandı • Meteoroloji'ye müdürü şortlu sporcu fotoğrafı • MSP liye ilahi tokat! • Mustafa Karahananoğlu'na tabanc ders! • Abdi İpekçi'den kibarca uyarı • Burhan Fe lek'ten kirdığı • Erbulak'ın boğanırken bile kahkahayı eksik etmedi • Emin Çöl şan'ın haberleri niçin çöpe atılıyordu? • Çeti ömeç'ten Mehmet Barlas'ın yazısına müdahale • Çeti ömeç beni Milliyet'ten kovdu, ev sahibi oldum • Gü leş'te "Deli" Abdurrahim'e dayaklı ders • Tercüma 'da "Diktatör Muhasebeci'nin sendikalı belalısı • Kemal Ilıcak'tan "Müdürlük" beratı alan şef • Hürri yet'in dar gözlükten bakan yazışları müdürü! • Mer rümek olayı ile ilgili ihbarı Ekonomi Servisi'ne be rerdim • Kaytaran, ispiyonçuluk yapan, mesuli yetten kaçana törenle uğurlama • RP'den belgeli Kür üşmanlığı • Fetullah Gülen'in gazabı! • Fetullah Gülen, boğazına kadar nasıl politikada vardı? • İT'çi Hiram Abbas'ın sorgusuna tanık • So ağrı'nın RP'ye destek çıkışları hep pot kırmakla

İkitelli'de Biten Babiâli

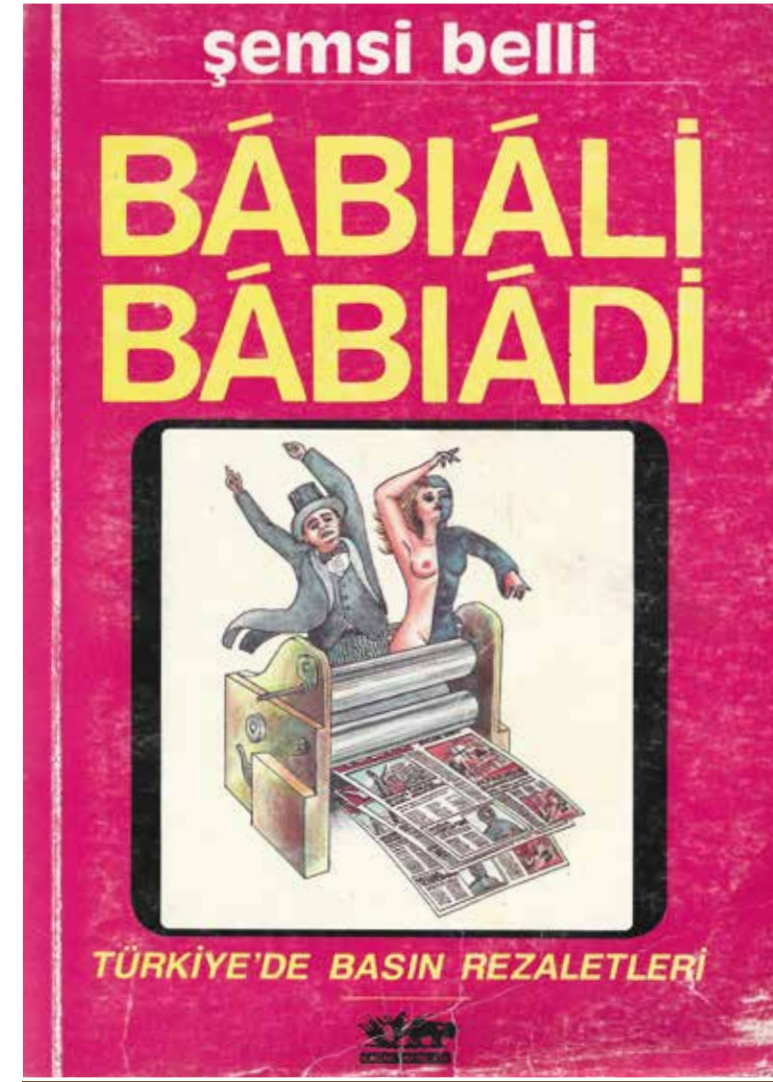
Rahmetullah Karakaya

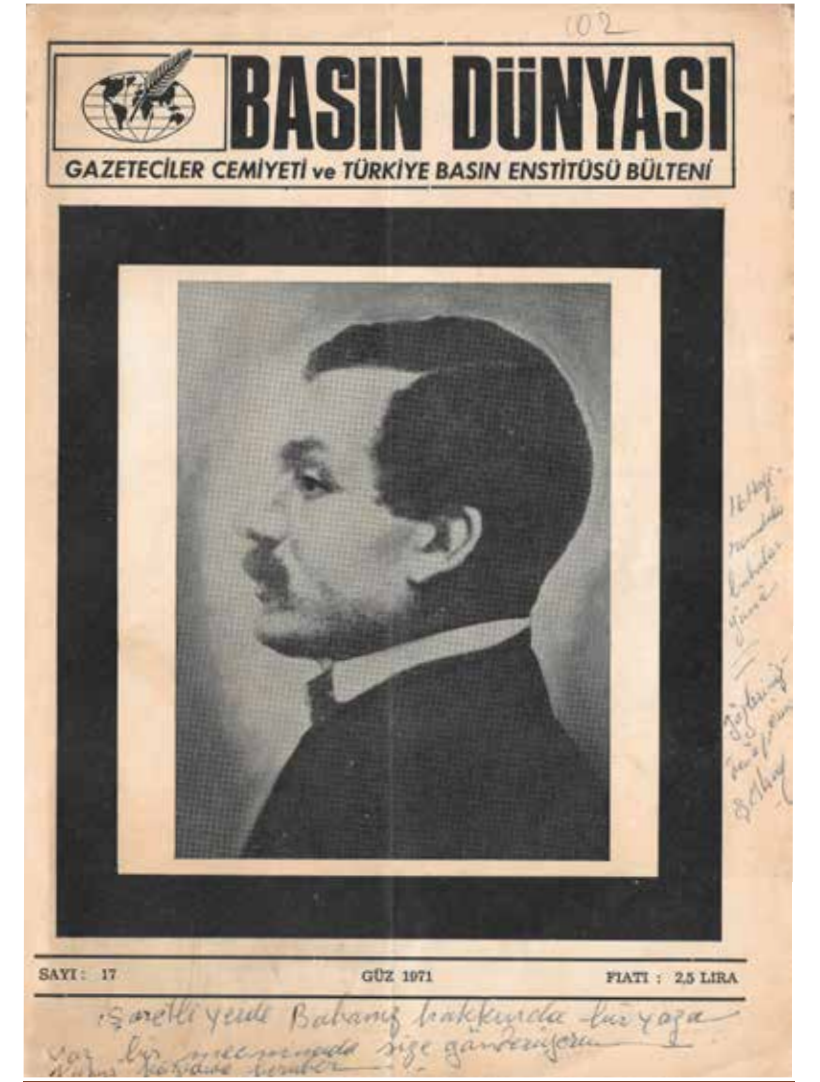
Rahmetullah Karakaya - İkitelli'de Biten Babiâli

Selâmi Akpınar - Babiâli'de 65 Yıl

Şemsi Belli - Bâbiâli Bâbiâdi

Basın Dünyası Gazeteciler Cemiyeti ve Türkiye Basın Enstitüsü Bülteni, 1971

Basin, Magazin-aktüel yorum haber ve ekonomi aylık dergisi

İşte Babiâli 4. Sayı, Haziran 1949

İşte Babiâli 6. Sayı, Ağustos 1949

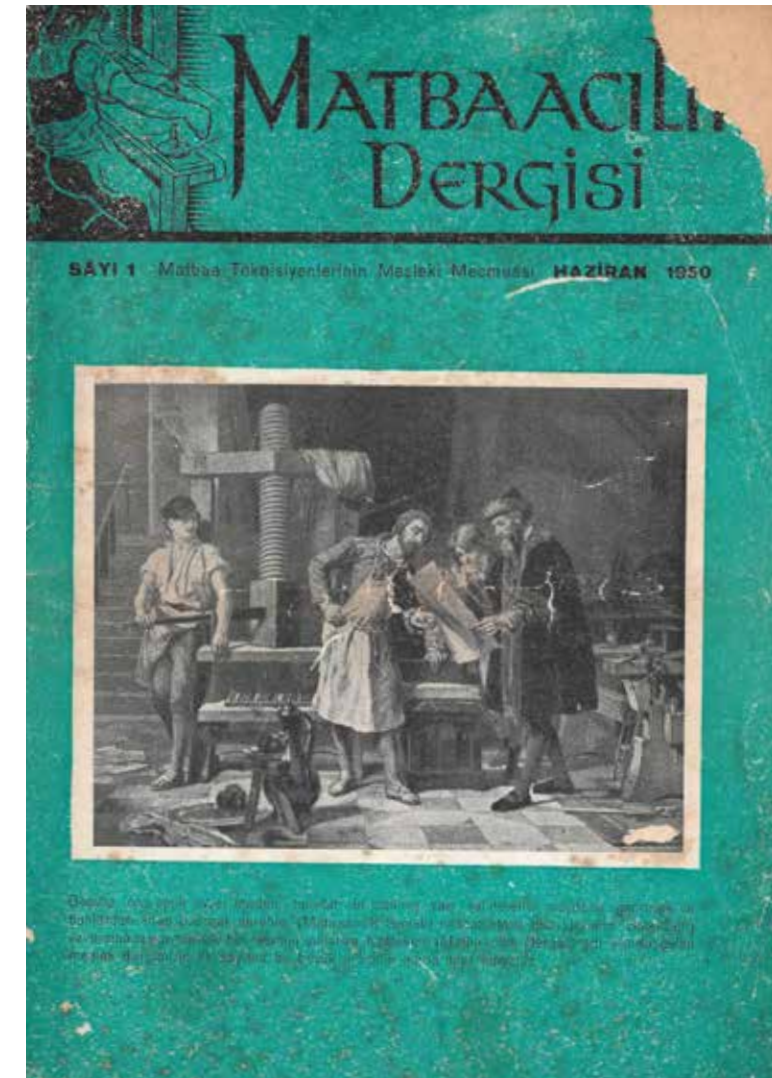
İşte Babiâli Dergisi 2. Sayı, 15 Nisan 1949

Matbaacılık Dergisi, Aralık 1950

Matbaacılık Dergisi, Ağustos 1950

Matbaacılık Dergisi, Haziran 1950 Sayısı

Matbaacılık Dergisi, Ekim 1950

Matbaacılık Dergisi, Mart 1950

Matbaacılık Dergisi, Temmuz 1950

Matbaacılık Dergisi, Nisan 1951

Matbaacılık Dergisi, Nisan 1951 415 - Matbaacılık Dergisi, Nisan 1951

Kaynakça

Cervati Frères & Cie, Annuaire Oriental Du Commerce De L'Industrie, De L'Administration et de la Magistrature, 1896. – Hégire 1313 – 1314, Constantinople, Typo-Lithographie E. Pallamary ET Cie, 1896, s. 701

Raphael C. Cervati, Annuaire Oriental Du Commerce De L'Industrie, De L'Administration et de la Magistrature, 1909. – Hégire 1327., Constantinople, Typo-Lithographie E. Pallamary ET Cie, 1909, s. 354.

Annuaire Oriental, Commerce, Industrie, Administration, Magistrature De L'Orient, Fondé en 1880, Éditeur – Propriétaire The Annuaire Oriental Ltd., [İstanbul], Imprimerie Autrichienne Ferd. Walla, [1913], s. 913.

Annuaire Oriental, Commerce, Industrie, Administration, Magistrature De L'Orient, Fondé en 1880, Éditeur – Propriétaire The Annuaire Oriental Ltd., [İstanbul], Imprimerie Autrichienne Ferd. Walla, [1914], s. 1011 – 1012.

Annuaire Oriental, Oriental Directory, Commerce, Industrie, Administration, Magistrature, Fondé en 1880, 1921 Éditeur – Propriétaire Alfred Rizzo, Constantinople, Imprimerie de l'Annuaire Oriental, [1921], s. 978 – 979

Selim Nüzhet [Gerçek], Almanak 1933, İstanbul, Devlet Matbaası, 1933, Matbuat Cemiyeti tarafından Yayınlanmıştır., s. 149 – 150

Kitap ve Kitapçılık Mecmuası,15 İlkânun 1936 s.? ; Server R. İskit, Türkiyede Neşriyat Hareketleri Tarihine Bir Bakış, İstanbul, Devlet Basımevi, 1939, s.116

İstanbul Ticaret ve Sanayi Odasında Kayıtlı Fevkalâde, Birinci, İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Sınıf Ticarî, Sinaî, Malî Müesseseler, [İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası Adres Kitabı], İstanbul, 1941, T.C. İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası Neşriyatından, s. 163 – 164.

İşli, E. N., & Durmaz, Ö. (2013). Babiâli'nin ressamları: “Zanaat”tan “tasarım”a geçişin aktörleri. 1453 Dergisi

Bıçak, M. (2014). Şevket Rado ve Türk Dergiciliğine Katkıları. Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi.

Bilmez, B. (2003). Popüler Tarih ve Nebioğlu Yayınevi. Toplumsal Tarih.

Çakır, S. (1996). Nezihe Muhiddin'den Sabiha Sertel'e Kadınlar. Metis Yayınları.

Çoruk, A. Ş. (2015). Yeditepe Dergisi ve Yayınevi Üzerine Bir Değerlendirme. Dergâh Yayınları.

Doğan, A. (2018). Cumhuriyet Dönemi Yayın Hayatında Bir Figür: Osman Nebioğlu ve Yayınevi Faaliyetleri. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi.

Doğan, M. C. (2011). Varlık Dergisi ve Türk Edebiyatındaki Yeri. Türk Edebiyatı Dergisi.

Gedikli, Y. (1989). Hakkı Tarık Us ve Vakit Gazetesi. İstanbul Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu Dergisi.

Hür, A. (2005). Resimli Ay Dergisi ve Sertel Çifti. Tarih ve Toplum.

İnci, H. (2005). Servet-i Fünun Edebiyatı ve Dergisi. İletişim Yayınları.

Koç, M. (2007). Türk Basın Tarihinde Hakkı Tarık Us'un Yeri. Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi.

Koçak, C. (2011). Tek Parti Döneminde Sedat Simavi ve Hürriyet. İletişim Yayınları.

Okay, M. O. (2002). Ahmet İhsan Tokgöz'ün Matbuat Hatıraları Üzerine. Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi.

Parlatır, İ. (2001). Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı. Akçağ Yayınları.

Tuna, F. (2002). Yaşar Nabi Nayır ve Varlık Dergisi. Hece Dergisi.

Uysal, Z. (2010). Cumhuriyet Dönemi Edebiyatında Kültürel Dönüşümler ve Yeditepe. Modern Türkiye'de Söz ve İmgeler.

Yıldız, A. (2014). Osmanlı'dan Günümüze Türk Basın Tarihi. İletişim Yayınları.

